T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

49 uncu Birleşim

19 . 12 . 1993 Pazar

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	503
II. — YOKLAMA	612
III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	504;556
1. — 1994 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1992 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/628, 1/629; 1/584, 3/1112; 1/582, 3/1113) (S. Sayıları : 393, 392, 397, 382)	504:555, 556:611
A) KÜLTÜR BAKANLIĞI	*504*
1. — Kültür Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi	504:555
2. — Kültür Bakanlığı 1992 Malî Yılı Kesinhesabı	504:555
B) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	*556*
1. — Millî Savunma Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi	556:611
2. — Millî Savunma Bakanlığı 1992 Malî Yılı Kesinhesabı	556:611

Sayfa

2. — 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, İ93 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/639) (S. Sayısı : 403) 612, 613:650, 651:656

IV. — SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR 555

1. — İçel Milletvekili M. İstemihan Talay'ın, Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın, kendisine sataşması nedeniyle konuşması 555:556

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açılarak üç oturum yaptı.

1994 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1992 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/628, 1/629; 1/584, 3/1112; 1/582, 3/1113) (S. Sayıları : 393, 392, 397, 382) görüşmelerine devam olunarak;

Ulaştırma Bakanlığı,
Telsiz Genel Müdürlüğü,
Orman Bakanlığı,
Orman Genel Müdürlüğü,
1994 Malî Yılı bütçeleri ile 1992 Malî Yılı kesinhesapları kabul edildi.

Başbakanlıkça, İçtüzüğün 61 inci maddesine göre, konuşmanın, Başkanlığa ve sadece Genel Kurula hitap edilerek kürsüden yapılacağına; bunun dışında bir hitap şeklinin İçtüzük hükümlerine aykırı olduğuna ilişkin bir açıklamada bulunuldu.

Tümü üzerindeki görüşmeleri 47 nci Birleşimde tamamlanan 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının (1/639) (S. Sayısı : 403) maddelerine geçilmesinin oylanmasından önce, istem üzerine yapılan yoklamalarda toplantı yetersayısı bulunmadığı anlaşıldığından, 19 Aralık 1993 Pazar günü saat 10.00'da toplanmak üzere, birleşime 18.47'de son verildi.

Mustafa Kalemli
Başkanvekili

Cengiz Üretmen	*Abbas İnceayan*
Manisa	Bolu
Kâtip Üye	Kâtip Üye
İbrahim Özdiş	*Kadir Bozkurt*
Adana	Sinop
Kâtip Üye	Kâtip Üye

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.00

BAŞKAN : Başkanvekili Vefa Tanır

KÂTİP ÜYELER : Kadir Bozkurt (Sinop), Abbas İnceayan (Bolu),

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 49 uncu Birleşimini açıyorum.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — 1994 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1992 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/628, 1/629; 1/584, 3/1112; 1/582, 3/1113) (S. Sayıları : 393, 392, 397, 382) (1)

A) KÜLTÜR BAKANLIĞI

1. — Kültür Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi

2. — Kültür Bakanlığı 1992 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — 1994 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1992 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları üzerindeki görüşmelere devam ediyoruz.

Programa göre, Kültür Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesi ile 1992 malî yılı kesinhesabının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini almışlardır.

Kültür Bakanlığı bütçesi üzerinde grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin adlarını sırasıyla okutuyorum :

RP : Kâzım Ataoğlu, Halil Çelik.

ANAP : Mahmut Orhon.

SHP : Ali İbrahim Tutu.

CHP : İstemihan Talay.

DYP : Mahmut Öztürk.

Şahısları adına söz isteyenler :

Lehinde, Oktay Öztürk.

Aleyhinde, Mehmet Elkatmış.

BAŞKAN — Refah Partisi Grubu adına, Bingöl Milletvekili Sayın Kâzım Ataoğlu; buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

---

(1) 393, 392, 397, 382 S. Sayılı Basmayazılar 8.12.1993 tarihli 38 inci Birleşim Tutanağına eklidir.

RP GRUBU ADINA KÂZIM ATAOĞLU (Bingöl) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kültür Bakanlığı bütçesi üzerinde Refah Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; millet olmanın ifadesi, millî kültürdür. 1683 Viyana bozgunundan bu yana, harplere, depremlere ve büyük toprak kayıplarına rağmen, bizi ayakta tutan, millî kültürümüzdür.

İmparatorluğun çöküşünden sonra cumhuriyet Türkiye'si, millî bütünlüğünü, sağlam temeller üzerine, maalesef, kuramamıştır. Devletin, millî bütünlüğünü sağlayacak kültür hamlelerinde yetersiz kalması ve çoğu kere yanlış tutumlara girmesi, içine sürüklendiğimiz içtimaî buhranın temel sebebidir.

1950 yılına kadar, memleketimizde, tek parti iktidarının kültür anlayışı hâkimdi. Bu anlayışta, vatandaş yoktu, kapıkulu vardı. Kapıkulları vergi ödeyecek; ama, kendi radyolarında, kendi musikilerini dinleme hakları olmayacaktı. Bu trajedi, millî kültürümüzün bütün safhalarında yaşanmıştır. Tek parti devrinde, dinî neşriyat durmuştur, İslamın güzelliklerini idrak etmiş, büyük tefekküründen nasiplenmiş din adamları yetiştirilememiştir. Bu dönemde, Türkçenin bir imparatorluk dili olduğu gerçeğine gözler yumulmuş, uydurma bir dil uğruna, bu zengin dile kilit vurulmuştur. Böylece, millî kültürün iki temel dayanağı olan din ve dil, maalesef, büyük tahribata uğramıştır.

Ancak, demokrasi içinde, yurttaşların vatandaş olduğu, reyleriyle zirveyi oynatabilecekleri görülünce, milletin kültür değerlerine saygı gündeme gelmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1980 önesi Türkiye'sinde, millî kültür ihmalinin acı sonuçlarını hep birlikte yaşadık. Ülkemizi, şu anda içinde bulunduğu kahredici günlerden kurtarmak, içteki ve dıştaki bölücü propagandalara karşı millî bütünlüğümüzü korumak için, acilen şuurlu bir kültür politikasına muhtacız. Bu kültür politikaları, demokrasi içerisinde, doğru din, doğru dil ve doğru tarih öğretilerek sağlanabilir.

Değerli arkadaşlar, zaten Kültür Bakanlığının da amacı, millî, manevî, tarihî ve kültürel değerleri araştırmak, geliştirmek, değerlendirmek, yaymak ve bu suretle de millî bütünlüğün sağlanmasına yardımcı olmaktır.

Kültür Bakanlığının, bu amaçlar doğrultusunda ve bu ölçülerle çalışması gerekir. Kültür Bakanlığını bu ölçülerle çalıştıracak siyasî iradeyi, aziz milletimiz, heyecanla ve ümitle beklemektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cemiyetimiz, ikiyüz senedir süren kültür ihtilalinin tabiî neticesi olarak, bütün içtimaî müesseselerinde çözülme halini yaşamaktadır. Devletin resmî tarih tezi, artık yamanacak halden çıkmıştır. Dilimizin içine düşürüldüğü fukaralık, düşünce hayatımızı bitirmiştir. Cumhuriyetin 70 inci yılında bazı vatandaşlarımızın hâlâ Türkçe bilmeyişi, devletin kültür politikasındaki eksikliğin bir sonucudur. Fransızlarla İngilizler, kendi dillerini çok daha kısa sürede sömürgelerinin halkına öğretirken, bizim, kendi dilimizi kendi vatandaşımıza öğretemeyişimiz, bizler için bir yüzkarası değil midir?

Bin yıldır aynı vatan coğrafyası üzerinde ve bir arada yaşadığımız, aynı tarihi ve kaderi paylaştığımız, aynı dine mensup olduğumuz doğu ve güneydoğudaki vatandaşlarımız, bugün ayrılıkçı bir düşünce noktasına getirilmişlerse, bu, Türkiye'de yetmiş yıldır uygulanan devrim ve ilkelerle benimsenmiş, "Millî Şef" döneminde başlatılan Batılılaşma hedefine yönelik, resmî kültür politikaları sonucu değil midir?!.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bundan bir müddet önce, çeşitli Avrupa ülkeleri, PKK'yı kendilerine zarar vermeye başladığı için yasakladığında; bundan kendilerine siyasî başarı elde etmeye çalışan iktidar partileri, ne yazık ki, bugüne kadar, terörle ilgili ciddî bir araştırma yaptırmamış, bütün sebep ve sonuçlarıyla bu konu ilmî bir araştırmadan gizli kalabilmiştir. İşte, bu ve benzeri konularda Kültür Bakanlığına büyük görevler düşmektedir. Kültür Bakanlığı bu tür görevlerini, sosyoloji ilminin ışığı altında yürütmelidir.

Sayın Nilüfer Göle "Mühendisler ve İdeolojisi" adlı kitabında, kültürle alakalı olarak sosyolojik bir gerçeği şu cümlelerle ortaya koymaktadır : "Ülkemizde demokrasinin yerleşmesinin ön şartlarından birisi, İslam kültürünün bu toplumun meşru kültür temeli olduğunun kabul edilmesi ve bu gerçeğin hazmedilmesidir."

Bu ilmî tespit karşısında bizler de, ülkemizde, bu konuda bir millî mutabakatın oluşmasını diliyoruz. Çünkü, bu, partilerüstü bir meseledir, Türkiye'deki her partinin benimsemesi gereken bir meseledir. Çünkü, bu millî mutabakat oluştuğu zaman, millî kültüre bakış açımız siyasî kavga konusu olmaktan çıkacak ve genel bir kabul görecektir. Bu da, ülkemiz ve milletimiz için hayırlı bir gelişme olacaktır. Bu bakımdan, bu işi devlet çapında ele almak içni; ruhu millî ve İslamî bir kültür politikasına ihtiyaç vardır. Burada, liderler, bakanlar, bürokratlar, sahip oldukları yabancı kültür değerleri ile değil, şahsiyetlerindeki millî kültür hâkimiyetiyle iftihar etmeli, halkına ve bilhassa gençliğe örnek bir tavır ve davranış içinde bulunmalıdırlar. Çünkü, çağdaş olmanın ilk şartı millî olmaktır. Millî olmadan, milletlerarası camiada saygı görmek mümkün değildir. Çağdaşlık, kendi kültürümüzü günün bütün tekniklerinden faydalanarak dünyaya sunmayı bilmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1992'nin nisan ayında Amerika'nın Memphis şehrinde sergilenen "Osmanlı Sultanlarının İhtişamı" adlı serginin açılışında, beni ve orada hazır bulunan diğer milletvekili arkadaşlarımı fevkalade duygulandıran bir olayı Yüce heyetinize arz ederek konuşmamı bitirmek istiyorum.

Bu olayı nakletmeden önce, Sayın Bakanımızı, bu serginin açılışı dolayısıyla orada yaptığı ve millî kültürümüz adına hepimizin duygularını çok veciz bir şekilde dile getirdiği konuşmasından dolayı bir kere daha tebrik ediyorum; ancak, bu konuşmanın, bugüne kadar, Kültür Bakanlığı yayınları arasındaki kitap veya dergilerde yayınlanmamasını da bir eksiklik olarak gördüğümü ifade etmek istiyorum. (Alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, nakletmek istediğim olay şu : Sayın Bakanın açış konuşmasından sonra, önce İstanbul Senfoni Orkestrası bir konser verdi. Menşei Batı olan bu müziğin icrası esnasında önemli bir alaka ve heyecan meydana gelmedi; ancak arkasından, Mehter Takımının konser vermek üzere salona girişi esnasında meydana gelen heyecan ve ilgiyi ve kopan kıyameti kelimelerle anlatmak mümkün değildi. Mehter Takımının konserini icra ettiği esnada, sağımda ve solumda oturan ve Türk oldukları anlaşılan, kadınıyla, erkeğiyle, genciyle, yaşlısıyla oradaki insanların nasıl gözyaşı döktüklerini, ben de gözyaşlarımı tutamayarak izledim. Mehter müziğinin ritmine uygun olarak Mehteran Başının, her "Ya Allah" gürlemesiyle, yanımda oturanların nasıl hıçkırarak ağladıklarına şahit oldum ve bu vesileyle bir kere daha şahit oldum ki, milletleri ayakta tutan sır, iman ve millî kültürdedir. (Alkışlar)

Bu duygu ve düşüncelerle, Kültür Bakanlığı bütçesinin hayırlı hizmetlere vesile olması temennisiyle, şahsım ve Grubum adına hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ataoğlu.

Refah Partisi Grubu adına ikinci söz, Şanlıurfa Milletvekili Sayın İbrahim Halil Çelik'in.

Buyurun efendim.

Söz süreniz 18 dakikadır Sayın Çelik.

RP GRUBU ADINA İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Kültür Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesi üzerinde, Refah Partisi Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum. Konuşmama başlamadan önce, burada dinleyen birkaç milletvekiliyle değerli bürokratları, Grubum ve şahsım adına hürmetle selamlarım.

Ortada, ateşböcekleri gibi sıcaklık ve aydınlık saçmadan karanlıkları noktalama fantaziyeciliğinden başka ne görüyorsunuz?!.

Ne bu? İdrak, midelerimize göre gıda, kanımıza cevher teklif etmeden fikir posacılığı.

Ne bu?.. Leblebi ve kabak çekirdeği gevéleme tenkitçiliği.

İçinde bulunduğumuz bu dönemde, kodeste yatan fikir adamları, Mustafa Kaplan, İsmail Beşikçi, televizyon haber yapımcısı Erhan Akyıldız ve arkadaşı, bizi serbest fikir ve düşünce adına üzüyor. Bu toplumun sivil bir rejimle mi, askerî bir rejimle mi idare edildiğini anlayamıyoruz. Nerede fikir ve basın özgürlüğü?

Bir şey söyleyelim; müspet bir hamleyi andıran, haysiyet vaat eden, boşlukta mekân işgal etme hassasına istekli bir şey söyleyelim... İsterse o şey yanlış olsun. Söylenişindeki ihtiyaç doğru ya. Bir şey söyleyelim de, görüşümüzü sakat kabul edenler, arayacakları sağlamın ne olduğunu anlasın. Sanat ve fikir hayatımızı, zift renkli bir geceye benzer siyah taştahtasına bir çizgi çekelim ve çizgimizi eğri sananlar, çizmekle mükellef oldukları şekli kavrasın. Söyle bana, kahramanlık bu başvuruşta değil mi?

Bana öyle gelir ki, bütün nezaketlerimizi, tevekküllerimizi bir tarafa bırakarak, dünya ölçüleri önünde, bugüne kadar gelmiş bütün Türk sanat ve fikir kıymetlerini muayene altına çağırmanın ve temizleyici tenkit bina etmenin günü, bugün aziz dostlarım.

Sayın Bakan, ciğerci dükkanında bile, "bugün peşin, yarın veresiye" diye yazılı bir levha vardır. Yaşadığımız günün, içinde bulunduğumuz gün olduğuna dair bir şuur... Sayın Bakan, fikir veresiyeciliğinden ne vakit kurtulacağız? Ben kendi hesabıma bunu söylemeye mecburum; çünkü, eli kalem tutan, gönlü ıstırap duyan bir yazar ve siyasetçi olarak, Türk sanat ve fikir dünyasını, bütün birinci sınıf unsurlarıyla, kurtuluşundan bugüne kadar nasıl gördüğümü, Kültür Bakanlığı bütçesi üzerinde anlatmayacağım da ne zaman anlatacağım?..

Günlük politikalarla bir yere varılmaz. Kültür, bizim yaşama biçimimizdir. Gerçi, bugün yapacağım bu kısa konuşma, mimarın gazete kenarında iki üç çizgiyle bir bina esasını belirtmesi gibi, çok acele bir taslaktan ibaret olsa da, olur; fakat öyle bir taslak ki, cümlelerin üzerine pertavsızla eğilmeyi bilenler, bütün geçit noktalarından dolaştırmak şartıyla, ana kıymet hükümlerine vardıracak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanatkâr, cemiyetinin bütün hayat davaları karşısında, mizacı, hassasiyet merkezi, ruh hamurkârı, ince ve mistik bir idrak mekanizmasıdır; yoksa, lodos rüzgarı estikçe dengesi bozulan, histerik bir kadın gibi uluorta bir his aleti değil.

Bunun içindir ki, Anadolu cemiyetinin, sırat köprüsü kadar nazik bir geçide ayak attığı devirde, sanatkârlarını soruşturmaya mecburuz. Cemiyetin bu macerası, bakalım onun ruh menşurunda nasıl renkler doğuruyor... Cemiyetten aldığı tesirler, onda, su dolu bir kâsenin içine boşaltılmış kızgın bir kurşun mayi gibi, bakalım ne şekillere bürünecek... O, içinde yaşadığı cemiyetle ve yetiştiği medeniyet kaynağıyla tam bir anlaşma halinde midir?.. Kendisini yoğuran cemiyet, nasıl bir dünya içi ifadesine ve bir dünya bir dünya dışı telakkisine malikse, o da, zaman ve mekân halinde, bir sanat ve fikir dünyasının bütün unsurlarına sahiptir. Dili, mantığı, edası, ahlakı, mizacı, hassı, nassı ve ruh haletiyle sanat ve fikir adamı, o cemiyetin toprağa kök salan, istidadına göre yemiş veren bir ağacıdır; çünkü, sanatkâr ve fikir adamı, devrin muvazenesine göre, İslam iman ve ideolojisi bir gök, cemiyet bu gökten sıcaklık alan bir toprak, o ise ferdiyetinin köklerini bu toprağa salan muhteşem bir çınardır.

İşte bu cemiyetin, dinî mizacı Süleyman Çelebi'de, derinlik ve olgunluğu Mevlana'da, mavera humması Yunus Emre'de, kahramanlık hayali Battal Gazi'de, aksülamel ve isyan psikolojisi Köroğlu'nda, nükte ve hicvi Nasrettin Hoca'da, halk duygu kumaşı Karacaoğlun'da, hassasiyet cevheri Fuzulî'de, eda ve estetik ruhu Bakî'de, saf mantık ve aklı Şanlıurfalı şair Nabî'de, belagat ve hırçınlığı Nefî'de, şive ve zarafeti Nedim'de, irfan ve inceliği Şeyh Galip'te, usul ve sistemi Kâtip Çelebi'de, tarih ölçüsü Naima'da, nas ve kalıp bilgisi Ebu Suud Efendi'de, görgü ve merakı Evliya Çelebi'de...

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Hacı Bektaş nerede kaldı; yezit (!)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Mavera görüşü İbrahim Hakkı'da, dekor zevki Yesari'de, plastik fikri Mimar Sinan'da, fonetik fikri Dede Efendi'de... Hiçbir insanlık devri, giden kim ve gelen ne olursa olsun, bu ana unsurlar dışında bir terkip yapabilmiş değildir.

Kısaca ve kabaca, tanzimata gelinceye kadar, sanat ve fikir adamı; kendine göre bir dünya görüşü, bir eşya ve hadiselere bakış zirvesi, bir güzel ve doğru hükmü, bir kemal ölçüsü, bir yarın iştiyakı, bir tenkit ve tayin miyarı, bir irfan kuşağı, bir cemiyet örgüsü, bir ferdiyet mayası gibi kıstasları içinde taşıyan, mesafeleri ve istikametleriyle, hacimleri ve nispetleriyle, şahsî ve hakikî bir dünya temsil eden öz sanatkâr ve münevver örneğidir.

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Sen iyi vaaz verirsin...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tanzimata gelinceye kadar Türk sanat ve fikir adamına üstünkörü bir göz atan; onun, inandığı, bağlandığı ve sevdiği hiçbir şeyi benimsemese de, onu, ferdî, içtimaî ve fikrî bir muvazene içinde bulmaya mecburdur.

Tanzimata gelinceye kadar Türk sanat ve fikir adamı, bahtını ortak ettiği cemiyet - ümmet fikri devam ettikçe, bütün haşmetiyle yaşadı. Cemiyet, ana zihniyetini kaybeder etmez de, bütün heyetiyle göçtü. Zira, o, bir kemal ve vahdet anının yemişiydi ve ağaçla toprak ve gök arasındaki düzen bozulur bozulmaz, bu unsurlardan hiçbirinin tereddi ve ıstırabına iştirak etmeden sönmeye mahkûmdu.

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Sen iyi vaaz verirsin.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Değerli milletvekilleri, bu ruhu bu idraki, bu izanı kaybettiğimiz günden beri çektiklerimiz, hepimizin malumudur. Sayın İbrahim Gürsoy, bizzat senin de malumundur.

Şimdi sıra tanzimata geliyor, sıkı durun... Tanzimatta ise, Türk sanat ve fikir adamı, Batı'nın edebî, harsî, siyasî, içtimaî ve iktisadî köleliğine girer ve tesellisini, Batılı taklitçisinin kör meftunluğunda bulur. Bilmez ki, Batı'nın gayesi, bir zamanlar kendisini neredeyse gebertecek kadar sıkboğaz eden Doğu'yu diriltmek değil, öldürmektir ve Batı artık Doğu'nun gözünde, meçhule, düşünülmeden tapılacak bir put olur. Şiir, roman, hikâye, tenkit, felsefe, tiyatro, musiki, resim ve plastik sanatlar dalında şahsiyet temeli atamamış ve noksanını tamamlamaya memur olamamıştır. Bu kafanın bizi getirdiği yer, kölelik ruhunun şahikasıdır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, cumhuriyet devrinin yetmiş yıllık fikir ve sanat adamına ve hayatına bir göz atalım.

Artık cumhuriyet devrinin üzerindeyiz. Hükmü başa alarak, ortaya, tepeden inme bir teşhis atsam nasıl olur?.. Buyurunuz: Cumhuriyet devresi, tanzimattan sonra bütün merhalelerin en ileri örneklerini aşan bazı müfrit ve münzevi değerlerine rağmen, bütün Türk fikir ve sanat hayatında karışıklıkların, ayrılıkların, ahenksizliklerin, nispetsizliklerin, çözülüşlerin, dağılışların, sükûtların hiçbir zaman ve mekânda bu nispette çöreklenmediği ve netice itibariyle, bütün sanat ve fikir hayatının iflas buhranlarını geçirdiği bahtsız bir hengamedir. (RP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bunun sebebini izah etmek de, benim için güç olması, kolay olsa gerek. Bizi burada dinleyen Kültür Bakanlığının değerli bürokratlarına ve yarın bu tutanakları inceleyecek gerçek fikir erbabına yakışır o yavrularımızın dikkatlerine sunmak için, bir nebze atiye seslenmek istiyorum.

Tanzimattan beri bir türlü kurtuluşunu planlaştıramayan ve devamlı şahsiyetinden feda eden Türk cemiyeti, Birinci Dünya Harbinden sonra, zaman sahasında olduğu kadar mekân sahasında da tasfiye edilmek mevkiine düşünce, maddî bir hareket mefkûresiyle kendisini kurtarabilmiş, bir kurtuluş cumhuriyeti doğurmuş; fakat ruhta ve manada dengini bulamamak yüzünden, ister istemez asırlık bir çürüyüşün son tecelli haddine ayak basmıştır. İşte, cemiyetin ruhî hayatına ayna tutan fikir ve sanat dünyasında, cumhuriyetten sonraki azamî hercümerci ve azamî düzensizlik ifadesini, millî kurtuluş hamlesinin, ruh ve fikirde hazırlanamamış, ondan sonra da ruh ve fikire sindirilememiş bir hareket olmasından başka hiçbir türlü izah etmek mümkün değildir.

Yerinde yeller esen büyük Türk mütefekkirini gündüz gözüyle Meclisin içinde ve dışında Aristo feneriyle aradığımıza rağmen, bu devrede yoktur. Sadece yok olsa yine iyi, minare şeklinde bir yükselişe muhtaç bir vaziyette, kuyu şeklinde bir çukur ifadesi yok. Âdeta yokluğunu tahkim edici sebepler altında yok... Yok... Yok...

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — İbrahim, fener mi yok?..

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Işıklar yok...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Mütefekkir yok, mütefekkir...

Dinle, dinle İbrahim...

Cumhuriyet devresinin başından bugüne kadar, millî kurtuluş hamlesinin fikir ve sanattaki bütün aksi, resmî ideolojinin, "has isim" "Ebedî Şef" "Millî Şef" ler etrafında, samimiyetinden bile şüphe edilecek nefsanî bir methiye tellaklığından başka bir şey değildir. (RP sıralarından alkışlar)

NİHAT MATKAP (Hatay) — İbrahim, hiçbir şey anlaşılmıyor...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; asırlık bir tasfiye bilançosunun altına yekûn hattının çekildiği anda şahlanıp bütün hayat borcunu ödeyen bir milletin destanı, bütün has isimleriyle beraber olsa, bir fikre ve dünya görüşüne bağlı olarak, ne şiirde, ne romanda ne hikâyede, ne tiyatroda ne mimaride ne felsefede ne de fikir bazında billurlaştırılamamıştır. Bunun yerine, millî kahramanların, bir fıkra remzolan edebî çehreleri değil mide gurultuları ele alındı ve bu iş, son derece verimli bir ticaret halinde nemalandırıla nemalandırıla gelenekleşterildi. Üstüne üstlük, şahsî muvaffakıyetinin temel şartı ve günün ana seciyesi haline getirildi... Ne kötü bir çöküş, ne kötü bir yok oluş...

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Türkçe konuş, bir şey anlaşılmıyor...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Ben bunları konuşurken tahammül edemiyorsunuz; öz Türkçe konuşsam bu Meclisi terk edersiniz; onun için bu dille konuşuyorum.

Sayın Bakan, iki gün önce Konya'da Şebi Aruz gecesine katıldınız. O, derinlik ve olgunluğun simgesi Mevlana'nın ruh dünyasını yaşadınız. Geçen sene, bütçeniz üzerinde konuşurken; "Hele, Mevlana törenleri... Bu laiklerin (!) vazgeçemedikleri asrın sosyetik nefisperest insanı, günahkârlığın vicdanî sızısını bu törenlerle tatmin etmek isteyenler, Mevlana'yı çarpıtırlar; Mevlana'yı günah çıkaran bir rahip, hatta Kemalist bir derviş seviyesine indirirler...

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Ulan, biraz Hacı Bektaş'tan bahset; çarpılacaksın!..

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Sabret, gelecek, sabret...

BAŞKAN — Vaktiniz kalmıyor ama...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — .. Ne yardan ne serden vazgeçerler, hem "nefse dokunma" hem de "vicdanının sızısını dindir" diyorlar... "Olmaz ki, böyle cahillik olmaz ki!" demiş ve yine devam etmiştim :

'Bunların Mevlana ve Yunus merakı, zevki ve alakası, bir turistin merakından öteye geçmez. Turiste belki bu alaka, gönlünü teslim edeceği bir yolun kapısıdır; ama Türkiyeli insan için, yaşanılmamış, tatlı acı hatıralar bırakmamış, bir zamanların mümin insanlarınca inanılmamış, bugünün modern insanı tarafından terk edilmiş bir inançlar manzumesinin kalıntılarıdır.

Asrın Türkiyeli insan İslamı anlayamaz; çünkü, yaşanılmamış ve defteri kurtarıcı zannettikleri imaj ile dürülmüş ölü mantıklarda abıhayat fışkırmaz; istediğin kadar asrın modern sondajlarını yap... Yunus da, Mevlana da, Hacı Bektaş Veli de, Hacı Bayram Veli de o dinin, o ruhun insanlarıdır. Yunus'u, Mevlana'yı, Hacı Bektaş'ı, Ahmet Yesevi'yi, Hacı Bayram Veli'yi sevip de, Hazreti Muhammed'e düşman olmak, akarsuya bayılıp, kaynağına küfretmeye benzer. (RP Sıralarından alkışlar) O akarsu, o muhteşem kaynağın eseridir.

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Kim küfrediyor?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Küfredenlere söylüyoruz İbrahim, üzerine alma.

Aradan geçen bir sene zarfında, UNESCO 1995 yılını "Dünya Hoşgörü Yılı" olarak ilan etmiş ve sizin Mevlana yılı olması yolunda bir çalışma içerisinde olduğunuzu biliyorum. Sizin bu konuda yaptıklarınızı, ülkemizin geneline, 1994 yılı boyunca Hazreti Mevlana'nın dünya görüşünü yansıtarak, hayra yönelik, Ahmet Yesevi'nin türbesindeki imarı gibi bir işaret kabul ediyor ve bu çalışmalarınızda sizinle birlikte, yanınızda olacağımı vaat ediyorum. Çünkü, şu ana kadar çok Türk kaleminin hissedar olduğu dalkavukluk edebiyatının örneklerini isimlendirmeme değmez Sanırım. Cumhuriyet nesli Osmanlıyı tanımıyor; çünkü, Osmanlının mirasını reddeden ve şahısları putlaştıran bir enkaz içerisinde büyüdü.

İşte tam fırsat; Mevlana'nın gönül yüceliğini, insan sevgisini, İslama bağlılığını tüm yurtta yaşatabilmeliyiz. Dünyadan önce, biz, ülkemizde, kendimizle barışmalıyız, İslamla barışmalıyız, tarihle barışmalıyız, Osmanlıyla barışmalıyız. (RP sıralarından alkışlar)

Cumhuriyet neslinin geçmişinden kopuşu tedrici olmamıştır; belli bir diyalektikle geçmişini aşamamış, birdenbire, cebrî ve üsten gelen bir baskıyla geçmişinden koparılmıştır. Bu bir yabancılaşma idi. Bu yabancılaşmanın gerçek yüzü artık ortaya çıkmıştır. Türkiyeli gerçek aydına, kafasında cemiyetin sancısını taşıyan her insana bir vazife düşmektedir: Hesaplaşmak... Nasıl ve kiminle?.. Bütün Batılılaşma dönemiyle ve Batıcılara zemin hazırlayan bizim yanlış tatbikat ve idrakimizle.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; saf ve hakikî şiiri, romanı, hikayeyi, tiyatroyu, mimariyi, tenkidi, felsefeyi, şu ana kadar tespit etmiş olduğumuz fikir ve ruh kargaşalığı içinde güzel sanatların öbür şubelerini musikiyi, resmi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — 2 dakika daha süre veriyorum...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Ve nihayet başından beri, bütün esası, örnekleriyle...

Mikrofon çalışmıyor Sayın Başkan...

BAŞKAN — Bir bakın efendim, çalışıyor.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Çalışmıyor... ("Çalışmıyor" sesleri)

BAŞKAN — Bana göre çalışıyor.

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) — Mikrofonu da bozdun.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Hakikatleri söyleyince... Ne yapalım?.. Hakikatler gelince, motorlar da düzelir, mikrofonlar da düzelir.

Ha, tamam Sayın Başkanım, çalıştı.

Onun için, Sayın Kültür Bakanına çok büyük görevler düşmektedir. Artık, bunca çileye son diyoruz. Fikir ve ruh cephesinde, ahlak ve insan cephesinde, Mevlana'nın, Yunus'un, Hacı Bektaş Veli'nin fikirlerine sarılarak, resmî ideolojinin kafasından kurtularak hareket etmek zorundasınız. (RP sıralarından alkışlar)

Zira, büyük bir iman buhranı ve ruhi ceht zaafı yaşıyoruz. Her kemalin mutlaka bir zevali vardır; her zevalin de bir kemali... Bu kadar iniş, düşüş; temenni ederim ki, artık kemalinde olsun ve çıkış başlasın.

Ruhumuza iman ve eser cehdini getirecek yepyeni bir soluğa muhtacız. Onu üfleyecek olan, kurtarıcımız olacaktır. Bunun işaretleri önümüzde duruyor.

Hükümet, 21 inci Yüzyıla hazırlanan dünyada, Türkiye'nin yenilenme ve değişim azmini temsil ettiğini savunmaktadır. Türkiye'yi, tüm değerlerine sahip çıkarak, "millî görüş" ışığında yönetmekten uzak bulunanlar bilmelidir ki, gelecekte, toplumları asırlardır sömüren materyalist felsefe, yerini, manevî değerlerin kurulduğu, insanların refahına ve saadetine ışık olacak olan, hak din İslama bırakacaktır. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu açıdan, Türkiye'nin yenilenme ve değişim azmi, manevî kültüründen, halkın özünden, sağduyusundan ve inancından ayrı olamaz. Millet iradesinin mutlak üstünlüğüne ve millî egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğuna inananlar, milletin kendisinden ayrı birtakım zorlamalarla, vahşi Batı'nın icadı hokkabazlıkları "kültür" diye cilalayıp bu millete yamamaya çalışmasınlar.

Millî kültür mirasımız her yönden çok zengindir. Kültürümüz, kültür bütünlüğüne sahiptir. Tarih boyunca, dünya kültürüne ve uygarlığına katkılarımızla, yakan, yıkan değil, yapan bir toplum olmuşuzdur. Kültür Bakanlığımızın bugünkü yönetimi, bu anlayışı, bu idraki yerine getirmek zorundadır. Hükümet Programında beyan edilen kültür politikası, demokratikleşmeyi gerçekleştirmek, insanı özgür kılmak, bu amaçla kendini tanıtmaktan ve açıklamaktan korkmayan bir toplum oluşturmak şeklindedir.

BAŞKAN — Sayın Çelik, o 2 dakikayı da kullandınız, lütfen bağlayalım.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Devamla) — Efendim, cümleyi bağlıyorum.

Demokrasi kültürünün yerleşmesi ve tüm kültürel etkinliklerin, çoğulcu demokratik bir yaklaşım içinde geliştirilmesini vaat eden Hükümetin, bu açıdan başarılı olduğunu söylemek zordur. Hoşgörüye ve karşılıklı uzlaşmaya dayanan katılımcı ve çoğulcu demokratik sistem içinde ülkenin demokrasi kültürünün gerçekleştirilmesi, maalesef, Hükümet Programını süslemekten ibaret kalmıştır.

Türkiyemizde, kültür, her alanda olduğundan daha fazla, boş ve gereksiz vaat ve uygulamalar dejenere edilmektedir. Bir anlamda, hemen her gelen, kendisine göre bir kültür anlayışını getirmeye çalışmaktadır. Oysa, demokrasimizin özünde, kültürümüzün her yönünde, toplumumuz, örfümüzden, âdetlerimize, dinimize özel, önemli boyutları yaşayan uygarlıkları esas almalıdır.

Türkiye insanının refaha yönelik özleminde, artık, kendi putunu yaratan ve tapan zihniyetlere yer olmamalıdır. "Herkesin kendi anadilini, kültürünü, tarihini, folklörünü, dinî inançlarını koruması, temel insan hak ve özgürlükleri kapsamındadır" diyen Hükümetin DYP kanadının, küçük ortak SHP'nin Genel Başkanı Karayalçın'ın laiklik salatasını tekrar harmanlayıp yeni bir salataymış gibi sunmasına karşı, yerinde tepkilerine de, milletin sağduyusuna tercüman olduğu için, teşekkür ediyorum. Meslektaşım Karayalçın'a, Hükümet Programını tekrar okumasını ve bu gereksiz laiklik edebiyatlarını ısıtıp sunmamasını salık veriyorum. Bu film çok görüldü. Bunun yerine, Refah Partisi Grubunun önemle üzerinde durduğu, bir an önce, Türkiye'nin ulaştığı siyasal, sosyal ve ekonomik düzeyi karşılayacak, halkın istek ve ihtiyaçlarına cevap verecek bir anayasayı gerçekleştirelim. Herhalde Hükümet, Anayasa değişikliği için verdiği vaatleri de unutmuş değildir.

Bu duygularla, 1994 malî yılı Kültür Bakanlığı bütçemizin Bakanlık mensuplarına, milletimize hayırlı, uğurlu olmasını diler, hepinize âdil düzende görüşmek üzere saygılar sunarım. (RP sıralarından alkışlar, SHP sıralarından "Allah korusun" sesleri)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çelik.

Muhterem milletvekilleri, sandıktan çıkarsınız, seçim kurulu hâkiminden mazbatayı da alıp koynunuza koyup gelirsiniz, bu sıralara da otursunuz; fakat milletvekilliğiniz, "demokratik ve laik cumhuriyeti sadakattan ayrılmayacağıma Büyük Türk Milleti önünde namusum ve şerefim üzerine and içerim" dediğiniz gün başlar. (SHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Sayın Başkan, kürsüye gelip konuşursunuz, makamdan değil.

BAŞKAN — Anavatan Partisi Grubu adına konuşmak üzere, Sayın Mahmut Orhon; buyurun.

ANAP GRUBU ADINA MAHMUT ORHON (Yozgat) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kültür Bakanlığıyla ilgili olarak Anavatan Partisinin görüşlerini sunmak üzere huzurlarınızdayım. Partim ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmamı hazırlarken, Sayın Bakanın milletvekiliyken ve Bakan olduktan sonraki tüm konuşmalarını, çalışmalarını, beyanatlarını ve uygulamalarını inceledim. Gördüm ki, Sayın Bakanın düşüncelerinde büyük değişiklikler olmuş. Ayrıca, birtakım düşünceleri birbiriyle çelişir halde. Bazen de düşündükleri, söyledikleri ve yaptıkları birbirine taban tabana zıt. Bunları, bu yılki Plan ve Bütçe Komisyonundaki konuşmasından ve "1994 Yılı Bütçesini Sunuş" adlı kitapçıktan bölümler alarak sizlere göstermek istiyorum.

"1993 yılında genel bütçeden aldığımız payın oranı yüzde 0,64 iken, 1994 yılında bu oran yüzde 0,55'tir. Kıyasladığımızda, payın, bu yıl net yüzde 0,09'luk bir azalma gösterdiği anlaşılmaktadır" diyor Sayın Bakan. Bu, doğrudur; ancak, Sayın Bakan, İktidarın Bakanı olduğunu unutmuş, sanki İktidarda başka partiler varmış gibi yakınıyor; yani, kendi kendinden şikâyet ediyor. Böyle bir şikâyet hakkınız yok Sayın Bakan. Bütçeniz az ise, bunu artırmak muhalefetin oylarıyla değil, İktidarın size ve kültüre olan bakışıyla çözülür. Yani, Hükümet ya kültüre önem vermiyor ya da sizin, Kültür Bakanı olarak bu işi yürüteceğinize inanmıyor. Aynı şey, Sayın Demirel'in sizi frenlemesiyle de ortaya çıkıyor. Zaten, geçen yılki bütçeniz de Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul görmemiş, ancak ikinci etapta kabul edilmiştir. Bu da, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de size itimadı olmadığını gösteriyor.

Başka bir misal : "Ulusu Baraj Gölünün altında yok olma tehlikesi bulunan Hasankeyf'in kurtarılması yolunda. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmuştur" deniyor. Ben size, dünkü Hürriyet Gazetesinden bir bölüm okumak istiyorum :

"1986 yılından itibaren, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Oluş Arık tarafından Hasankeyf'teki kazılar yürütülüyormuş. Batman Valisi Salih Şarman, iki yıldır yapılmayan kazı çalışmalarının, önümüzdeki haziran ayında, yeniden başlayacağını bildirdi" diyor.

Yani, Sayın Bakan, "Hasankeyf'i kurtaracağız" diyor, ama iktidara geldikleri gün Hasankeyf'teki kazıları durduruyorlar, yani Anavatan zamanında başlamış olan kazıları durduruyorlar. Bu da Bakanın ayrı bir çelişkisi veya Sayın Bakana doğru bilgi vermiyorlar anlaşılan, "bu devam ediyor" diyorlar, ama Sayın Bakanın Bakanlığından haberi yok.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — Mahmut, Hasankeyf nerededir?..

MAHMUT ORHON (Devamla) — Bu arada, Pamukkale'nin kurtarılmasıyla ilgili projenin de Anavatan Partisi zamanında hazırlandığını Sayın Bakan çok iyi biliyor, onu da söylüyor; ama, arkasından da, "ben yaptım" havasını vermek için, "bu projeyi tozlu raflar arasından çıkardık" diyor... Ne çabuk tozlandı, onu da merak ediyorum.

İktidarın sizde olduğunu daha evvel de söyledim, tekrar söylüyorum; "girişimde bulunulmuştur" sözü, işi askıya almaktan ve kendi kendinizi tatmin etmekten ileri gitmeyen sözlerdir. Milleti bu şekilde aldatamazsınız. Göreviniz bunu çözmektir; "ben çözdüm" deyiniz. Yakınmayınız, göreviniz yakınmak değil, göreviniz çözmektir; siz iktidarsınız.

Sayın Bakan "vatandaşlık hakkı" adı altında, geçmişe ve bugüne hakaret etmeyi bir marifet saymaktadır. Misal : 21.3.1993 tarihinde söylediklerinizi tutanaktan aynen okuyorum :

"Her insanın, doğuştan özgürlüğü ve eşitliği üzerine kurulan ve devleti, bu eşitlik ve özgürlükçülüğü korumak ve geliştirmek ödeviyle yükümlü kılan vatandaşlık kavramı, yılların, topluma benimsetmiş olduğu kulluk anlayışını da henüz aşamamıştır." (SHP sıralarından "Doğru" sesleri)

Bu sözleri dikkatlice okursanız; Osmanlının insanları kul yaptığını, cumhuriyet devrinde de bunun devam ettiğini, bunda da ince bir hakaretin olduğunu keşfetmemek mümkün değil.

Yalnız, Sayın Bakan, bir Yahudi vatandaşın Fatih ile birlikte yargılandığını ve Fatih'in kolunun kesilme kararının alındığını bilmeyecek kadar tarih bilgisinden yoksundur kanaatindeyim. Belki de kendi kafasında yarattığı, sosyal demokrat olmayanların, bilinçsiz, şuursuz ve köle olarak kullanılması gerektiği düşüncesinin başka bir tezahürüdür bu. Zaten, Bakanlıktaki uygulamaları da bunu açık seçik ortaya koyuyor.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — Çok ayıp ettin...

MAHMUT ORHON (Devamla) — Sayın Başkan, aynı hakaret etme özlemini "Kitaplara Özgürlük" diye övündüğü uygulamasıyla göstermiş ve böylece ruhen tatmin olmuştur. Dimitrie Kantermiroğlu'nun, "Osmanlı İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküş Tarihi" adlı kitabındaki, inançlarımıza ve Türk'e edilen hakaretlerden Bakanın duyduğu zevki burada anlatmak, bence mümkün değil. Bakan bey, bunu burada izah eder. Ben, bu hakaretleri, burada, Bakan Beyin zevkini tatmin etmek için okumuyorum.

Sayın Şemsek'in "Mersin İmar Limitet" adlı kuruluşa bastırılan kitaplarla ilgili bir sorusuna Sayın Bakanın verdiği cevap aynen şöyle : "Biz geçen yıl özel sektöre değil, kamu kuruluşlarına kitaplarımızı bastırdık ve kamu kuruluşları daha ucuza bastılar; ama, bir sorun çıktı; çok geç bastılar. Dolayısıyla, biz onu yapmıyoruz. 1993 yılı içinde ihaleye çıkardık. Özel sektör ihaleye katıldı, ihale koşulları içinde kim düşük fiyat vermişse, o aldı. Onun başka bir anlamı yok."

İlk bakışta bir çelişki yok gibi; ancak, Sayın Bakan ve ekibi, özel sektöre pek sıcak bakmayan ve işin erken bitmesine de önem vermeyen bir grup. Bunun için, ANAP döneminin birçok bakanı hakkında Meclis soruşturması açtılar, hatta Yüce Divana gönderdiler; arkasından kendileri, özel sektöre iş veriyorlar.

Dava açtılar deyince, size burada resmî pullu bir zarf göstermek istiyorum; Kültür Bakanlığının, resmî pulla, kendi yılbaşı özel kartlarını nasıl gönderdiğini göstermesi bakımından. Siz, bunun için de, Yüce Divana bir bakanı göndermeye uğraşmıştınız.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — O başka bakandı...

MAHMUT ORHON (Devamla) — "Kamu sektörü iş yapmıyor" diyor veya "işleri ağır yürütüyor" diyor, daha sonra da Sayın Bakan, 11 milyar liraya yeni bir matbaa açtığını söylüyor. Bu da gösteriyor ki, Sayın Bakanın savunduğu ve yaptıkları birbirine taban tabana zıt. Düşünce sosyal demokrat, uygulama Anavatan... Hatta, Sayın Bakanın bir aşkı daha var; Sayın Bakan, aynı konuşmasında, "bir fon oluşturmak istediğini" söylüyor. Siz, hem fonlara karşısınız Sayın Bakan hem de fon oluşturmak istiyorsunuz... Bu görüşlerinizi aldıktan sonra, sizin yakın zamanda Anavatan'a geleceğinize inanıyorum.

VAHDET SİNAN YERLİKAYA (Tunceli) — Gensoru değil, Kültür Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz.

MAHMUT ORHON (Devamla) — Ben de burada Sayın Bakanın söylediklerini anlatıyorum.

VAHDET SİNAN YERLİKAYA (Tunceli) — Gensoru önergesi mi görüşüyoruz acaba?..

MAHMUT ORHON (Devamla) — Ayrıca "kitapları, belli yerlerden ve belli yazarlardan almadık" diyor. Bununla ilgili Zaman Gazetesinden bir yazı okuyorum. Kendi görevlisi bunun tersini söylüyor. "Kültür Bakanlığının, sol yayınevleri ve solcu yazarların eserlerini tercih etmesini, dengelemek amacıyla yapıldığı ifade edildi" deniyor gazetede. Kültür Bakanlığından bir yetkili, "Bizden öncekiler hep sağcı eserleri kütüphanelere hazırladılar; biz de dengelemek için sol eserleri aldık" diyor. Yani, o da ayrı. Başka bir haber: "Kitaplar yine soldan alındı. Sağlar, kitabı yine soldan aldı..."

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — "Gazete kupürleri delil olmaz" diyordu sizin Genel Başkanınız.

MAHMUT ORHAN (Devamla) — Gerçekleri de var.

"Aziz Nesin ve Nâzım Hikmet başbaşa..." Sayın Bakan bu kitapları biliyor.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Biz gazete kupürlerini okurken Genel Başkanımız "gazete kupürleri delil olmaz" diyordu.

BAŞKAN — Sayın Yılmaz...

MAHMUT ORHON (Devamla) — "Sağlar'dan pornoya ruhsat..." deniyor.

Evet, söylediğim gibi, Sayın Bakan, "her ikisinden aldık" diyor; doğrudur, sağdan aldığı kitaplar Saidi Nursi'nin birkaç eseridir ve o da işi kamufle etmek içindir.

Sayın Bakan, opera ve balenin özelleştirilmesiyle ilgili olarak Sayın Budak'ın sorusuna verdiği cevapta, özelleştirmeye bir taraftan karşı çıkarken, diğer taraftan, "1994 Malî Yılı Bütçesinin Sunuş Konuşması" adlı kitabında, Plan ve Bütçe Komisyonunda aynen şöyle söylüyor: "Bazı tutucu çevrelerin önyargılarına karşın, Türk halkının opera ve bale sanatlarına oldukça yatkın olduğu; yurt genelinde, yeni opera ve bale müdürlükleri kurulması ve daha yoğun turne düzenlenmesi konularında gelen taleplerden anlaşılmaktadır." Sayın Bakan hem "talep var, benimseniyor" diyor hem de özelleştirmeye "özerkleştireceğiz" diye karşı çıkıyor. Yani "halk" diyor; ama, halka karşı çıkıyor.

Bale ve opera sanatçıları da kendisine inanmıyor; "1309 sayılı Kanunda yapılacak değişikliklerle yandaşlarına ulufe dağıtacak" deniliyor, "belediyeden aldığı sosyal demokrat Genel Müdür Yardımcısıyla bunu gayet güzel yapıyor" deniliyor. Emeklilik olayları da ayrı bir konu.

Bakanlığı döneminde tiyatro seyircisinin azaldığını kabul etmek zorunda kalıyor. Bunu, oyunların seçimi, sanatçının oyunları severek oynaması, oyunların millî benliğimize uyup uymaması gibi objektif bir takım kriterler yerine, Genel Müdürden kaynaklandığını söylemek gibi gülünç bir sebebe bağlıyor.

Sayın Bakan, bazen de, teknoloji ile kültürü birbirine karıştırıyor. Evrensel kültüre olan merakının nereden geldiğini de araştırma ihtiyacını duydum. Çünkü, bu tabir bana yabancı gelmemişti. Gördüm ki, bu görüş, Ahmet Taner Kışlalı'nın savunduğu ve uygulamaya koymaya uğraştığı fikirler. Bakan Beyin konuşmasını dinlediğimizde ve yazılarını okuduğumuzda, Kışlalı'nın kullandığı tabirler, cümleler, hatta kelimeler aynen var. Burada enjekte edilmek istenen aslında evrensel kültür değil, sosyal demokrat ideolojidir. Bir zamanlar, Atatürkçülüğün arkasına saklanır, Bursa nutukları söylenirdi; şimdi de, evrensel kültürün arkasına saklanıp, sosyal demokrat ideoloji işlenmeye çalışılıyor.

Sayın Bakanın, Karun hazineleriyle ilgili olarak büyük bir başarı gösterdiğini söylemesini, biraz düşünmek gerekiyor. Karun hazinelerinin getirilmesine tabiî ki, teşekkür ediyoruz;

ancak, gerçekleri de kamuoyuna açıklamak gerektiğini görev sayıyoruz. Karun hazineleriyle ilgili dava, Anavatan döneminde, Genel Başkanımız Sayın Mesut Yılmaz'ın Bakanlığı zamanında açılmıştır. Diğer Kültür bakanlarımız zamanında da davaya devam edilmiştir.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — İnkâr eden mi var?!

MAHMUT ORHON (Devamla) — Sayın Bakan zamanında dava devam ederken, kapalı kapılar arkasında bazı görüşmeler yapılmış, kazanılmak üzere olan davadan, Karun hazinelerine ait bazı parçalar bırakılarak, vazgeçilmiştir. Taviz olarak neler verilmiştir, bilinmiyor. Amerika gibi kapitalist bir ülkenin, hiçbir taviz almadan böyle değerli eserleri vermesi, biraz kendi kendimizi aldatmak gibi geliyor.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Ayıp oluyor, hakaret anlamına geliyor.

MAHMUT ORHON (Devamla) — Burada bir şeyi daha açıklamak istiyorum : Sayın Bakan "bu davada hiçbir karar alınmamıştır" diyor. Bu eserlerin Türkiye'den kaçırıldığına dair, mahkemede ara karar daha evvel alınmıştır.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Belli bir bedel karşılığında mı verildi?! Ayıp yahu!

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, Sayın Bakan cevap verecek efendim.

MAHMUT ORHON (Devamla) — Devam edelim... Dava sonuçlansaydı, harcanan 4 milyon dolar, yani yaklaşık 60 milyar liraya yakın paranın tamamı veya bir kısmı geri alınacaktı. Tabiî, Sayın Bakan "böyle bir şey yok" diyecektir. Ben, "Amerikan Hukuk Rehberi" adlı bir kitap getirttim, burada "davayı kaybeden öder" diyor. Bu kitap Amerikan Konsolosluğundan alınmıştır. Yani, 50 milyarın üzerindeki para Amerika'ya hibe edilmiştir. Ayrıca, bundan sonra açılacak davalarda da bu gerekçe olarak gösterilecek, davaların erken bitmesi -eğer dava kazanılsaydı- sağlanacak, Metropoliten Müzesinde bulunan ve bizim kültür ve medeniyetimize ait başka eserler de kolayca alınabilecekti. Bunlardan vazgeçilmiş gibi gözükülüyor. İlave birkaç eser vermeleri de, başka eserlerin de bulunduğunun, hatta daha değerli eserlerin de bulunduğunun açık kanıtıdır.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Sekiz yılda niye almadınız o zaman?!

MAHMUT ORHON (Devamla) — Bizim zamanımızda alınmıştır.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — İki tane örnek verin.

MAHMUT ORHON (Devamla) — İsterseniz onları size söyleyeyim; mademki merak ediyorsun, birçok örnek verebilirim.

BAŞKAN — Sayın Orhon, bu sefer hazırlığınızı zamanında yetiştiremezsiniz, ona göre...

MEHMET GEDİK (Bursa) — Sayın Başkan, iyi de, adam rahat durmuyor ki, sürekli müdahale ediyor, ya dinlesin ya da dışarı çıksın.

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Hakaret ediyor ama...

BAŞKAN — Lütfen, karşılıklı konuşmayalım.

MEHMET GEDİK (Bursa) — Sayın Bakan dinliyor, biraz sonra çıkıp konuşacak, sen niye müdahale ediyorsun; dinlesene!

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Kimsenin kimseye hakaret etmeye hakkı yok.

MEHMET GEDİK (Bursa) — Sayın Başkan, bakın, hâlâ kendi kendine konuşuyor.

BAŞKAN — Sayın Yılmaz, lütfen...

MAHMUT ORHON (Devamla) — TRT 2'de, Profesör Mehmet Özdoğan'ın yönettiği bir açık oturumda, Sayın Bakan, 1917 yılında Almanya'ya gönderilen çivi yazılı tabletlerin kendisi tarafından getirildiğini söylemiştir; halbuki onlar, Sayın Mesut Yılmaz'ın Bakanlığı zamanında Türkiye'ye getirilmiştir; 7 400 tanedir; sadece bir sfenks kalmıştır; onu da, Sayın Bakan, hepsini getirmiş gibi gösterecek, "ben getirdim" diyor. Bunun haricinde, Almanya'dan getirilenlerin haricinde, daha başka yerlerden getirilenler de var; ama, vakit dar olduğu için, bunları size gösteremiyorum; eğer istersiniz, bunları size, daha sonra, evraklarıyla birlikte takdim ederim.

Metropolitan Müzesinde bulunan, kültür medeniyetimize ait başka eserler de kolayca alınabilecekti. Bunlardan vazgeçilmiş gibi gözüküyor! İlave birkaç eser vermeleri de, başka eserlerin bulunduğunun, hatta daha değerli eserlerin bulunduğunun açık seçik kanıtıdır. Sayın Bakan, "davanın kazanılması diye bir olay mevzubahis değildir" diye cevap verecektir. Daha evvel de, ara kararın alındığını, size söyledim. Kazanılmayacaksa, Metropolitan Müzesi, bizim kara kaşımıza, kara gözümüze aşık olduğu için mi verdi? Hatta, "daha fazla eser verdi" diyorsunuz.

Burada bir şeyi daha açıklamak istiyorum. 1968 yılında Metropolitan Müzesine alınan bu eserler, oradaki Amerikalı zenginlerin bağışlarıyla alınmıştır ve bu bağışlar, vergiden düşürülmüştür. Eğer dava kazanılsaydı, bunların çalıntı eserler olduğu ortaya çıkınca, 1968'den beri bu zenginlerin vermiş olduğu vergilerden düşürülen bu meblağlar, faiziyle birlikte, Amerikan Hükümeti tarafından geri alınacaktı. Bunlar, 1968'den beri vergilerinden düşürülen bu meblağların faizleriyle birlikte geri alınmaması için, herhalde bir yerlere tesir ederek, bu eserlerin dava bitmeden müzeden geri alınmasında etkili oldular diye düşünüyorum. Bütün bunları kime anlatırsanız anlatın, inandırıcı olmanız mümkün değildir.

1986 yılında, yani Anavatan zamanında, Türk süsleme sanatları, Kültür Bakanlığının koruması altına alınmıştı. Korumaya alınan 5 sanat dalı; çini, ebru,hat, tezhip, minyatürdür. Zamanımızda bunlar da geri plana itilmiştir. Anavatan döneminde, her yıl, teşvik için yarışma yapılır ve ayrı ayrı ödüller verilirdi. Zamanımızda bu teşvik yarışması iki yılda bire ertelenmiş, üstelik, bu 5 dal birleştirilerek, 1 birincilik, 1 ikincilik, 1 üçüncülük ve 1 mansiyon verilmesi gibi, aklın almayacağı bir uygulamaya geçilmiştir. Sayın Bakan, bunların hepsi, birbirinden ayrıdır ve tüm dünyada, Türk süsleme sanatları olarak kendilerini kabul ettirmiş sanat dallarıdır. Bunların sayesinde, renklerde de, Türk kırmızısı ve Türk mavisi -yani türkuvaz- gibi renk isimleri evrensel olmuştur. Bunların ödül törenine dahi, Sayın Bakan, katılma zahmetinde bulunmamış, "ödül töreni İstanbul'da yapılacak" denilmiştir. Ödül törenine, sanatçılar da katılma arzusunda değildir, bunu da bilesiniz. Sadece buna değil, Ahi Evran Kültür Şenliklerine katılmak da Sayın Bakana zor gelmiştir.

Kültür Bakanlığı, Kültür Bakanlığı olmaktan çıkarılmış, bir takım sosyal demokratların arpalığı haline getirilmiştir. Bir takım genel müdürler, yılın büyük bir kısmını İstanbul'da geçirmekte, bunun masraflarını da müze ve derneklere ödetmektedirler. Bir kısmı da, özel işleriyle ilgili yolculuklarda, bir takım görevler icat ederek, masraflarını, devletin kesesinden, kasasından almaktadırlar. Bununla kalmayıp, derneklere baskı yapılarak, Bakanın korumalarından tutunuz da müsteşarına kadar araç aldırtılmaktadır. Bu arada, Bakanın sayın eşlerinin arkadaşlarına da görev verilmesi, işin tuzu biberidir. Ayrıca, bir takım Dev-Sol'cuların yurt dışı görevlere atanması da başka bir uygulamadır. Hatta, haklarında ihale yolsuzluğu söylentileri olanlar bile, ödüllendirilerek, dış görevlere gönderilmiştir.

Kültür Bakanlığı kültür merkezleri binalarının ihalelerini, Bayındırlık Bakanlığının yapması gerekirken, bunu Bayındırlık Bakanlığından almış, kendi uhdesinde bulunan 20 tane kültür merkezi binasının ihalesini kendisi yapmıştır. Bunlardan birkaç tanesi iptal edilmiş, diğerlerinin tamamı, Sayın Bakanın yandaşlarına verilmiştir.

Ayrıca, Anıtlar Genel Müdürlüğü girişinde havarilerin resimleri dururken, Fatih'in İstanbul'u Fethi Tablosu, Bakanlığın genelgesiyle duvarlardan indirilmiştir. Gördüğünüz gibi, bunu belgeleyen resimler elimdedir.

Sayın Bakan, 1984 yılının "Mevlana Yılı" olarak ilan edilmesini teklif ettiğini söylemektedirler; bu, çok iyi bir olaydır; yalnız, geçen yılki gibi, bu yıl da, Mevlana kutlama törenlerini, içki ikram ederek mi kutlayacaksınız? Geçen yıl yaşanan bu olayla ilgili haber, mahallî gazetelerde yer almıştır, "böyle rezalet olmaz" diye yazmışlardır, "rezalete ödül" diye başlıklar halinde yayımlamışlardır.

Bu arada, bir hususu daha söylemek istiyorum. Sayın Bakan, bir takım kültür müdürlerini görevden alırken, bir yandan da davayı kazanan bir takım kültür müdürlerini çeşitli illere atamaktadır. Bu kültür müdürleri, illere geçici görevle atandıkları için, hem maaşlarını almakta hem geçici görev yolluklarını almakta hem de her gün harcırah almaktadırlar. Bu harcırahlar, devletin sırtına ilave bir kamburdur; bu kişilerin sayısı da az değildir. Elimde -gördüğünüz gibi- bu kişilerin hepsinin isimleri var.

Ayrıca, Sayın Bakan, son günlerde birçok adamı işe almıştır. Burada, çok enteresan bir olayı anlatmak istiyorum. Sayın Bakan, Mersin Belediyesinde çalışan kişileri, imtihanı kazanmış, bir ay çalışmış ve bir ay sonra istifa etmiş gibi göstererek, açıktan atama yaparak göreve almıştır. Bu, normal, kanunî bir olay; ancak, buradaki enteresan nokta şu: Bu şahıslar, aynı anda, hem Mersin Belediyesinde görev yapıyor gözüküyor hem de Kültür Bakanlığında!.. Bunlara ait belgeler de elimde. Yani, aynı adam, hem Ankara'da görevli hem Mersin'de görevli. Sayın Bakan, bu formülü nasıl bulduğunu, herhalde herkese izah eder, biz de öğrenmiş oluruz!..

Ayrıca, Sayın Bakan, benim bir hemşerimi, son günlerde, sözleşmeli olarak göreve atadı; kendisine çok teşekkür ediyorum. Bu hemşerimiz, halen, Marmaris'te, kayınpederiyle beraber bir lokanta çalıştırmakla meşgul; ama, iki aydır da Kültür Bakanlığından maaş alıyor!..

BAŞKAN — Sayın Orhon, 4 dakikanız kaldı, ona göre ayarlayın.

MAHMUT ORHON (Devamla) — Tabiî, bütün bunları bir yerde mazur görmek mümkün; ancak, vatanın bölünmez bütünlüğüyle ilgili konularda taviz vermemiz mümkün değildir.

Sayın Bakana sormak istiyorum: Sivas olaylarıyla ilgili olarak, Pir Sultan Abdal Şenlikleri veya kanlı şenliklerle ilgili olarak, Tertip Komitesi üyesi olan Vali, asayişten sorumlu olan Emniyet Müdürü ve Garnizon Komutanı görevden alınırken, Tertip Komitesi üyesi olan Kültür Müdürü niçin hâlâ orada görevde durmaktadır? "Tahkikat açtık" diyorsunuz; bu müdürün hiç suçu yok mudur? Aziz Nesin'i ve benzerlerini açılışa davet eden, Komitenin üyesi değil midir? Her yıl köyde kutlanan bu şenliklerin şehir merkezine alınması teklifi kim tarafından gündeme getirilmiş, kimler tarafından tasdik edilmiştir? Açılışın ilk günü bölücü sloganlar atanlar kimlerdir? Bunları kim davet etmiştir? Bunun arkasında, Sivas gibi hassas bir bölgede olay çıkarıp, bölmek isteyen art düşünceli bir zihniyetin payı yok mudur?

Pir Sultan Abdal büstünün Kültür Merkezinin önüne dikilmesinin arkasında, Atatürk'ün heykelinin dikilmesini engellemek gibi bir düşüncenin olduğunu anlamak için müneccim olmaya da gerek yoktur!

Bu vesileyle, Sivas'ta yanan insanları rahmetle anıyor, ailelerine sabır diliyorum. Ancak, muhakeme edilenlerden çok, asıl bu olaya sebep olanların ve cuma namazını kılmayıp olayı provoke ederek bu sonuca sebep olanların kimler olduğunun ve kimler tarafından ortaya getirildiğinin de açığa çıkarılması gerekir diyorum. Şunu iyi bilesiniz ki, bu millet, memleketi bölmek isteyenler gibi beyinsiz değil, akıllı ve şuurludur. Bölücülüğün açık ve gizli destekçilerinin hayallerinin sonu hüsran olacaktır.

Son günlerde, Özgür Gündem Gazetesi binasında arama yapılmasına Sayın Bakanın tepki gösterdiği söyleniyor. Bu, 12.12.1993 tarihli Milliyet Gazetesinin haberidir.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — Sen de amma gazete toplamışsın!

MAHMUT ORHON (Devamla) — Evet, gazete burada, aynen sunuyorum : "Gazetede bulunan 117 kişinin durumları incelemeye alınmıştır. Gazete binasında, nöbetçi cumhuriyet savcısı, gazete avukatı, gazete idare müdürü hazır bulunduğu sırada yapılan aramalar neticesinde; 2 adet ruhsatsız tabancı, bir adet şarjör, 6 adet mermi, ERNK mühürlü ve PKK'ya ait 400 milyon liralık makbuz, şehit edilen askere ait ve üzerinde kurşun delikleri bulunan kimlik ve diğer belgeler, bol miktarda gaz maskesi; bol miktarda kan kesici iğne, bol miktarda PKK ile gazetenin bağlantısının bulunduğuna dair yayın ele geçirilmiştir" derken, bunların hemen yanında, bu olaya tepki gösterenlerin isimlerinin arasında, ilk olarak, Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın ismi gelmektedir.

Evet, bunu, "demokratikleşme ve basına özgürlük" olarak izah edeceğinizi biliyorum. Kendi hakkınızda bir yazı gördüğünüzde ise hemen mahkemeye başvuruyorsunuz,basın özgürlüne aldırış etmiyorsunuz. Soruyorum: Bu ne biçim demokrasi ve özgürlüktür?..

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — O, basın özgürlüğü için söylemiş canım!

MAHMUT ORHON (Devamla) — Devlete sövmek serbest, ülkeyi ve milleti bölmek serbest, zafer çığlıkları atarak savaş ilan etmek serbest, binlerce insanı, hatta anne karnındaki, iki yaşındaki bebeklerle seksen yaşındaki ihtiyar insanları hunharca katletmek serbest olacak; siz de bunun adını demokrasi koyacaksınız ve çözümünü, demokratikleşerek bulacaksınız!.. Soruyoruz: Devletin hâkimine, savcısına ve kanunlarına inanmıyorsanız, niçin Bakanlığa devam ediyorsunuz?.. Gazete binasının aranması kanun gereğidir.

BAŞKAN — Vaktinizi fazlasıyla kullandınız; lütfen sözlerinizi bağlayınız.

MAHMUT ORHON (Devamla) — Bağlıyorum Sayın Başkan.

Tepki gösterme kararı verdiğiniz doğru ise -ki, doğru olup olmadığını bilmiyoruz- bu kararınızı, bölücü katillere cesaret ve güç verdiğini düşünerek mi, yoksa düşünmeden mi verdiniz? Çünkü, bu tepkinin gösterildiği günün ertesinde, Adıyaman'da ve Hakkâri'de birçok vatan evladı ve güvenlik görevlisi ya katledildi ya da kaçırıldı. Aynen, Eskişehir Cezaevinin boşaltılması hadisesinde olduğu gibi, sizin bu tepkileriniz devam ettiği sürece, terör zor önlenir görünüyor. Bundan, vicdan azabı duymadınız mı?..

Sayın Bakan, şimdi söyleyiniz; siz, kimliğiyle birlikte kurşunlanan Mehmetçikten ve vatan evlatlarından yana mısınız; yoksa, onları katleden katilleri destekleyen gazeteden ve onlara yataklık edenlerden yana mısınız? Sizin demokratik çözümünüz nedir? Bunu açıklamazsanız, sizin tabirlerinize, vatandaş ve Hükümet nasıl inansın? Aksi takdirde, yapılan tüm konuşmalarınız, kendi kendinizi tatmin etmekten ileriye gitmez.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, 1994 bütçesinin Yüce Milletimize hayırlı uğurlu olmasını ve Yüce Türk Milletinin bu Hükümetten erkenden kurtulmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Orhon.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) — Bu konuşmadan sonra, Yerköy'den oy alamazsın artık.

BAŞKAN — Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Erzincan Milletvekili Sayın Ali İbrahim Tutu...

SHP GRUBU ADINA ALİ İBRAHİM TUT (Erzincan) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Kültür Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesi üzerinde, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlarken, tümünüzü saygılarımla selamlıyorum.

Konuşmama geçmeden önce, benden önce konuşan Refah Partisi ve Anavatan Partisi sözcülerini hayretle ve ibretle izlediğimi belirtmek istiyorum. Görülüyor ki, bu arkadaşlarımız, hâlâ bir türlü, o sığ mantıktan, kuyudaki kurbağa gibi, gökyüzünü, kuyunun ağzı kadar görebilen o mantıktan, o ortaçağ mantığından bugüne gelememişler.

MAHMUT ORHON (Yozgat) — Siz, vatandaşı, kuyudaki kurbağa mı sanıyorsunuz?

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Ben bu konuda fazla konuşmayacağım değerli arkadaşlar. Sayın Bakanımız bu konuda gerekli açıklamaları yapacaktır; ama, şunu söylemek istiyorum : Karun Hazinesinin ülkeye geri getirilmesini tartışan bir mantıktan bir şey beklemek mümkün değil. Kafaları kumdan çıkarmak, devekuşu mantığını bir tarafa bırakıp, bugüne gelmek gerekiyor.

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) — Devekuşu sizsiniz.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — ... ve bu ülke için, bu halk için doğru yapılan, onların menfaatına olan şeyleri, kim, hangi siyasî parti yaparsa yapsın, desteklemek, bazı ortak faydaları yakalamak, o ortaçağdan çağımıza doğru gelmek gerekiyor değerli arkadaşlar.

Bir yandan, Sivas'taki heykelin, Pir Sultan Abdal heykeli değil de aşıklar heykeli olduğunu bilmeden eleştiren bir mantık, bir yandan da, demokrasi deyip, basın özgürlüğü deyip, bir bakanın bir gazetenin kapatılmasına gösterdiği çok doğal bir tepkiyi, neredeyse, yasa dışı bir terör örgütünün eylemleriyle özdeş kılacak bu sığ mantık...

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) — Erzincanlısın... Ayıp! Başbağlar'a niye tepki göstermediniz?

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Gösterdik. Bilmeden konuşmayın. Biz çifte standart uygulamıyoruz değerli arkadaşlar.

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) — Yavi'ye niye gidemediniz?

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Terör kimden ve nereden gelirse gelsin, her zaman tavrımızı koyduk, bundan sonra da koyacağız. Başbağlar'daki olaya da tepki gösterdik, Sivas'taki olaya da tepki gösterdik. Nereden gelirse gelsin, birincil insan hakkı olan yaşama hakkına yönelen her türden saldırıya karşı tavrımızı, çifte standar uygulamadan koyduk.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1994 yılı bütçesini değerlendirmek için huzurunuzda bulunduğum Kültür Bakanlığının, geçtiğimiz yıl içinde, yaptığı çalışmalarla, ortaya koyduğu çabayla, son derece önemli işler başardığını, sözlerimin hemen başında belirtmek isterim..

Gerçekten de, Türkiye'nin yoğun ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya geldiği, kendi içine kapandığı ve insanlarının -en azından- kırgın olduğu bir dönemde bile, Kültür Bakanlığının, toplumun ortak duyarlılığını yansıtacak adımlar attığına tanık olduk.

Eğer, insanlarımızın, gerek bireysel gerekse toplumsal beklentilerini somutlaştıracak olursak, bunu, günümüz koşulları içinde, "ekonomiye ve güvenliğe yönelik arayışlar" diye yanıtlamak mümkündür; ama, bir ülkenin insanı, bireysel yaşamında da, toplumsal beklentilerinde de, bu basit ve somut gereksinmelerin ötesine geçer. İnsanlar, ortak değerlerinin yüceltilmesini isterlerken, bir yandan da yeni ortak değerler saptamaya çalışırlar. Bu amaca, çeşitli yollarla ulaşılmaya çalışılır. O yolların başında, siyaset ve onun bir uzantısı olarak iktidar gelir.

Yeryüzünde, toplumuyla bütünleşmiş hiçbir iktidar, toplumun beklentilerinin dışına çıkmaz, çıkamaz; ama, bu, iktidarların yalnızca o beklentiler doğrultusunda adımlar atacağı anlamına da gelmez. İktidar, toplumun ortak değer yargılarını somutlaştırırken, onu yeni boyutlara taşıma çabasına girer. İşte, demokratik iktidar budur!

Yine, bu nedenle, hiçbir demokratik iktidar, toplumun kültürel değerlerini tekilleştirmek, onları cılızlaştırmak, onları dar bir anlayışın tutsağı etmek istemez. Çünkü, kültür değerleri, ne türden, hangi özellikte olursa olsun, bir toplumun ortak anlayışıdır. İnsanlar, o değerleri, farkında olmadan, bünyelerinde ve bilinçlerinde taşırlar. Herhangi bir farklı coğrafyada karşılaşan iki kişinin, kendi ülkelerindeyken aralarında yaşadıkları kültür farklılıklarını unutarak birbirlerini kucaklamaları bu nedenledir.

İşte, bugün bütçesini değerlendirdiğimiz Kültür Bakanlığı, daha önceki 49 uncu Hükümette de, şimdi sürmekte olan 50 nci Hükümette de bu mantığı öngörmüştür.

Doğrusunu söylemek gerekirse, başlangıçta, bu çabalar, yeteri kadar da anlaşılamamıştır; aynen, benden önce konuşan RP'li ve ANAP'lı sözcülerin konuşmalarında da gördüğümüz gibi!

Toplumumuzun olayları belli koşullanmışlıklarla algılayan anlayışı, bu tavrı eleştirmiş, çok iyi bilinen, hangi anlama da geldiği açık olan bir dizi görüşü, onun karşısına dikmeye çalışmıştır.

Oysa, Kültür Bakanlığının yeni politikası, içinde yaşadığımız dünyanın getirdiği yeni boyutlarla iç içe geçmeyi öngörüyordu; dünyanın ve onun içindeki bireyin yeni gereksinmelerini yakalamaya ve yanıtlamaya çalışıyordu.

Değerli milletvekilleri, dünyanın değişimini algılamak, göründüğü kadar kolay değildir. İnsanların, kendi alışkanlıklarıyla bütünleştiklerini, bunun da doğal bir tavır olduğunu biliyoruz. Bundan ötürü, kitleleri ve kimseyi kınayamayız; ama, şu gerçeği de yerli yerine oturtmak zorundayız: Gelişme ve evrim, ancak, yeniliklere açık olmakla mümkündür; dünyayı, onun önünde giderek tanımlamakla olanaklıdır.

Bakınız, 1980'li yılların sonunda yaşanan ve o gün için birer devrim olarak nitelendirilen açılımlar, artık yeni aşamalara ulaşmaktadırlar. Özellikle Doğu Blokunda ortaya çıkan sonucu değerlendirirken, o atılımın totaliter idarelere ve anlayışlara son veren bir çıkış olduğunu öne sürmüştü insanlık. İnsanların, artık küreselleşen, bütünleşen bir dünya içerisinde çok daha barışçı bir tutum içinde olacağı varsayılıyordu.

Oysa, aradan geçen zamanda, dünyanın, üstelik de aşıldığına inanılan milliyetçi, ırkçı akımlarla bir kez daha kana boyandığına tanıklık ediyoruz.

İnsanlık, bir yandan çevreyi koruma, doğayı tahripten alıkoyma çabasını sürdürürken, bir yandan da, örneğin Bosna-Hersek'te, yüzlerce yıllık kültürü tahrip etmekten çekinmiyor. Nedeni son derece basit: Tekcil, yalnızca bir tek grup insanın özlemlerine yanıt veren bir anlayışın egemenleştirilmesi çabasından kaynaklanıyor.

İşte, Kültür Bakanlığı, karşı çıkılan politikasıyla bunu aşmaya çalışıyordu; Anadolu gibi bir kültürler mozaiğinin, böylesi bir anlayışı taşıyamayacağını vurguluyordu; kültürel zenginliğimizle koşut, onu tüm görkemiyle kapsayacak ve taşıyacak çoğulcu bir kültür anlayışının temellendirilmesini istiyordu.

Bu tavır, çok farklı yönsemelerle ele alındı. Ancak, sonuçta, bu Bakanlığın, kültür değerlerini nasıl bir titizlikle koruduğu görüldü. Bir yandan, ülkenin her yanında yaygın bir korumacılık anlayışını, insanla bütünleştirerek güçlendirmeye çalışıyordu; bir yandan, bu yurt dışına kaçırılmış tarihsel kalıntının ülkeye kazandırılması için olağanüstü bir çaba harcıyordu; öte yandan, yaşadığımız son yılların insanlığa belki de en büyük katkılarından birisi sayılabilecek bir görüş doğrultusunda, yeni bir söylevi güçlendiriyordu. Kültür Bakanlığı, şimdi artık hemen tüm kesimler tarafından doğruluğu kabul edilmiş bir olguyu ilk kez dile getirerek, herkesin bir örnek yaşamasını savunan bir resmî politikanın olamayacağını vurguluyordu.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Bravo! O kafadan kurtulun.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Siz de o kafadan kurtulsanız, ülke bayağı bir noktalara gelecek.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Biz evrenseliz.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Böylelikle, Kültür Bakanlığı, şimdi gene hiç beklenmeyen evrelerde dile getirilen 12 Eylülün etkilerinden toplumu arındırma işlevini gerçekleştiriyordu. O dönemin yasakçı, buyrukçu, özgürlükten uzak, baskıcı anlayışı aşılmak isteniyordu. Sansürün aşıldığı, artık, teknolojik bir gerçekliğe dönüşürken, Kültür Bakanlığının, 12 Eylülün tortularını temizlemeye çalışması ve özgürlükçü, çoğulcu ve bütünlükçü bir kültür anlayışı yerleştirmek istemesi, ancak, çağı yakalama çabasıyla anlaşılabilir, açıklanabilir.

Nitekim, aradan geçen bunca zamanda, Bakanlığın bu etkinlikleri toplumda yankısını bulmuştur. Bakanlığın, en başarılı Bakanlık olarak gösterilmesi ve bu başarısını yinelemesi, başka türlü açıklanamaz.

Kültür Bakanlığımız, aradan geçen sürede, çok önemli iki noktada, belki de son yılların en büyük başarısını sağlamıştır.

İlkin, toplumsal katılımı sağlamıştır. Kültür Bakanlığı, bir avuç sanatçı topluluğundan, geniş bir sanat toplumuna geçmeyi, bu ilkeler doğrultusunda başarmış; tepeden inmeci, dar bir kadronun aldığı kararlarla toplumu yönlendirmeyi değil, toplumun kendi üretimini desteklemeyi öngören bu anlayış, beraberinde katılımı getirmiştir.

Bakanlık, uyguladığı ve cumhuriyet tarihinde ilk kez gerçekleştirilen kredi teşvik politikasıyla, sinema ve tiyatro sanatına yaptığı doğrudan katkılarla bu sonucu elde etmiştir. Tükenme noktasına gelmiş, bir tek filmin çekilmediği Türk sineması, Kültür Bakanlığının katkılarıyla sıçramalar yapmıştır, Kültür Bakanlığı, izlediği kütüphane politikasıyla da, aynı sonuca giden yolda önemli bir kilometre taşı döşemiştir. Gene, denebilir ki, cumhuriyet tarihinin en önemli kütüphane, yayım ve okuma atılımları bu dönemde başarılmıştır. İzlenen politikalarla, kütüphaneler, yalnızca kitap yönünden çeşitlendirilmek ve zenginleştirmekle kalınmamış, yanı sıra, kütüphanelerin, toplumda yaşayan insanla bütünleşmesine olanak verecek bir dizi adım da atılmıştır.

Yayınlarda, benzeri bir başarı sağlamıştır. Okuma kampanyalarıyla, toplumun olumsuz alışkanlığı kırılmak istenmiştir. Dağıtılan kitap sayısı, Bakanlığa yöneltilen kitap istemleri

ve nihayet, ilgili çevrelerin, kitap satışında ciddî artışlar görüldüğünü söyleyen açıklamaları, varılan olumlu sonucu somutlaştırmaktadır.

Bakanlık ile toplumun bütünleştiğini, katılımın sağlandığını gösteren bir başka önemli nokta da, düzenlenmiş konserlerdir. Kültür Bakanlığı, düzenlediği hipodrom konserleriyle bir önyargıyı yıkmış; toplumun benimsemediği ve izlemediği savunulan, ona yabancı olduğu söylenen, birçok bütçe tartışmasında odak noktası olan klasik müzik ve opera gösterilerini, yüzbinlerce insan, büyük bir ilgi ve coşkuyla izlemiştir.

Tüm bunlarla, nihayet, şu ikinci ve çok önemli sonuç sağlanmıştır: Kültür Bakanlığı, cumhuriyet tarihinde ilk kez, saygınlığı olan, etkinliği de olan, bireylerin belleklerinde ve benliklerinde yankısını bulan bir kuruma dönüşmüştür.

Değerli milletvekilleri, bu sonuca sevinmemiz gerekir. Çünkü, biz gerçekten, kendisi tarih olmuş bir coğrafyanın üstünde yaşıyoruz. Bunun bilincinde olmak zorundayız. İnsanların yüzlerce ırkı, dini, dili, bu topraklarla doğdular, yaşadılar ve biz, şimdi onların mirasçısıyız. Bu, bizim görkemli zenginliğimizdir. Buna sahip çıkmanın yolu,ilkin, onun bilincinde olmaktan ve yeni bir kültür anlayışıyla bütünleşmekten geçer. Bunu söylerken, asla, kendi öz kültürümüzü ve onun değerlerini dışlamak gibi bir düşüncenin içinde olamayız. Aksine, ancak bu dile getirdiğimiz düşünce ve savunduğumuz yaklaşım, ulusal ve öz kültürümüzü kavramaya olanak verir.

Ulusal kültür demek, geçmişin birikimini, durağan, donuk bir anlayışla ve aynen korumak demek de değildir. Onu tüm boyutlarıyla, görkemiyle kavramak, onu dönüştürmek ve çağın koşullarını yakalayacak biçimde yeniden üretmek temel amaçtır. Ayrıca, ulusal kültürü, yalnızca tek aşamalı, tek boyutlu, tarihin yalnızca bir dönemine karşılık gelen olgu diye görmemek de gerekir. Ulusal kültür, toplumun ortak bilinçaltını oluşturan tüm değerleri kapsar. Ulusal kültür anlayışı da bu ölçüde geniş ufuklu olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, son derece kritik bir zaman aralığından geçtiğimizi bir kez daha vurgulamak isterim. Sorunlarla dolu bir çevrede ve dünyada yaşıyoruz. Demokrasinin, bu karmaşa içinde dayanılacak tek güç, tek yöntem, tek sistem olduğu, artık kesindir, üzerinde uzlaşılmış bir olgudur. Ancak, demokrasiyi de tüm özellikleriyle, eksiksiz ve kalıcı bir biçimde yerleştirmek zorundayız. Bu, bizim, geleceğe karşı borcumuzdur.

Demokrasinin temellendirilmesindeki en önemli dayanak noktası ise kültürdür. Kültür, yalnızca ulusal bir demokrasinin değil, barışın, kardeşliğin, hoşgörünün, gelişmenin, çağdaşlaşmanın oluşması için de vazgeçilmez temel öğedir.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — İbrahim, bu söylediklerine inanıyor musun?

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Yürekten inanıyorum ve sizin de yürekten inanmanızı diliyorum.

Kültür, Bakanlığının, demokratik kültürü yerleştirmeye çalışırken, bir yandan da, demokrasi kültürünü topluma egemen kılma çabalarını sevinçle ve gururla izliyoruz. Bunu tartışmalıyız.

Demokrasi, kişiden kişiye, ulustan ulusa değişmez. Demokrasi, evrensel ilkeleri belli ve somut bir gerçekliktir. Sansürün, baskının, kısıtlamanın ve bir örnekleştirmenin olduğu yerde demokrasiden söz edilemez. Demokrasi, çoğulculuktur, katılımcılıktır. Türkiye'nin içinde bulunduğu sorunlardan, toplumun yaşadığı iç gerginlikten kurtulmasının yolu da, bu anlayışın egemenleştirilmesinden geçer. Bu doğrultuda, Kültür Bakanlığımıza çok büyük işler düşmektedir.

Bakanlığın, 1994 yılında da, bugüne değin gösterdiği duyarlılığı ve başarıyı göstereceğine yürekten inanıyoruz.

Tartıştığımız ve üzerinde görüşlerimizi belirttiğimiz bütçe, Kültür Bakanlığı bütçesidir ve gerek ülkemizin gerekse bölgemizin içinde bulunduğu koşullar göz gönüne alındığında, söz konusu görüşmelerin önemi bir kat daha artmaktadır. Nedir bu koşullar? Son yıllarda hızla yaşanan siyasal, ekonomik değişikliklerin dünyayı oturttuğu düzlem neresidir? Bu değişim, gerçekten, insanlığa güzel bir gelecek sunuyor mu, vaat ediyor mu? Yoksa, orta yerde farkına varmadan yaşadığımız, değişen dünya dengelerini gözeten odakların sinsi paylaşımına "değişim" sloganıyla bir kılıf mı hazırlanmıştır? Yoksa, ülkeler, bölgeler, kentlerarası ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmişlik uçurumlarını en aza indirme konusunda uluslararasında gerçek ve içtenlikli bir eylem birliği yapılmak istenmiyor mu?

Sayın milletvekilleri, ortaya konan sloganlara, açılan kampanyalara, gittikçe çeşitlendirilen gönüllü girişimlere bakınca, dünyanın geleceği için umutlanmak belki olasıdır; ama, öte yandan, bunca girişime karşın, dünyanın birçok bölgesinde süregiden ve yeni ortaya çıkan çatışmalara, huzursuzluklara, azalmadan devam eden silahlanma yarışına ve bu yapılanmanın insanoğlunun refahını budamasına bakınca da karamsar olmamak elde değildir. Demek ki, global açıdan, iyi niyetli söylem ve sloganlarla çalışan olumsuz eylem ve tutumlar, halen dünyayı biçimlendirmeye devam etmektedir. Peki, ya Türkiyemiz bütün bu gelişmelerden nasıl etkilenmektedir; kendi iç dinamikleriyle oluşan, o arada kendi dışından da doğal olarak etkilenen ne türlü bir ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel süreç yaşanmaktadır?

Eskiden, savunmacı askerî paktların oluşumundaki mantıkla bakıldığında, jeopolitik önemi tartışmasız kabul edilen Türkiye, şimdilerde, yanıbaşındaki coğrafyalardaki askersel rejimlerin çözülmesi, totaliterizm ve teokratik yönetim modellerinin sorgulanması sonucu, çağdaş demokratik ölçütleriyle ön plana çıkan, ön plana alınan bir ülke olarak önemini artırma noktasına gelmiştir.

Türkiye, Cumhuriyeti yönetimi ile birlikte yüzünü çağdaş uygarlığa dönmüş bir ülke olarak, demokrasisindeki aksak ve eksiklikleri giderme çabasını ara vermeksizin yürütmeli; öte yandan, çağdışı, köktenci din, totaliter ve antidemokratik yaklaşımlara karşı koyuşunu da ödün vermeksizin sürdürmelidir.

Türkiye, gelişmekte olan bir ülke olarak, önceliklerini ve kaynaklarını, insana ve toplumsal hizmetlere yönlendirmeye ayırmak zorundadır. Dahası, halkımızın kültür ürünleri tüketiminin düşüklüğü, okuma alışkanlığını yeterince kazanmamışlığı, güzel sanatları izleme sevgisinin yerleşmemişliği gibi bir dolu öznel gerçeğinin yanında, daha düne kadar sayısız yasaklama ve sınırlamaların varlığı ile kısırlaştırılan bir kültürel yaşam tarzı içindedir. Doğal olarak demokratik açılımlara ve çağdaş gerekliliklere yanıt vermeyen bu yapının değişmesi gerekirdi. Buyurgan, baskıcı ve yetkeci bir devlet anlayışının uzun yıllar hüküm sürerek ülkemizde bıraktığı yıkıntının etkisiyle kısırlaşan kültürel yaşamımızı canlandırma konusunda, Kültür Bakanlığının 49 uncu ve 50 nci Cumhuriyet Hükümetleri döneminde gösterdiği çaba, o açıdan çok önemli ve anlamlıdır.

İnsanları devletle, devleti insanla ve hakları ile barıştıracak ve toplumsal barışa katkıda bulunarak Türkiye'yi gerçek anlamda çağdaş bir ülke yapabilecek düzlemi hazırlayan bu çabaların başarıya ulaşması, ancak doğru bir kültür politikasının izlenmesiyle olanaklı olabilirdi. Sevinerek gözlemliyoruz ki, Kültür Bakanlığı, önceliklerini, kaynaklarını ve etkinliklerini,

ideolojik bir kültür politikası yoluyla herhangi bir siyasî amaç uğruna toplumda psikolojik, sosyal ve siyasal yığınak yapmaya ayırmamaktadır. Umudumuz artarak gözlemliyoruz ki, Kültür Bakanlığı, halkın kültürüne, halkın yaratıcılığına, halkın kendini tanımasına aracılık etmeyi, bu olanağı ve özgürlüğü ondan kıskanmamayı ve halkın arzuladığı kültürel gelişmeye ait altyapıyı oluşturmayı görev edinmiş bulunmaktadır. Böyle bir anlayışın, kişinin ve toplumun zihinsel ve kültürel gelişiminin önündeki yasakları kaldırmasından daha doğal bir gelişme olamazdı. Nitekim, Kültür Bakanlığının bugünkü yönetimi, anılmaya değer hizmet ve yatırımlarının yanı sıra, yasakları yasaklayan bir yönetim olarak, demokrasi literatürümüze ve tarihimize geçmiş bulunmaktadır. (SHP sıralarından alkışlar)

Bugün kütüphanelerimizde, değişik görüşlerden birçok değerli yazarımızın -diğer arkadaşlarımın söylediği gibi, tek yanlı değil, farklı düşüncelerden birçok değerli yazarımızın- edebî değeri bulunan yapıtları yan yana durmakta ve evrensel klasiklerle birlikte, düşünce özgürlüğünü simgeleyen güzel bir almaşık oluşturmaktadır. Geçmişte, kütüphanelere, belirli siyasal tercihlerle kitap,süreli ve günlük yayınlar alınır ve yanlı, önyargılı anlayış pahasına, çok büyük yazarların eserleri bile insanlarımızdan esirgenirken; bugün nesnel seçim ilkeleri dikkate alınarak, düşünce özgürlüğünü ön palana çıkaran bir yayın alımı politikası izlenmektedir.

Başlatılan yeni bir uygulamayla, cezaevleri ve ıslahevlerine geçici koleksiyonlar ulaştırılmakta, küpüthanesi bulunmayan yörelerimize, gezici kütüphanecilik hizmeti götürülmektedir.

Bütün bunlar, toplumun geniş kesimlerinin, okuma alışkanlığını geliştirmesine ve düşünce özgürlüğünün pratik yararlarını, gündelik yaşamdan, demokratik sisteme katılıma kadar, yaşamın her alanında ve anında sınamasına önayak olan girişimlerdir. Düşünen, araştıran, eleştiren ve sorgulayan bireylerin oluşturduğu ve temelinde vatandaşlık bilinci bulunan bir demokrasiyi, ancak, kültür düzeyimizi yükselterek geçerli kılabiliriz ve böylelikle, demokratik rejime işlerlik kazandırabiliriz düşüncesindeyiz.

Kendi evinde demokrasiye ilişkin sorunları aşabilme becerisini, yine demokrasiye sıkı sıkıya bağlı kalarak aşabilen bir Türkiye'nin, öncelikle halkına esenlik getireceği, sonra da, başta kendi bölgesine olmak üzere, tüm dünyaya örnek oluşturabileceği, tartışmadan uzak bir gerçektir.

BAŞKAN — Sayın Tutu, vaktiniz çok daralmıştır; lütfen toparlayınız.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Sayın milletvekilleri, dünyadaki gelişmeler, Türkiye'ye hem önemli olanaklar getirmekte hem de bazı önemli sorumluluklar yüklemektedir. Türkiye'nin, böyle bir ortamda yapması gereken, demokrasi kültürünü geliştiren önlemleri, kararlılıkla siyasal bünyesinde yaşama geçirmesidir. Demokrasisini ve kültürel yaşamını berraklaştırmış, insan hak ve özgürlüklerini sağlam güvencelere bağlamış, ekonomisinin nimetlerinin hakça paylaşımı doğrultusunda önlemler almış bir Türkiye'nin, laik, sosyal ve hukuk devleti niteliğiyle, bölgemiz başta olmak üzere, Orta Asya'ya, Balkanlara, Kafkaslara ve bütün İslam dünyasına önemli bir örnek oluşturacağı, dahası, bu konularda önderlik edebileceği, hayal değildir! Bu da, sloganlarla değil, ancak doğru karar ve eylemlerle başarılabilir; çünkü, sloganlar, eylemin yetersiz olduğu yerde öncelik kazanır.

Türkiye'nin tarihsel konumu, moral birikimi ve halkının âlicenaplığı nedeniyle, bölgesindeki uluslarla ve diğer uluslarla daha etkin kültürel ilişkiye girmesi, slogancılıkla erişilebilir bir olgu değildir. Tersine, slogancılık, çok yerde, somut adımlarımızın arkasının gelmemesine ve zaten Türkiye'nin gelişmesinden ebedî kaygı duyan çevrelerin, bir tür güç birliği geliştirerek, Türkiye'nin özellikle Türkî cumhuriyetlerle güçlendirmek istediği dostluk köprüsünü sabote etmelerine yol açabilir; dahası, iç ve dış bölücüleri işkilendirebilir. Örneğin, son dönemlerde bazı çevrelerce benimsenen "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar Türk dünyası" fikri de, buna benzer bir slogan olma şanssızlığına erişmiştir. Oysa, Türkiye, bu tür slogancılığa sapmadan da, dış ilişkilerinde, hatırı sayılır gelişmeler sağlayabilir.

Gerçekte bu anlayışta olan Kültür Bakanlığı, son bir iki yıldır, uluslararası kültürel ilişkilerine, bölgesel işbirliği alanlarıyla, yurt dışı temsilcilikleriyle ve kurumdan kuruma yapılan doğrudan ilişkiler yoluyla önemli bir ivme kazandırmıştır. Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanı Projesi, işte bu anlayışla yaşama geçirilmiş, bunu, Akdeniz Kültürel İşbirliği Alanı Projesinin işlemesi için yapılan gerekli düzenlemeler izlemiştir. Bakanlık, yurt dışı temsilciliklerinin sayısını artırmış, gurbetçilerimize ve Kıbrıs'taki soydaşlarımıza yönelik hizmetlerini yoğunlaştırmıştır. İkili ve çok taraflı kültürel ilişkilerin hemen tümünde, Bosna vahşeti ve Azerbaycan gerçeği, uluslararası düzlemlerde dile getirilmiştir. UNESCO, Bosna vahşeti konusundaki derin uykusundan, Sayın Kültür Bakanımızın girişimleri ve karşılıklı yaptırımları gözden geçirme gereğinden söz etmesi üzerine uyandırılmış ve oralarda yaşanan etnik arındırma vahşetinin yanı sıra bir kültürel kırımın varlığı kabul ettirilmiştir.

Kültür Bakanlığınca uluslararası alanda gerçekleştirilen başarılı girişimlerden biri de, kurumlararası doğrudan ilişkilerdir. Bu bağlamda, geçmişte türlü yollardan yurt dışına kaçırılmış tarihî eserlerimizin başlıca ve potansiyel müşterileri olan müze ve müzayede kuruluşları uyarılmış; nihayet,uzun yıllar kararlılıkla izlenen bir davanın, son yıllarda ilkeli yaklaşımlarla pekiştirilmesi, sonucu, emsalsiz değerdeki Karun Hazineleri - Lidya Eserleri ülkemize geri kazandırılmıştır. Bu, her yönüyle, önemli bir kazanımdan öte anlamlar ifade eden bir gelişmedir. Karun Hazinelerinin ABD'den Türkiye'ye iadesi, Kültür Bakanlığının, "kültürel varlıklar, ait oldukları yerlerde sergilenmelidir" tezine uluslararası içerik kazandırmış; aynı zamanda, topraklarından eski eser kaçırılmış ülke yönetimlerine, belirgin bir moral desteği de sağlamıştır. Bu gelişmeler, eski eser trafiğinin önünün kesilmesi ve hırsızlıkla herhangi bir ülkeden çalınan eserlere ilişkin talebin kırılmasına vesile olmuştur.

BAŞKAN — Sayın Tutu, vaktinizi kullandınız; ben size iki dakika daha tanıdım.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Sayın milletvekilleri, günümüz Türkiyesinde bazı çevreler, bilinçli ve amaçlı olarak laik cumhuriyete saldırmakta ve bu çevreler, zaman zaman, hak etmedikleri, kendi içlerinde taşımadıkları bir hoşgörüyü görmektedirler. Bazen de olmadık yerlerden, yetkililerce yüreklendirilmektedirler. Sonuçta, bu gerici odaklanmaların, saldırganlığa varacak denli, cüret sahibi haline geldikleri görülmektedir.Kolay kolay belleklerden silinmeyecek Sivas katliamı, bu gelişmelerin utanç verici bir sonucudur. Ancak, önlem alınmazsa, Sivas'ı başka yerlerin izleyebileceği, bizzat o katliamı kışkırtanlarca gizliden gizliye ifade edilmektedir. Sivas'ta bir kültür şöleni çevresinde bir araya gelmiş insanların diri diri yakılmasına ve böylelikle, öğretisinde hoşgörü ve bağışlayıcılık bulunan ve "Allah'tan başka can alacak yoktur" diyen İslam Dinine, kardeş kanı içerek hakaret edenleri, toplum da, tarih de bağışlamayacaktır, bağışlamamalıdır. Oysa, yeni Sivasların olmaması için yeterince iç huzuru taşıdığımızı söyelemek, ne yazık ki güçtür. Çünkü, Sivas'taki kalkışmaya seyirci kalan ve kamu yönetiminin bir bölümüne egemen olan zihniyet, Sivas'taki gelişmeleri engelleyeceğine, bu olayları bahane ederek, yurt genelindeki şenlik ve şölenleri engellemek ve süresiz ertelemek yoluna gitmiştir.

BAŞKAN — Efendim, lütfen bağlayalım; o iki dakikayı da kullandınız.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkan.

Gerçekte, Kültür Bakanımız yıl içerisinde iki kez genelge yayımlayarak, toplumsal dayanışma ve kaynaşma açısından anlamlı zaman kesitleri olan şenlik ve şölenlerin engellenmemesi, tersine, desteklenmesinin, çağdaş bir kamu yönetimi için zorunlu olduğunu belirtmek durumunda kalmıştır. Bu uyarılar, Koalisyon Protokülünün demokratikleşme ve çoğulculuk hedeflerinin bilerek veya bilmeyerek önünün kesilmesini önlemeye yönelik girişimler olarak değerlendirilmelidir.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Yazıyı uzun hazırlamışlar İbrahim!

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Ben hazırladım, ben.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Sen hazırlamamışsın.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Ben hazırladım, ben.

BAŞKAN — Lütfen...

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Sayın Başkanım, şu anda sürem bitti mi?

BAŞKAN — Beş dakika da fazla kullandınız.

ALİ İBRAHİM TUTU (Devamla) — Peki.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, söyleyecek daha epeyce sözümüz var; ama, zamanımız yetmiyor.

Ben, bugüne kadar yürüttükleri faaliyetlerle gerçekten tarihe mal olan, belleklere yerleşen, başta Sayın Kültür Bakanımız olmak üzere, Kültür Bakanlığının tüm personelini, bu çağdaş, bu Anadolu mozaiğini kaynaştıran, kardeşliği güçlendiren, bu çoğulcu kültür politikasındaki başarısından dolayı bir kez daha kutluyor, bu duygularla tümünüze saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutu.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, İçel Milletvekili Sayın İstemihan Talay'a söz veriyorum.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kültür Bakanlığı bütçesi üzerinde yapacağım bu konuşmada, öncelikle, Kültür Bakanlığının iki yıllık süreçte nasıl yönetildiğini ve Kültür Bakanlığı politikalarıyla ilgili bazı konuları bilgilerinize sunacağım. Bu vesileyle, şahsım ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında, bugün için, kurumsal anlamda, ilke ve kurallarla çalışan, objektif bir şekilde yönetilen bir Kültür Bakanlığından bahsetmek mümkün değildir. Şu andaki Bakanlık ve Bakanlığın üst yönetimi, tedvir eden görevlilerle daha önceki genel müdürlerin, daire başkanlarının acımasızca sağa sola dağıtılmasından sonra atanmışlar ve böyle bir yöntem içinde Bakanlık yürütülmektedir.

Aslında, kültür, bir birikimdir. Kültür, bir sosyal bellektir. Bu belleği, hepimiz, çeşitli dönemlerde, çeşitli birikimler içerisinde yaşayarak öğrenir getiririz. Bakanlıklarda da bu böyledir; ama siz, bir bakanlığa, sanki bir işgal ordusu komutanı gibi girip, "kim nedir, kim ne değildir" kavramlarını bir tarafa bırakarak, bütün yönetimi baştan sona değiştirmek gibi bir iddia içinde yola çıkarsanız, o belleği ve kültürün altyapısını temsil eden hoşgörüyü toplumda yeşertme imkânını bulamazsınız ve çok kısa bir süre sonra Ankara Hukuk Fakültesinde, Bakanın bu uygulamaları, bir "case study" olarak, bir örnek olay olarak öğretilecektir. Bunu bana söyleyen, bir idare hukuku profesörüdür.

Nedir olay? Belirli kişilerle birlikte çalışmak istersiniz veya istemezsiniz; ama, 1960'lı yıllarda kabul edilmiş olan "idarenin her türlü eylem ve işleminin yargının denetimi altında olacağı" ilkesinden hiç kimsenin kendi özel kanaatlerine göre vazgeçmesi ve bunu hasıraltı etmesi mümkün değildir.

Geçmiş dönemin aşağı yukarı bütün bürokratları, Danıştaydan veya bölge idare mahkemelerinden, yürütmeyi durdurma veya iptal kararları almışlardır. Bu yetkililer, 1 gün süreyle göreve başlatılıp, ertesi gün bir başka yere, sanki bir sürgün memur gibi, ya geçici görevle gönderilerek veya görevden alınarak, bu şekilde, kanuna karşı hile yöntemi içerisinde, görevlerinden uzak tutulmaktadırlar. Bu, aslında, idare açısından bir ayıptır. Siz, eğer yargının kararlarını bu şekilde savsaklayacaksınız, o zaman, ülkede, demokratik ve yargıya dayanan bir idareden bahsetmek de mümkün değildir. Kaldı ki, sizin görevden alıp yerine getirdiğiniz kişiler de, çok kısa bir süreçte, artık sizin yönetiminizden hoşnut olmadıklarını ortaya koymaktadırlar.

16 Aralık 1993 Perşembe günkü Cumhuriyet Gazetesinin ekinden okuyorum : "Kültür Bakanı Fikri Sağlar tarafından personel hareketleri durdurulan Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Yücel Erten, 'tiyatronun bağımsızlığı önde gelir' diyor." Bir alt başlıkta da "Sayın Bakana saygım büyüktür; ama, tiyatronun tüzelkişiliğine, bağımsızlığına olan saygım daha büyüktür; bu bakımdan, mesleğin, sanatın ve kurumun doğrularıyla bağdaşmayan her türlü müdahaleye karşı çıkar, tiyatronun bağımsızlığını savunurum" diyor.

Sayın Yücel Erten, sizin getirdiğiniz bir yönetici; ama, çok kısa bir süreçte, demek ki, "bu baskıcı yönetimden kurtuluyoruz" iddisıyla getirdiğiniz o mantıkla aynı baskıcı yöntemleri kendinizin de uyguladığı, böylece ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında, bu iki yıllık süreci, Kültür Bakanlığının bir politikalar bütünü olmak yerine, bir Bakanın sürekli bir şovu olarak düşünmek de mümkündür. Her konuda, her olayda, Sayın Bakan, kendini ön planda tutan yaklaşımlarla ve çok pahalı yöntemler içerisinde, çeşitli ajanslara verilen milyarlarca liralık rakamlar karşılığında, bu şovları yürütegelmiştir.

Tabiî, olay sadece burada kalmıyor; daha önce anlatılan bir sınav olayı var. Mersin Opera ve Balesi açılırken, bir sınav yapılıyor; sınırlı sayıda görevlinin alınmasıyla ilgili bir sınav; ama, bu sınavda, yaklaşık 300'e yakın kişiye "kazandı" belgesi veriliyor. Daha sonra, bu "kazandı" belgeleriyle bu kişiler, başka illerde boş olan kadrolara açıktan atanıyorlar. Halbuki, açılan sınav, sadece Mersin Opera ve Balesine yönelik bir sınavdır ve burada, gene bir hile yöntemi içerisinde, birçok kişiye "kazandı" belgesi verilerek, bazıları belediyeye yerleştirilip, oradan naklen alınarak, bu şekilde, kadrolar doldurulmak yoluna gidiliyor. Aslında, her kadro için, her ilde bir sınav açılması gerekirken, bunlar yapılmıyor?

Peki, bunun sonucunda ne oluyor, onu da belirtmek istiyorum : Önümde 4 tane onay var; bu onaylar şöyle :

12 Kasım 1992'de, Gülnar doğumlu Kasım Yaşin, Aydın-Germencik Halk Kütüphanesi Müdürlüğü emrine atanıyor, aynı gün bir başka kararla -Bakanın imzasıyla- İçel-Gülnar Çocuk Kütüphanesinde görevlendiriliyor; yani, Aydın-Germencik Halk Kütüphanesi Müdürlüğündeki bir kadroya yerleştirilen Gülnarlı Kasım Yaşin, hemen ardından Gülnar'a gönderiliyor.

İkinci bir onay : 12 Kasımda Kayseri İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğüne, gene Gülnar doğumlu Cumhur Kara atanıyor; aynı gün, Cumhur Kara, İçel - Gülnar Çocuk Kütüphanesinde görevlendiriliyor.

Bir başka onay : Hasan Köse, 12 Kasımda Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Müdürlüğüne atanıyor, aynı gün memur adayı olarak harcırahsız ve yolluksuz Tarsus Halk Kütüphanesi Müdürlüğü emrine gönderiliyor.

Bir dördüncü onay da şu; Kayseri İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü emrine Mehmet Bulut atanıyor. Aynı günlü onayla, İçel İl Kültür Müdürlüğü emrine gönderiliyor.

Garip ve ilginçtir; 16.12.1992 tarihinde Vali Yardımcısı Necmettin Özturan şöyle bir yazı yazıyor : "12.11.1992 gün, şu sayılı, Bakanlık makamı onayıyla Bünyan Karadayı Halk Kütüphanesine memur adayı olarak atanan Mehmet Bulut'un, aynı gün, şu sayılı, yine Bakanlık makamının onayıyla İçel İl Kültür Müdürlüğü emrinde görevlendirilmesi nedeniyle, Bünyan Karadayı Halk Kütüphanesi hizmete kapalıdır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim".

Evet, "Kütüphane açıyoruz" laflarının arkasında yatan bir gerçek de bu oluyor.

Bir bakan, istediğini atar, istediğini istediği yere alır. Belki, herkesin bunu çok rahat benimsemesi düşünülebilir; ama, kütüphanelerin kapatılmasına, sadece kendi eşinizin dostunuzun belirli yerlere atanması için, daha önce haksız bir biçimde kazandı belgesi verilen bu insanların o kadrolara doldurulup tekrar kendi iline gönderilmesine, hiçbirimizin olumlu bakması mümkün değildir.

Kültür merkezleri yapımı var. Kültür merkezlerinin de ayrı bir hikâyesi var. Kültür merkezlerinin, önce Kâhta, Şırnak, Mardin, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adıyaman, Bingöl, Ağrı, Tunceli, Elazığ, Elbistan, Hasankale il ve ilçelerde yapılması için, yani kalkınmada öncelikli yörelerde, yani Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yapılması için Yüksek Planlama Kurulu tarafından karar alınmışken, aynı memur atamalarında olduğu gibi, kendi yandaşlarını, kendi Bakanlığındaki bütün imkânları, kendi iline götürerek, kendine güç sağlama hedefinden başka, toplumda geneli kapsayan, genele yönelen bir bakan olarak, herkesi, her yeri kucaklayan bir anlayıştan uzak bir biçimde bu yatırımlar İçel'in Anamur, Tarsus, Gülnar, Mut ve başka ilçelerine kaydırılmıştır.

Şimdi, bir bakandan toplumun beklediği nedir? Güvendir, herkese eşit hizmettir. Ama, daha önceden Doğu ve Güneydoğu gibi hepimizin çok önem vermemiz gereken, hepimiz için değer taşıyan bir bölgenin yatırımlarını, hatta Konya'nın, Bünyan'ın, Kayseri'nin elemanlarını, kadrolarını kendi ilinize, kendi seçim stratejiniz için kaydırırsanız, size bakan olarak güvenme hakkı ve düşüncesi, vatandaşlara elbette yerleşmeyecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Karun Hazineleri" diye bir konunun son zamanlarda gerçekten üzerinde çok konuşuldu. PİAR'ı yapıldı, reklamlarda, büyük ajanslarda bunun propagandası gerçekleştirildi.

Olay neydi? Burada gerçekten teşekkür edilmesi ve kutlanması gereken kişi, bence, başlıbaşına, Özgen Acar'dır; kaçırılan Karun Hazineleriyle ilgili olarak, toplumu, kamuoyunu uyararak, geçmişte, Anavatan döneminde bir dava açılarak, bunun Amerika'da yürütülmesini sağlayan kişidir. Bugüne kadar da bu dava çok sağlıklı bir biçimde yürütülmüştür. Bütün bakanlar bunun üzerinde gerekli hassasiyette durmuşlardır. Hatta, Türkiye'nin lehine olarak bunların çalıntı eserler olduğuna ilişkin ara kararlar verilmiştir. Ben Sayın Özgen Acar'la da konuştum, en geç bu mayıs ayı içerisinde bu kararın lehimize çıkmasının kuvvetle muhtemel olduğunu kendisi de bana ifade etmiştir.

Tam dava kazanılacakken, Metropolitan Müze gibi, dünyanın her yerinde çalıntı eserleri, alıp, toplayıp, dünyaya tanıtan bir müzenin, hırsızlıkla yüzyüze kalma korkusu artık en üst düzeye gelmişken ve Türkiye, en azından 25-30 milyarlık bir avukatlık harcaması yapmışken ve Türkiye'nin, bu davayı kazandığı takdirde, bütün dünyaya ve kendisinin çalınan eski eserlerine bir örnek olay yaratma şansı varken, birden bire davadan vazgeçiyoruz ve anlaşma yoluna gidiyoruz. Yani, eğer Metropolitan Müze, kaybetme tehlikesi veya tahdidi altında olsaydı, Türkiye'ye bu anlaşmayı yaptırmak için bu baskıları ve hatta bu tavizleri vermek gereğini duyar mıydı? Neydi bu tavizler?.. Bütün gönderme, yol masraflarını Metropolitan Müze üstleniyor, sigorta masraflarını üstleniyor. Kendilerinin söylediğine göre, artı bazı heykelcikler veya eserler veriyor; daha da fazlasıyla. Ayrıca burs veriyor.

Şimdi, başarı bunun neresinde? Yani, kazanacağımız bir olaydan ve dünyaya dava kazandık diye, maddî, manevî gücümüzü ortaya koyacağımız bir olayda, geri çekilmekle neyi ispat ediyoruz? 1993 yılı ocak ayı içerisinde iki ortağın (biri Alman, biri Türk) bir hırsızlık eserle

ilgili olarak, Türkiye'ye ait bir eserle ilgili olarak, bunları Türkiye'ye vermeleri gerekirken, bu konuda da dava açılmışken, gene biz orada bir uzlaşma ve anlaşma yoluna gitmişiz. Bunun da sebebini, bunun karşılığında Türkiye'nin ne gibi bir kazancı olduğunu öğrenmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Pamukkale Projesiyle de ilgili olmak üzere birkaç cümle söylemek istiyorum. Pamukkale Projesi, Sayın Bakanın söylediği gibi, tozlu raflarda kalmış bir proje değildi. 1991 yılının eylül ayında bu proje, çevre koruma tarafından onaylanmış bir projeydi. Seçimler ekim ayında yapıldı, kasım ayında da Hükümet kuruldu. Yani, hazır ve hemen işleme konmaya müsait bir proje konumundaydı. Şimdi bu şekilde hazırlanmış bir projeyi "ben de devam ettiriyorum" deyip, bunun onurunu paylaşmak yerine, kamuoyuna ve Parlamentoya "Tozlu raflardaki bir projeyi aldım ve bunu yaptırdım" demek, ne anlama geliyor? Yani, bu şekilde yaklaşımlar hiç kimseyi büyütmez, tam tersine, gerçeğin daha çok ortaya çıkmasına yol açar.

Şimdi, bu Pamukkale Projesinin yüzde 30 artırım gerekirken, yüzde 49 artırılarak, müteahhide aynı yıl içinde devam ettirilmesi gibi konulara fazla girmek istemiyorum; ama, Sayın Bakanın politikalarını da değerlendirirken, İçel'le ilintilendirilmeden, İçel bağını ortaya koymadan, bunlara anlatmak mümkün değildir.

İçel'de iki önemli belediye vardır. Bunlardan bir tanesi Mersin Belediyesi, biri Tarsus Belediyesi. Bakanla beraber bu iki belediye bir saçayağı oluştururlar. Burada enteresan olaylar yaşanmıştır, yaşanmaya devam etmektedir. Kendi yaşadığım bir olayı burada bilgilerinize sunmak istiyorum.

DAĞSAN isimli bir firma, Mehmet Dağlı'nın. Bu firma, Tarsus Kültür Merkezini yapmaktadır, Mersin Kültür Kongre Binasını yapmaktadır, Mersin Belediyesinin önemli işlerini yapmaktadır ve son olarak da Tarsus Belediyesinin Cumhuriyet Alanındaki, 60 milyar başlangıç değeri olan bir işini almıştır.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — İhaleleri Bayındırlık Bakanlığı mı yapmış? O çok önemli.

M. İSTEMİHAN TALAY (Devamla) — Onları bilmiyorum; ama, bu firma, bu saçayağının sanki bir ortak firması gibidir, beraber her konuda karar aldıkları ve yürüttükleri bir firma niteliğindedir.

Bu firma, Tarsus'ta kazı yaparken, vatandaşlar, "Kazı yapılan yerde tarihî eserler var, tarihî Gül Sarayı var" diyerek şikâyet ediyorlar. Onun üzerine, Bakanlık olaya müdahale ediyor ve bir karar alıyor, "Kazı devam etsin; ancak kazı, gözetimimiz altında ve hassas bir şekilde yapılsın" diyor.

Ben, Tarsus'a gidişimde bakdım, inşaat alanının etrafı 2,5 metre yüksekliğinde, sanki bir sur gibi örülmüş, kapatılmış ve içeriden gürültüler geliyor. Bekçinin de müdahalesini bertaraf ederek içeri girdik; Tarsus Belediyesinin kepçeleri, dozerleri ve kamyonlarıyla, müteahhidin inşaatında hassas olarak yapılması gereken kazıyı bu şekilde yapıyorlardı ve bir kenarda, sütun başları, kırılmış tarihî eserler moloz gibi yığılmış vaziyette idi. Bunun üzerine, müdahale etmesi için valiyi aradım; araçların durumunu, oradaki sütunların durumunu videoya çektirdim, renkli fotoğraflarını aldırdım ve bir haber gönderdim, Uğur Dündar'ı aradım, bugün bu video bantları ve resimler Arena Programının yapımcısı Uğur Dündar'dadır. İnşallan buna da fırsat olur ve Kültür Bakanlığının gözetimi, denetimi altında kayrılan bir firmanın, nasıl hassas kazı yaparak, bu tarihî eseri katlettiği kamouyunun da gözleri önünde ortaya çıkar.

Değerli arkadaşlarım, öncelikle gerçekleri konuşmak zorundayız. Yani, herkes, böyle süslü görüntüler içinde değil, ne ise o olarak ortaya çıksın. Mitalojik bir biçimde kurallar yaratıyoruz; ama, araştırdığımız zaman, o kuralların gerçekte çıplak olduğunu da görüyoruz.

Kültür Bakanlığı, daha önce de söylendi, Mersin İnşaat Limited Şirketine kitaplarını bastırıyor. "bu, bir kamu kurumudur, bastırabilir" deniyor. Ama,Mersin İnşaat Limited Şirketi -keşke vaktim olsa da size anlatabilsem- 30 bin kişinin "Size konut yaptıracağım" diye hâlâ parasını toplayan ve önce 5 bin olan, sonra her kongrede 500 artan ve bugün 7 bine ulaşan ve çalışmadan aylık alan insanlara bu paraları dağıtan bir kuruluş haline dönüşmüştür.

Şimdi, Mersin İnşaata bu kitapların bastırılması, tıpkı basım olarak 1992 fiyatlarıyla 700 küsur milyon lira.

Geçenlerde bir faks geldi. Faksı aynen okuyorum; hazırlık numarası da 15550.

El yazısıyla, çirkin bir yazıyla yazılmış; imzası da var.

"Cumhuriyet Savcılığına
Mersin

Mersin Belediyesine ait İmar Limited Şirketinin ofset matbaasında iki yıldır makine ustası olarak görev yapıyorum. Bu süre içinde Matbaa Müdürü Adnan Özdemir emriyle çok sayıda faturasız işler yapılarak haksız kazanç elde edildiği kanaatindeyim. Bu işler arasında, bir de basımı için özel izin gereken sahte çay kutusu da vardır. Yapılacak geniş çaplı bir soruşturma sonucunda gerçeğin ortaya çıkacağına inanıyorum. Bu konuyla ilgili, gerektiğinde matbaa personelinin de ifadelerine başvurulmasını arz ederim. Matbaada basılan dokümanların bir bölümünden, daha önceleri sakladığım numuneleri ve listesi ilişiktedir.

Suat Hasyüncü"

Arkasındaki liste içinde çok ilginç şeyler var. "Seylan Tea" diye yazıyor; çay markası. Bu da, belediyenin kaçak çayları imha etmesi gerekirken, bir yerde tutup, daha sonra bunların böyle basılmış olan bu kutular içerisinde halka pazarlandığı şeklindeki iddialar da var.

Ayrıca, burada, 43 numarada Fikri Sağlar afiş; 44 numarada SHP İçel il delegelerine -gene Fikri Sağlar'ın- SHP İçel il delegasyonuna Fikri Sağlar'ın gönderdiği değişik kartlar veya broşürler...

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu anda elimde bir kitap var, bu kitabın adı "Kültürel Yaşamı Demokratikleştirmeyi Amaçlayan Yasa Taslakları." Ve bunu, iki yıllık Hükümet dönemini tamamlamış olan bir bakan Parlamentoda Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine sunuyor. Bir bakan tasarı hazırlayabilir. Yani, taslağını hükümetten geçirir, kabul görür, kendini kabul ettirir, düşüncesini kabul ettirir, bir tasarı haline gelir; onu savunmaya hakkı vardır. Bir bakan, kendini övmek için güzel yasalar çıkarır, bunları bastırabilir, bunları ortaya koyabilir; ama, diğer bakanlıklardan aleyhte yazılar gelmesine karşın, bunları bir taslaklar bütünü içinde toplayıp kitap haline getirmenin, elbette devlete bir bedeli var, ama bir de, yönetim olarak, bir ciddiyetsizlik örneği olarak da önemi var. Yani, siz iki yılda taslaklarınızı tasarı haline getiremediyseniz, bu kitabı bastırmakla neyi amaçlıyorsunuz; yani, bir şeyler mi yaptığınızı söylemek istiyorsanız?..

Bakın, 12 Aralık 1991; "Yasakları yasaklayın", "Sinemada dönüm noktası", "3257 sayılı Yasada yapılan değişiklik sinemadan sansürü kaldırmayı amaçlıyor." İki yıl önce verilmiş ve basında güzel bir yer tutan bir demeç.

Gene, 13 Ocak 1992. "Telif Hakları Yasası için teklifler başladı, telif hakkında haksızlık ortadan kalkıyor, Bakan yasayı çıkartıyor." İki yıl önceki demeçleri de, kim akıl ettiyse; Yani hiç olmayacak bir şey, hiç olmazsa onu koymasalardı, iki yılda hiçbir şeyin olmadığını ortaya koyan belgeler olarak tarihe geçmiş oluyor. Daha da önemlisi; 6 Ocak 1992; gene iki yıla yakın bir süre geçmiş. "Mızır Yasasının sonu geldi" diyor Kültür Bakanı Sayın Fikri Sağlar. Bu yasanın da değişeceği ifade ediliyor; ortada hiçbir şey yok tabiî. Bu, devletin parasıyla bastırılıyor ve iki yıllık başarısızlığını simgeleyen, sadece taslak hazırladığını ifade eden bir belge olarak kayıtlara girmiş oluyor.

BAŞKAN — Sayın Talay, vaktinizi kullandınız, lütfen tamamlayın.

M. İSTEMİHAN TALAY (Devamla) — Tabiî, kültürün altyapısı üzerinde çok uzun konuşmak mümkün; ama, bu konuda ciddî şeylerin yapıldığını söylemek, elbette mümkün değil. Yalnız, bana gelen diğer bir faksı yüksek müsaadenizle okumak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Tarsus'da bir de kilise olayı vardır. Burada üç sene evvel KETSAV isimli bir vakıf, yıkılmak üzere olan bu ortodoks Kilisesini alarak tamir ettirdi ve içinde güzel eserler sergilendi, çok amaçlı olarak kullanıldı, kullanılmaya da devam ediyor.Sayın Bakan geldikten sonra, bu kilise Ortodoks Kilisesi olmasına rağmen, bu kilisenin Vatikan'a verilmesi konusunda bir karar alıyor; bunun karşılığında Vatikan'dan bir miktar para alınacağı ifade ediliyor. Resmî kanallardan ve sanki bir demokrasi olayıymış gibi, kilisenin Vatikan'a verilmesi konusunda da özgürlükçü bir çalışma içine giriyor.

Faksta bakın ne diyor : "Devletin resmî kültür politikası olmalı diyen Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın, dinsel amaçlı kurulmuş Vatikan Devletinin resmî kültür politikasını tek yönlü, tekilci, tek bir görüşe bağlı olarak totaliter ve otoriter bir anlayışla uygulamaya koyması bir çelişki değil midir? Her türlü kültür yapısını ve değerini ekonomik girdi olarak para gözlükleriyle gören ve topluma bunu empoze eden bir anlayışın temsilciliğini yapmak, demokratik ve çağdaşlık mı oluyor?

Sayın Cumhurbaşkanı 'Devlete güveniniz' diyor. Müstemleke ülkesinin bir vatandaşı gibi, Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın ve işbirlikçisi Tarsus Belediye Başkanının, Vatikan Din Devletiyle yaptıkları anlaşmaları, Mersin Katolik Kilise Papazı Eruno'dan öğrenerek mi Devlete güvenimizi sürdürelim?"

Bir vakıf var, bu vakıf şu anda kiliseye sahip veya kilisede yetkili: fakat, gelişmeler Bruno tarafından vakfa bildiriliyor.

"KETSAV, iki yıl papazlardan, Kültür Bakanlığının vermiş olduğu kararları öğrendi. Sadece İran İslam Devletine karşı olmak mı laiklik? biz, dinsel inançlara karşı değiliz; biz, din devletine karşıyız. Ancak, laik olduğundan şüphe ettiğimiz Sayın bakanı, Tarsus'ta kültürel gelişimini hızlandıran bir kültür vakfına karşı Vatikan Devletini tercih etmiştir. Bu mudur laiklik?

Kültür Bakanının -ben biliyorum, şahidim- Aziz Nesin'lerden Yaşar Kemal'lere, çok sesli müzik dinletilerinden Ahmet Özhan'lara, Cengiz Bektaşlar'dan Bozkurt Güvenç'lere, 50'nin üzerinde kültürel etkinlik düzenleyen bu Kültür Vakfına hiçbir maddî yardım yapmaksızın, onları ortadan kaldırmak istemesinin nedeni nedir? Nedeni çok basit; çünkü, Kültür Bakanı, kültürel gelişime değil, Vatikan ile yaptığı işbirliğine değer vermektedir."

BAŞKAN — Lütfen bağlayınız; çünkü, bütün ek süreleri de kullandınız.

M. İSTEMİHAN TALAY (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Şov yaparak "Yasakları yasakladık" gibi laflar ederek, Türkiye'de kültürel değişimi, gelişimi yaratmak mümkün değil. Zaten bu, şundan da anlaşılıyor: Tiyatroya gidenlerin sayısı azalıyor, kitapçıların sayısı 5 binden 3 bine düşüyor, 3 bin olan sinema sayısı 300'lere inmiş; yani, her yerde bir düşüş, bir erozyon var; ama, bir bakıyoruz, bir "Karun Hazinesi getirdik" vaveylası arasında, büyük bir iş başarmanın -hatta perdenin arkasındaki olaylar da ortaya konmadan- bir görüntüsünü, bir şovunu ortaya koyuyoruz.

Önce, hoşgörüyü öğreneceğiz; önce, demokrasinin bir hoşgörü rejimi olduğunu anlayacağız; bizim gibi düşünmeyen insanlarla da birlikte çalışabilmenin, birlikte yaratabilmenin mücadelesini ortaya koyacağız. Yoksa, bazı nitelikli insanları, "Bize karşı diyerek veya farklı düşünceden" diyerek, atıp satarak, onların yerine birilerini getirerek yönetim yapmak, bir anlamda ülkenin kültürel birikimine,kültürel zenginliğine de bir kasıttır, bir olumsuzluktur.

Bu düşüncelerle, hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Talay.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Aksaray Milletvekili Sayın Mahmut Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA MAHMUT ÖZTÜRK (Aksaray) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; görüşülmekte olan Kültür Bakanlığı bütçesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle Yüce Heyeti saygıyla selamlarım.

Sayın Başkan, kültür, çok geniş sahası olan bir konudur. İnsanların hayat tarzı, ailelerin yaşam tarzı, milletlerin yönetimtarzı ve çok geniş tarifi, tanımı olan kültür konusunda kısıtlı bir zamanda, kısıtlı bir bütçeyle konuşmak son derece zor olsa gerek.

Sayın Başkan, her şeyden önce şunu söylemek isterim : Türkiye'de meydana gelen bugünkü olayları (terör olayı, anarşisi, şuydu buydu) kültürle tarif etmek mümkün değil. Bugün bölücülüğe varan bir tartışmayı, Kültür Bakanlığı bütçesinde dile getiriyorsak, bu olayın 1984 ve daha öncesi vardı. Yani, bazı kasıtlı insanların, devleti zorlayarak anarşiye itmesi, teröre itmesi veya devletin tepesinde bu işlere yeşil ışık yakmasını kültürle bağdaştırmak doğru değildir; her şeyden önce bunu belirtmek istiyorum.

Kültürün tam tarifini yapmak mümkün değil. Kısaca, toplumu bir arada tutan her türlü değerler topluluğuna "kültür" diyebiliriz. Kültürün birtakım özellikleri var. Kültürün özellikleri, geçmişi olması, günün ihtiyacını karşılaması, geleceğe yön vermesi, etkilemesi ve etkilenmesi, toplumun çeşitli katmanlarını bir arada kaynaştırmasıdır.Eğer kültür bu olaylara cevap vermiyorsa, bilinki, bir noktada arıza veya kopukluk vardır.

SHP'nin sözcüsü arkadaşıma cevap vermek istiyorum. Elbetteki biz SHP ile koalisyon ortağıyız; ama, partili büyüklerimin söylediği bazı sözler hiçbir zaman ırkçılık manasında anlaşılmamalıdır.Sayın Demirel'in, "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar" sözü, Türk kültür dağılımının ifadesidir. Eğer bugün Saraybosna'da yaşayan bir insanla Kazakistan'da, Alma-Ata'da yaşayan bir insanın kültürel ortak değerleri varsa, bu, Türk kültürünün zenginliğidir. Biz, bunu ırkçılık manasında yorumlamıyoruz. Yorumlasak da bir şey ifade etmez. Komünist Rusya'da en son yapılan bir seçimde ortaya çıkan bir muhalefet lideri diyor ki, "Türkiye, Rusya'nın hayat sahası içerisinde, gelişme sahası içerisinde" diyor. O komünistken gelişmeyi, yayılmayı düşünüyor da, ben niye düşünmeyeyim? Bunu çok açık söylemekte hiçbir zaman beis yoktur. (DYP, ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Siz yayılmacı mısınız?

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Başkan, sayın üyeler; Türkiye'de, kültür politikalarının ana özelliklerini siyasetin dışında özetlemeye çalışırsak, şu noktalarda tespit etmemiz mümkündür :

Birincisi; bizim kültürümüz, dış kültürlerin etkisine açık bırakılmış, sürekli erozyona tabi tutulmuştur. Yani, bugünkü kültürümüzün özelliği, Anadolunun özelliği, sürekli yabancı kültürlerin etkisi altında bırakılmış olmasıdır. Arap kültürünün etkisi altında bırakılmıştır, Fars kültürünün etkisi altında bırakılmıştır. Slav kültürünün etkisi altında bırakılmıştır ve Hıristiyan Batı kültürünün etkisi altında bırakılmıştır. Bugün Türkiye'deki kültürümüz, maalesef dış kültürlerin erozyonuna tabi bırakılmıştır.

Bir diğer konu; bugün bizim kültürümüz, imparatorluk ve göçebe kültürünü birlikte taşımaktadır.

Bir diğer konu; Osmanlı ve cumhuriyet dönemindeki iki kutuplu oluşudur. Yani, Osmanlıdan cumhuriyete kadar bizim kültürümüz iki kutuplu, iki başlı olmuştur. Selçukluda bu durum yoktu, diğer Türk beyliklerinde bu durum yoktu; Türk beyi ne düşünüyorsa, hakanlar ne düşünüyorsa, aşağıdaki insanlar da aynısını düşünüyordu; ama, Osmanlıdaki kültür ve cumhuriyetteki kültür iki kutuplu kültürdür. Osmanlıda, saray kültürüyle, sarayın dışındaki kültür farklıdır, cumhuriyette de aydın kültürüyle, halk kültürü farklı bir durumdadır. B usebeple, aydınla halk hiçbir zaman barışmamıştır ve barıştırılmamıştır.

Sayın Başkan, bir diğer konu da şudur : Özellikle yabancı kültürlerin etkisi altında kalan aydınlarımız, bizim Anadolu kültürünü, Türk kültürünü yön değiştirmeye zorlamıştır ve çabalamıştır. İşte, bugün aydınla halk arasındaki kopukluk buradadır. Birisi "Senfoni orkestrası" derken, diğeri halk ozanları yalnız kalmıştır. Bizim kültürümüzün açmazlarından bir diğeri de, maalesef budur.

Bir diğer konu; kültürümüz, özellikle toplumun gerçek ihtiyacına cevap vermekten çok, siyasî parti ve uygulayıcıların tercihleri doğrultusunda yönlendirilip, uygulanmaya çalışılmıştır. Şöyle arz edeyim; 1970'li yıllara, 1980'li yıllara, 1990'lı yıllara bakarsak; bir Kültür Bakanının başlattığını, hükümet değiştiği zaman, yeni bakan derhal bozuyor, kendi doğrultusunda uygulamaya çalışıyor. Hatta, bakanlıklar kuruluyor, bakanlıklar kaldırılıyor. Yani, cumhuriyet hükümetinin ciddî bir kültür politikası yoktur diyebiliriz. Sık sık kararlar değiştiriliyor; Kültür Bakanlığı, bazan bir bakanlığın bünyesine adapte ediliyor, bazen müstakil oluyor ve böylelikle kültürümüz inişli çıkışlı zikzaklarla götürülmeye çalışılıyor.

Özellikle 1970'li yıllardan sonra, kültürümüzün yönetiminde, kültürümüzün gelişmesinde ve topluma enjekte edilmesinde ideolojik fikir akımları çok etkili olmuştur. Yani, siyasî ideolojilerin, fikir ideolojilerinin kültürün üzerine hâkim olmasına çalışılmıştır ve hâlâ da etkisini göstermektedir.

Yine, medyadaki hızlı gelişmeler, kültürümüze çok büyük darbe vurmaktadır; televizyonlar, özel televizyonlar, dergiler, basın-yayın kuruluşları, kültürümüze çok büyük darbeler vurmaktadır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; dünkü gazetelerde vardı, bir haftada, özel televizyonlar -TRT de buna dahil- ve yabancı kanallar, 1 000'in üzerinde dehşet ve vahşet programı göstermişler. Bu dehşet programlarıyla, bu vahşet programlarıyla yetişen bir neslin geleceğimize etkisi ne olur?.. Şimdi buna Kültür Bakanlığı ne yapabilir?.. Eline kılıcı alıp bu kanalları kesemez.

Onun için bu kültür politikalarının uygulanmasının, sadece bir bakanın veya Bakanlığın uygulamasından çok, devletin ana meselesi olması lazım.

Sayın Başkan, sayın üyeler; Türkiye'de kültür politikaları uygulamalarında, kültürel eserlerimizin değerlendirilmesi ve korunmasıyla ilgili kuruluşlar arasında kopukluklar vardır; bence ana mesele de budur. Diğeri de, aynı kültürel değerlerimizin çeşitli kuruluşlar arasında farklı değerlendirilmesi, bugün kültür politikasının bir açmazıdır. Yani, Kültür Bakanlığının proje sahasında olan bir konu, bir başka bakanlığın yıkım veya yok edilme sahasında oluyor. Onun için, Türkiye'de bu kültür politikalarının uygulanmasında çok çarpık örnekler var. bir misal vermek istiyorum : Bugün "kültür" deyince, mutfaktan, tarihî esere kadar her türlü şey akla geliyor.

Şimdi, tarihî kültür eserlerimiz hakkında bir örnek vermek istiyorum. Hangi kuruluşlar ilgileniyormuş. "Ana Bakanlık Kültür Bakanlığı" diyoruz; Vakıflar Genel Müdürlüğü var, Turizm Bakanlığı var, Diyanet İşleri Başkanlığı var, Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler var, ilgili bakanlıklar var, köy muhtarlıkları var, il özel idareleri var, Vakıflar Bankası var, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı var, Sümerbank var... Şimdi, kültürel eserlerimizin bu kadar çok sahibi olan ülkede hiçbir şey yapılmıyor. Yani, Türkiye'nin ana kültür politikasının olmadığı burada.

Yine bir örnek vermek istiyorum. Burada 74 vilayetin milletvekilleri var. Bir milletvekili kendi bölgesindeki bir tarihî eseri restore ettirmek istiyor, karşısına ya vakıf çıkıyor, ya belediye çıkıyor veya il özel idaresi çıkıyor, kendi aralarındaki yazışmalar ha geldi, hat gitti derken hiçbir şey yapılmıyor. İşte, Kültür Bakanlığının çıkmazı, bunalımı burada.Yani, Bakan Fikri Sağlar değil de, Ahmet de olsa, Mehmet de olsa, bu bürokratik ve dağınık yapıyla bir noktaya gideceği kanaatinde değilim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bir Vakıflar Bankamız var, bu bankanın kuruluş amacı, kültürel ve tarihî eserlerimizin restorasyonunu yapmaktır. Vakıf parasıyla kurulmuştur ve devlet bunu kurarken, bu tarihî eserlerin restore edilmesini amaçlamıştır; fakat, heyhat, bakıyoruz, Vakıflar Bankası kültürel eserlerimizin korunması için, ne Kültür Bakanlığına ne Vakıflar Genel Müdürlüğüne veya bir başka kuruluşa kör kuruş vermezken, 50 tane beş yıldızlı otele batık kredi veriyor; şimdi elinde kaldı, satacak yer bulamıyor.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Halit Narin'e verildi; söyledik ya.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — O da yetmiyormuş gibi, benim Hükümetim zamanında Ahmet Özal'a 50 milyar lira kredi veriliyor, 45 milyar lira da reklam parası veriliyor... Olmaz böyle şey. (CHP sıralarından alkışlar) Böyle şey kesinlikle olmaz. Bu, dünyanın hiçbir yerinde görülmez; dünyanın hiçbir tarafında görülmemiş bir olaydır.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Siz verdiniz.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Onun için, eğer bu olayları çözümlemezsek, her sene böyle boş sıralara Kültür Bakanlığını ve bütçesini tenkit ederiz ve hiçbir şey olmaz.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Mahmutcuğum, bunların düzelmesi için bizim gelmemiz lazım.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Bir diğer konu; Kültür Bakanlığının görevleri, sadece yurt içindeki kültürel değerlerimizin korunması yanında -tarihî bir görev olarak üstlenmemiz gereken- atalarımızın, ceddimizin bırakmış olduğu yurt dışındaki eserleri de korumak olmalıdır.

Bir diğer konu; yurt dışına kaçırılan kültürel değerlerimizin kazandırılması çalışmalarının mutlaka hızlandırılması gerekir. Fakat, bunu yerine getirirken, mutlaka ama mutlaka, önce öz kültürümüzü ön plana çıkaracak mastır plan çalışması yapılması lazımdır.

Sayın Başkan, sayın üyeler; bütün bu olumsuzluklara rağmen, bütçe olumsuzluklarına rağmen, bürokratik olumsuzluklara rağmen, Sayın Bakanın ve değerli Kültür Bakanlığı mensuplarının son iki yıldır ciddî çalışmalar içerisinde oldukları kanaatindeyim.

İbrahim Halil Çelik arkadaşımız çok atıp tuttu ama, vaktiyle belediye başkanlığı yaptığı için kendisine şunu sormak isterim : Görevi sırasında kaç tane SİT sahasını istimlak etti? Yani belediyenin elinde olan arsaları mücadele sonucu alarak SİT alanını geliştirdi?

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Ben kültürümüzün özünü anlattım. Hem olaya sahip çıkmıyorsun hem de atıp tutuyorsun.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Bakan, ikinci olarak da kültürel miraslarımızın korunmasına öncelik getirdi; mesela, bugün yok olmaya yüz tutmuş Pamukkale gibi. Bu başlanılan işler geleceğin müjdesidir. Bir Pamukkale, bir Hasankeyf, bir Kapadokya'nın korumaya alınmış olmaları iyi örneklerden birkaçıdır. Bunları; her şey tamamlanmış demek değildir ama, geleceğe mesaj olarak çok önemli çalışmalar olarak görüyoruz.

Yine, her şeye rağmen kaçırılan, Amerika'dan Karun Hazinesinin Türkiye'ye getirilmesi de, artık Türkiye'nin bu işe sahip çıktığını gösteren çok olumlu bir gelişmedir.

Yine, yurt dışındaki kültürel varlıklarımızın korunması için yoğun çaba gösterilmiştir.

Sayın Başkan, sayın üyeler; tabiî, dünyadaki siyasî ve ideolojik gelişmelere göre, Türkiye de bazı üzerine düşen görevleri almıştır. Bir Kazakistan'daki Hoca Ahmet Yesevi Hazretlerinin külliyesini restore ettirmek, Türkiye'nin buralarda var olma mesajıdır; bu, çok önemli bir gelişmedir. Yetmiş yıldır komünist rejimin yok ettiği bir değere Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sahip çıkarak restore etmesi, çok önemli bir gelişmedir. Bunları göz ardı etmek mümkün değildir.

Bir diğer konu; Türk cumhuriyetleriyle kültürel ilişkiler ve değerlerimizin birleştirilmesi için gösterilen çabalar takdire değerdir. Eskiden dünyada Türk kültürüne sahip çıkan, varsa ilgili bakanlığı sahip çıkıyordu, yok, bir başka bakanlığın bünyesinde ise, işte böylesine sahip çıkılıyordu. Ama, bugün 6-7 Türk cumhuriyetinin kültür bakanları bir araya gelerek, Hoca Ahmet Yesevi'sini, Hacı Bektaş'ını, Hacı Bayram Veli Hazretlerini, Fuzuli'sini ve diğer büyüklerimizi, ulularımızı tartışmak, bunların eserlerini yaşatmak, bunları gelecek nesillere tanıtmak için ortak karar almaları kadar önemli bir hadise yoktur. İşte, bizim zaten "Dünyada Türk Birliği" dediğimiz olay da bu idi. Bu nedenle, Sayın Bakanın bu yolda göstermiş olduğu yoğun çabaya teşekkür ediyorum.

Yine, geleneksel kültürel yaşantılarımız ve günlerimizin değerlendirilmesi çalışmaları başlatılmıştır. Yani, Kültür Bakanlığımız kıt imkânlarına rağmen, bu çalışmaları da, yöresel olarak başlatmıştır; maddî olarak değilse bile, bürokratik olarak özel günleri desteklemektedir. Bunlar daha önceden yoktu, olmayan işler başlatıldı.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Yakışmıyor.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Bunlar, iyi bir gelişme olarak ortadadır.

Sayın Başkan, sayın üyeler, şimdi ne yapmak lazım? Birincisi, kültürel eserlerimizin restorasyon çalışmaları; mutlaka teşvik kapsamına alınmalıdır. Yani biz, af buyurun, bir otel havu-

zuna teşvik veriyoruz, park bahçe düzenlemesine teşvik veriyoruz; ama, kültürel eserlerimizin restorasyonuna teşvik vermiyoruz; ondan sonra da buraya çıkıp, "Kültürel eserlerimiz yağma ediliyor" diyoruz...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Kitabı tersten okuyorsun.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Eğer, bugün, Hıristiyan dünyası, Anadolu'daki kendi eserlerine sahip çıkıyorsa, o sahip çıkan kuruluşlara teşvik verilmesinden dolayıdır. Onun için, kültürel eserlerimizin restorasyonları, özel teşvik kapsamına alınmalıdır. Bunu yapmadığımız müddetçe hiçbir noktaya gidemeyiz. Kısaca, bu alanda faaliyet gösterenler veya gösterecek olanlar, ister özel sektör olsun, ister kamu kuruluşu olsun, ister üniversitelerimiz olsun, bunlar mutlaka teşvik kapsamına alınmalıdır.

Bir diğer konu; Kültür Bakanlığını, sürekli gelir kaynağına kavuşturacak, bütçe dışı bir fonun oluşturulmasıyla ilgilidir. Benim şahsî kanaatime göre, bu fonun gelir kaynakları arasında, her imar projesinden alınan bir miktarın mutlaka aktarılması yer almalıdır. Belediyelerin imar projesini tasdiklerken, Kültür Bakanlığının bu fonuna, mutlaka bir pay aktararak, gelir oluşturması lazımdır.

Biraz önce de söylediğim gibi, Vakıflar Bankasının yıllık gelirinden, özkaynağından bu fona mutlaka para kesilmesi lazımdır. Kesilemiyorsa, Vakıflar Bankasının kanunu değiştirilerek, bir madde ilavesiyle bu fona gelir kaynağının sağlanması lazımdır.

Bir diğer konu; ülkemizde bulunan yabancı kültür eserlerinin yanında, Türk İslam eserlerinin restorasyonuna da önem verilmesi lazımdır.

Gene diğer bir konu; sekiz on dağınık kuruluşla uygulanmak istenilen kültür politikalarıyla, bir noktaya gidemeyeceğimizdir. Vakıflar Genel Müdürlüğünün, Diyanet İşleri Başkanlığının elindeki kültürel değerlerimiz bir araya getirilerek, Kültür Bakanlığının bünyesinde toplanmalıdır. Bundan sonra da, Vakıflar Bankasının geliri buraya aktarılarak, tarihî ve kültürel varlıklarımızın korunmasında daha da ciddî adımlar atılabilir kanaatindeyim.

Sayın Başkan, sayın üyeler; giderek yok olan Türk halk kültürüne, çok özel bir önem verilmesi lazımdır.

Çıkarılacak olan özel TV yasası gelirlerinden, Kültür Bakanlığına mutlaka bir pay ayrılması lazımdır. Beyefendiler geliyor, devletin bankasından kredi alıyor, özel televizyon kuruyor; reklamını da devletten alıyor, istediği tahribatı yapıyor; açık saçık filmleriyle, dehşet filmleriyle Türkiye'de kültürü, her şeyi tahrip etme hakkına sahip oluyor; ama gelirinden devlete para vermiyor... Olmaz böyle şey, böyle sahipsiz devlet olmaz. Eğer, Türkiye Cumhuriyetini yönetenler, bu Meclis, iki üç özel televizyon sahibinden çekinip, bu işlere göz yumacaksa, hiç kimse, burada Kültür Bakanlığı bütçesi üzerinde konuşma hakkına sahip değildir. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Bir diğer konu; özel günlerimizde Türk halk kahramanlarının gündeme getirilmesidir.

Sayın Başkan, sayın üyeler; akşam televizyon kanallarının birisinde çok acıklı bir olayı izledik. Maalesef, devletimizin yapamadığını veya daha doğrusu, devletin akıl edemediği işleri İzmir'de Türk Kadınlar Derneği yapıyor. Bu yaptığı ne?.. Hıristiyan âleminin sembolü olan Noel Baba, bir arabaya biniyor, hediyeler elinde, mahalleleri dolaşarak Noel hediyesi dağıtıyor. Bu konuyla ilgili olarak benim şahsî endişem şu : Sakın Öztürk'ün sivri fikri de demeyin;

eğer işler bu şekilde giderse on, onbeş yıl sonra Türkiye'deki kiliseler dolar ve toplu halde Hıristiyanlaşmalar başlar.

Bugün, Noel kültürüyle tanışan bir çocuğumuz, yavrumuz yarın, "Noel bana çok şey veriyor" diye kara kara düşünmeye başlar. Onun için, özel günlerimizde mutlaka, Nasreddin Hocasıyla, Yunus'uyla ne kadar Türk büyüğümüz varsa, onları tanıtmak, gündeme getirmek lazımdır. O sebeple, bugün, çok büyük bir tehlike haline gelen bu konuya, benim devletimin el atması lazımdır.

Yine, Adalet Partisi olarak -burada Adalet Partisi döneminde milletvekili olanlar var, onlar hatırlarlar- Bin Temel Eseri başlatmıştık. Kültür Bakanlığının yayınladığı eserler arasında Bin Temel eser vardı, bunlar ucuz kitaplardı ve bunu herkes okuyabiliyordu. Bunlar Türk kültürünün ana kaynağıydı; ama bugün, maalesef, Bin Temel Eser yok. Hoşgörüden bahsediyorsak, Türk kültürüne katkı sağlayacak olan her türlü eserin yayınlanması lazım. Bunun için Sayın Bakandan ve özellikle Hükümetinden rica ediyorum; bu Bin Temel eser tekrar başlatılsın.

Kitaplara mutlaka sübvansiyon yapılması lazım. Biz, 100, 200, 300 sayfalık bir kitaba sübvansiyon yapmıyoruz. Bakıyoruz, bugün Türkiye'de, birinci kalite kuşe kâğıda ofset baskılı sayısı elliden fazla dergi Türk kültürünü zehirlemek için yayınlanıyor. Bunlar, bu gelir kaynağını bulurken, biz normal bir kitabımıza gelir kaynağı bulamıyoruz. Onun için, bence, her şeyi sübvanse eden devletin bu kitapları da sübvanse etmesi lazım. Yazarlarımızın, yazar derneklerimizin de özel olarak korunması lazım.

Malî açıdan zorda kalan düşünür, yazar ve halk ozanlarına devletin mutlaka yardım etmesi lazım. Ben şuna inanıyorum ki; eğer Türkiye Cumhuriyeti Devleti, özel olarak koruduğu iki üç hırsızını az beslerse, kültüre daha çok katkı sağlar. Teşviklerle koruduğu birkaç hırsızını az beslerse, bu konuya çok büyük kaynak aktarır kanaatindeyim. Onun için, yazarlarımızı, halkın sevgisini kazanmış ozanlarımızı ve büyüklerimizi mutlaka desteklememiz lazım. Bunları gösteriş yaparak açıktan değil, el altından gizli olarak desteklememiz lazım. Çünkü o insanlar onurlu insanlardır, haysiyetli insanlardır; yardım alacaklarsa, devletinden alsınlar.

Bir diğer konu; Kültür Bakanlığı bünyesindeki değişik görüşlü insanlara hoşgörülü davranılmalı. Arkadaşlarımız bu konuyu dile getirdiler. Gerçekten, kültür müdürlerinin sık sık yerlerinin değiştirilmesi, kültür çalışmalarına zarar veriyor. Bakanlıktaki sol görüşlü bir insana iltifat ediliyorsa, sağ görüşlü bir insan da sürgüne gönderilmemeli. Yavuz Bülent Bakiler'in başına gelen olayı ben hiçbir zaman hazmedemedim; bunu da burada açıkça belirtmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın üyeler, hiç kimsenin farkına varmadığı bir olay sürekli uygulanıyor; o da şu : Geçmişte, Türk kültürünün kaynağı olan halk müziğimizin eserleri, özellikle devletin radyo ve televizyonlarındaki bantlardan sürekli siliniyor, repertuarlardan çıkarılıyor. Şu anda TRT'ye bir telefon açın "Falan ozanımızdan veya falan sanatçımızdan -hangi yöreden olursa olsun- bir türkü istiyorum" diye bir istekte bulunun. Yok; bantlardan siliniyor, sürekli bir şekilde siliniyor. Bunu bizzat olayın canlı bir şahidi olarak söylüyorum. O sebeple Kültür Bakanlığımıza çok önemli bir görev düşüyor; bu TRT'nin elindeki repertuarlarda, silinmekte olan eski şarkılarımız, türkülerimiz ve halk ozanlarımızın türkülerini mutlaka, tamamen yok olmadan kurtarmalı. Hiç olmazsa, bunları, artık kültür politikamız çok renklendiği için, her zaman yapamıyoruz; ama, bunları korursak, bir gün bunu yapacak, bunlara değer verecek insanlar gelir ve topluma bunlar mal eder. Yani, toplumun her kesimindeki insanların zevkle dinlediği türkülerimiz, şarkılarımız yok olmaktadır. Buna Kültür Bakanlığımız, bilemiyorum el atar mı?

Sayın Başkan, sayın üyeler; yine Türk orta oyunlarına özel önem verilmeli ve tekrar canlandırılmalıdır. Yöresel olarak, yöresel kültür şekline gelmiş bazı geleneklerimiz vardır, bunların mutlaka teşvik edilmesi lazımdır...

HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Bizde ayak oyunları var.

MAHMUT ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Bakanın, işte stadyumlarda konser verme projesi var, güzel bir şeydir ve hakikaten takdir edilecek bir hadisedir. Yani, gazinolara milyonlar veremeyip, gidemeyen adam, hiç olmazsa merak ettiği sanatçıları orada görüyor ve binlerce kişi bir araya toplanıyor. Hakikaten güzel bir uygulamadır; ancak, onun üç veya beş misli olan yöresel kültür geleneklerimiz vardır. Aydın'da, Denizli'de deve güreşi olayı var, Karadeniz'de yayla kültürü var; yani, başka başka yörelerimizde çeşitli kültür olaylarımız vardır. Bunlar da özel olarak teşviklenir ve desteklenirse, tahmin ediyorum toplumların birbirine kaynaşması çok daha kolay olur, kaynaşmaları çok daha çabuk olur.

Diğer bir konu; Türk kültürünü yaşatmak isteyen vakıflar veya dernekler mutlaka desteklenmelidir. Devlet, kültürümüzü devam ettirmek için memur tutuyor, büro tutuyor, yıllık masraf ediyor. Ne için? İşte, kültürümüzü devam ettirmek için. Öbür taraftan aynı işi, gönüllü olarak yapmak isteyen insanlar var, dernekler var. Bunlara devletimiz az bir destek verirse, bu insanların hiçbir şey beklemeden yapmış olduğu faaliyetleri desteklenmiş olur.

Sayın Başkan, sayın üyeler; yine çok önemli bir konu; örf ve âdetlerimizi yaşatan sinema filmleri mutlaka teşvik edilmeli, desteklenmeli. Bugün maalesef, günde ortalama 15 kanaldan 24 saat yayın yapan televizyon kanalları, Türk kültürünü ve Türk insanının kafasını bombardıman etmektedir. Hiç olmazsa, bir nebze de olsa, ailesiyle bir arada çoluk çocuk, 7'den 70'e, seyredeceği filmler ortaya çıkartılırsa, bize de sahip çıkan, bu kültüre de değer veren insanlar varmış diye, bazı kişiler daha da cesaret alır ve bu konuya daha da aktif olarak girerler.

Sayın Başkan, sayın üyeler; vaktinizi almak istemiyorum. Ben, her şeye rağmen, bütün kıt imkânlara rağmen, bu kültür politikamızın yürütülmesinde gayret gösteren ve emeği geçen bütün başarılı bürokratlara, Sayın Bakana teşekkür ediyorum. Bu konuşmalarımızın burada kalmamasının, sadece zabıtlarda kalmamasının, özellikle gelecekte de birlik ve beraberliğimizin bir çimentosu olan bu kültürümüzün daha da iyi anlaşılması, değerlendirilmesi açısından iyi olacağı kanaatimi belirtir, beni dinlediğiniz için Yüce Heyete saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Sayın milletvekilleri, Kültür Bakanlığı bütçesinin görüşmelerine devam etmek üzere, Birleşime saat 14.00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati : 13.00

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Başkanvekili Vefa Tanır

KÂTİP ÜYELER : Kadir Bozkurt (Sinop), Abbas İnceayan (Bolu)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, 49 uncu Birleşimin ikinci oturumunu açıyorum.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 1994 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1992 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/628, 1/629; 1/584, 3/1112; 1/582, 3/1113) (S. Sayıları : 393, 392, 397, 382) (Devam)

A) KÜLTÜR BAKANLIĞI (Devam)

1. — Kültür Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi

2. — kültür Bakanlığı 1992 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Kültür Bakanlığı bütçesine, kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştı.

Şahsı adına, lehinde, Erzurum Milletvekili Sayın Oktay Öztürk; buyurun.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Milleti, tarihte var olduğundan bu yana, sürekli olarak dış mihrakların etkisine maruz kalmıştır. Bu, zaman zaman fiilî olduğu halde, çoğu zaman da kültürel bir tehdit şeklinde olmuştur. Özellikle cumhuriyet döneminde, kültürel tehditler, içerideki ve dışarıdaki mihrakların etkisiyle yoğunluk kazanmıştır.

Dış güçlerin, Anadolu Türk Devletinin siyasî sınırları üzerinde başlattıkları Sevr mücadelesi, kültürel sınırlarımız üzerine kaymıştır. Misakı Millî parçalanıp, millî sınırlarımız, geçen yüzyıl yapılan haritaya uygun hale getirilmek için Anadolu'nun içlerine çekilmeye çalışılırken, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar uzanan kültürel sınırlar da Sevr haritasına uygun bir hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Türk Milletinin kültürüne karşı, son yıllarda, iç ve dış mihraklar tarafından geniş yelpazeli bir taarruz başlatılmıştır. Ne yazık ki, bu taarruza karşı çıkması gereken devlet ricali de, bu oyuna, bilerek veya bilmeyerek gelmişlerdir, hatta, zaman zaman bu geniş yelpazeyi oluşturanların sözcüsü gibi hareket etmişlerdir. Temennimiz, bu şekilde hareket edenlerin, getirildikleri oyundan bir an evvel haberdar olmalarıdır.

Doğulusuyla batılısıyla, güneylisiyle kuzeylisiyle Türk Milletini oluşturan bütün fertler aynı kültür potası içerisindedirler; çünkü, bu insanlar, yüzyıllardır bir arada yaşamışlar, birlikte ağlayıp, birlikte gülmüşlerdir. Kısacası, tasada ve kıvançta ortak hareket etmişlerdir. Ülkemizin her yerindeki insanlar, hâlâ, Yemen ve Çanakkale ağıtlarını dinlerken gözyaşı dökmektedirler; doğunun barı, Karadeniz'in horonu, Ege'nin zeybeği hepsinin sevinç kaynağıdır. Bu, bütün insanlarımızın aynı şeylere sevinip aynı şeylere üzüldüğünü göstermektedir. Tasada ve kıvançta bir olmak, millet olmanın temel prensiplerinden biridir.

Türkiye'de bazı aydın ve politikacıların, 19 uncu Yüzyıldan kalma hastalıkları devam etmektedir. Özellikle cumhuriyetin 1940-1950 yılları arasındaki Millî Şef dönemi, hümanist kültür anlayışını dikte ettirme yolunu seçmiştir. Bu dönemde, Türk kültürü, millî özelliğinden uzaklaştırılmaya, evrensel özelliklere büründürülmeye çalışılmıştır. Bu hastalığa kapılmış olan aydın ve politikacılar şunu bilmelidirler ki, ayrı bir kültür yaratmak ayrı bir millet olmak için ayrı tarihe, ayrı değer hükümlerine ve ayrı dinî inançlara sahip olmak gerekir. Türkiye'de yaşayan insanlar bu ayrılıklara sahip değildir; folklorik ve etnoğrafik olarak yapılan araştırmalar da bunu desteklemektedir.

Efsanesi bir, masalı bir türküsü bir olan bir toplumda farklılıklardan bahsetmek ilmî prensibe de ters gelmektedir. Hakkâri'nin, Van'ın bir mezrasında gösterilen misafirperverliği, güler yüzlülüğü Muğla'nın, Edirne'nin bir köyünde de görmek mümkündür. İşte bütün bunlar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan fertlerin aynı kültürel değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, millî kültürde, birliğin yanı sıra, mahallî olarak küçük kültürel farklılıklar da mevcuttur. Bu da, Türk kültürünün zenginliğini ifade eder.

Son yıllarda ülkemizde, sık sık, entelektüel kesimde gündeme gelen diğer bir konuda Türk kimliği arayışıdır. Ancak, bu arayış, Türk Milletinin değerlerini net bir şekilde ortaya koymaktan ziyade, ayırma bazında gündeme getirilmektedir. Kimlik arayışı, cumhuriyet sayımcılarından yeni Osmanlıcılara ve federasyoncılara kadar ayrılığı ifade eden konumda yoğunlaşmaktadır. Bu insanlar, kendi kafalarına göre minareyi çalmışlar, kılıf uydurma arayışına girmişlerdir.

Türkiye'de kimlik probleminin gündeme gelmesi Osmanlılara kadar dayanmaktadır. Özellikle, kapitülasyonların Fransızlara verilmesinden sonra, Fransızların Türk eğitim sistemine yoğun bir şekilde girmesiyle, yanlış kimlik arayışları, Türk kimliğinden uzaklaşma çabaları ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, Türk kimliği, ekonomik, sosyal ve kültürel değişmelere göre korunmaya çalışılsa da, 1940-1950 yılları arasındaki Millî Şef döneminde hümanist kimlik arayışı içine girilmiştir. Hümanist kimlik anlayışı, millî değerleri yok farz edip, kültürümüzü evrensel değerlere göre şekillendirmeye çalışmıştır.

İşte bu noktada, hümünist kimlik anlayışı, cumhuriyetin temelini oluşturan misakı millî ve siyasî anlamda devlet oluşturabilen millet anlayışıyla çelişmektedir. Millet kavramının temelinde millî değerler vardır. Bu millî değerler, o milleti meydana getiren toplumun her bir ferdinin ortak özelliklerini teşkil eder. Hümanist kimlik anlayışı ise, milletlerin dünyada, gücü ile orantılı olarak, birtakım değerlerinin evrenselleşmesiyle oluşturulan bir kimliktir.

Türkiye'deki bazı aydın ve politikacılar, tek bir kültür yerine, çoğunluk ve ayrılık ifade eden "mozaik kültür" kavramını Türk siyaset hayatına sokma çabası içinde, yarışma halindedirler. Türkiye'de bir mozaik kültür yaratmak isteyen sözde aydın ve politikacılar, problemin ilmî temellerini dikkate almadan, sadece güncel popülaritelerini yükseltme hedefi içinde bulunmaktadırlar. Halbuki mozaik, kavram olarak, birbirine benzemeyen, farklı renklerde olan ve bileşimleri mümkün olmayan küçük taşlar "anlamındadır; sosyolojik olarak da ele alındığında, bir toplumu oluşturan grupların birbirinden farklı olmaları, o toplumun oluşmasına temel engel teşkil eder.

Yine, ülkemizde sıkça dile getirilen ve mozaik kültürle, kimlik kavramıyla bütünleştirilen diğer bir önemli konu da etnik grup meselesidir. Etnik grup, bir toplumu oluşturan ortak unsurlardan en az iki tanesinin farklılık göstermesiyle meydana gelir. Toplumun ortak unsurları

dil, din, coğrafya, aile, kültür ve benzerleridir. Eğer bu unsurlardan bir tanesi hâkim kültür kalıbının dışına çıkıyorsa, etnik bir gruptan bahsedilemez. İşte bu noktada, ülkemizde, etnik grup ile ırkî grup birbirine kasıtlı olarak karıştırılmak istenmektedir. Etnik grup sosyolojik esaslara dayanırken, ırkî grup biyolojik esaslara dayanmaktadır. Ülkemizde etnik grup, ırkî grup olarak gösterilmektedir. Halbuki, Türk Milletini oluşturan fertler aynı millî değerleri taşımaktadır. Sözde entelektüel geçinen birtakım aydın ve oportünist politikacılar, ferdî çıkış gayreti içinde olduklarından dolayı, ülkemizde kamuoyunun kafasını çelişkili kavramlarla karıştırmaktadırlar; amiyane tabiriyle, öküzün altında buzağı aramaktadırlar, Türk Milletinin ortak özelliklerini görmezlikten gelip cüzî nüansları derin uçurumlar halinde göstermeye çalışmaktadırlar. Biz bunu, en hafif söyleyişiyle, esrarkeşlerin, kafası dumanlı kişilerin küçük bir su birikintisini geniş bir ırmağa benzetmeleri şeklinde izah ediyoruz.

Sonuç olarak, ülkemizde, sosyal ve kültürel alanda dinamizm adına birtakım yanlışlar yapılmaktadır; farklı kimlik arayışı, bilinmeyen mozaik tartışması ve karıştırılan etnik grup problemi ile Türk Milletinin kafası karıştırılmak istenmektedir. Kültür Bakanlığımızın bu gerçekler paralelinde faaliyet ve icraatlarını yürütmesini beklemek en tabiî hakkımızdır.

Bu duygular içerisinde, bütçenin hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öztürk; vakti çok güzel değerlendirdiniz.

Sayın Bakan, buyurun. (SHP sıralarından alkışlar)

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) — Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Kültür Bakanlığımızın bütçesi üzerinde konuşmama başlamadan önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sabahtan bu yana, Refah Partisi, Sosyaldemokrat Halkçı Parti ve Doğru Yol Partisi Grup sözcülerinin grupları adına yapmış oldukları konuşmalardan son derece yararlandık. Bu konuşmalarda ve kişisel yapılan konuşmada sunulan önerilerin bundan sonraki faaliyetlerimizde bize büyük ışık tutacağını da belirtmek istiyorum. Ancak, gördüğüm kadarıyla, iki arkadaşımız -gruplarını tenzih etmek istiyorum; çünkü, grup adına herhangi bir şey söylemediler- kendi kişisel görüşlerini ifade eden ve Bakanlığımızı doğrudan hedef alan konuşmalar yaptılar. Üç dönemdir parlamenterim, hiçbir bütçede bu düzeyde konuşma dinlemedim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sözcülük yapan arkadaşımızın seçim bölgesindeki rekabeti bütçe görüşmelerinde gündeme getirmesi ve üstelik de yalanlar üzerine dayandırdığı bir konuşmayla Yüce Meclisi aldatacak sözler söylemesi, üç dönemlik parlamenterlik yaşantımda rastlamadığım, Parlamento tarihi boyunca da ender rastlanılacak olaylardan birisidir; Anavatan Partisi sözcüsünün de, zaman zaman aynı düzeye düşen konuşmalar yapması ayrıca ilgi çekici bir konudur. Zannediyorum, iki sözcünün düşünceleri de birbirlerine çok yakın oldukları açıkça ortaya çıkmıştır.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Methiye mi bekliyordun Sayın Bakan?

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — Eleştirilere dikkat edince, bazı arkadaşlarımızın, daha çok bizim başarılı olduğumuz konuları gündeme aldıklarını ve o şekilde saldırdıklarını görüyoruz; Pamukkale'yi eleştiriyorlar. Yani, Türkiye'nin koruma bilincinin bütün dünyaya yaygınlaştırıldığı ve ülkemiz içerisinde koruma bilincinin kavranılması ve yaygınlaştırılması adına son derece önemli bir olay olan dünya miras listesinde yer alan ve her şeyden önce bizden önceki kuşakların bize aktardığı, bizim de bizden sonraki kuşaklara

aktarmamız gereken çok önemli bir kültür mirasının, doğal mirasın korunmasıyla ilgili çalışmalarımızı sulandırmaya çalışıyorlar, bunu eleştiriyorlar.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Sözcüsü "Anavatan Partisinin projesiydi, tozlu raflarda kalmadı" dediler. Ben, konuyu, Anavatan Partisinin bu kadar yakından takip ettiğini bilmiyordum. Tozlu raflarda kalıp kalmaması değil, projelerin hayata geçirilmesi önemlidir. Bu projeyi, Denizli Valiliğiyle birlikte Kültür Bakanlığının hazırladığını; ama, bu proje için para verilmediğini söylemek istiyorum. Plan ve Bütçe komisyonu 1992 ve 1993 yılları üyelerinin hep birlikte, bir bütün olarak, bir kültür mirasının korunması doğrultusunda özen göstermeleri neticesinde, para ayırmalarıyla bu proje uygulanmaya başlandı. Bir yıl önce atılan temel neticesinde, bugün, projenin birinci kademesi bitmiştir. Buna, bütün Türkiye katılmıştır, özellikle gençlerimiz katılmıştır; Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletvekilleri öncülük yapmıştır; basın, yayın organları, koruma bilinci gelişmiş tüm sivil toplum örgütleri bu projenin içerisinde yer almıştır ve onun için, bir yıl gibi kısa bir zaman içerisinde en önemli bölümü bitmiştir. Bu yılın sonunda da, yine Plan ve Bütçe Komisyonunun bize vermiş olduğu imkânlarla, bu proje bitirilecektir. Uluslararası platformlarda da başarılı bulunan bu projeye katkıda bulunanlar için, gittiğim her yerde yaptığım konuşmada, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Plan ve Bütçe Komisyonuna, radyo ve televizyonlara, basın organlarına ve kamunun çok duyarlı insanlarına, katkılarından dolayı, hep teşekkür etmişimdir.

Eleştirilen proje, Pamukkale projesidir. Bu proje birkaç kişinin çıkarına dokunuyor. Orada 5 tane otel var. Bu otellerin 2 tanesi kamuya ait; Özel idareye ait olan otel kamulaştırıldı, belediyelere ait olan otel de kamulaştırılmakta; ama, böyle bir şeyi, bir yıl içerisinde hiç beklemeyen diğer otellerin sahipleri, işin ciddiye alındığını görünce ve otellerinin kamulaştırılacağını anlayınca yaygarayı kopardılar. Türkiye'de, Pamukkale projesine karşı söylenen her söz, o 3 otel sahibinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, o sözler, Parlamentonun içerisine kadar gelmiştir. İşte, eleştirilen Pamukkale projesi, Türkiye'nin yüz akı gibi görünen bir projedir.

Sonra, ne eleştiriliyor : "Lidya eserleri" veya "Karun Hazineleri" diye adlandırılan eserlerin Türkiye'ye getirilişi eleştiriliyor. Neye dayandırılarak eleştiriliyor; tamamen, hayal edilen bazı şeylere dayandırılarak eleştiriliyor. "işte bunu şu getirmişti de, bu getirmişti de.." deniliyor.

Değerli Başkanım, sayın üyeler; şunu çok iyi biliyoruz : Bizim kültürümüzün temelinde Yunus Emre'nin sevgisi, Mevlana'nın hoşgörüsü, Hacı Bektaş'ın akılcılığı ve Atatürk'ün devrimciliği var. Bunu, bilerek söylüyorum. Başarının sahibi çok, başarısızlığın sahibi ve suçlusu tek olur. Tabiî ki, şimdi bir başarı ortaya çıkınca, herkes "bunu ben yaptım" diyecek. Ben de diyorum ki, bütün hükümetlerin bu işte katkısı vardır; ama, bütün dünyayı allak bullak eden bu olayı ve başarısını sahiplenme hakkı, 49 uncu ve 50 nci Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerini kuran Doğru Yol Partisi ve Sosyaldemokrat Halkçı Partinin üyelerinindir. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Çünkü, 1987 yılında, Sayın Mesut Yılmaz'ın açmış olduğu dava, ondan sonra gelen kültür bakanlarının katkılarıyla sürmüştü; ama, 1991 yılında durmuş vaziyetteydi. Nedeni de, avukatlara ödenmesi gereken ücretlerin ödenmemesi idi. Biz göreve geldiğimizde bu dosyalar kaldırılmak üzereydi. Çünkü, avukatlar, davaları takip etmek niyetinde değillerdi.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Çarpıtıyorsun ama...

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — 935 bin dolar, 1991 yılında kurulan 49 uncu Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Sayın Başbakanı tarafından 935 bin dolar ödendi; ondan sonra dava devam etti.

Dava çalışmaları sürdürülmeye başlandı; yani, biz "Türkiye Cumhuriyeti olarak, açmış olduğumuz davanın takipçisiyiz" dedik. Bu arada, Hükümetimizin programında yer alan, dünya mirasıyla ilgili antlaşmalara da imza koyarak, dünya kültürel mirasının korunmasıyla ilgili politikamızı, net olarak, bütün dünyaya aktardık. Biz, bu anlayış içerisinde, yurt dışında bulunan, Türk kültürünün kaçırılmış olan bütün önemli eserlerinin, çalıntı olan eserlerinin geri getirilmesi doğrultusunda mücadelemizi hızlandırdık. Bir dizi görüşmeler sonucunda, Lidya Eserleri, Metropolitan müzesi tarafından Türkiye'ye verilmek zorunda kalındı.

Değerli arkadaşlarım, politikanızı bir eziklik içerisinde politikanızı sürdürür ve kendinizi o konumun içerisine sokarsanız, "bize niye verdiler? "diye sorar ve altında bir şey ararsınız. Biz, Türkiye Cumhuriyetinin kişilikli politikasını uyguladığımız için, "bize bunu vermek zorundadırlar" dedik ve aldık. Hem nasıl aldık; Türkiye Cumhuriyeti olarak -yani, Sayın Mesut Yılmaz'ın açtığı dava- istediğimiz 351 parça Lidya Eserini almakla kalmadık, mülkiyeti kendilerinde olan; ama Türkiye'den gittiği tespit edilen ve yaptığımız anlaşmalar çerçevesinde, geri alınması gereken 12 ünik (unigue) parçayı, da -bunların her biri şimdi Ankara'daki müzemizde duruyor isterseniz gidip görebilirsiniz- aldık.

"Efendim, eğer muhakemeye devam edilmiş olsaydı, mahkeme kararıyla alınacaktı ve avukatlara ödenen ücret de geri alınacaktı" deniliyor. Böyle bir şey yok. Şimdi, arkadaşım bir belge gösterdi; böyle bir şey yok. İşte, ben size Amerikan hukuk sistemiyle ilgili oradaki avukatların ve yetkililerin vermiş olduğu belgeyi gösteriyorum. Amerikan hukuk sistemi içerisinde, kazandığımız zaman, kaybeden taraftan avukatlık ücretinizi alıyorsunuz diye bir şey söz konusu değil.

Bir arkadaşımız da "mayıs ayında neticelenecek olan muhakemede, mahkeme verecekti" dedi. Bu, Türkiye'deki Anavatan zihniyetinin getirmiş olduğu alışkanlık; mahkemeleri kontrol altına almak, "verecek" demek... Bugünden, yargının nasıl karar vereceğini ancak, işte bu anlayışta olan insanlar bilebilirler (!) Yargının ne şekilde karar vereceğini hiçbirimiz bilemeyiz.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — O zaman, keyfinden mi verdi; hoşuna mı gitti de verdi.

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — Kişilikli politika sonucunda alınmıştır. Çünkü, Amerika, Türkiye ile arasını bozmak istememektedir; Türkiye Cumhuriyetinin Hükümeti kişiliklidir. Bunu bildiği için Metropolitan Müzesi, vermiştir.

Değerli arkadaşlarım, bütün dünyada Karun Hazinelerinin Türkiye'ye gelmesiyle ilgili, Türkiye'nin lehine yazılar çıkmıştır, bir zafer olarak kutlanılmıştır. Bu yazılardan örnekleri burada gösteriyorum; Bakanlığımızda buna benzer örneklerimiz var. Bu yazılar, gazetelerdeki bu haberler bütün dünyaya şu mesajı veriyor : Kolleksiyonerler, müzeciler aman, bundan sonra kaçak mallara el atmayın; çünkü, Türkiye'nin aldığı gibi başka ülkeler de mallarını geri alabilir!.. Bu, Kurtuluş Savaşıyla emperyalist güçlere karşı dünyaya örneklik yapmış Türkiye'nin, şimdi, kültür savaşında, kültür varlıklarının yurt dışına kaçırılmasını önleme savaşında da birçok ülkeye önderlik yaptığının önemli bir göstergesidir.

Mahkemenin ne kadar devam edeceği belli değil; bu arada, avukatlara ücret ödeyeceksiniz. Mahkeme sonuçlandıktan sonra -ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın- mutlaka temyize gideceksiniz, avukatlara yine ücret ödeyeceksiniz.

"Bu mallar geri gidecektir..." Gitmeyecektir!.. Bu, koruma bilincinin ve kişilikli politikaların getirmiş olduğu sözdür. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin isteği doğrultusunda, yapılan önerinin, bir tavsiye kararı olarak, "kültür varlıkları bulundukları yerlerde kalmalıdır. Kaçırılmış olan kültür varlıkları, tekrar ait oldukları ülkeye iade edilmelidir" şeklinde kabul edilen Birleşmiş Milletler kararının da sahibi olmuştur bugün Türkiye ve bütün dünyaya bu konuda önderlik yapmıştır. Bunu, bütün dünya gibi hepimiz alkışlamalıyız. Bu, ne benim bir şovum ne de sizin: Türkiye'nin bir kazancıdır, Türkiye'ye getirilmiş olan bir prestijdir. Eğer siz, bu prestiji Türkiye'ye çok görüyorsanız, bu sıralarda niye oturuyorsunuz onu bilemiyorum.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Mahkemeye biz verdik.

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bakıyoruz ki, bizim, koruma bilincimizin geliştirilmesi uğruna yapmış olduğumuz mücadelelerde önemli bir gösterge sayılabilecek Artukoğulları'nın son kalıntılarından olan Hasankeyf'le ilgili çalışmalarımız konusunda "bizim zamanımızda başlatılmıştı; bu zamanda da durdu" deniliyor. Bizim iki yıl boyunca kazı için ayırdığımız para; Anavatan dönemindeki kazı için ayrılan paranın tamamına yakındır; ancak, bizden önceki dönemde kazı hakkını alan bilim adamının, daha kazı ekibini oluşturamadığı gerekçesiyle, iki yıl boyunca kazıya gitmediği görülmüştür. O bilim adamına, bu yıl da kazıya gitmediği takdirde oradaki kazıların başkaları tarafından yapılacağı bildirilmiştir. Biz, ülkemizdeki bütün kültür varlıklarımıza, bütün doğal güzelliklere alabildiğince sahip çıkmaya çalışıyoruz.

Bir kaç kelimeyle, yalanlar manzumesi olan bir konuşmayla ilgili bazı hususları açıklamak istiyorum. Sayın Talay'ın, "Kültür Bakanlığının, Mersin Opera ve Balesinde açmış olduğu sınavda 300 kişiye kazandı belgesi verilerek her tarafta bunların işe aldırıldığı" yalanını anlatmak istiyorum. Mersin Opera ve balesinde 300 kişi sınava girmemiştir. Mersin Opera ve Balesinde 164 sanatçı; yani, bale, müzik, opera ve şan sanatçısı ile 34 idarî personel sınav kazanmış ve bunların hepsi de Mersin Opera ve balesinde; yani, dördüncü açılan yeni kurumda görev yapmaktadırlar; başka yerde görev yapmaları da mümkün değildir; çünkü, Opera ve Bale Genel Müdürlüğünün yayınlamış olduğu genelgeye göre, sınav sonucu işe alınan bir personel beş yıl boyunca orada görev yapar, başka hiçbir yerde görevlendirilemez; bu, tiyatroda da böyledir. İşte birinci yalanın cevabını vermiş oluyoruz.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Atamalar burada.

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — İkincisi, Tarsus Belediyesinin yapmış olduğu kazıyla ilgili olarak "Tarsus Belediyesi meydan kazısında, Belediye Başkanı, belediyenin kamyonlarını çalıştırıyor; burada antik eserler çıktı, bunlar kırıktı dediler. Ben de gittim oraya, gördüm. Evet, Tarsus belediyesi bir meydan düzenlemesi yaparken, yapılan kazı sırasında, antik döneme ait çok önemli bir yol ve mozaikler çıktı. Adana Koruma Kurulu, bununla ilgili olarak "müzenin denetimi altında kazı çalışmalarının yapılması, hafriyat sonucunda çıkacak toprağın kazı alanının dışına taşınması ve bunun da belediyenin imkânlarıyla yapılması" şeklinde bir karar verdi. Uygulanan, yapılan odur.

"Ben resimlerini çektim, filmlerini çektim, fotoğraflarını çektim, Arena'ya gönderdim" diyor. Bu, Sayın Talay'ın alışkanlığıdır; bunu gayet iyi biliyoruz. Anavatan İktidarı döneminde de, Sayın Talay, Tarsus ve Mersin Belediyelerini, bu şekilde, İçişleri Bakanlığına şikâyet etmiş; mülkiye müfettişleri belediyeleri aylarca sorgulamışlar, ama hiçbir şey bulumamışlardır. Bu alışkanlığını, milletvekili olmanın farklı konumundaki alışkanlıklarını sürdürüyor; doğru.

Sayın Talay bunları niçin yapıyor, biraz sonra onu da anlatacağım. Bugün 1994 bütçesi görüşülürken, 1992'den gelerek, hızını alamayarak bunları anlatıyor Sayın Talay. KESSAV diye vakıf var; yakınları bu vakfın kurucuları; Anavatan Partisinin yöneticileri içerisinde de bu vakfın kurucuları var. Tarsus'ta Saint Paul adındaki kilise on yıllığına bu vakfa tahsis edilmiş. Bu kilisenin, Anavatan Partisi İktidarları zamanında, Anavatan Partisinin Dışişleri Bakanları tarafından, rahmetli Özal da dahil olmak kaydıyla, bu Vakıftan alınması ve Hazinenin tasarrufu altında bulundurulması doğrultusunda yazılar yazılmış. Biz göreve geldiğimizde de bu kilisenin Vakfın tasarrufundan alınması doğrultusunda, yine Dışişleri Bakanlığı tarafından, bize yazılar yazıldı. Sonunda, Başbakanlığın oluşturduğu bir komisyon, bu kilisenin Vakıftan alınması ve anıt-müze olarak Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne verilmesi doğrultusunda talimat gönderdi ve bu kilise, Maliye Bakanlığınca, bir anıt-müze olarak, Anıtlar ve müzeler Genel Müdürlüğüne tahsis edildi. Tahsis tarihi 14.5.1993'tür. Bilumum kaynaklar -ki, bu kaynakların içerisinde kimlerin olduğunu biliyoruz- kilise Vatikan'a verildi diye ortaya çıktılar. Gensoruda da bunu sordular; kilisenin Vatikan'a verilmesi diye bir şey söz konusu değil.

Böyle bir yalanın üzerine oturmanın gerekçesi nedir? Gerekçe benim genel sekreter olduğum dönemde, Sayın Talay'ı İçel'den kontenjan milletvekili yaparak, bugün Parlamentoya getirmemdir.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Yakışmıyor size!..

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, ben de aynı düşüncelerle bu işin içerisindeydim ve onun için de "ben on yıllık dönemde, ilk defa bir bütçede, bir seçim bölgesindeki kişisel olayların Meclis gündemine getirilerek bütçe üzerinde kullanıldığını gördüm" diye, baştan söyledim. Bundan da hiç hoşnut değilim, özür diliyorum sizden; ama bu kadar yalanlar üzerine kurulmuşsa olay gereğini ve cevabını vermek zorundayım; beni bağışlamanızı diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, bir başka şey daha var : Kendi seçim bölgesine yapılan yatırımları istemeyen bir parlamenterin, bundan sonra bu Yüce Salonun içerisine girmeyeceğini bilmesinden kaynaklandığını da bilmeniz gerekiyor.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Şu mantığı izliyor musunuz?!.

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, "doğu ve güneydoğuya yapılan yatırımları Mersin'e aldı Yüksek Planlama Kurulu kararlarını bozdu" diyor. Yüksek Planlama Kurulu kararlarını bozmanız mümkün değildir, değiştirmeniz mümkün değildir. Kaldı ki, biraz evvel saydıklarının tamamında, Kültür Bakanlığı, kültür merkezleri inşaatlarına başlamıştır ve bu inşaatların bir kısmı sürmekte, devam etmektedir. Kültür Bakanlığı, yatırımlarının yüzde 79'u oranında doğu ve güneydoğuya Hükümetinin vermiş olduğu talimat doğrultusunda, yatırım yapmıştır İsterseniz burada bunları sayayım. Arkadaşlarımız, bunları, belli yerlere mesaj vermek doğrultusunda dile getiriyorlar; ama yanlış yapıyorlar. Çünkü, doğrusunu bile bile yanlış yapmak farklı şeydir.

Değerli arkadaşlarım, Kültür Bakanlığı bütçesi içerisinde, biz, Karun Hazinelerinin Türkiye'ye getirilmesiyle ilgili çalışmaların yanı sıra, Kültür Bakanlığı olarak ülkemizdeki en önemli kaçağın satışının yapıldığı İngiltere'nin Sotheby's Firmasıyla da -ki, yüz yıllık bir müzayede firmasıdır- bir anlaşma yaptık. Bu anlaşmaya göre bundan böyle, Sotheby's Türkiye'den çıkarılmış olan Türk kökenli her türlü malın satımından önce, Kültür Bakanlığına, bu malla, bu eserle ilgili soru soracak ve bu sorular karşılığında alacağı cevaplara göre satışlarını

yapıp yapmayacağına karar verecek. Bu, son derece önemlidir. Çünkü, bizim amacımız, kültürel mirasın korunmasıdır. Kültürel mirasın korunması, polisiye tedbirlerin yanı sıra, yasalarla da mümkündür. Ancak, asıl önemlisi, talebin kısılmasıyla mümkündür. İşte, bu yapılan girişimler talebi kısmaktadır. İşte talebin kısıldığını da bu şekilde görmekteyiz. Nitekim, son zamanlarda polisiye tedbirlerin son derece başarılı sonucunda olması, ülkemizdeki kaçağın azaldığını, bütün dünyadan, Türkiye'ye, kaçırılmış eserlerle ilgili bilgiler geldiğini görüyoruz. Bu da bizleri son derece mutlu ediyor.

Biz, dış dünyayla ilişkilerimize özel bir önem gösterdik. Türkiye Cumhuriyeti, bir kültür devleti olarak, dünya ulusları içerisinde yerini almalıdır. Bu doğrultuda, büyük bir özenle, uluslararası boyutta, kültürel ilişkilerimizi oluşturmaya, ve bölgesel işbirliği alanları kurarak geliştirmeye çalıştık. Gerçekten, Makedonya'dan Çin'e kadar 14 ülke ile kültürel işbirliği anlaşması imzaladık. Bu bağlamda, düşünsel öncülüğü ülkemize ait olan Karadeniz Kültürel İşbirliği Alanı Projesi çerçevesinde, İstanbul'da 1-8 Mart 1993 tarihleri arasında Karadeniz Kültür Bakanları toplantısını yaptık ve Karadeniz Kültürel İşbirliği Sözleşmesini imzaladık. Buna benzer bir açılımı, önümüzdeki yıl da, Akdeniz Kültürel İşbirliği Alanını kurarak yapmak istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, bence bütün bunlardan daha önemli olan bir hususu daha kaydetmek istiyorum. Bosna-Hersek'te aylardır, yıllardır bir soykırım, tüm vahşetiyle sürdürülüyor; orada yaşayan Müslümanlar Avrupa'dan uzaklaştırılmak isteniyor, insanların acılarına göz yumuluyor. Bu konuda üzerimize düşeni yapmaya çalışıyoruz. Yaşanan soykırımı önlemek için Türkiye ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, elinden gelen her şeyi yapmakta; ama, onunla birlikte Cumhuriyet Hükümetimizin Kültür Bakanlığı olarak da, biz, üzerimize düşenleri yapma gayreti içindeyiz.

Oradaki kültürel mirasın tahrip edilmesine, yok edilmesine göz yumamayız. Bunun için, UNESCO'ya başvuruda bulunduk ve eğer göz yumulursa, UNESCO'yla olan yükümlülüklerimizi gözden geçireceğimizi söyledik. Bu kararlı tutumumuz karşısında, UNESCO Başkanı Türkiye'ye geldi ve bize, sürdürdüğümüz projeler için maddî manevî destek vereceğini söyledi; bununla da kalmadı, Bosna-Hersek'teki vahşetle ilgili, kültürel mirasın yok edilmesiyle ilgili olarak bir dizi girişimler içinde bulundu.

Bosna-Hersek Büyükelçiliği aracılığıyla yapmış olduğumuz bir envanter çalışmasıyla, sadece insanların katledilmediğini, kültür varlıklarının da yok edildiğini bütün dünyaya anlatmak üzere önümüzdeki yıl bir albüm çıkarma hazırlığı içerisindeyiz. Bu albüm, zannediyorum, yüzyılımızın sonuna doğru yaşanan bu vahşetin görüntülerinin gelecek kuşaklara da aktarılması açısından önemli bir belge olacaktır.

Bununla da kalmadık, Türk cumhuriyetleriyle de çok önemli ve derin saha çalışmaları yaptık, Halk Kültürlerini Araştırma Geliştirme Genel Müdürlüğümüzün ve diğer kurumların Türk cumhuriyetlerinde ve Balkan ülkelerinde yapmış oldukları alan tarama çalışmalarıyla bugün, dünyada, Türk cumhuriyetleriyle bu alanlarla ilgili olarak, en fazla, en büyük, en ergin, en yetkin araştırma belge ve bilgilerine kültür Bakanlığı sahiptir. Şimdi, önümüzdeki yıl içerisinde bu belgeler, bir bir, kamuya aktarılacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Sayın Bakan, vaktinizi kullandınız; rahat bir toparlama yapabilmeniz için, size 5 dakika süre veriyorum.

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Devamla) — Çok teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, üzerinde durduğumuz bir konu da Türk cumhuriyetleriyle olan ilişkilerimizdi ve bu anlayış içerisinde Türk sanat ortak yönetimini oluşturacak olan Türksoy isminde bir kuruluş oluşturduk. Bu kuruluşun oluşturulmasına Haziran ayındaki Alma-Ata Toplantısında karar verildi ve anlaşmanın onaylanmasına ilişkin tasarı şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminde, sırada beklemektedir. Onaylandıktan sonra, Türksoy, merkezi Türkiye'de olmak kaydıyla, faaliyetlerini sürdürecektir. Bu, aramızdaki kültür bağının daha da gelişmesi açısından son derece önemli bir olaydır.

Yine aynı şekilde, ortak çalışmalarımız içerisinde, Kültür Bakanlığı, TRT'yle, Avrasya ve TRT kanallarının yurt dışında yaşayan soydaşlarımızın kültür çalışmalarına yardımcı olacak, kültürel gelişmelerini daha iyi sağlayacak programlar yapması için, anlaşma yaptı. Bu anlaşma çerçevesinde, bundan böyle, kültür programlarının Kültür Bakanlığının katkılarıyla oluşması gündeme geldi. Değerli konuşmacı arkadaşlarımızın söyledikleri gibi, özellikle kültürel gelişmeyi sağlayacak kültür programlarının yeterince olmaması, kültürümüzün özünün önce kendi insanlarımıza, sonra bütün dünyaya aktarılmamış olması, bizim için son derece büyük eksikliktir. Bu eksikliğin tamamlanması adına, Kültür Bakanlığı, bir dizi çalışmalarını bundan böyle de sürdürecektir.

1 Aralık'ta Macaristan'da yapmış olduğumuz çalışmalar çerçevesinde, 1994 yılı eylül ayında, Kanunî'nin doğumunun 500 üncü yılını Macaristan'ın Zigetvar kentinde kutlama kararı verilmiştir. Bu, son derece önemli bir olaydır; kültürümüzün temelindeki hoşgörünün, etkilediğimiz ülkelerde de ne denli geçerli olduğunun bir göstergesidir. Bir ülkenin kendisini fetheden bir insanın doğumunun 500 üncü yılını törenlerle kutlamayı kabul etmesi, varılan önemli bir noktadır. (DYP sıralarından alkışlar)

Biz kütüphanelere çok büyük önem verdik; kütüphanelerin kapatılmaması için elimizden gelen her şeyi yaptık, kitaplar aldık. Türkiye'de yapmış olduğumuz çalışmalar neticesinde, Yayıncılar Birliği aracılığıyla kitap satışlarının arttığı ortaya çıkmıştır. Kütüphanelerin sayısı artırılmıştır. Kütüphanelerin sayısı artırılmakla kalınmamış, içerikleri düzeltilmiş ve daha çağdaş hale getirilmiştir.

Türkiye'deki bütün sanat faaliyetlerine bu Hükümetin Kültür Bakanlığı destek vermiştir. Bugün, söylenenlerin aksine, son iki yılda, Türkiye'de, sanatsal alanda büyük bir gelişim, bir canlılık varsa, bu, Kültür Bakanlığının, doğru, dengeli, hoşgörülü, eşit yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Ayırımcılıktan uzaklaşan bir anlayış, herkesi kapsayan bir anlayış Türkiye'de canlılığı getirmiştir, başarıyı getirmiştir. Bu başarının altında, Bakanlığımızın, personelinin, çalışanlarının imzası vardır.

Köy okuma odalarını açtık ve bunları çoğalttık; kitap alarak oralara dağıttık. Kültür Bakanlığının basmış olduğu kitaplar, şimdi, halkımız tarafından aranılan kitaplar haline gelmiştir. Kültür Bakanlığı, çıkarmış olduğu yeni yayınlarıyla, mutlaka, daha geniş kitlelere ulaşacaktır.

Sayın Öztürk'ün söylediği 1 000 Temel eserin bundan sonra da devam edeceğini söylemek istiyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Bu, son derece önemli bir projedir. Bu projeyle ilgili çalışmalarımızı sürdürdüğümüzü de burada belirtmek istiyorum.

Biz, bu yıl, farklı olarak, sadece kitap alımlarıyla, kitap basımlarıyla kalmadık; yurt dışındaki üniversitelerle, Türk kültürüyle ilgili yapmış oldukları çalışmaları ortak yaptık, destekledik. Kültür Bakanlığı, Amerika'daki üniversitelerden Almanya'daki üniversitelere varıncaya kadar, Türkiye ile ilgili yapılmış olan, folkloruyla ilgili halk kültürüyle, el sanatlarıyla, giyim kuşamıyla ilgili çalışmaların tamamını, tamamını olmasa bile büyük bir kısmını destekledi.

Bununla da kalmadık; yörelerimizin, kentlerimizin, hatta ilçelerimizin en önemli anıt insanlarının da anıtlarını diktik. Kütüphanelerin sayısını artırırken, kitabın ve bilginin ülkemiz insanını ne denli geliştireceğini bilerek bunları yaptık. Kültür Bakanlığı, inanıyorum ki aynı hızla, gelecek dönemde de çalışmalarına devam edecektir ve sizlerin destekleriyle, Plan ve Bütçe Komisyonundaki üye arkadaşlarımızın eksiklerimizi tamamlamasıyla da, bütçemizin elverdiği nispette ve ondan daha da fazla hizmetlerimizi sürdürmeye devam edeceğiz.

Öneride bulunan bütün arkadaşlarıma tekrar tekrar teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Sayın Başkan, 70 inci maddeye göre, şahsıma yapılan sataşmadan dolayı söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Talay, siz bazı iddialar ileri sürdünüz, Sayın Bakan da "onların doğrusu şudur" dedi; ama, iki yerde ayrı kelimeler kullandı "saldırma" dedi, yani, "hücum" diyebilirdi; o manada mı istediniz bilmiyorum. Bunun dışında istediyseniz, zabıtları getirteyim, bakayım.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Efendim halkın seçtiği bir milletvekili olarak, şahsım için, "benim seçtirdiğim" şeklinde ifadesi oldu; bunun düzeltilmesi anlamında söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, bu, bahsettiğiniz maddeye girmez. Sayın Bakan öyle iddia ediyor; ama, seçme seçilme belli bir kanun içerisinde yapılıyor.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — "Yalan söylüyor, burada oturamaz" dedi...

BAŞKAN — Getireceğim zabıtları...

Bütçenin aleyhinde, Nevşehir Milletvekili Sayın Mehmet Elkatmış; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

MEHMET ELKATMIŞ (Nevşehir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kültür Bakanlığı 1994 yılı bütçesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Daha önce konuşan arkadaşlarımız, Kültür Bakanlığının icraatlarının ve izlediği politikaların geneli hakkında konuştular, düşüncelerini, duygularını ve tenkitlerini belirttiler. Ben bunlara değinmeyeceğim; sadece genel politikalar üzerinde değil, Kapadokya yöresi üzerinde konuşacağım. Bu söylediklerim sadece Kapadokya yöresiyle de ilgili değildir; aynı durumda olan, ülkemizin diğer turistik ve kültür değerleri ihtiva eden bölgeleri için de geçerlidir. Zira, aynı sıkıntılar oralarda da vardır.

Bildiğiniz gibi, Göreme'nin de içinde bulunduğu Kapadokya yöresi gerek ülkemizin ve gerekse dünyanın en önemli kültür ve turizm merkezlerinden birisidir; ancak, Kültür Bakanlığı bu bölgeyle gerektiği kadar ilgilenmemektedir; âdeta, Kapadokya yöresi içerisinde bulunan Nevşehir, Göreme, Zelve, Derinkuyu, Suvermez, Kaymaklı, Göre, Uçhisar, Ürgüp, Ortahisar ve diğer yöreler cezalandırılmaktadır. Belki Sayın Bakan bu yöre insanlarının nasıl cezalandırıldığını

merak etmektedir, arz ediyorum : Kapadokya yöresinin büyük kısmı SİT alanı kapsamı içerisinde kalmaktadır. SİT alanlarındaki her türlü inşaat, tamirat ve tadilatlar 2863 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Bu kanuna göre, SİT alanı içerisindeki her türlü imar planı ve tadilatları yapılmasında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile koruma kurullarına çok büyük yetkiler verilmiştir. Bu kurullardan koruma kurulları, Bakanlıkça belirlenen belli yerlerde kurulmuşlardır. Mesela, turizm merkezinin ve Kapadokya'nın merkezinin Göreme olmasına rağmen koruma kurulu Kayseri'dedir. Üstelik bu kurullar zaman zaman toplanmaktadırlar. Bu kurullar, maalesef, vatandaşlara karşı çok hasis ve sadistçe davranırlarken birtakım holdinglere ve zenginlere karşı lütufkâr bir davranış içerisindedirler. Elbette ki, hiçbirimiz doğanın ve kültür varlıklarımızın tahrip ve yok edilmesine razı olamayız ve buna müsaade de etmeyiz; ancak, bu davranış herkese ve yine hakkaniyete uygun olarak yapılmalıdır. Göreme'nin tam girişinde, Lapis diye, bir holding kaçak otel inşaatı yapar, buna hiç kimse bir şey demez; ama, vatandaş briketten bahçe duvarını, evinin çöken duvarını yaptığında ağır cezalara çarptırılır, mahkûm olur.

Bakınız, Kapadokya yöresinde ve özellikle Göreme'de ne yapılmaktadır : Göreme Kasabasının koruma amaçlı imar planı 1987 yılında yapılmış olmasına rağmen, yeniden revize plan yapılacağı gerekçesiyle, tatbikat, koruma kurulu tarafından dondurulmuş; fakat, bugüne kadar, her ne hikmetse, bu plan yapılmamıştır. Göreme Belediyesinin bu konudaki bütün çabaları ve girişimleri, maalesef, sonuçsuz kalmıştır. Bunun sonucunda Tabiî, olan vatandaşımıza olmuştur ve yüzlerce vatandaşımız hiç yoktan yere mahkemelere düşmüş, mahkûm olmuştur. Böyle mahkûm olarak içeride yatan birçok kişi vardır.

Değerli milletvekilleri, Göreme gibi turistik ve gelişme gösteren bir beldenin imar planı için yapılmaz ve belediyenin bu konudaki gayretlerine niçin yardımcı olunmaz ve vatandaş mağdur edilir, bunu anlamak ve kabul etmek mümkün değildir.

Bu durum sadece Göreme'de değil diğer yerlerde de söz konusudur. Maalesef, Suvermez Kasabasında da aynı durum söz konusudur. Burada cumhuriyetten evvel Rumlar iskân edilirken, mübadele sonucunda burayı terk etmişlerdir; kalan gayrimenkulleri Hazine tarafından vatandaşa satılmış, yıkılmış ve yok olmuştur; ancak, bu bölge de SİT alanı içerisinde kaldığından, imar planı yapılamamaktadır. Halbuki, bu beldenin her tarafının SİT'le ilgisi yoktur. Bu yanlışlık neticesinde vatandaş mağdur olmakta, imar planı olmadığından, bölge gelişememektedir.

Göreme, Ürgüp gibi yerlerde vatandaş tapulu gayrimenkulünü, SİT alanı içerisinde olduğu için, istediği gibi kullanamamakta, azamî istifadeyi sağlayamamaktadır. Bazen de mecburen yasaya aykırı davrandığı için mahkemece cezalandırılmaktadır. Bu itibarla bu yöredeki mağdur olan insanlara, Bakanlığın karşılıksız maddî destekte bulunması gerekir.

Ürgüp'ün Ortahisar Kasabasındaki kayadan oyma yeraltı ambarlarında Türkiye'nin bütün limonları depolanmaktadır. Türkiye'de yetişen bütün limonlar, dalından koparıldığında bu yöreye getirilmekte, burada depolanmakta, yatak limonu tabir ettiğimiz limonlar burada yatağa yatırılmakta ve burada kilo almaktadır; 10 kilo olarak konulan limon buradan 13 kilo olarak çıkmaktadır. Bu yönde daha evvel açılmış 800 civarında depo vardır, ambar vardır. Son yıllarda, vatandaş, kendi tapulu mülkünde ambar açmaya kalktığında, buna engel olunmakta ve haklarında dava açılmaktadır. Şu anda, tespit edebildiğim ve dosya numaraları elimde bulunan 42 kişi hakkında, ağır ceza mahkemesinde 27 dava açılmıştır ve derdest durumdadır.

Bu kişiler ağır ceza ile tecziye edileceklerdir. Bu yüzden, vatandaş tedirgin ve mağdur olmaktadır. Vatandaşımızın bu derdine mutlaka çare bulunmalıdır. Zira, hem ağır hapis cezası görecek, hem tapulu mülkünü kullanamadığından, maddeten mağdur olacak ve ülkemiz zarar görecek, ayrıca da yüzlerce kişi işsiz kalacaktır. Çünkü, bu limonlar ihraç edilmekte, kalan ikinci sınıf limonlar da yurt içinde tüketilmektedir; dolayısıyla binlerce kişiye istihdam imkânı doğurmaktadır. Bu sebeple, sayın Bakanımızdan özellikle yardım talep ediyorum.

Göreme Kasabasında, vatandaşımız, ecdadından kendisine miras kalan, yüzlerce yıllık, kayadan oyma ev ve ambarları elinden alınmış ve mağdur edilmiştir. Sadece Göreme'de vatandaşımız aleyhine açılan yüzlerce dava vardır. Vatandaşın işi gücü mahkemeye gelip gitmek ve mahkemelerde sürünmek, masraf yapmak olmaktadır. Devlet, kendi vatandaşına bu kadar zulüm yapmamalıdır. Bu vatandaşlarımızın elinden alınan, ecdadından kalmış olan yüzlerce yıllık malları kendilerine iade edilmeli veya istimlak edilip parası verilmeli veyahut da kendilerine tazminat ödenmelidir. Şu anda elimdeki dosyaya göre, sadece Göreme Kasabasında, 1991 yılı içerisinde 220 kişi hakkında açılıp da karara bağlanan dava vardır, en az bu kadar daha açılmış dava vardır. Üçhisar, Kavak ve Ortahisar'da da bu şekilde davalar var. Yani, Nevşehir'in Kapadokya yöresinde herkes davalıdır; buna çare bulunmalıdır.

Bu yörelerimizdeki belediyelerimiz de zor durumdadır. Buradaki belediyelerimize Hükümet ekstradan yardım etmelidir. Eskiden müze ve ören yerleri gelirlerinin yüzde 40'ı yöre belediyesine aitken, bu uygulama Bakanlıkça kaldırılmış ve belediyeler mağdur edilmiştir. Bu yüzde 40 gelir mutlaka yöre belediyelerine verilerek belediyelerin güçlendirilmesi gerekir. Zaten, mahallî idarelerin malî ve yapı bakımından güçlendirilmesi de Hükümet programında yer almıştır. Onun için, bu konunun da acilen halledilmesi gerekir; yoksa, bu yöredeki belediyeler gerektiği şekilde hizmet veremeyeceklerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; müze ve ören yerleri gelirleri, gelirin sağlandığı yerlerde kullanılmalıdır. Zelve'de kamulaştırılan yerler kamulaştırma gayesine uygun olarak kullanılmalıdır. Kapadokya bölgesinde henüz açılmamış birçok yeraltı şehri bulunmaktadır; bunların da acilen açılmasını talep ediyoruz. Göreme Müzesindeki güvenlik görevlileri sayısı çok yetersizdir; bunların da muhakkak surette artırılması gerekir. Bu gibi yörelerde alınan geçici işçiler, turizm mevsiminin başlamasından çok sonra işe başlıyorlar; halbuki daha evvel başlamaları gerekir; geç başlamalarından dolayı faydalı olamıyorlar.

Kapadokya bölgesi nâzım planı 1989 yılından beri yapılmamıştır. Bu konunun da acilen ele alınmasını istiyoruz: çünkü, vatandaş mağdur oluyor.

Nevşehir'e kurulmasına karar verilen koruma kurulu bir an evvel kurulup görevine başlasın; biraz evvel de arz ettiğim gibi, Kayseri'de ve zaman zaman toplandığı için hizmet gereği gibi yürümüyor.

Nevşehir'e restorasyon ve konservasyon laboratuvarı kurulmasını istiyoruz; çünkü, yöremizdeki restorasyon ve konservasyon işleri için uzmanlar, geçici görevle, İstanbul'dan geliyor; bu geçici geliş gidişler dolayısıyla yeterince faydalı olunmuyor, netice istihsal edilmiyor. Bu bakımdan, bu laboratuvarın Nevşehir'de kurulmasını istiyoruz.

Nevşehir yöremize daha fazla önem verilsin, hizmetlerin temininin yerinden yapılması ilkesi benimsenerek gerekli kuruluşlar Nevşehir'de kurulsun.

Havaalanı mutlaka yapılsın ve yöre belediyelerimize ve vatandaşımıza yardım yapılsın.

Kültür ve Turizm koordinasyon kurulunun da kurulması gerekli. Bu, Nevşehir'deki bütün turizmcilerin ve ilgililerin bir talebidir. Bunu da böylece belirtmek istiyorum.

Bütçenin, memleketimize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Elkatmış.

Sayın milletvekilleri, Kültür Bakanlığı bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Sayın Başkan, sataşmadan dolayı söz istemiştim.

BAŞKAN — Sayın Talay, zabıtları henüz daha getirtmedim. Benim takibime göre söz hakkı doğan bir durum yok. Müsaade ederseniz zabıtları getirelim, bu oturum içerisinde size söz vereceğim.

Soru sormak isteyen arkadaşlarım : Sayın Dumankaya, Sayın Dinçerler, Sayın Gökalp, Sayın Köylüoğlu.

Soru sormak isteyenlerin tespit işlemi bitmiştir.

Sayın milletvekilleri, Sayın Musa Demirci'nin yazılı suali var. Önce bu suali okutuyorum :

Sayın Başkan,

Aşağıdaki sorularımın, delaletinizle, Sayın Kültür Bakanı tarafından cevaplandırılmasını arz ederim.

Musa Demirci
Sivas

1. Antalya İlimizin Demre'sine yapılan Noel Baba Heykeli bu milletin vergilerinden alınan paralarla mı, yoksa başka kaynaktan mı yaptırıldı?

2. Bu heykel, milletimizin kültürüne, örfüne, inanışlarına sosyal yönden ne katacaktır?

3. Medenî geçinen Avrupa'nın ortasında binlerce Müslümanın katledilmesinin yanında, Mostar Köprüsü başta olmak üzere bütün camiler, mescitler, kervansaray ve diğer mimarî eserler yerle bir edilirken, basından öğrendiğimize göre, Anadolu'da Hıristiyanlığın ihyası için Anadolu kiliseler haritasını yaptırdığınız doğru mudur?

BAŞKAN — Sayın Bakan, suallerin tümünü alalım. Yazılı cevap da verebilirsiniz.

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) — Peki, sayın Başkanım.

BAŞKAN — Sayın Dumankaya, buyurun.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Sayın Başkanım, delaletinizle, Sayın Bakana şu soruları sormak istiyorum ve şunu da hatırlatmak istiyorum : Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Kuruluş Yasasında, "Kamu ihalelerinin yapılarını Bayındırlık Bakanlığı yapar" diyen amir hükmü vardır. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı da SHP'ye aittir. Sorularım şunlar :

Son iki senelik dönemde, Bakanlık bünyesinde kurulan komisyonlarca ihale yapılmış mıdır? Yapılmamışsa, bu yola niçin başvurulmuştur? Bu ihalelere kaç kişi katılmıştır? Tenzilatları nedir? İşleri kimler almıştır? İhaleler Resmî Gazetede yayımlanmış mıdır?

Herkese açık ve ilânla yapılan ihalelerde tenzilatlar yüzde 30, yüzde 40'la yapılırken, eğer bu ihalelerde, yani özel yapılan ihalelerde tenzilatlar bunun altında ise, burada bir devlet soygunu yok mudur?

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Vakıf arazisi üzerinde inşaat var mı?!..

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Laf atılması çok hoşuma gider. Laf atanlara cevap verdiğim zaman, onlar hop oturur, hop kalkıyorlar...

BAŞKAN — Sayın Dumankaya...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — 1993 yılında Kartal'da yapılacak Kültür Sarayının bugüne kadar yapılmama sebebi nedir? Eğer, Sayın bakanın memleketinde yapılacak olan şeylerden para artarsa, ne zaman başlayacaklardır?!..

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Dinçerler.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) — Sayın Başkanım, Sayın Bakanın konuşmasında başsettiği TÜRKSOY konusunda sual soracağım.

Dışişleri Komisyonunda bu anlaşma görüşülürken, bendeniz de o konuşmalarda ve görüşmelerde vardım. Türk cumhuriyetlerinin kültür organizasyonu olarak ortaya çıkan bu kuruluşu memnuniyetle karşılıyoruz, bunda şüphe yok. Ancak, Sayın Bakanın bizatihi şahsî gayretlerine rağmen, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bu organizasyona dahil olamamıştır, üye olamamıştır; müşahit bile değildir. Acaba, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ne zaman bu organizasyona üye olabilecektir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Dinçerler.

Sayın Gökalp, buyurun.

ÇOŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Sayın Başkan, aşağıdaki sorularımın Sayın bakan tarafından cevaplandırılmasını dilerim.

Biraz önce, Sayın Bakan, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ve Hükümetinin politikasının kişilikli bir politika olduğunu söyledi. Bu da bizleri oldukça memnun etti. Hükümet, bu ay sonuna kadar Meclise gelecek olan Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılıp uzatılmaması hadisesinde de, acaba ciddî ve kişilikli bir politika izleyecek midir?

BAŞKAN — Bu bütçeyle bunun bir ilgisi yok.

Devam edin.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Var efendim, bal gibi var...

İkinci sorum; Sayın Bakan, Hükümete tasvip ettiremediği, benimsetemediği yasa taslaklarını niçin kitap halinde bastırdı? Bunun parasını kim verdi?

M. ERDAL KOYUNCU (Siirt) — Aferin!..

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Tabiî aferin.

BAŞKAN — Siz suallerinize devam edin Sayın Gökalp.

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Sayın Bakanın, Grubumuza mensup bir milletvekili arkadaşımız hakkında söylemiş olduğu sözleri kınıyoruz, protesto ediyoruz ve kendisine yakıştıramıyoruz.

Teşekkür ederim. (SHP sıralarından "Bununla ne ilgisi var" sesleri)

BAŞKAN — Şimdi, sizin bu sualiniz karşısında, zabıtlar elime geçince, cevap hakkı tanımamam lazım gelir. Bu hakkı, Siz, Sayın Talay'ın yerine kullandınız.

Buyurun Sayın Köylüoğlu.

AZİMET KÖYLÜOĞLU (Sivas) — Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Kültür Bakanının yanıtlaması dileğiyle şu soruyu sormak istiyorum : 2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta, laik cumhuriyete ve çağdaş devlete karşı yapılan vahşi ayaklanma sonunda, 100 çapulcunun yaptığı eylem devlet güçleri tarafından önlenmeyince, Ankara'dan verilen bir emir gereği, Sivas Belediye Başkanı tarafından, Sivas kültür Müdürlüğü bahçesine dikilen büyük halk ozanı Pir Sultan Abdal'ın heykeli, bir ata bindirilmek ve boynuna da urgan takılmak suretiyle Sivas sokaklarında gezdirilmiş ve sonunda yakılmıştır. Bu heykelin yeniden dikilmesi için toplumda bir talep vardır ve bu talep şu anda da Türkiye Cumhuriyeti Devletinin gündemindedir.

Sayın Kültür Bakanı 16 Ağustos 1993 tarihinde Hacıbektaş İlçemizde, Hacıbektaş Veli'yi anma Törenleri esnasında, bu heykelin aynı yere, 4 Eylül 1993 tarihinde dikileceğini söylemişlerdi.

Ayrıca, 1 750 kilogram ağırlığında bir heykelin de yapıldığını ve Bakanlığın deposunda bekletilmekte olduğunu duydum.

Sorum şu : Sivas'ta, Kültür Müdürlüğünün bahçesinde, 2 Temmuz 1993 tarihinde yakılan, büyük halk ozanını simgeleyen heykelin yerine ikinci bir heykel dikilecek midir, dikilecekse ne zaman?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Biz memlekette heykellerden kurtulmak istiyoruz, siz heykellerle mi doldurmak istiyorsunuz?

BAŞKAN — Sayın Bakan, suallere yazılı mı cevap vereceksiniz, şimdi mi?

KÜLTÜR BAKANI DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) — Sayın Demirci haricindekilere yazılı cevap vermek istiyorum.

Sayın Demirci, Noel Baba heykelini sordu. Bizimle ilgisi yok. 1978 yılında Demre Belediye Başkanlığı tarafından yapılmış.

Kiliselerle ilgili bir programımız da yok.

Diğer soruların cevaplarını yazılı olarak vereceğim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Kültür Bakanlığı bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Sayın Başkan, benim söz hakkımı verin... Bana hakaret edildi.

BAŞKAN — Efendim, size defalarca "Zaptı bekliyorum, aynı oturum içinde cevap hakkı vereceğim" dedim.

Bütçenin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Bütçenin bölümlerine geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum.

1. — Kültür Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	250 290 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

111	Kültür Sanat Hizmetleri	4 281 750 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
900	Hizmet Programlarına dağıtılamayan Transferler	129 500 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
	TOPLAM	**4 661 540 000 000**
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Kültür Bakanlığı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. — Kültür Bakanlığı 1992 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Kültür Bakanlığı 1992 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

	Genel Ödenek Toplam	Toplam Harcama	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama	Ertesi yıla devreden ödenek	1050 S.K. 83. madde gereğince saklı tutulan ödenek
TOPLAM	1 588 523 019 000	1 524 408 855 000	65 170 041 000	1 092 823 000	36 946 000	4 372 750 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kültür Bakanlığı 1992 Malî Yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece, Kültür Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesiyle 1992 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı olmasını temenni ederim.

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Sayın Başkan, bu oturum bitmeden bir söz hakkını değerlendireceğinizi söylemiştiniz.

IV. — SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1. — İçel Milletvekili M. İstemihan Talay'ın, Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın, kendisine sataşması nedeniyle konuşması

BAŞKAN — Sayın Talay, bugüne kadar bütçeyi çok güzel getirdik. Şu anda size söz vermem için mecbur olduğum bir durum zabıtlarda yok; ama, bugüne kadar güzel gelmiş bir bütçenin, bu güzellikle devam etmesini istiyorum. Aynı bölgeden iki milletvekilinin arasını bu kürsüde daha fazla açmamak kaydıyla, size, inanarak, güvenerek söz hakkı veriyorum. Buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Talay, lütfen beni sıkıntıya sokmayın.

M. İSTEMİHAN TALAY (İçel) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bana bu söz hakkını verdiği için Sayın Başkana öncelikle teşekkür ediyorum. Ayrıca, Sayın Kültür Bakanının

biraz önce yaptığı konuşmadaki seviyeye inmemeye de özen göstereceğimi belirtmek istiyorum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Dünyanın her yerinde, kültür bakanları, okuyan, yazan, düşünce üreten insanlardır. Eğer bugünkü Kültür Bakanlığı bütçesi, Sayın Bakanın da hayret ettiği bir biçimde ortaya çıkmışsa, bunun sorumluluğunun bizde değil kendilerinde aranması gerekir inancını taşıyorum.

Bir bakanın, genel sekreterliği döneminde, bir milletvekilini kontenjandan aday yaparak milletvekili yaptığını ifade etmesini de, müsaade ederseniz, üzüntüyle karşılıyorum ve buna bir açıklama getirmek istiyorum.

1987 yılında, İçel 1 inci bölgede, Tarsus ve Mersin'den oluşan bu bölgede, 36 aday yarışmıştır. Bu 36 aday arasında, ben 5 inci sıraya geldim. İlk 6 sıradaki adayların 5'i Mersin'i temsil ediyordu, ben de Tarsus'u temsil ediyordum. O seçimlerde, Sayın Fikri Sağlar ile Mersin'den gelen bir milletvekili olarak anlaşmış, Tarsus'tan bana ne kadar oy çıkacaksa, kendisine de o kadar çıkacağı; aynı şekilde, Mersin'de de bana destek vereceği konusunda uzlaşmıştık ve sonuçta, ben Tarsus'tan 1 580 oy aldım, Sayın Fikri Sağlar da 1 450 civarında, 1'e 1 oranında oy aldı. Mersin'de bana verdikleri oy, kendilerinin 3 bin oyuna rağmen, 772'de kaldı.

İnsanlar verdikleri sözlere sadık kalarak siyaset yaparlarsa, daha sonraki dönemlerde de, kendilerini güvenilir kişi olarak kabul ettirme hakkına sahip olurlar.

Bu yapılan haksızlık nedeniyle, Tarsus'tan, listede hiçbir adayın olmaması nedeniyle... Sayın İnönü Genel Başkandı. Sayın İnönü, çıkıp şimdi "İstemihan Talay'ı ben milletvekili yaptım" demiyor. Böyle bir şeyi söylemeye, 40 kişinin bulunduğu bir parti meclisinde, tek başına bir kişinin yetki ve hak iddia etmesi de mümkün değildir. Kaldı ki, bizim kontenjan adaylığımız, sürükleyici adaylık şeklinde olmuştur, önseçimden çıkarak gelmişizdir -bir haksızlığı gidermek için bu konulmuştur- ve o dönemde, İçel'den SHP 4 milletvekili çıkarmıştır. 1991 seçimlerinde çıkarılan milletvekili sayısı da bellidir. dilerim, şu anda kontenjandan görev yapan insanlara karşı da, Fikri Sağlar aynı duygular içinde değildir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

1. — 1994 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1992 Malî Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/628; 1/582, 3/1112; 1/582, 3/1113) (S. Sayıları : 393, 392, 397, 382) (Devam)

B) MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

1. — Millî Savunma Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi

2. — Millî Savunma Bakanlığı 1992 Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, programa göre, Millî Savunma Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesiyle 1992 malî yılı kesinhesabının görüşmelerine başlıyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerlerini almışlardır.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde gruplar ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin adlarını sırasıyla okutuyorum :

Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde söz alanlar :

Gruplar :

SHP : Cemal Şahin (Çorum)

CHP : Hasan Basri Eler (Edirne)

DYP : Tevfik Diker (Manisa)

RP : Cevat Ayhan (Sakarya), Mukadder Başeğmez (İstanbul)

ANAP : Gurhan Çelebican (İstanbul)

Şahıslar :

Lehinde, Rıza Müftüoğlu (Erzurum)

Aleyhinde, Fethullah Erbaş (Van)

BAŞKAN — Sayın grup sözcülerinin, bu bütçeden sonra Vergi Kanunu Tasarısına devam edileceğini bilmelerini isterim.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Çorum Milletvekili Sayın Cemal Şahin; buyurun efendim.

SHP GRUBU ADINA CEMAL ŞAHİN (Çorum) — Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım; 1994 malî yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesiyle ilgili olarak söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Yüce Parlamentonun değerli üyelerini sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Sayın başkan, sayın milletvekilleri: takdir edersiniz ki, bu genel bütçeler sebebiyle, bakanlıklarımızın bütçeleri, belirlenen kural ve kaideler çerçevesinde, sırayla, tek tek huzurunuza geliyor; yıllık değerlendirmeler yapılıyor, eleştiriler yapılıyor; yapılan eleştirilerle de kalmıyor, yapılan özeleştiriler çerçevesi içerisinde çareler de gösteriliyor. Elbette bu çareler, bu eleştiriler, bu özeleştiriler yapılırken, temel kurallardan ayrı olmamak üzere, genelde hemen her milletvekilinin, her parti grubunun birleştiği noktaların çoğunlukta olduğu da bir vakadır.

Ancak hemen burada şunu belirteyim ki, elbette, siyasî parti sözcüleri, bütçelerle ilgili eleştiri y ada özeleştirilerini yaparlarken, bağlı oldukları partilerin programlarını, ilkelerini, kurallarını ve kaidelerini dikkate alırlar. Bu noktadan hareketle, bu eleştirileri yapmaları kadar da doğal bir şey olamaz.

İşte, biz de, mensubu bulunduğumuz Sosyaldemokrat Halkçı Partinin plan ve programları dahilinde, Millî Savunma Bakanlığının bütçe harcamalarına nasıl bakılıyor, Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizin bünyesinde yer alan rahatsızlık, sorunlar nelerdir; bunların, demokratik çerçeve içerisinde çözümü için ne gibi tedbirler, çareler öngörülüyor, onları, kısaca, bana tanınan süre içerisinde bilgilerinize sunmaya çalışacağım..

Bu arada sayın Başkanımızın da bir mesajını aldım, normal olarak bize, bütçelerle ilgili olarak 30 dakikalık bir konuşma süresi tanınıyor. Bir bakanlığın, hele hele ülkemizin pek çok sorunlarının bulunduğu bir dönemde, bu koca Bakanlığın sorunlarını 30 dakikalık bir süre içerisine sığdırarak, genelde değerlendirmek dışında, öze inerek bir değerlendirmenin yapılmasının, çoğu kez mümkün olmadığını da takdir edersiniz. Bu mesajda, bu bütçeden sonra görüşeceğimiz bir vergi tasarısı olduğu nedeniyle, konuşmalarımızı, bu çerçeve içerisinde biraz daha sadeleştirmemiz ve kısaltmamız isteniyor. Sayın Başkanımızın mesajını böyle algıladığımı belirterek, çizdiğim çerçeve içerisinde, konuları, hiç olmazsa ana başlıklarıyla bilginize sunmaya çalışacağım.

Sosyaldemokrat Halkçı Partinin Programında, güvenlik konusu dış güvenlik, bir de iç güvenlik olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Dış güvenlik, programda şöyle bir tümceyle yer almaktadır : "SHP, ulusun güvenliğini, bir yandan Silahlı Kuvvetlerin gelişen teknolojinin gereklerine uygun bir caydırıcı güce sahip olarak örgütlenmesinde bulurken, öte yandan, barışçı bir dış politika izlenmesinde görür. SHP'ye göre, dış politikayla güvenlik bir bütündür, birbirinden ayrılamaz. SHP, silahlı Kuvvetlerin caydırıcı gücünü oluşturan silah ve donatım bakımından, dış kaynaklara bağlı bulunmasını, ulusal güvenliğin ve bağımsızlığın korunması açısından sakıncalı bulur. Silahlı kuvvetlerin gereksinmelerini sağlayacak ulusal sanayinin gelişmesine önem verir. SHP, Türkiye'de, üretici güçlerin tümündeki gelişmeyi, ekonomik işlevleri açısından olduğu kadar, bu açıdan da gerekli görür. SHP, Silahlı Kuvvetlerin modernizasyonu ve bu bağlamda güç indiriminin de gereğine inanır."

İç güvenlik açısından Türk Silahlı Kuvvetlerimizin durumu şöyle değerlendirilmiştir : " Türkiye'nin yakın geçmişinde yaşadığı acı olaylardan sonra, demokrasinin sürebilmesi için, iç huzur ve barışın sağlanması ayrı bir önem kazanmıştır. Bu amaçla SHP, iç güvenlik güçlerinin görevlerini yerine getirebilmeleri için, araç-gereç bakımından olduğu kadar, bilgi ve insana ilişkin değer yargıları bakımından da gerekli nitelikleri kazanmasını öngörür.

SHP, iç güvenlik kuvvetlerinin, iç huzuru ve başarı sağlayabilmesini, toplumdaki saygınlığını koruyabilmesine bağlı görür. İç güvenliği sağlamak üzere kurulan yöntemlerin, insanlık onuruyla bağdaşmasına, insan haklarına ve demokratik hukuk devleti kurallarına ters düşmemesine, tarafsızlık ve eşitlik uygulamalarına büyük önem verir.

Yine bu bağlamda, Sosyaldemokrat Halkçı Partinin uygulanabilir programında, iç sorunlarla dış sorunların ya da ülke sorunlarının tümünü birbirinden ayrı olarak değil, onları, bir bütünlük içerisinde bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlı olarak kabul etmesinin doğal bir sonucu olarak temel ilkelerimiz şöyle sıralanmıştır : İnsanlar özgür olmalı, eşitlik sistemi içerisinde yaşanmalı, sosyal adalete önem verilmeli, dayanışmaya önem verilmeli, demokrasinin tüm kural ve kaideleriyle işlerliğinin sağlanması için çaba harcanmalı, insan hakları korunmalı ve yasalarla teminat altına alınmalı, barış sağlanmalı, hem içte, hem dışta barış politikaları izlenmeli, emeğin değeri verilmeli ve çalışma hakkı tanınmalı.

Bu temel ilkelere, bu amaçlara ulaşabilmek için, insan için demokrasi kural edinilmeli, siyasal demokrasinin geliştirilmesi herkes için bir amaç ve temel kural olmalı, yasal yapıyı demokratlaştırmalı, yönetsel yapıyı demokratlaştırmalı, toplumu sürekli bilgilendirmek için gerekli önlemler ve çareler alınmalı.

Bu temel ilkelere, bu amaçlara ulaşabilmek için, insan için demokrasi kural edinilmeli, siyasal demokrasinin geliştirilmesi herkes için bir amaç ve temel kural olmalı, yasal yapıyı demokratlaştırmalı, yönetsel yapıyı demokratlaştırmak, toplumu sürekli bilgilendirmek için gerekli önlemler ve çareler alınmalı.

Bu işin ekonomik yönünde ise, demokratik planlama ve katılım sağlanmalıdır. Kamu kesiminin ekonomideki işlevleri yeniden düzenlenmelidir. Özel kesimin ekonomideki işlevi büyük boyutuyla ele alınmalıdır. Tüketicilerin korunması için gerekli önlemler alınmalıdır. Çevrenin korunması için gerekli önlemler alınmalıdır. Piyasa mekanizmaları ve sosyal piyasa ekonomileri günlük çağdaş yapılanma içerisinde yeniden düzenlenmelidir. Ekonomik dayanışma örgütlenmelidir. Kooperatiflerin ve vakıfların kuruluş ve işleyişlerine çok önem verilmelidir.

Ayrıca, "insan için devlet" unsuru açısından tüm bu ilkeleri daha da genişlettiğimiz zaman, devlet, demokratlaştırılmalıdır. Hukuk devleti ilkeleri kuramlaştırılmalıdır. Laik devlet sistemine önem verilmelidir. Sosyal devlet yeniden yapılanmalıdır. Kamu yönetimi, yerel yönetimler ve toplumun örgütlenmesi, siyasî partiler, sendikalar, dernekler, basın ve kitle örgütleri demokrasinin olmazsa olmaz kuralı içerisinde ele alınarak yeniden teşkilatlanmalıdır diye düşünüyorum..

Ana başlıklarını arz ettiğim bu kural ve kaideler içerisinde konuşmamı sürdürmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmamın başında arz ettiğim gibi, elbette bu süre içerisinde bu sorunlara sadece başlıklar halinde değinme imkânım var. Ancak, bu süre içerisinde, çok önemli gördüğüm ve madde madde sıralamaya çalışacağım konuları engin devlet tecrübesinden hiç şüpheniz olmadığına inandığım Sayın Bakanımıza arz edeceğim ve sonra da konuşmama son vereceğim.

1. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; demokrasinin değişmeyen kuralı, askerî otoritenin, sivil otoriteye tabi olması olgusudur. Bu itibarla, ismi demokrasi olan bir rejimde, ordu, "kendi başına buyruk" bir çok güç odağı olmamalı, böyle bir görünüm vermemelidir.

2. Genelkurmay Başkanlığının, Başbakanlığa bağlı olması, buna karşılık, bütçesinin Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılması, çağımız demokrasilerinde bir ilkellik olarak algılanmaktadır. Bu nedenle, Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığına bağlanmalı ve bunun için, anayasal ve yasal bazda gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

3. MİT'in gerçekten sivilleşmesi sağlanmalıdır.

Hepiniz takdir edersiniz ki, yıllardan beri, MİT'le ilgili pek çok yazı yazılır, çareler düşünülür. Hatta MİT'te zaman zaman patlak veren olayların olduğunu da hep biliyoruz. Ancak, devletimizin geleceği, kamunun oluşacak menfaatları doğrultusunda, bu konuyu çok önemli ve behemehal ele almak suretiyle, MİT'in gerçekten sivilleşmesi için gerekli organ değişiklikleri yapılmalıdır.

4. Millî Güvenlik Kurulunun, hükümetlerin üzerinde bir statüye sahip anayasal konumundan çıkarılması lazımdır. Asker ağırlığının, yürütme erki üzerindeki olağan boyutuna indirilmesi şarttır. Gerçi bu maddelerin pek çoğunun 1982 Anayasasında ve bu Anayasa paralelinde çıkarılan yasalarda yer aldığı bir vakıadır, bunu hepimiz biliyoruz; ancak, bir meselenin, gerek anayasa içerisinde, gerek yasalar içerisinde yer alması ayrı bir olaydır; onun, günümüz demokrasilerinde olup olmamasını tartışmak ayrı bir olaydı. İşte biz, bu bazda, ilkellik olarak kabul ettiğim, yanlış, eksik olarak kabul ettiğim pek çok kuramlar, her ne kadar Anayasada ve bu Anayasaya göre çıkarılan yasalar içerisinde mevcut ise de, bunları değiştirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

2. Yüksek Askerî Şura kararları yargı denetimine tabi tutulmalıdır. Yargının tam ve gerçek anlamda bağımsızlığının sağlanması açısından, anayasamızda her derecede yer alan, askerlerle ilgili yargı sisteminin sivilleştirilmesi sağlanmalıdır.

Hemen burada bir parantez açıyorum : Değerli arkadaşlarım, buradaki maksadımız, askerî yargıda verilen kararların eksikliği, yanlışlığı ya da yargının bağımsızlığına leke düşürüyor anlamında değil; ben, hasbelkader Silahlı Kuvvetlerde görev yapmış, 12 yıl hizmet etmiş ve kıdemli başçavuş rütbesine kadar çıkmış bir arkadaşınız olmakla birlikte, 30 yıllık da hukukçuyum. Tüm samimiyetimle söylüyorum, askerî yargıdan özellikle askerî Yargıtaydan çıkan kararlar,

her zaman -siz de bilirsiniz- radyo ve televizyonlardaki açık oturumlarda tarafımdan iftiharla sunulmuştur. Bu, ayrı bir konudur. Bizim burada değindiğimiz konu, Askerî yargıtay ya da askerî mahkemelerde verilen kararların yanlışlığı, ilkelliği, tarafsızlığı zedeleme olayı değildir. Biz, yargının bütünlüğü, insan haklarına saygının bir doğal sonucu olarak diyoruz ki, askerî mahkeme, sivil mahkeme ayırımı yapılmamalıdır. Bu, bir kere, tabiî hâkim kuralına aykırıdır. Yargının bütünlüğü sağlanmıyor. Yargının bütünlüğüne aykırı gördüğümüz için, demokratik ilke ve kurallara bu iki nedenle aykırı gördüğümüz için kaldırılmalıdır diyoruz. Yoksa, buradaki maksadımız, askerî mahkemelerde; ister ilk mahkemelerde, ister üst mahkemelerde verilen kararlarla ilgili, yani askerî yargıda verilen kararlarla ilgili anlaşılmamalıdır, algılanmamalıdır.

6. Askerî darbeleri meşrulaştıran ve neredeyse onu egemen güçhaline getiren Anayasamızın başlangıç maddeleri, yani, önsözün, Anayasa metninden çıkarılmasının doğru olacağına inanıyoruz. Bir Anayasanın önsözü yazılıyor; o önsözün içerisinde sanki, bundan böyle de -sadece 12 Eylül ve daha önceki askerî darbeler döneminde değil- sanki, askerî müdahaleleri, tabiî bir kural haline getirecek bir imaj ya da bir mesaj verilmek isteniyor. Öyle bir mesaj var. Onu dikkatle okursanız, oradan çıkıyor. Oysa, ben inanıyorum ki, Türk Silahlı Kuvvetlerinin hiçbir personeli, askerî darbeleri meşru görmez, kural olarak kabul etmez ve içine sindiremez.

O halde, tüm siyasetçilere ve ilgililere buradan sesleniyorum : Anayasamızın Türk Silahlı Kuvvetlerini doğrudan hedef olan o önsözdeki metin, mutlaka ve behemehal Anayasadan çıkarılmalıdır.

7. Demokrasilerde, devlet yönetiminin hangi kademesinde olursa olsun, yapılan yolsuzluklar, yargı ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetimi dışında olamaz. Bu nedenle, askerî müdahale dönemlerinde yapılan yolsuzlukların araştırılması, soruşturulması, varsa ilgililerinin cezalandırılması yoluna gidilebilmesi için, 1982 Anayasasının geçici 15 inci maddesi kaldırılmalıdır.

8. Bilindiği üzere, mevcut Anayasamızın pek çok hükmü ve özellikle bu Anayasaya göre çıkarılan pek çok antidemokratik yasalarımız mevcuttur. Başta Anayasa olmak üzere tüm bu antidemokratik yasaların ele alınarak, gerekli görülen değişikliklerin sağlanması açısından, siyasî partiler, siyasetciler, kitle örgütleri ve ilgili askerî birimler arasında bir birliktelik sağlanmalı ve bu değişiklikler mutlaka ve behemehal yapılmalıdır.

9. Silahlı Kuvvetlerimizde görev alan muvazzaf kişilerin, emekliler arasında, maaş bakımından büyük sorunları vardır. Bu uçurumların asgariye indirilebilmesi için behemehal bir çalışma grubu oluşturulmalı ve bu yönde yasal değişikliklerin yapılması için çaba sarf edilmelidir.

Emekli insanlarımızın aileleriyle birlikte sağlıklı bir hayat yaşayabilmeleri için, mutlaka ve mutlaka maaş durumlarının yeniden ele alınarak düzeltilmesinin gerektiğine inanıyoruz.

10. Askerî kişilerin, erinden generaline kadar, her birimde çalışanlarının, kendi aralarında olan ilişkilerinde ya da devletle, milletle olan ilişkilerinde antidemokratik hükümler vardır. Başta askerî ceza, iç hizmet ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu olmak üzere, tüm bu antidemokratik hükümler ayıklanmalı ve demokratikleşmesi sağlanmalıdır.

Hemen bu bazda şunu da bilginize sunmak istiyorum : Bu konuyla ilgili olarak, gerçekten, Millî Savunma Bakanlığımızın ve Genelkurmayımızın müşterek hazırladıkları yasaların pek çoğu Genel Kurulumuzda bekliyor, pek çoğu komisyonlarda bekliyor, pek çoklarının da tasarı ve taslak halinde olduğu biliniyor. Benim, Yüce Parlamentodan isteğim, gündemdeki

kanun tasarı ve tekliflerinin sıralamasında bunlar çok gerilere düşüyor, gruplar elbirliğiyle Danışma kuruluna bu konuları götürerek, gündemdeki sıralarını değiştirsinler ve bir an evvel yasalaşmalarını temin etsinler. Gerçekten, bu konuyla ilgili, son otuz kırk yıl içerisinde hiç ele alınmamış tasarılar, tüzükler bekliyor.

11. Astsubaylarımızın ordumuz içerisindeki yüklendikleri görev, yetki ve sorumlulukları nazara alındığında, insan haklarına aykırı görülen pek çok eylem ve davranışlarla karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir. Bunun önlenebilmesi için gereken her bazda yasal değişiklikler yapılmalıdır. Örneğin, astsubaylıktan subaylığa geçişi düzenleyen 926 sayılı Askerî Personel Kanununun 14, 109 ve müteakip maddeleri yeniden düzenlenmeli ve gerçek demokrasilerdeki düzeylere getirilmeli, bu yöndeki çalışmalar behemehal başlatılmalıdır.

Bu konuda fazla bir şey söylemeye gerek görmüyorum; çünkü bu kürsüde defalarca konuşuldu, zabıtlara geçti. Bu konunun detayına girersem, burada çok daha uzun zamanınızı alacağım; ama, şunu arz etmek istiyorum : Bizim, resmî belgelerden, resmî kaynaklardan aldığımız bilgilere göre, şu anda Türk Silahlı Kuvvetlerinde 5 bin civarında yüksekokul ve fakülte mezunu astsubayımız var. Yüzdeye vurursak, bunların mevcut çalışana göre, yüzde 10'unun, geçmişe yönelik olarak da yüzde 5'inin -yüksekokul ve fakülte bitiren astsubaylarımızın- subay olma olanağı var.

Bu astsubaylarımızın subay yapılmaması konusunda ileri sürülen gerekçeler çok daha komik : Kadro sorununda ve "küçük rütbeli subaya ihtiyacımız var mı yok mu?" sorununda konu düğümleniyor. Şimdi, astsubaylıktan subaylığa geçiş söz konusu olduğu zaman, "küçük rütbeli subaya ihtiyacımız yoktur" deniliyor. Resmî belgeler var; onları okuyarak zamanınızı almak istemiyorum. Ama, sözleşmeli subaylık söz konusu olduğunda, 9 600 tane kadro isteniyor ve o zaman, "bizim küçük rütbeli subaya ihtiyacımız var; onun için sözleşmeli subay sistemi getiriyoruz" deniliyor. Ben, bunların her ikisini, birbirlerine taban tabana zıt iki fikir olarak görüyorum. Bir şey ya vardır, ya yoktur.

İşte, bu noktadan hareketle -gerçekten de ihtiyaç olduğuna inanıyorum- diliyorum ki, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde küçük rütbeli subaya ihtiyacımız vardır; bu doğrudur. Doğruysa, gidip, ordunun disiplinini almamış, onun havasını teneffüs etmemiş, onun yaşam biçimini bir kan dolaşımı sistemi gibi kabul etmemiş, içine sindirmemiş rastgele insanları, sınavlar açarak almak yerine; çok küçük yaşta orduya girmiş, onun disiplinine alışmış, onun havasını almış, onu bir yaşam biçimi olarak algılamış insanlardan niçin küçük rütbeli subay almıyoruz? Tahsilse, yapılmış; bilgiyse, var; disiplinse, var; ahlaksa, var; her şey var. Yani, un var, şeker var, yağ var, bir helva yapacağız. Helvayı yapmak için de, iyi niyetli olmak yeterlidir, objektif olmak yeterlidir diye düşünüyorum. İnşallah, eninde sonunda bu konunun da gerçekleşeceğine inanıyorum; çünkü, demokrasiyle idare edilen bütün devletlerde sınırlama yok.

Değerli arkadaşlarım, bunun pek çok örnekleri var. Geçenlerde bir sınav açmışlar, sorulan soruları öğrenince çok üzüldüm. bir astsubay, iktisat bölümünden mezun olmuş, yasal koşulları var, subay olmak için sınava girmiş. Siz, iktisat mezunu olan bir kişiye ne soracaksınız? Kendi birimiyle ilgili, kendi öğrenim ve eğitimiyle ilgili sorular soracaksınız. Sınavda 50 tane soru sorulmuş; ama, sadece 10 tanesi iktisatla ilgili. Bu 10 sorunun dışında, yüksek matematikten sorular sorulmuş. Aynı şeyi hukuk mezunu için de düşünüyorum ve el insaf diyorum, bir hukuk mezununun yüksek matematikle ne ilgisi var, bir iktisatçının yüksek matematikle ne ilgisi var? Elbette, kendi branşında olan 10 soruyu cevaplandırır; ama, 40 tanesinde de alacağınız sonuç sıfırdır.

Kendim için söylüyorum : Ben, Türkiye'de on okul bitirdim; altı tanesini okul birinciliğiyle bitirdim; Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezunum. Siz beni yüksek matematikten sınava tabi tutsanız, benden hiçbir cevap alamazsınız. O halde, bu sınavları bir formalite olmaktan çıkaralım, bu yanlıştır. Bir şey, formalite olsun diye yapılmaz. Kişinin bilgisine, förgüsüne ihtiyacımız varsa, onun gördüğü öğrenim ve eğitim çerçevesi içerisindeki soruları sorarak, ona göre sonuca gitmeliyiz; bu daha doğru olur diye düşünüyorum.

12. Astsubay okulları mutlaka yüksekokul seviyesine getirilmelidir. Bunun temini için de, astsubay okullarına yüksekokul mezunları alınmalıdır diye düşünüyoruz. Ayrıca, buna paralel olarak, hazırlama okulları da yüksekokul seviyesine çıkarılmalıdır. Çünkü, bugünkü teknik, bilgi ve bilim gerekleri, bu söylediğimiz, arz ettiğimiz şartı ve sonucu gerekli kılmaktadır.

13. Orduevleri ve kamplar gibi sosyal amaçlı tesislerden astsubaylarımız gereği gibi yararlanamamaktadırlar. Bu itibarla, söz konusu tesisler, mevcut astsubayların sayıları ile emekli yada muvazzaf olanların durumları da nazara alınarak yeniden yapılandırılmalıdır.

14. Astsubaylarımızın mağduriyetlerine neden olan 3815 sayılı Yasa yeniden ele alınarak, halen Silahlı Kuvvetlerimizde çalışan astsubaylarımız ile emekli astsubaylarımızın birinci dereceye çıkarılmaları sağlanmalıdır.

Daha önce bu konuda çalışmalar yapılmıştı. buradaki sorunun bir bölümü aşıldı; ancak büyük bir kısmı da hassasiyetini hâlâ muhafaza ediyor.

15. Taşıdıkları sorumlulukların doğal bir gereği olarak, astsubaylara, belli alanlarda ve belli konumlarda kadro ve sicil verme yetkisi tanınmalıdır.

Şimdi, bir insan askere gidiyor; yıllarını, ömrünü veriyor, 15, 20, 25, 30 sene çalışıyor - benim dönemimden olup da hâlâ silahlı Kuvvetlerde çalışan arkadaşlarım var- tepeden tırnağa sorumluluğu var; ancak yetkisi yok; bu böyle olmaz, yapılan hizmetin doğal sonucu olarak belli oranlarda yetki vermek daha doğru ve daha çağdaş olur diye düşünüyorum.

16. Orduda çalışan subaylarımız, astsubaylarımız ve sivil personelin her türlü yan ödemelerinden doğan maaşları mutlaka emekli maaşlarına da intikal ettirilmelidir.

Orduda çalışan bir kimse yan ödeme alıyor, daha sonra emekli oluyor ve maaşı azalıyor. Demin konuşmamın bir yerinde arz ettiğim aradaki maaş uçurumu iste buradan kaynaklanıyor. Yan ödemelerin de emekli maaşlarına mutlaka yansıtılmasının daha doğru olacağını düşünüyorum.

17. Basit disiplin cezaları sonucu mağdur olan subaylarımız ve astsubaylarımız ya da askerî sıfat taşıyanların mağduriyetleri mutlaka önlenmelidir.

Çağdaşlaşıyoruz, devletleşiyoruz: yüce Parlamentomuz 1991 senesinde Terörle Mücadele Yasası diye bir yasa çıkardı ve burada 1 200 kişinin idam cezasını müebbet hapse çevirdi. Daha sonra çıkarılan bir kanunla cezasının beşte birini çekmiş olanlar affedildi ve bu kişiler çıktılar. Hasbelkader; hele, mesleğe girilen o ilk yıllarda, ufak ufak işlenen suçlar ilerde çok büyük sorun teşkil etmektedir. Bu itibarla, disiplin cezası sonucu mağdur askerlerimizin ya da başka bir ifadeyle Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapanların bu mağduriyetleri mutlaka önlenmelidir diye düşünüyorum.

18. Yükseköğretim ve eğitimkurumlarında okuyan ordumuz mensuplarının çocukları, yurt bakımından çok büyük sıkıntı içindedir. Bunun için gereken malî kaynaklar oluşturulmalı ve mesele mutlaka ve mutlaka halledilmelidir.

19. Askerî emekli, gazi, dul ve şehit ailelerinin hayatta kalanlarının kurdukları ve şu anda yaşatmaya çalıştıkları, çeşitli adlarla kurulu derneklerinin olduğu bilinmektedir. Bu derneklerin, demokratik ilkeler doğrultusunda yeniden yapılanmaları sağlanmalı; mülkiyeti hazineye ait olan taşınmazlardan yararlanmalarının sağlanması için özel hukuk hükümleri getirilmelidir. Ayrıca, bu derneklere Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan yardımlar artırılmalıdır ve bunun için bütçelere özel fonlar konulmalıdır. bu derneklerin gerçek anlamda sivilleşmesi ve sivil kitle örgütleri haline dönüşebilmesi için, silah altında bulunanlardan da belli oranlarda aidat kesimi gerçekleştirilmesinin daha doğru olduğuna inanıyoruz. Çünkü, sadece sivil bir kitle örgütü kurmak yetmiyor, onu yaşatmak, onu, gerçek anlamda, demokrasinin vazgeçilmez unsuru sivil kitle örgütleri haline getirebilmek için mutlaka ve mutlaka paraya, yani maddiyata ihtiyaç oluyor. Bunun, belli bir oranda, maaşlara yansıtılarak -tıpkı sendikalı işçilerde olduğu gibi- maaşların bir kısmı kesilerek ilgili o derneklere aktarılmasının çok yararlı olacağını düşünüyoruz.

20. Mecburi hizmet sisteminin, hâlâ günün şartlarına göre pratiğe geçirilememesi sonucu, ordu mensuplarının büyük üzüntü içinde olduklarını biliyoruz. İlgililerin,behemehal, bu konuda gereken kararları almalarının doğru olacağına inanıyoruz. Bir şey, ya vardır, ya da yoktur. Yıllardan beri konuşuluyor, varılan ilke kararları var, bu konuda bir kanun çıkarılarak bakanlar Kuruluna yetki verilmiş; ama, ne hikmettir bilemeyiz çıkarılmış, verilmiş bir yetkiye rağmen bu mecburî hizmet sorunu hâlâ çözülemedi.

21. Ordu Yardımlaşma Kurumu, günümüz şartlarına uygun olarak, ordu mensuplarımıza beklenen hizmeti verememektedir. Bu nedenle, OYAK'ın yeniden ve günün şartlarına göre yapılanması sağlanmalıdır.

22. Astsubay okullarında okuyan öğrencilerimizin itfaiye erlerine benzeyen bir kıyafeti var kil.. Kıyafet konusu çok önemlidir değerli arkadaşlarım. Ben okula girdiğimde, o kıyafeti gördüğüm zaman, inanın ağzımın suyu akardı. Yakışan güzel bir elbise, pırıl pırıl bir model... Şimdi sokakta görüyorum, aynı rütbeleri taşıyan bir insan olarak gerçekten üzülüyorum. Neye benziyor, kim, nasıl çıkarmış, bilemiyorum. Bizim o kıyafetlerimiz güzeldi. Orduda kıyafet çok önemlidir. Yani, bakıyorsunuz, askerî öğrenci midir,itfaiye eri midir, itfaiye öğrencisi midirJ; gerçekten ayırmakta çok güçlük çekiyoruz. Bu kıyafetlerin mutlaka yeniden düzenlenmesinin gerektiğine inanıyorum. Ben, çok kötü görüyorum. O kıyafet olayı çok önemli bizim için.

23. Askerî emeklilerin, her derece ve kademedeki kişilerinin, belediye araçlarından ve devlet araçlarından, yüzde 50 indirimli seyahat etmeleri sağlanmalıdır. Yıllarını vermiş iç güvenliği, dış güvenliği, mal ve can güvenliğimizi sağlamış olan bu insanlardan bunu esirgememiz lazım. Belediye Gelirleri Kanununda yapılacak bir değişiklikle ya da gerekiyorsa müstakil bir yasayla bu mutlaka sağlanmalıdır. Gazilerimizin de, devlete ait, belediyelere ait ulaşım araçlarından yüzde 50 indirimli ücretle yararlanmaları sağlanmalıdır.

24. 926 sayılı Askerî Personel Kanununun 36 ncı maddesinin yeniden ele alınarak, meslekte iken yapmış oldukları yüksek lisans, doktora ve doçentlik gibi unvanları alan astsubaylarımızın da, tıpkı eşdeğer subaylarda olduğu gibi, kıdem ve kademe ilerlemeleri yapmalarına olanak sağlanmalı ve bunun için bir yasa değişikliği yapılmalıdır.

25. Sözleşmeli subay alımı projesinden vazgeçilerek, ordunun küçük rütbedeki subay ihtiyacının yüksekokul ve fakülteleri bitiren astsubaylardan temini yoluna gidilmesinin sağlanması için gerekli yasal değişiklikler yapılmalıdır.

Demin bilginize arz ettim. Gerçekten, bu sözleşmeli subay olayının büyük sıkıntılar doğurduğuna inanıyorum. O bakımdan, bundan mutlaka vazgeçilerek yeni bir proje, yeni bir sistem meydana getirilmelidir.

26. Zaman zaman Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan ordu mensuplarımızın, Türk Silahlı Kuvvetleri özel tazminatları ayarlanmaktadır. Bu ayarlamalar sırasında alınan emsaller, çoğu kez, bugüne kadar uygulanmış örneklerine uymamaktadır. Yıllardan beri teamül haline getirilen uygulamaların gözardı edilmemesi gerekir; çünkü büyük sıkıntılar oluyor.

Ayarlama yapıyorsunuz; diyelim ki, otuz yıllık bir kıdemli başçavuşun maaşını ya da yan ödemesini, Türk Silahlı Kuvvetleri özel tazminatlarını hesaplarken, kıdemli yüzbaşı ya da binbaşı rütbesi nazara alınıyorken, bu son ayarlamalarda büyük farklar meydana geliyor. O nedenle de ordu mensuplarımızda büyük rahatsızlıklar vardır. Bu uygulamaların yeniden gözden geçirilmesinin daha doğru olduğuna inanıyorum.

27. Orduda görevli astsubaylarımızın yeterli oranda lojman alamama sebebiyle mağdur edildiklerini biliyoruz. Bu konuda yeterli fon ve kaynak oluşturularak, bu mağduriyetlere behemehal son verilmelidir.

28. Cumhuriyetimizi kuranlar, millî bağımsızlığımızı ve ülkemizin savunmasını ön planda tutmuşlardır. Bu nedenle, Osmanlı Devleti dönemi de dahil olmak üzere, tüm savunma sistemlerini kurmak, birleştirmek, güncelleştirmek, asrın ve günün teknolojisine ve bilimine uygun mekanizmaları oluşturmak amacıyla, Makine Kimya Endüstrisi Kurumunu kurdukları herkes tarafından bilinmektedir. Gerçekten de Cumhuriyetimizin her döneminde, savunma amacıyla gerçekleştirilen mühimmat ve silah ihtiyacını, bu kurumumuz büyük bir titizlikle bugüne kadar yerine getirmiştir. Ne var ki, özellikle son on yol içerisinde, ilgililer, Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna yeterli önemi vermemişlerdir. Kurumun yürütmekte olduğu çok önemli projeler elinden alınarak, savunma sanayii ile ilgisi olmayan firmalara verilmiştir. Buna stinger Füzesi Projesi ile Zırhlı Araçlar Projesi canlı birer örnek olarak gösterilebilir.

Ülke savunmamızın esasını teşkil eden bu ve buna benzer projelerin kâr amaçlı kuruluşlara emanet edilmesi doğru değildir. Millî birliğimize ve geleceğimize yönelik bir tehlike oluşturması bir yana, ülkemizin esasen kıt olan kaynaklarını da savurganlığa götürebilir diye düşünüyoruz.

29. Polatlı ilçemizde Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna ait zırhlı araç üretimi için gereken tesis, araç ve ekipman dururken, zırhlı araç üretiminin, Makine Kimya Endüstrisi Kurumundan alınarak, bir inşaat firmasına verilmesini, anlamakta gerçekten güçlük çekiyoruz.

Ülkemizin çıkarları bakımından savunma sanayii projelerinin yürütülme işi, mutlaka ve mutlaka, millî kuruluşumuz olan Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna verilmeli ve bunu ön planda tutmalıyız. Aksi halde, bu tür projelerin yerli-yabancı ortaklığı şeklinde oluşturulan konsorsiyumlar eliyle yürütülmesini doğru bulmuyoruz.

Makine Kimya Endüsrisi Kurumunun bu yöne ilişkin çalışmalarının bilim ve teknolojik olarak üst seviyede tutulmasının temini için gereken finansman sorunu, devletimiz ve hükümetlerimiz tarafından halledilebilir, aşılabilir diye düşünüyoruz. Yeter ki, bunu amaç edinelim.

Makine Kimya Endüstrisi Kurumu, ekonomik amaçlı klasik bir KİT gibi algılanamaz. Değişen dünya konjonktüründe ve hele hele, zaman zaman ülkemize yönelik uygulanan ambargolar da nazara alınırsa, savunma sanayii için silah ve mühimmat temininin ne kadar önem

arz ettiği kendiliğinden ortaya çıkar. Bugün, aynı konuda, Savunma Sanayii Müsteşarlığının elindeki kaynakların atıl ellerde bırakılması gerçek iken, Makine Kimya Endüstrisi Kurumunun kaynakları kurutularak faiz borcuna boğdurulması doğru değildir. Söz konusu ettiğimiz millî kuruluşumuz Makina Kimya Endüstrisi Kurumumuzun özelleştirilerek elden çıkarılması yerine -en azından bu hazırlığın yerine kaim olmak üzere- üretim birimlerinin bağlı ortaklıklar haline dönüştürülmesinin daha doğru olduğunu düşünüyoruz.

Halen, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin askerî işyerlerinde 41 bin işçi çalışmaktadır ve bu işlerlerinde Türk Harp-İş Sendikası yetkili ve görevlidir. Söz konusu askerî işyerlerindeki çalışma koşulları, emsalleri olan diğer işkollarına göre, ağır, yüksek ve yetersizdir. Bu işçilerimiz, diğer sektörlerdeki işçilerimizin tabi olduğu çalışma yasaları yanında, buna ilave olarak, Silahlı Kuvvetler İç Hizmet Kanunu, askerî kanunlar, tüzükler ve yönetmeliklere de tabi tutulmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Şahin, vaktinizi kullandınız: tamamlayabilmek için size 5 dakika daha süre veriyorum.

CEMAL ŞAHİN (Devamla) — Sağ olun efendim.

Bir anlamda, askerî işyerlerinde çalıştırılan işçilerimiz, mengene arasına sıkıştırılmış bir vaziyettedirler. Diğer sektörlerde olan grev hakkı bu işkolunda olmadığı için,işçilerimizin, emsallerine uygulanmayan cezalarla karşı karşıya kaldıkları biliniyor. Oysa, askerî işyerlerinde çalışan işçilerin eğitim, kalifikasyon, iş tecrubesi, iş disiplini, iş ahlakı ve verimlilik gibi durumlarının diğer sektörlere oranla çok daha yüksek olduğunu düşünüyorum.

Son zamanlarda bu işyerlerinden atılan işçilerimizin durumları yeniden gözden geçirilmeli, zamansız ve haksız işlerine son verilenlerin mağduriyetleri önlenmeli ve bunların yeniden işe dönmeleri sağlanmalıdır.

Aynı şekilde, sendikal faaliyet gösteren işçilerin, haklı bir sebep olmadan başka işyerlerine sürülmeleri de önlenmelidir.

Çağımız sendika çağı; bir taraftan, "toplu sözleşme" diyoruz, "grev" diyoruz, bunları, insan haklarıyla eşdeğerli kabul ediyoruz: öbür taraftan da, herhangi bir işçinin, sendikal faaliyette bulundu diye tayininin çıkması, ünvanının alınması, sürülmesi ya da re'sen emekli edilmesi gibi uygulamalara şahit oluyoruz. Biz bu uygulamaları, demokrasinin ilkeleriyle bağdaştıramıyoruz.

Uluslararası anlaşmalar gereğince ülkemizde bulunan -yine işçilerin sorunlarını açıklamaya devam ediyoruz- ABD ve NATO üslerinde ya da tesislerinde Türk işçilerinin çalıştırılmaları zorunluyken, buna uyulmuyor -bildiğiniz gibi, bu konuda yapılan ikili anlaşmalar var- ve bu işyerlerinde başka ülkelerden insanların çalıştırıldığı yolunda raporlar alıyoruz. Bu soruna yönelik olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı işyeri müfettişlerinin raporları var. Bu konuda, ilgililer behemahal harekete geçerek, ülkemizde, akitlere ve yapılan ikili anlaşmalara uygun olmayan şekilde yabancı işçi çalıştıran NATO ve ABD yetkilileri uyarılmalı ve bu uygulamanın behemahal önlenmesi mutlaka ve mutlaka sağlanmalıdır. bizim NATO tesislerimiz ya da ABD tesisleri ikili anlaşmalara göre Türk işçisi çalıştırmak zorundadırlar. Onlar ne yapıyorlar? Türk hüviyeti taşımayan, cebinde Türk nüfus cüzdanı taşımayan insanları çalıştırmak suretiyle, dolaylı yoldan, Türk işçilerini, çalışmaktan men ediyorlar, mağdur ediyorlar.

Mevcut askerî işyerlerinde çalışan işçilerimizin huzurlarının temini bakımından, bu işçilere grev hakkı tanınmalıdır. Bildiğiniz gibi, askerî işyerlerinde olduğu gibi, diğer bazı

işkollarında ve pek çok işyerinde, işçilere grev hakkı tanınmıyor. Artık, Türkiye'de bir noktaya geldik; Türkiye globalleşiyor, şartlar değişiyor; bu aşamada, iş hukuku hükümlerine tabi bir işçiye "grev hakkı tanıyalım mı, tanımayalım mı; hangisinde kamu menfaati vardır, hangisinde kamu menfati yoktur?" gibi tartışmaların içerisine girmemeliyiz. Demokrasinin ilkeleri, kuralları bellidir; bir şey, ya doğrudur ya yanlıştır. Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak, emeğiyle geçinen herkesin bir sendikası olmalı, sendikası olan herkesin de grev hakkı olmalıdır diye düşünüyoruz.

Bu uygulamanın kaldırılması için gerekli yasal değişiklikler mutlaka yapılmalı ve bu işkolları çalışanlarına da grev hakkı tanınmalıdır. Bu işçilerin, sendikal haklarını özgürce kullanmaları için iş güvencesi sağlanmalıdır. Bununla ilgili olarak, biliyorsunuz, ILO anlaşmaları Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçti; şimdi, bu yetmiyor, bunları iç hukukumuzla desteklememiz gerekiyor. İç hukukumuzda gerekli olan bu düzenlemeleri yapmak içen hazırlanan taslakların Bakanlar Kurulunda olduğunu, geçen hafta Bakanlıkta yaptığımız görüşmelerde öğrenmiş bulunuyorum. İnşallah huzurunuza geldiği zaman, sizin de katkılarınızla bunlar yasalaşacaktır.

Askerî işyerlerinde çalışan sivil giysili, sivil kitleleri oluşturan işçilerin, artık, birer asker olmadığı kabul edilmelidir. İş güvenliği gibi meselelerin halli için, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı müfettişlerce denetim yapılabilecek şekilde bir sistem kurulmalıdır. Ayrıca, sendika-işveren ilişkilerinde, Kamu İşverenleri Sendikası devreden çıkarılmalı ve keza, söz konusu işçilerimizin yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar için Millî Savunma Bakanlığı bütçesinden pay ayrılmalıdır diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, ben konuşmamı toparlıyorum. Sayın Başkanımın verdiği müsamahaya dayanarak arz etmek istediğim son bir konu var. Aslında bu konuyu arz etmeme hiç gerek yok, çünkü Anayasamızda var; ama, son günlerde çok güncel olduğu için arz etmeyi uygun gördüm. Anayasamızın 145 inci maddesine göre askerî yargı kurulmuş, askerî yargının nasıl kurulacağı, hangi kanunla ve ne biçim verileceği de Anayasamızda tek tek belirlenmiş. Birkaç gündür, bir televizyon kuruluşunda çalışan bazı kişilerin, askere alınmayla ilgili olarak, gençleri askerlikten soğutmaya teşvik eden eylemleri sebebiyle askerî mahkemece tutuklandıklarını biliyorsunuz. Bazı siyasilerimiz, basın mensupları ve köşe yazarları tarafından "aa, böyle bir şey olur mu? Nasıl oluyor da suç işleyen sivil kişi askerî mahkemeler ya da askeri hâkimler tarafından tutuklanıyor? Genelkurmay, bu konuda ihbar eder, şikâyetçi olur..." gibi, bizi üzen yorumlar yapılıyor. Bizi üzen diyorum, şunun için diyorum : Bir konu ya vardır ya yoktur. Kanunla tanınmış bir hak kullanılıyor. Yani, askerî kanunlarda var, Anayasanın 145 inci maddesinde var; ama, öbür tarafta diyoruz ki, oluversin canım, Askerî kanunlarda var, Anayasanın 145 inci maddesiyle bu teminat altına alınmış. Alınmış: ama, öbür taraftan da, bu, suç sayılmasın...

Bu yanlıştır arkadaşlarım. Bu niye yanlıştır?.. Varsa yanlışlık, yasal düzenlemesini yaparız; Anayasanın 145 inci maddesini değiştiririz, o zaman bu doğru olur. Benim buradaki amacım, hiçbir surette, sivil kişilerin işlediği suçlardan dolayı, askerî yargıyı öne çıkaran bir görüş değil. Ben, sadece işin pratiğinden ve gerçekçiliğinden hareket ediyorum. Bu memleketin pek çok sorunları var, bunu hepiniz biliyorsunuz. İç güvenlik, dış güvenlik sorunları var. Namusumuzu, canımızı, malımızı, ülke bütünlüğünü teslim ettiğimiz, görevlendirdiğimiz bu insanlar görevlerini yapmazlarsa buraya gensoru geliyor, Meclis soruşturması geliyor, her şey geliyor; bunu biliyorsunuz. Peki, görevlerini yaptıkları zaman da "bu yanlıştır" diye niye bağırıyoruz!..

Türkiye'de, dönemler halinde, genç çocuklarımızı davul zurnayla askere gönderiyoruz. Doğrudur bu; davul zurnayla gidiyorlar. Davul zurnayla, yıllardan beri, 500-600 yıldır askere giden bir toplumun çocukları ortada iken, televizyona çıkıp da milyonlarca insana, kitlelere bunu sevimsiz göstermek ve "ben olsaydım askere gitmezdim, böyle olacağını bilseydim askere gitmezdim" denir mi?!... (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar) Ben tam tersini söylüyorum. Ordudan ayrılalı 25 yıl oluyor, 1968'de ayrıldım, 1956-1957'lerde orduya girdim. Bugün, bu koşullarda, benim yaşım, şartlarım uysun, yine silahlı Kuvvetlere girerim. Bu ülkenin askerlik hizmetine gitmeyeceksiniz... Utanmalısınız!.. Böyle şey olur mu? Ayıp şey bunlar. Biz bunu kınıyoruz.

Haa, yasal değişiklikler yapılmalıdır, demokratlaşmalıdır; ama, suç, işleyenin yanına da kalmamalıdır. Çok yanlıştır...

Arkadaşlarım, belki siz bilmiyorsunuz; ama, bizim askerî ihtiyaçlarımız belli. Belli sınırlar içerisinde açıklamaya çalışayım : Türk Silahlı Kuvvetleri gençlerden oluşuyor, belli yaşlardan çocuklarımızı alıyoruz. Askerlik çağına gelmiş çocukların yüzde 35'i öğrencidir ve askere alamazsınız. Peki, siz radyoda, televizyonda, basında böyle teşvik eder, bu yüzde 35'in üzerine bir yüzde 35 de kaçak sağlarsanız, geri kalan yüzde 30'la ordunun asker ihtiyacını nasıl karşılayacaksınız?

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Ne teşviki Sayın Şahin? Kim teşvik ediyor? Tutuklamaları meşrulaştırmayın...

BAŞKAN — Siz devam edin efendim.

CEMAL ŞAHİN (Devamla) — Ben sizi tenzih ederim, ben, size söylediniz demiyorum ki... Yapanlar belli. Hani, bir topluluk vardır. Hırsızlık lafı edilince ayağa kalkarlar; siz niye böyle kalkıyorsunuz ki? Buna gerek yok, niye gerek görüyorsunuz?.. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Mamak Cezaevinde yatan gazetecilerin durumlarını meşrulaştırıyorsunuz. Ayıptır...

CEMAL ŞAHİN (Devamla) — Eğer bu arkadaşlarımız, eğer bu insanlar, gerçekten, askere alınma çağındaki çocukların sorunlarını, bugün ordunun içinde bulunduğu durumu gerçek anlamda araştırsalardı, Genelkurmayımızın ilgili birimlerine, dairelerine sorsalardı, bu yayın yapılmazdı.

BAŞKAN — Sayın Şahin, bitiriyorsunuz...

CEMAL ŞAHİN (Devamla) — Şunu demek istiyorum : İnsanlar isteyerek suç işlemiyor. Araştırmadan, bilinçsizce yapılan eylemlerle bazen suç işlemiş olabiliyorlar.

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Gazetecilik dersi vermeye kalkma...

AHMET SEZAL ÖZBEK (Kırklareli) — Çıkın siz de konuşun, orada bağıracağınıza!

BAŞKAN — Siz, lütfen, Genel Kurula hitap ederek konuşun.

CEMAL ŞAHİN (Devamla) — Ben Genel Kurula hitap ediyorum, zaten muhatap da almıyorum o konuşmaları. Biz bu saçları fuzuli yere ağartmadık.

Bu memleketin ihtiyacı vardır. Siz milletvekilisiniz, getirirsiniz yasa teklifinizi. Nitekim, hazırlamışsınız; bana da geldiniz sordunuz "Hay hay, teklifiniz hazırsa getirin ben gündeme alırım" dedim. Bunu da söyledim, o ayrı şey. Ama, yasalarla, anayasayla teminat altına alınmış bir yetkiyi, bir görevi, bir sorumluluğu da kimse kimseden alamaz. Bu, derebeylik olur;

bu, keyfilik olur. Ben buna karşı çıkıyorum. Getir yasayı ben de oy vereyim; ama, yasa değiştirilmeden, sırf, yasadaki yetkiler kullanıldı diye, birilerinin hele hele gözbebeğimiz gibi sakınmak zorunda kaldığımız Türk Silahlı Kuvvetlerinin muaheze edilmesini de içime sindiremiyorum.

Ben, hatalarını söylüyorum, eksiklerini söylüyorum, hepsini açık seçik söylüyorum. Sabahtan beri burada ne konuşuyoruz?!. Sen bunu yaşamadın; ben biliyorum, eksikliklerini de söylüyorum, eleştirisini de yapıyorum, çaresini de, tedbirini de söylüyorum; ama yasalaşmadan, kimsenin yetki, görev ve surumluluklarına tecavüz edecek kadar sarhoş ve sorumsuz değilim.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

ALİ DİNÇER (Ankara) — Tenakuza düşüyorsun, çelişkiye düşüyorsun: Grup Başkanvekilin ayrı söylüyor bu konuda.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bütçenin başından beri, bir kısım arkadaşlarımız, kulislerde bulunan televizyonlardan bütçe görüşmelerini takip etmeyi yeğliyorlar. Onun için, "burada vardır-yoktur" konularını sık sık dile getirmeye gerek yoktur.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Edirne Milletvekili Sayın Hasan Basri Eler. Sayın Eler, sizden de ek süre istememenizi rica ediyorum.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA HASAN BASRİ ELER (Edirne) — Sayın Başkan, uyarınızı dikkate alacağım. Millî Savunma Bakanlığı gibi önemli bir bakanlığın bütçesini görüşüyoruz. Bu arada, benden önce konuşan değerli arkadaşım gibi bazı önerilerim olacak; onları, müsamahanız nispetinde sunmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Grubum ve şahsım adına Yüce Meclisimizi saygılarımla selamlarım.

Öncelikle, ülkemizin bütünlüğü, ulusumuzun birliği için, canlarını esirgemeden feda eden şehitlerimize Allah'tan rahmet; yine, ülkemizin savunmasında yaralanarak gazi olanlara acil şifa dileklerimi sunarız. Başta kederli aileleri olmak üzere, Millî Savunma Bakanlığının değerli mensuplarına sabır ve başsağlığı diler, derin acılarını yürekten paylaşırız.

Değerli arkadaşlarım, benden önceki konuşmasıyla çok değerli fikirlerini öğrendiğimiz Sayın Şahin arkadaşımızın bazı fikirlerine katılmakla birlikte, şu anda sizler, bu sunduğu öneri ve temennileri kim yapacak diye haklı olarak birbirinize soracaksınız.

Sayın Şahin bir iktidar partisinin temsilcisidir ve bunları yapacak olan da kendileridir. Bu kürsüden söylüyorum, 29 madde olduğunu sandığım teklifini dinledik; çoğuna katılıyoruz, gündeme soksunlar, Meclisi çalıştırsınlar, Grubum adına konuşuyorum -eğer kendisi Grubunu bağlıyorsa ben de Grubumu bağlıyorum- tekliflerini imzalayacağız ve kabul oyu vereceğiz.

Haklı olarak, buradan bizi dinleyenlere, polemik veya şov yapmaya gerek yok. Burası temenni yeri ve ağlama duvarı değildir; burası icra yeridir. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) — Meclisi çalıştırmak için 150 milletvekilini bile bulamıyorlar sayın sözcü...

HASAN BASRİ ELER (Devamla) — Şu anda burada, kendi Grubunun ve diğer İktidar Partisi milletvekillerinin olmaması, millî savunmaya nasıl baktıklarının bir göstergesidir.

Değerli arkadaşlarım, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bizden beklediği, yalnız, çağdaş savunma silahlarına sahip olmaktır. Bu nedenle, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Millî Savunma Bakanlığının ihtiyaçlarının eksiksiz karşılanması konusunun, tüm partilerin, üzerinde uzlaştığı bir anlayışla ele alınması gerektiği inancındayız.

Bir yandan, artan milliyetçilik akımlarının, yeni uzlaşma süreçlerinin ve yerel çatışmalar ile etnik çatışmaların gündemi oluşturduğu, diğer yandan, ulusal bütünlüğümüze yönelik teröre karşı mücadelenin sürdürülmekte olduğu günümüzde, millî savunma ihtiyacının önemini kimse yadsıyamaz. Bu sebeple, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçları için, ulusumuzun hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacağı, herkes tarafından açıkça bilinmelidir.

Ulusal savunma politikalarını belirleyen iç ve dış tehdit unsurlarına değinmek ve bunların çerçevesini çizmek istiyorum. Çünkü, millî savunmanın, bu iki değişkenle direkt ilgisi vardır.

Soğuk savaşın sona ermesine rağmen, Türkiye, her zamankinden daha sıcak bir ortam içinde yer almaktadır. Bizi çevreleyen üç bölge olan Kafkasya, Balkanlar ve Ortadoğu'da, halen sınırlı yerlerde devam eden çatışmaların yayılma eğilimi yüksektir. Özellikle, "Balkan-Kafkasya" dengelerinin değişmesi, dikkatle izlememiz gereken bir konudur. Bu gelişmeler ışığında, Türkiye'nin, dış güvenlik ve ulusal savunma stratejilerinde yeni değerlendirmeler yapması zorunlu hale gelmiştir.

Eski Yugoslavya üzerinde oynanan oyunların tüm şiddetiyle sürdüğü Balkanlarda, Türk-Yunan ilişkilerindeki, Kıbrıs, kıta sahanlığı, karasuları, FIR hattı, adaların silahlandırılması gibi kronik sorunlara, PKK terörünün de ilave edilmesi durumuyla karşı karşıyayız.

Ayrıca, Ege denizinde, özellikle deniz kuvvetleri açısından aleyhimize gelişmelerin ciddiyeti, henüz Koalisyon Hükümetince, maalesef fark edilememiştir.

Değerli milletvekilleri, Rusya'nın yeni askerî doktrini, Türk millî savunmasını yakından ilgilendiren hususları içermektedir. Bu konular üzerinde vurgulamak istediğim hususlar şunlardır : Bu yeni askerî doktrin çerçevesinde, Türkiye'nin dikkat etmesi gereken temel noktaları sıralıyorum :

1. Rusya, eski Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği liderinin üstlendiği ilk nükleer silahı kullanmama taahhüdünden vaz geçmiştir.

2. Ayrıca, doktrin çok esnek bir yapıya sahip olup, düşman tanımı yapılmaktan özellikle kaçınılmıştır.

3. Doktrinde, nükleer silahların, Rusya'nın müttefiklerine saldıranlara karşı da kullanılacağı bildirilmektedir.

Rusya'nın yeni askerî doktrini, silahlı kuvvetlerine, iç kargaşa ve çatışmalar gibi durumlarda geniş müdahale hakkı tanımaktadır. Bu konu, Bağımsız Devletler Topluluğu çerçevesinde ele alındığında, Türkiye'ye sınır olan komşularına müdahalede bulunması olasılığını artırması anlamını taşımaktadır.

Rusya, AKKA anlaşmasında bir revizyon istemektedir. Bunun gerisinde yatan sebep, Kafkasya ve Güney Rusya'da kendisi için bir hareket özgürlüğü sağlamak düşüncesidir. Dikkat edilirse, Rusya'nın Kafkasya ile aktif olarak ilgilenmeye başlamasından bu yana, Azerî-Ermeni çatışması gündemden düşmüştür. Rusya, Kafkasya'daki nazik dengeden istediği gibi yararlanıp,

oradaki varlığını pekiştirmiştir. Şu anda, bölgenin özelliklerini sebep gösterip, AKKA ile belirlenen sınırlamaları lehine çevirmek istemektedir. Bunun gerçekleşmesi, Türkiye açısından son derece olumsuz bir gelişme olacaktır.

Değerli milletvekilleri, son zamanlarda Rusya'daki bazı çevrelerin, Slav ve Ortadoksluk ortak paydasıyla hareket ederek, yayılmacı anlayışı yeniden diriltmeye başladığına tanık oluyoruz. Rusya'nın böyle bir amacı gerçekleştirmesi, Türkiye'yi çok büyük problemlerin içine atar. Bu ise, zaten doğu ve güneyinden terörle çevrili Türkiye'nin, çepeçevre sarılması demektir.

Bunun yanında, Rusya'daki son genel seçimlerde Vladimir Jirinnovski'nin başkanlığındaki aşırı milliyetçi Liberal Demokrasi Partisinin en büyük oyu alması, Türkiye'nin durumunu yakından ilgilendirmektedir. Bu parti, en büyük desteği Rus ordusundan almıştır. Dünyanın en büyük ordusunun önemli bir kesiminin, böylesi yayılmacı faşist bir lideri desteklemesi, Türk millî savunmasını ve dış politikasını yakından ilgilendirmektedir. Ayrıca, Türkiye, soğuk savaş dönemindeki kadar, ABD ve NATO'nun şemsiyesi ve ilgi alanı içinde de değildir.

Ayrıca, Balkan cephesinde görülen rahatlama, ordunun modernleştirilmesi için iyi bir fırsat ve zaman yaratmıştır. Bu fırsat etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

Ayrıca Ordudaki profesyonel birimlerin yaratılması yönünde alınan mesafe yeterli değildir. Bunun gerçekleşmemesi ise, ordumuzun güneydoğudaki etkinliğini azaltmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, geçen yıl yaptığım bütçe konuşmamda, özellikle Yunanistan'ın ülkemizdeki ayrılıkçı unsurları desteklediğini ve bu konuda Hükümetin, geç kalınmadan gerekli tedbiri alması gerektiğini belirtmiştim. Bu konuda, gerekli hiçbir tedbir alınmadığından bu noktalara gelinmiştir.

Bu nokta ise şudur : Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum yönetimi, PKK terör örgütünü birçok Avrupa ülkesinin kınadığı ve yasakladığı günümüzde, bu örgüte maalesef kucak açmıştır. Oysa, Girit'te yaşanan ayrılıkçı hareketi, Türkiye, Yunanistan'ın iç meselesi olarak algılamıştır.

Benzer durum, Ermenistan için de geçerlidir. PKK kamplarının Ermenistan'dan Yunanistan'a ve Kıbrıs Rum kesimine uzanması, şu an için ülkemizin yalnız güneyinde olan bu tehdidin, ülkemizi ve hatta Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini tümden sarması demektir. Koalisyon Hükümetindeki ortakların, kısır iç çekişmesi ve şov gösterisi amaçlı tartışmalardan başlarını kaldırıp, bu gibi ciddî sorunlara çok geç kalınmadan eğilmelerinin zamanı gelmiştir, hatta geçmektedir.

Adına "yeni dünya düzeni" denilen bu belirsizlikler ortamında, NATO'nun değişen işlevini, Türkiye'nin çok iyi kavraması gerekmektedir. Bu konu, millî savunma stratejimizi çok yakından ilgilendiren bir konudur. NATO'nun, bundan sonra da, dünya barış ve istikrarının korunmasının temel dayanaklarından biri olarak, özellikle, Atlantik'ten Altaylara kadar tüm ülkeleri kapsayan etkin bir güvenlik ve işbirliği şemsiyesi olarak işlevini sürdürmeye devam etmesinde büyük yarar görmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, geçen yıl da belirttiğim çok önemli bir hususu, üzerine basa basa bir kez daha belirtmenin gereğine inanıyorum. Türkiye'de, politika saptayıcı, uzun vadeli analizler yapan, planlar hazırlayan, stratejik kuruluşlar yoktur. Bu konuda, Dışişleri Bakanlığı tarafından, sınırlı da olsa, gelişmeler kaydedilmesi, sevindiricidir. Benzer adımları, diğer ilgili kuruluşların da atabilmesini diliyorum. Millî savunma politikasını saptamaya yardımcı olan

stratejik kuruluşlar, birçok ülkede mevcuttur. Bunların politika oluşturmada çok önemli yeri vardır. Maalesef, Türkiye'de, kısa ve uzun dönemli savunma hedeflerini belirleyecek, yeni oluşumları önceden görüp karşı senaryolar üretebilecek, stratejik kuruluşlar son derece sınırlı ve yetersizdir. Bu tip kuruluşlarda, yılların birikimine ve deneyimine sahip akademisyenler, ilim ve bilim adamları, öğretim üyeleri, emekli dışişleri, ordu mensupları ve valiler görev alabilir. Burada önemli olan ve dikkat edilmesi gereken husus, bu kuruluşların bağımsız ya da en azından özel statüde olmalarıdır.

Değerli arkadaşlarım, savunma sanayiinin ve silah alımlarıyla ilgili bazı noktaların üzerinde durmak istiyorum. Silah alımlarında dış baskılara boyun eğmemek ve bağımsız davranmak, savunma politikamızın, üzerinde önemle durması gereken bir hususdur. Batıyla olan ittifak ilişkilerimizde, Türkiye'nin silah satın alma girişimleri ve bu konudaki pazarlıkları ayrı konulardır. Ancak, Batılı müttefiklerimizin bu konudaki ağır baskılarına karşı hükümetler kararlı bir tutum ortaya koymamıştır. Özellikle, Sovyetler Birliğinin dağılmasından ve Doğu Blokunun çökmesinden sonra Türkiye'nin önüne yeni fırsatlar çıkmıştır. Kuşkusuz bu gelişmeler, diğer konularda olduğu gibi, silah alımında da Türkiye'nin pazarlık gücünü artırmış ve yeni tercihler yaratmıştır.

Çevredeki ülkelerin çoğu, Rus silah pazarının önde gelen müşterileri olmuşlardır. Türkiye'nin bu konuda gerekli adımları atması gerektiğini, daha önce bu kürsüde dile getirmiştim. Bu konuda, sınırlı da olsa, bazı gelişmelerin kaydedildiğine tanık oldum. Örneğin, Jandarma Genel Komutanlığı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde kullanılmak üzere Rusya'dan çok amaçlı helikopter almıştır. Ayrıca, Emniyet Genel Müdürlüğünün de, Rusya ve Bulgaristan'dan kalaşnikof marka otomatik tüfek almak için girişimlerde bulunması, sevindiricidir.

Değerli milletvekilleri, savunma sanayii ile ilgili birkaç önemli tespitimi sizlere sunmak istiyorum. Savunma sanayii ile ilgili faaliyetler, tamamen yerli üretim haricinde, temelde dört ana kısma ayrılır. Bunları hibe olarak alınan, satış ile alınan, ortak üretim, lisans ile yapılan üretimler olarak değerlendirebiliriz.

Başka bir ülkeden hibe olarak alınan askerî malzemenin kullanılmasında bazı sınırlamalar olabilmektedir. Bu sınırlamalara örnek olarak ABD ile yapılan anlaşma gösterilebilir. 23 Şubat 1945 tarihli ve Ankara'da yapılan, ABD'nin Ödünç Verme ve Kiralama Yasası uyarınca Türkiye'ye yapacağı yardımla ilgili anlaşmanın 3 üncü maddesi, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, ABD kongresince çıkarılan 11 Mart 1941 tarihli yasa ya da onun maddeleri hükümleri uyarınca, kendisine geçirilen herhangi bir savunma maddesi ya da savunma bilgisinin mülkiyet ve tasarrufunu, ABD Başkanının izni olmadan başkasına geçiremeyecek ya da bunların Türkiye Cumhuriyetinin memuru, hizmetlisi ya da ajanı olmayan herhangi bir kimse tarafından kullanılmasına izin vermeyecektir" hükmünü içermektedir. İşte, bu çok önemlidir. Bu anlaşma uyarınca ve yine ABD'nin silah satış kontrol yasası uyarınca, ABD'den, gerek hibe gerekse kredili satış yoluyla alınan askerî malzemenin, hem kendisinin hem de bu malzemeye ait bilginin, üçüncü devletlere veya en azından Türkiye Cumhuriyetinin memuru ya da hizmetlisi olmayan şahıslara devri için de ABD'den izin alma şartı getirilmiştir. Bu kısıtlama, Türkiye'nin bu yolla ABD'den temin ettiği silah ve malzeme üzerinde serbestçe tasarruf hakkını ortadan kaldırmaktadır. Örneğin, artık demode olmuş ABD menşeli bir tankı bile, ABD'den izinsiz, dost bir ülkeye satamamaktayız. İşte, bu kürsüde üzerinde durulması gereken konular bunlardır.

Yapılacak şey, hiç olmazsa bundan sonra temin edilecek askerî malzemede, Türkiye'yi bu tür kısıtlama altına sokmayacak alternatifleri veya formülleri arayıp bulmaktır.

Ayrıca, savunma sanayii pahalı bir yatırım alanıdır. Savunma araç ve gereçleri çok çabuk demode olmaktadır. Bu nedenle, yeni teknonolojinin takip edilmesi ve üretilen silah, araç ve gerecin, serbest pazar şartlarına göre, dış ülkelere, en avantajlı ve kârlı bir şekilde satılması önemlidir. Üretilen mallar diğer ülkelere satılamazsa ve sadece iç ihtiyaçlara cevap verirse, bu pahalı sanayi sektörünü döndürmek, bir süre sonra mümkün olmaz. Aynı zamanda, gelişen teknoloji takip edilerek harp sanayimiz sürekli yeni teknolojilere adapte edilemezse, dış pazar şansını kaybederiz. Bir süre sonra, eski teknolojilere sahip silah, araç ve gereçlerle teknoloji çöplüğüne döneriz.

Değerli arkadaşlarım, savunma sanayiinin diğer bir problemi, bu sektörün zaman zaman dış politika mülahazalarına alet edilmesidir. Şu veya bu ülkeyle ilişkileri geliştirmek ya da yeni bir takım ilişkiler kurabilmek amacıyla, ordunun standardına veya ihtiyaçlarına uymasa dahi, dış alımlar ve bağlantılar yapılmaktadır ki, bu, son derece yanlıştır. Bu tür davranışların sonunda, Türk Silahlı Kuvvetleri, standardizasyondan mahrum değişik markaların çöplüğüne dönmektedir. Çünkü, alınan bu malzemelerin bakım ve idamesi, daha sonradan büyük problemler yaratmaktadır. Bilhassa, büyük ve önemli yatırım kalemlerinde bu tür yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.

Savunma sanayii kollarında zaman zaman ortaya çıkan yolsuzluk iddiaları da, diğer bütün iddialarda olması gerektiği gibi, sonuna kadar araştırılmalı ve kanıtlandığı takdirde, sorumlulardan, hangi rütbe ve makamda olursa olsun hesap sorulmalıdır. Türk Silahlı Kuvvetleri, ancak bu şekilde, kendini, bu tür iddia ve söylentilerin üzerinde ve dışında tutabilir. Sorumluyu arayıp bulan, onu teşhir edebilen ve gerekirse cezalandırabilen bir yönetim, içinde bulunduğu ve temsil ettiği müesseseyi şaibe altında kalmaktan ve yıpranmaktan koruyabilir.

Yurdumuzda silah alanında çalışan bilim adamlarının sayısı çok yetersizdir. Bu açığı gidermek için, dağılan Sovyetler Birliği cumhuriyetlerinden yararlanılması konusunda yeterli adımlar atılmamıştır.

Millî savunma içinde istihbaratın özel bir önemi vardır. Bu açıdan, istihbaratın güçlendirilmesi, savunma stratejilerimizin ayrılmaz bir hedefi olmalıdır. Silah ticaretinin boyutlarının araştırılması, komşularımızın silahlanmasına ilişkin bilgiler, şüphesiz, ulusal savunma anlayışımızın belirlenmesine büyük katkılarda bulunacaktır.

Değerli arkadaşlarım, konuşmamın bu bölümünde, millî savunmamızı yakından ilgilendiren güneydoğu sorunu ve terör konusuna da değinmek istiyorum. Her şeyden önce şunu belirtmek isterim, güneydoğuda kanayan bir yara vardır. Bu yara, yalnızca güneydoğunun değil, Türkiye'nin yarasıdır. Bu yara, ekonomimizi, güvenliğimizi, dış politikamızı, demokrasimizi derinden etkilemektedir. Bu yarayı, bu sorunu Türkiye, Parlamentosuyla, Hükümetiyle, devletiyle, demokratik kurum ve kuruluşlarıyla, basınıyla, halkıyla, el ele verip çözmek zorundadır. Bu sorunun, bu anlayışla ele alınması gerektiği inancındayız.

Öncelikle, uzun vadeli ve kararlı çözümler isteyen güneydoğu sorunuyla, kısa vadeli tedbirler gerektiren terör sorununu, birbirinden ayrı sorunlar olarak gördüğümüzü de belirtmek isterim. Güneydoğu sorunu, can güvenliği, ekonomi, savunma, dış siyaset boyutları bulunan karmakarışık bir sorundur. Soruna, bu boyutların tümünü içeren kapsamlı ve eşzamanlı bir planla çözüm aranmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Genelkurmayın, ülkenin içinde bulunduğu koşullar hakkında gerçekten ayrıntılı ve kapsamlı bilgilere sahip olduğu ortadadır. Başbakan Sayın Tansu Çiller'in, Hükümetin kurulması ve güvenoyu almasından sonra, Genelkurmay Başkanlığında, bazı bakanlarla birlikte brifing aldığını, buna benzer bir toplantının basın-yayın organlarının yöneticileri için de yine Genelkurmay Başkanlığında düzenlendiğini hep beraber izlemekteyiz.

Teröre karşı, ulusal uzlaşıcı ve siyasetüstü anlayışla mücadele edilmesi fikrine, biz de yürekten inanıyoruz; ancak, milletvekillerinin bu konuda bilgilendirme dışında tutulması bir tarafa, partilerin Meclis grup başkanvekillerinin, ilgili bakanlık, komisyon başkanı ve üyelerinin (örneğin, Millî Savunma, İçişleri Bakanlığı gibi) bu süreç dışında tutulması, Hükümetin, teröre karşı ulusal uzlaşma çabalarında inandırıcı olmadığının, bu çabaların gösteri amacından öteye gitmediğinin, milletvekillerine, Türkiye Büyük Millet Meclisine, yazılı ve görsel basın yöneticilerinden daha az güvendiğinin bir göstergesi değil midir?

Yüce Atatürk'ün, Ulusal Kurtuluş Savaşının en zor günlerinde, hatta en kanlı çatışmalar sırasında bile, Meclisin kendisini zaman zaman acımasızca eleştirmesine rağmen, Türkiye Büyük Millet Meclisini sürekli topladığı ve bilgilendirdiği, ulusal iradenin sesini en gür şekilde duyurmasına yardımcı olduğu düşünülürse, bugünkü durumun nasıl açıklanabileceğini anlayabilmek de çok zordur.

Yukarıdaki noktalar göz önüne alındığında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, acilen, gerekirse gizli oturumda toplanıp, terörle ilgili olarak en ayrıntılı şekilde bilgilendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Bunun yapılmaması halinde, Türkiye'nin hızla medya demokrasisine doğru gideceğini ve ulusal iradenin, Meclis tarafından değil, çok tehlikeli sonuçlara yol açabilecek şekilde belirli güçlerin etkisi altındaki basın-yayın organlarının söz sahiplerinin iradesi doğrultusunda temsil edileceği tehlikesi gündeme gelebilir.

Değerli milletvekilleri, güneydoğu sorunu konusundaki diğer tespit ve önerilerimi özetlemek istiyorum :

Her şeyden önce, çok boyutlu bu sorun için değişik nitelikli önlemlerin bir makro planda öngörülmesi, hedeflerinin, yöntemlerinin, kaynaklarının belirlenmesi, önlemlerin takvime bağlanması gerekir.

Kimliği ne olursa olsun, hangi dili konuşursa konuşsun, kendini bu ülkenin vatandaşı kabul eden herkes, yasalar önünde eşittir. Devletin etnik tercihi, vatandaşın özelliğine göre yan tutması söz konusu olamaz. Bölgenin ve insanların güvenliği, çağdaş bir yapılanmayla, yörenin hassasiyetlerini bilen, yöreyi tanıyan, iyi eğitim almış, etkin, uzmanlaşmış güvenlik gücünün oluşumuyla sağlanabilir.

Güvenlik güçleri, iletişim ve hareket açısından en ileri teknolojiyi kullanmalıdır. Bölgenin stratejik noktaları, sürekli bir güvenlik gözetimine sahip olmalıdır. Güvenlik organizasyonu, belirli merkez ve çevre birimlerinden oluşarak, bölgenin tümünü kapsayacak ve olaylara en kısa sürede müdahale edebilecek özelliklere göre düzenlenmelidir.

Türkiye, elindeki maddî ve askerî gücüyle sınırlarını daha iyi koruyabilmelidir. Mobilize savunma anlayışının ihtiyaçları dikkate alınarak, mevcut sınır karakolları yeniden düzenlenmelidir.

Halen bölgedeki hudutlarımızın sınırlarının büyük bir bölümü -83 kilometre Suriye, 368 kilometre Irak ve 415 kilometre İran sınırı olmak üzere toplam 865 kilometre ve 160 kadar karakol- jandarma birliklerinin sorumluluğundadır. Oysa, sınır güvenliğiyle ilgili birlik, piyadedir; jandarmanın ise iç güvenlikle ilgili görevleri vardır. Bu açıdan, halen, yasa gereği 1996'da Kara Kuvvetlerine geçmesi gereken sınır güvenliğinin süratle jandarmadan alınarak aslî görevlisi olan piyadeye verilmesi gerekir. İşte size kaynak..

Terörün dış desteğinin kesilmesi yönünde Avrupa ve ABD'de atılan adımlar son derece sevindiricidir. Bu avantajın iç tedbirlerle de desteklemesi ve hudutlarımızdaki tertiplenmenin de geciktirilmemesi gerektiği inancındayız.

Ayrılıkçı şiddetin temel nedenleri arasında, bölgenin fakirliği ve feodal özellikler gösteren yapısı vardır. Feodalizmin toplumsal yapıdaki olumsuzluklarını giderebilmek amacıyla, demokratik kooperatifçiliği temel alan, tarım planlaması ile verimlilik artışını amaçlayan köklü bir toprak reformu, bilhassa güneydoğuda uygulanmalıdır. Feodalizmin kalıntılarından bölge kurtarılmalıdır. Oysa, bu konuda, bırakın tedbir almayı, Hükümet, aşiret reislerine bel bağlayarak feodal yapıyı âdeta tanımış ve çözümdeki aczini kabul etmiştir. Bunu anlayabilmenin imkânı yoktur.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetin, programında belirttiği, askerlik süresinin ve asker sayısının indirilmesi konusuna gelince : Bu, tek başına yeterli değildir. Çünkü, askerlik süresinin kısaltılması teknoloji ve eğitimle desteklenmediği için, Mehmetçikler, bu bölgede, eğitimsizlik ve tecrübesizliğin bedelini hayatlarıyla ödemektedirler. Arkadaşlar, önce bunu düzeltelim.

Belirtmek istediğim bir diğer konu da Jandarma Genel Komutanlığının yapısıyla ilgilidir. Jandarma Genel Komutanlığına orgeneral kadrosu verilmeli, kendi generallerine yönetme ve terfi imkânları sağlanmalı, teşkilatın örgütlenmesinde İtalya ve Fransa gibi ülkelerdeki sistem göz önüne alınmalıdır.

Jandarma teşkilatı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı, sorumluluğuna ve görevine orantılı şekilde İçişleri Bakanlığına bağlı olmalıdır. Görünüşte her ne kadar bu Bakanlığa bağlı görünse de, uygulamada, Genelkurmay, Kara Kuvvetleri, Deniz Kuvvetleri ve Millî Savunma Bakanlığıyla da bağlılıkları mevcuttur. Bu durum, beraberinde belirsizlikler, yetki ve görev karışıklıkları, eşgüdüm zorlukları getirmektedir. Ayrıca, İçişleri Bakanının Askerî Şûra toplantısına üye olarak katılması için gerekli yasal düzenleme sağlanmalı, kesinlikle Askerî Şûra kararları yargı denetimine açılmalı, yine, Askerî Yüksek İdare Mahkemesine de yalnızca askerî hâkim üye olmalıdır. Bu, hukuk devleti olmanın gereğidir. İktidardan bunları istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, deniz hudutlarımızın daima gözden uzak tutulduğuna dair belirtiler vardır. Oysa, ülkemizin en uzun hudutları deniz hudutlarıdır. Ayrıca, en büyük kaçakçılık ve yasa dışı olaylar da bu hudutlardan yapılır. Bununla ilgili olarak kurulan ve kaçakçılığı önlemekle görevli olan Sahil Güvenlik Komutanlığına, maalesef gereken önem verilmemektedir.Bu kuvvetin, gereği gibi, etkin teçhizat ve personelle donatılması gerekir. Ayrıca, Sahil Güvenlik Komutanlığına daha çok ödenek ayrılması gerekir. Çünkü, bu kadar geniş hudutların kontrolü daha fazla yatırımı gerektirmektedir. 8 272 kilometrelik kıyıya sahip olan yarımada ülkesi Türkiye'nin, bu bölgede hak ve menfaatlarını korumakla görevlendirilen Sahil Güvenlik Komutanlığının, dikkat ediniz, sadece 52 adet botu, 3 adet helikopteri ve 1 adet uçağı vardır. Bu teçhizatla ve bu personelle, bırakın Türkiye'nin kıyılarını koruma görevini, birkaç limanı dahi

koruyamazsınız. Millî güvenliğimize karşı ciddî tehdit yaratan terörün malî kaynağını teşkil eden ve ağırlıkla denizyoluyla yapılan uyuşturucu ve silah kaçakçılığının önlenmesi için, kuvvetli bir Sahil Güvenlik Komutanlığına ihtiyaç vardır.

Bir diğer çarpık uygulamaya da OYAK'ta rastlamaktayız. Türk Silahlı Kuvvetleri perpsoneli, zorunlu olarak OYAK tasarruf kesintisine tabi tutulmaktadır. Emekliliğinde de, bu kesintileri, enflasyona orantılı olmayan bir şekilde kendilerine verilmekte, OYAK ile ilişkileri kesilmekte ve kâr ortaklıklarına son verilmektedir. Ayrıca, bu yardımlaşma kurumuna girmek, zorunludur. Bu çarpıklıklara rağmen "ben Ordu Yardımlaşma Kurumuna üye olmak istemiyorum" deme şansınız yoktur. Bu çarpık ve haksız uygulamanın, askerî personelin lehine düzeltilmesi gerekir.

Değerli arkadaşlarım, kara, deniz ve nehirlerle belirlenen hudutlarımızda birinci, ikinci ve üçüncü yasak bölgeler, yasalarla belirlenmiştir. Yasak bölge statüsü günün koşulları doğrultusunda elden geçirilmelidir. Örneğin, bugün Meriç Nehri boyunca uzanan "talveg" hattı hudut olarak belirlenmesine rağmen, bu bölgedeki vatandaşlarımızın, tapulu arazilerinde üretime dönük hayvancılık, balıkçılık, ziraat ve tarım faaliyetlerini, ilgili uygulamadan dolayı rahatlıkla yapamadıklarını görüyoruz. Oysa, Bulgaristan ve Yunanistan'da, bu konuda gerekli serbestlik ve kolaylık sağlanmıştır. Turizm, tarım, balıkçılık ve hayvancılık gibi alanlarda, bizim yasakçı uygulamalarımızın aksine, teşvik edici düzenlemeler getirmişlerdir.

ALİ SU (İçel) — Meriç'e gel...

HASAN BASRİ ELER (Devamla) — Sen Meriç'e bakmazsın, gidersin denize akan suya parayı da verirsin, yarısını da Yunanistan kullanır, ama Fırat nehrinden 500 metreküp/saniye su verirsin; onurlu dış politika yapmadığın için "su az" diye sana Suriye ve Irak kafa tutar. Meriç Nehri tarihinde kurumamıştır Sayın Milletvekilim; bunları görünüz! Bu, onurlu iştir. Benim suyumu Bulgaristan, Yunanistan kesemez; siz kestirdiniz, hem de önerdiğim halde.

Kıymetli arkadaşlarım, konuşmamın bu bölümünde, çeşitli konulara ilişkin bazı tespitlerimi belirtmek istiyorum.

Güneydoğu ve doğu Anadolu bölgelerinde -dikkat edin İktidar milletvekilleri- kara ve demiryolu ulaşımında oldukça önemli güvenlik sorunu vardır. Hükümet adına bölgeye giden politikacılar bile can güvenliği sorunuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu yüzden, maliyeti oldukça yüksek olan helikopter taşımacılığı gündeme gelmektedir. Devletin egemenliğinde olan bir bölgeye yalnızca havayoluyla ulaşabilmek, çok acı bir gerçektir. Bu nedenle, kara ve demiryolu ile ulaşım için derhal özel güvenlik birlikleri kurulmalıdır. Bunu yapmazsınız, oradaki egemenliğimiz tartışma konusu olur.

Olağanüstü Hal Bölgesine ilişkin diğer bir tespitimiz ise şudur : Barış zamanında bir korgeneralin sorumluluğuna, hem coğrafî hem de personel olarak azamî 30 bin kişi düşmesi gerekirken, bölgede, asayiş komutanı, yaklaşık 120 bin kişiye ve 13 ili kapsayan çok geniş coğrafî bölgeye komuta etmektedir. Bu ise, emir-komuta ilişkisinin verimini düşürmektedir. Ayrıca, 30'dan fazla personeli bulunan karakolların komutanlığına subay verilmelidir.

Bölgedeki jandarma kuvvetleri ve kara kuvvetleri birlikleri, Asayiş Komutanının emrindedir. Bölgede mevcut polis ve özel birliklerin emir-komuta içindeki yeri ise, daha değişik. Bölgede bulunan bu değişik yapıdaki devlet kuvvetlerinin emir-komutasındaki belirsizlik,

koordinasyon, sevk ve idare güçlüğü yaratmakta, âdeta bölgede iki başlılık görülmektedir. Bu açıdan, bu emniyet güçlerinin konumu netleştirilip yeniden düzenlenmelidir.

Olağanüstü Hal Bölgesinde, eğitim için yatılı bölge okullarına ihtiyaç vardır.İktidara mensup değerli arkadaşlarım, dinleyiniz; çok önemli; biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak öneri sunuyoruz, tenkit etmiyoruz.

BAŞKAN — Sayın Eler, vaktiniz dolmuştur; bağlamaya gayret edin.

HASAN BASRİ ELER (Devamla) — Sayın Başkanım, bilhassa sizin önerinize uymak isterdim, ama sadece önerilerimi sunacağım. Daha önce arkadaşım 10 dakika ek süre kullandı; bize de, aynı şekilde değilse bile, az bir tolerans tanırsanız, çok memnun olacağım.

BAŞKAN — Peki, 5 dakika süre daha veriyorum.

HASAN BASRİ ELER (Devamla) — Olağanüstü Hal Bölgesinde eğitim için yatılı bölge okullarına ihtiyaç vardır.

Ayrıca, yatırım ve güvenlik nedeniyle, merkezî köyler tespit edilmesinin yerinde olacağı inancındayız.

Bölgede yapılacak seçimlerde bu merkezî köylerden yararlanılabilir. Ayrıca, bölgede yapılacak seçimlerde özel önlemler alınması gerektiği kanısındayım. Güvenlik açısından seçim saatleri daha erken saate alınabilir. Bu çok önemli.

Diğer bir önlem ise -daha seçim yasasını çıkaramadınız, onun için söylüyorum- terör örgütünün desteklediği kişilere oy vermeyen seçmenlere yapılan baskıyla ilgilidir. Bunun önüne geçilebilmesi için merkezî köy uygulamasına gidilebilir, mahalle ve köylerde karışık oy verme sistemi benimsenebilir.

Bölgeye gönderilen askerlerde eğitim yetersizliği göze çarpmaktadır. Fransa ve İtalya'da bir güvenlik görevlisi, yani bizdeki jandarma eri en az sekiz ay eğitime tabi tutulmaktadır. Ayrıca, bunlar, devamlı görevlidir ve profesyoneldir. Bizde ise eğitim süresi iki veya üç aydır.

Ayrıca, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesinde kaymakamsız, savcısız ve hâkimsiz ilçe bırakılmaması gerekir. Güneydoğu Anadolu Projesi bir an önce bitirilmelidir. Ancak, bu projeyle bölgenin ülke ekonomisine entegresi ve istenilen amaçları gerçekleştirebilmesi de toprak reformuyla mümkündür.

Ayrıca, Olağanüstü Hal Bölgesinde 50 ilçede polis teşkilatı yok, açılmamış, teşkilatı kurulmamış... Bunun için gerekli önlemler süratle alınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, şu günlerde ABD Hava Kuvvetlerinden A-10 uçaklarının ülkemize verilmesi konusu gündemdedir. Bu konuda bazı suallerin cevaplandırılmasında yarar vardır :

A-10 uçakları halen ABD'de kullanılmakta mıdır?

İmalatı devam etmeyen ve ABD'nin imalatını durdurduğu bu uçakları biz neden alıyoruz?

Bunların yedek parça, bakım-onarım ve idame işletmesi nasıl olacaktır?

Devamlılık olmazsa, bu uçaklarda yetişen pilotların durumu ileride ne olacaktır?

Bu uçakların performansı yeterli midir? Hava Kuvvetlerine ne kazandıracaktır?

Bunların maliyeti ve etkinlik hesapları yeterince yapıldı mı?

Bu uçaktan kaç adet alınacaktır ve kaçı yedek parça olarak kullanılacaktır?

Sayın milletvekilleri, çıkarılan af konuları hep sivil kesime yönelik olup, askerî personel bundan muaf tutulmuştur. Dolayısıyla, askerî kişilere, sivil mahkemelerce verilen hürriyeti bağlayıcı bir hapis cezası istese yedi günlük olsun, bunun maddî veya manevî tesirleri emekli olana kadar devam etmektedir. Bu mahkûmiyetler kıdemlerinden düşürülmekte, nasip tarihleri ileri bir tarihe götürülmektedir. Dolayısıyla, teğmenliğinde bir hafta ceza alan bir subayın cezası, onu albaylığına kadar takip etmektedir. Askerî personelin bu durumunun yeniden değerlendirilmeye tabi tutulması gerektiği inancındayız.

Değerli milletvekilleri, belirtmek istediğim diğer bir konu ise, askere alma konusuna ilişkindir. Başta Açıköğretim Fakültesinde okuyanlar olmak üzere, binlerce öğrenci, İktidardaki yetkililerin değişik çelişkili açıklamalarıyla çok zor duruma düşürülmüşlerdir. Sabah evinden öğrenci olarak ayrılan kişi, evine döndüğünde potansiyel asker kaçağı durumuna itilmiştir.

Sayın Şahin, sizin önerilerinize de katılıyorum ve önerilerimi dinlemenizi istiyorum.

Kısa başlıklar halinde önerilerim şunlardır :

1. Eratın, askerlik şubesinden sevk pusulasını aldığı günden başlayan askerliğinin bitimi, yine, aynı askerlik şubesinden terhis belgesi aldığı gün olmalıdır.

2. Terfi edemeyen general ve amirallerin, aynı rütbede bekleme süresi bir yıldan fazla olmasın. Zaten general ve amirallik dört yıla uzatıldı. Yani, bir yıl uzatılsın.

3. Çekiç Güç'ün görev süresini uzatmayınız, uzatılmasın.

İncirlik'ten kalkan roket yüklü, bomba yüklü F-5 ve F-16 uçakları, havacılıktaki kaidelere göre tekrar üsse bomba ve roketle dönemez, onları atması lazımdır. Oradan bomba ve roket yüklü kalkıyorlar... Bu bomba ve roketlere kim hedef oluyor; bunu kontrol edemiyoruz.

4. Cizre, Şırnak, Lice ve Sıvaz olaylarında önceden istihbarat yapılamaması büyük zafiyettir.

5. Ocak ve Şubat aylarında istifa ve emekli olma zorunluluğu kaldırılmalı, bu, terfi ayı olan 30 ağustos sonrasına bırakılmalı.

Bununla ilgili olarak ben kanun teklifi verdim, iktidar olarak reddettiniz; buradan da böyle diyorsunuz.

15 yıllık mecburî hizmet süreli sözleşmeli subay ile askerî ortaokuldan başlayan bir subayın aynı tutulması, hak ve hukuk ile bağdaşmaz. Yeniden düzenlenmeli, sözleşmeli subay alınmalıdır Sayın Şahin.

CEMAL ŞAHİN (Çorum) — Ben tersini düşünüyorum.

HASAN BASRİ ELER (Devamla) — Dört yıl ve daha fazla süreli fakülte ve yüksekokulları bitiren astsubaylara sadece bir derece verilmesi büyük bir haksızlık olup, bunun da yeniden düzenlenmesi gerekir.

Askerlik süresinin ve sayısının indirileceğinden, seferberlik, daha kapsamlı, planlı şekilde ve eğitimine önem verilecek şekilde yeniden ele alınmalıdır.

Silahlı Kuvvetlerde çalışan sivil mühendisler ile subay mühendisler arasındaki ücret dengesizliği, onların lehine olacak şekilde düzeltilmelidir.

Aynı şekilde -sizin de söylediğiniz gibi- emekli ve çalışan subayların durumları arasında çok büyük fark vardır; mağdur olmaktadırlar; bunun da düzeltilmesi gerekir.

Silahlı Kuvvetlerin, geçmişte olduğu gibi, erozyona mani olmaya, çevreyi korumaya ve ağaçlandırmaya, yine örnek olacak şekilde devam etmelidir.

Stringer Füzesi denemesi başarılı olmuş mudur? Şu ana kadar teslim alınması gereken füzelerin teslim alınamamasının nedeni nedir? Bunun için 1,4 trilyon verilmiştir.

Millî savunma bütçesi uzmanı ile diğer bütçe uzmanları statüsü neden ayrıdır? Bunların düzeltilmesi gerekir.

Sözlerimi şöyle toparlıyorum :

Değerli milletvekilleri, cumhuriyetimizin ve demokrasimizin temelinde emeği ve harcı olan Cumhuriyet Halk Partisi, dün olduğu gibi bugün de, yarın da, ülkemizde, ulusal bütünlüğün, demokrasinin ve insan onuruna saygılı eşitlikçi bir düzenin güvencesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Ordumuzun, ulusal güvenlik ve bütünlüğünü sağlamak kadar, çoğulcu demokrasinin ve parlamenter düzenin, hukuk devletinin ve sivil toplum yapısının yaşatılmasına yönelik kararlara da yürekten inanıyoruz. Bu nedenle, Silahlı Kuvvetlerimize ve değerli mensuplarına, Cumhuriyet Halk Partisi olarak tekrar şükranlarımızı sunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri: Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Müsahamanıza da çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Eler.

Sayın Şahin, SHP'nin olağanüstü bir grup toplantısı yaptığını bildirdiniz. Rica ediyorum, arkadaşlar yavaş yavaş dönseler.

CEMAL ŞAHİN (Çorum) — Sayın Başkan, CHP sözcüsü arkadaşım, "SHP'lilerin görüşmeleri dinlemediğini" belirterek SHP'ye sataşmada bulundu. SHP şu anda çok önemli bir nedenle olağanüstü grup toplantısı yapmaktadır. Bir yanlışlığı düzentmek için Başkanlığa o yazıyı gönderdim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Manisa Milletvekili Sayın Tevfik Diker; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Diker, sizden de ek süre istememenizi rica ediyorum.

DYP GRUBU ADINA TEVFİK DİKER (Manisa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım; Grubum ve şahsım adına hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, Türk yurdunu ve Türkiye Cumhuriyetini iç ve dış tehditlere karşı kollamak ve korumak görevini en iyi şekilde yerine getirmekte olan kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerinin, yurdun bölünmez bütünlüğü için Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki cinayet örgütü şer odaklarına karşı büyük bir özveriyle giriştiği mücadelede ve diğer sahalarda şehit olanlara Allah'tan rahmet dileyerek, saygı ve minnet duygularımı sunarken, görev başında bulunanlara şükranlarımı bildiririm.

Benden önce CHP Grubu adına görüşlerini açıklayan Sayın Eler'in SHP Grubu adına görüşlerini açıklayan Sayın Şahin'in, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve mensuplarının durumunun iyileştirilmesiyle ilgili yaptıkları bütün önerilere biz de katılıyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri bizim gözbebeğimizdir, medarı iftiharımızdır, her şeyimizdir. Dün, bugün ve gelecekte, bütün millet, devlet, cumhuriyet hükümetleri, Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaçlarına her zaman

duyarlı olmuşlardır, duyarlı olacaklardır. Biz, Doğru Yol Partisi-Sosyaldemokrat Halkçı Parti Koalisyon Hükümeti kurulduğundan bu yana, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bütün ihtiyaçlarına duyarlı olduk ve yasal düzenlemeleri yaptık. Bunların bir kısmı yaşama geçmiştir, bir kısmı Meclis gündemindedir ve bu konuda çalışmaya devam edeceğiz.

Bir müddet önce, olağanüstü hal tazminatı yasasıyla ilgili yapmış olduğumuz iyileştirmeler, o bölgede görev yapan Silahlı Kuvvetlerin bütün mensuplarını son derece mutlu kılmış, memnun etmiş ve morallerini de yükseltmiştir.

Bilinen bir gerçek, dünyada, savunma politikalarıyla güvenlik konularında evrenselleşen büyük değişimlerin meydana geldiğidir. Varşova Paktının dağılmasından sonra, Sovyetler Birliğinin parçalanmasıyla birlikte, Balkanlar'da ve Kafkasya'da milliyetçi akımlardan kaynaklanan çatışmalar başlamıştır. Yugoslavya'nın dağılmasıyla çıkan Bosna-Hersek sorunu, saldırgan ve işgalci Ermenistan'ın kardeş Azerbaycan topraklarında devam eden saldırısı, Gürcistan'daki çatışmalar, Körfez savaşından sonra çıban başı olan Irak, silahlanmaya hızla devam eden İran ve Suriye, yakın komşumuz Yunanistan'ın bir türlü dinmek bilmeyen kininden kaynaklanan düşmanca tutumu, savunma politikalarımızı etkileyen önemli unsurlardır. Buna, bugünlerde, bir de özellikle İtalya'nın PKK terör örgütüyle ilgili tutum ve davranışlarını da eklersek, bizim, yeniden savunma politikalarımızı ciddî bir şekilde gözden geçirmek zorunda olduğumuz, hepimizin kabul edeceği bir gerçektir.

En önemlisi, Rusya'nın yeni güvenlik doktrinidir. Bu, Türkiye için iki açıdan son derece önemlidir. Birincisi doktrinin, bölgesel anlamda saldırgan özellikler taşıması, ikincisi de Amerika'nın bu yeni Rus doktrinine karşı alttan alır bir tavır içinde bulunmasıdır. Ülkemiz, İkinci Dünya Savaşı sonunda başlayarak, yaklaşık yarım yüzyıl, Sovyetler Birliğine karşı güvenliğini, Amerikan nükleer şemsiyesi ve detant politikası altında sağlamıştı. Türkiye, şimdi, güçlü komşusunun karşısında, Amerika'nın hoşgörüsü yüzünden, güvenlik şemsiyesinden mahrum kalmaktadır. Bu durumda, Türkiye için de soğuk savaş sonrasının şartlarına uyarlanmış, yepyeni ve ulusal bir güvenlik doktrini gerekmektedir.Ülkemizin sivil bilgi üretim merkezleriyle ve Silahlı Kuvvetlerimizin ortak mesaisi ve işbirliğiyle gerçekleşebilecek ulusal savunma doktrini bir an önce kotarılmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Ne var ki, Silahlı Kuvvetler iç güvenlikle meşgul edilirken ve toplum tehlikeli bir kutuplaşmanın bıçak sırtında yaşarken, söz konusu ortak çabanın gerçekleşmesi, imkânsız olmasa bile, çok zor gözükmektedir.

Bunlara ilaveten, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, kaynağı, destekcileri ve maksadı belli olan kanlı PKK cinayet örgütünün insanlık dışı yöntemlerle terör faaliyetleri, ayrı bir sıkıntı kaynağıdır. Ancak, Hükümetimizin kararlı, etkin, istikrarlı ve azimli tutumuyla sürdürülen mücadele sonucu, bu kaynak kısa zamanda kurutulacaktır. Bugünlerde, başta Amerika Birleşik Devletlerinin, Federal Almanya'nın, İngiltere'nin, Suriye'nin ve Lübnan'ın bu konuda almış olduğu kararlar ve oralardaki gelişmeler, bize son derece umut vermektedir. Özellikle, Hükümetin, bu, mekik diplomasisi suretiyle yapmış olduğu çalışmada elde ettiği başarıyı da, Doğru Yol Partisi Grubu olarak takdirle karşılıyoruz.

Bu arada, yeni güvenlik güçleri oluşturularak, terörle mücadelede devreye sokulmasını da takdirle karşılıyoruz. Bu tür uygulamaların geliştirilerek devamından yanayız. Türk Silahlı Kuvvetleri, başta sınır güvenliği olmak üzere, dış tehdide uygun eğitimine devam etmelidir. Bu konuda da zafiyet gösterilmemelidir.

Millî Savunma Bakanlığında, savunma politikaları ve strateji üretecek oluşumlar da mutlaka sağlanmalıdır. Millî Savunma Bakanlığı, sadece idarî lojistik mekanizma gibi görülmemelidir.

Türkiye'nin önlenemeyen kalkınmasından rahatsız olan ve modern dünya içerisinde hızla adımlarla yerini alma çabasını çelmelemek isteyen Irak, İran, Suriye, Ermenistan ve Yunanistan'ın, PKK terör örgütünü destekleyerek, ekonomik kaynaklarımızı terörle mücadelede israfa zorlamak ve yatırımlarımızı baltalama çabaları, millî birlik ve bütünlüğümüzü parçalama gayretleri inkâr edilemez. Ayrıca, PKK'nın faaliyetlerini destekleyen İtalya gibi diğer ülkeler ve PKK için yeni terör üsleri oluşturmak isteyen Güney Kıbrıs, hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir.

Önümüzdeki dönemde Avrupa Topluluğu dönem başkanlığını da üstlenecek olan Yunanistan, Güney Kıbrıs konusunda geliştirdiği son politikalarıyla, bölgede sıcak bir savaş için müsait bir zemin oluşturma görünümünü verme gayreti içerisindedir. Bu olumsuz gelişmeler karşısında, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sağlam temellere oturtulmuş bulunan savunma politikası ve stratejisi yeniden gözden geçirilmelidir. Bu strateji çerçevesinde, Türk savunma sanayiini geliştirmeyi ön plana almalıyız.

Bugün, Türk Silahlı Kuvvetlerinin harp, silah, sistem araç ve gereçlerinin araştırılması ve geliştirilmesi faaliyetleri, Millî Savunma Bakanlığı ARGE dairesi Başkanlığınca, Türkiye'de modern ve güçlü bir savunma sanayiinin tesisi ve devamını sağlamak için, Savunma Sanayi Müsteşarlığınca sürdürülmektedir. Hükümetimiz, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonuna büyük önem vermiş ve Türk savunma sanayiine, çağın gerektirdiği teknik şartları haiz olarak gelişmesi ve hedeflenen düzeye ulaşabilmesi için, gerekli desteği sağlamıştır. Hükümetimizce sürdürülen bu millî politika çerçevesinde geliştirilen ve halen çalışmaları devam eden savunma sanayii projelerinden bazılarını aşağıda arz ediyorum :

120 adedi Türkiye'de üretilen, toplam 128 adet F-16 uçağı Hava Kuvvetleri komutanlığımıza teslim edilmiştir. F-16 uçaklarına elektronik harp kabiliyeti kazandırılması çalışmaları sürdürülmektedir.

Stringer projesiyle, Türkiye'de olmayan yüksek teknolojinin Türkiye'ye transferi sağlanmıştır.

Kara Kuvvetleri için zırhlı muharebe aracı üretimi gerçekleştirilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin taktik ve stratejik ihtiyaçlarını karşılayacak muhtelif 1 190 adet telsiz sistemi üretilmiş ve Türk Silahlı Kuvvetlerine verilmiştir.

Silahlı Kuvvetlerimizin eğitim uçağı ihtiyacı kapsamında Mürted'deki F-16 tesislerinde üretilen 35 adet eğitim uçağı, Hava Kuvvetleri komutanlığına teslim edilmiştir.

Erken ihbar ve kontrol maksatlı mobil radar kompleksleri projesiyle ilgili üretim entegrasyon çalışmaları devam etmektedir.

Denizden ikmal ve muharebe, destek gemisi projesi gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de üretimi gerçekleşecek olan toplam 50 adet hafif nakliye uçağının 8 adedi, F-16 tesislerinde üretilerek Hava Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilmiştir.

Özellikle, Türk Silahlı Kuvvetlerinin çok ihtiyacı olan ve üzerinde Genelkurmayın ve Millî Savunma yetkililerinin dokuz yıldır çalıştığı, Türk Silahlı Kuvvetleri Muharebe Entegre Sistemi adlı ki, adına TAFİKS denilmektedir- bu proje de ihale safhasına gelmiş olup, 300-350 milyon

dolar tutarındadır ve bu, Türk Silahlı Kuvvetlerine, hükümetlerin verebileceği en modern projelerden biridir. Önümüzdeki günlerde bu da sonuçlandırılacak, ihale yapılacak ve imza atılacaktır.

Gerçekleştirilen ve çalışması sürdürülen projelerle hedeflenenler ve bu projelerin halihazırdaki Türk savunma sanayiine katkıları incelendiğinde, savunma sanayiimizin arzu edilen ölçüde teknik seviye ve kapasitede yerli imalata başlayabilmesi, söz konusu sanayiinin daha gerçekçi olarak desteklenmesine bağlıdır. Savunma Sanayiimizin belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için, Savunma Sanayii Destekleme Fonundan genel bütçeye aktarmalar durdurulmalı ve bu Fonun gelir kaynakları genişletilmelidir.

Bu arada, söz etmeden geçemeyeceğim diğer bir konu, Türk cumhuriyetleridir. Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetlerine, demokrasiye geçiş ve serbest piyasa ekonomisine adaptasyonları aşamasında Hükümetimizce yapılan politik, teknik ve maddî yardımlar etkin bir şekilde sürdürülmeli ve kültürel işbirliğimiz daha da güçlendirilmelidir.

Ayrıca, eğitim konusundan yapılan destek faaliyetlerimiz doğrultusunda, harp okullarında eğitim gören Türk cumhuriyetleri öğrencilerine verilen bu imkânlar, yaygınlaştırılmalıdır.

Özellikle, Millî Savunma Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyacı olan altyapı yatırımlarında NATO katkısının daha fazla sağlanması için özel çabalarını da esirgememelidir.

Türk Silahlı Kuvvetleri kadroları yeniden gözden geçirilmelidir. Genelkurmaydan başlayarak, kuvvet karargâhlarının ve Millî Savunma karargâhının küçültülebilme imkânları aranmalıdır. Bu çalışmalar geçmişte yapılmıştır ve sonuçlandırılmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin personeli, genelde muharip ve taktik unsurlardan oluşmalıdır. Hizmetlerin ve yardımcı hizmetlerle ilgili ihtiyaçların, özel teşebbüse, şartnameyle, ihale suretiyle verilebilme yolları aranmalıdır. Serbest ekonominin gerekleri, savunma politikalarımızda ve uygulamalarımızda zafiyet meydana getirmeden, sağlanmalıdır.

Askerî Ceza Kanunumuzdaki çağdışı anlayışa son verilmelidir. Özellikle, Türk Silahlı Kuvvetlerinde çok zor şartlar altında, onurla, gururla görev yapan astsubay arkadaşlarımızın, hâlâ Osmanlıdan kalan erat statüsüyle değerlendirilmesi ve ceza kanunlarında bunun bulundurulması, psikolojik olarak onların morallerini kötü etkilemektedir; bu nedenle, bu, kaldırılmalıdır ve bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemindedir. Grup yöneticilerinin, bunu bir an önce gündeme alarak ortadan kaldırmasını -özellikle Doğru Yol Partisi Grubu olarak- istemekteyiz.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan sivillerin de, orduevi gibi imkânlara kavuşturulması için, Millî Savunma Bakanlığının gayretlerini beklemekteyiz.

Türk Silahlı Kuvvetleri personeli arasındaki ücret dengesizlikleri giderilmelidir. Ayrıca, görevdeki personelle emekliler arasındaki uçurum ortadan kaldırılmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri terfi usulleri yeniden değerlendirilmeli, bilgi çağında, bilgisayardan faydalanmak üzere, terfi esasları objektif esaslara kaydırılmalıdır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yönetiminde geçerli olan yasa, tüzük, yönetmelik ve talimatların, bilgi çağına ve yüksek teknolojiye uygun bir şekilde yeniden ele alınmasında ve güncelleştirilmesinde büyük faydalar vardır.

Yüksek Askerî Şûranın yapılanmasında İçişleri Bakanınında bulunmasında biz de fayda görmekteyiz; çünkü, İçişleri Bakanına bağlı iki silahlı askerî güç vardır. Bunlardan biri Sahil Güvenlik Komutanlığı, diğeri de jandarma teşkilatıdır.

Türk Silahlı Kuvvetleri kutsaldır, ocağı kutsaldır; her Türk genci oraya davul zurna eşliğinde, millî anlayışla gitmektedir. Hepimiz yüce ordumuzun üzerine titremeliyiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonundan 77 trilyon 669 milyar 445 milyon olarak geçen Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin konsolide bütçe içindeki payı, yüzde 9,5'tir.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin 1981-1986 yıllarını kapsayan altı yıllık dönem ortalamasının konsolide bütçe içerisindeki payı yüzde 17,4 iken: 1987-1992 yılları arasındaki altı yıllık ortalamanın konsolide bütçe içerisindeki payı yüzde 12,4'e düşmüştür.

Yukarıda belirtilen yüzdeler göz önüne alındığında, genelde, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin konsolide bütçeden aldığı payda giderek bir azalma görülmektedir. Bunun, Türkiye'nin genel ekonomik politikasından kaynaklanan bir durum olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bunun yanında, dünyada ve çevremizde gelişen son politik oluşumlar, Türkiye'nin, millî savunma stratejisinin gereği olarak geliştirilen stratejik hedef planlarının, diğer yıllara sarkmadan gerçekleştirilmesini de zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenlerle, Türkiye'nin, mevcut ekonomik göstergelerine ve hedeflenen ekonomik politikalarına göre hazırlanan konsolide bütçe içindeki Millî Savunma Bakanlığı bütçesi payının, millî savunma politikasını aksatmayacak oranda olması, temennimizdir.

Bu arada, Türk Silahlı Kuvvetlerinin elindeki teknik araç, gereç, meydan ve diğer atıl kapasitelerin, imkân nispetinde, savunmayı da zafiyete uğratmadan, ülke ekonomisinin emrine verilebilmesinin yolları ve usulleri mutlaka bulunmalıdır.

Sözlerime son verirken, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin, Türk Milletine Türk Silahlı Kuvvetleri ve Millî Savunma Bakanlığı mensuplarına hayırlı ve uğurlu olmasını dilerim.

Saygılarımı sunarım. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Diker; vakti çok güzel kullandınız.

Refah Partisi Grubu adına, Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan, buyurun efendim,

Sayın Ayhan, süreyi tek başınıza mı kullanacaksınız, yoksa ikiye mi böldünüz?

RP GRUBU ADINA CEVAT AYHAN (Sakarya) — İkiye bölecektik; ama arkadaş olmadığına göre ben kullanacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Peki efendim, buyurun.

RP GRUBU ADINA CEVAT AYHAN (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem üyeler: Millî Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde, Refah Partisi Grubu adına görüşlerimizi arz etmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Bu bütçenin, Millî Savunma Bakanlığımız ve ordumuz için hayırlı, uğurlu olmasını dilerken, çalışmalarında başarılar dilerim.

Bütçe rakamlarına baktığımız zaman, Millî Savunma Bakanlığına 1993 yılında teklif edilen konsolide bütçe rakam 41 trilyon 371 milyar 448 milyon lira iken: 1994 yılında teklif edilen konsolide bütçe rakamının 77 trilyon 669 milyar 445 milyon lira olduğunu görmekteyiz. Buna göre artış, kabaca yüzde 88 mertebesindedir. Enflasyonun da yüzde 70 mertebesinde olduğu düşünülürse, bu değerler, geçen seneki bütçe seviyesinin muhafaza edildiğini göstermektedir.

Muhterem arkadaşlar, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, bir bakıma ordumuzun bütçesi demektir. Ordumuz, milletimizin, bu topraklar üzerinde varlığını korumak için oluşturduğu bir güçtür. Kültürümüzün, inancımızın, bu topraklar üzerindeki tarihten gelen varlığımızın, iktisadî varlığımızın, siyasî gücümüzün korunması ve müessir halde tutulması, şüphesiz ordumuzun güçlü olmasına bağlıdır. Onun için, millî kaynakların geliştirilebildiği ölçüde ordumuzun da daha güçlü olacağına ve güçlü bir ordunun da, ancak, millî kaynaklara dayalı olduğu zaman güçlü olabileceğine ait kanaatimi burada arz etmek isterim.

Muhterem arkadaşlar, Dünya şartları da, güçlü bir orduya sahip olmamızı farz kılmaktadır. Tarih boyunca olduğu gibi, Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik konumunda, güçlü olmayan bir topluluğun yaşaması mümkün değildir. Kıtalararası birleşme noktasında, uluslararası su ve ticaret yolları üzerinde olan bu bölgede, geçmişte olduğu gibi, bugün de hayatiyetimizi devam ettirebilmemiz, mutlaka güçlü bir savunma sanayii, ona dayalı güçlü bir ordu ve tabiî bütün bunların da temelinde güçlü bir iktisadî ve sınaî varlığa ve bu seviyenin korunması ve geliştirilmesine bağlıdır.

Dünya şartları dedim... Bakınız, geçen yılki ve daha önceki bütçelerde de konuşulduğu ve muhtelif vesilelerle dile getirildiği üzere, soğuk savaş sona erse de, bloklar yıkılsa da, dağılsa da, dünya şartları, Türkiye için fazla değişmemektedir. İki üç sene önce de defeatle ifade ettiğim gibi, bunu yine arz ediyorum : Bugünkü ismiyle Rusya Federasyonunun, geçmişteki isimleriyle Sovyetler Birliğinin ve Çarlık Rusyasının, Türkiye ve bölge üzerindeki emelleri hiçbir zaman değişmemiştir. rejim komünizm de olsa, rejim Çarlık da olsa, rejim liberal demokrasi de olsa, bu topluluğun, bölgemize ve memleketimize bakışı değişmemektedir. Rusya'nın davranışının, önümüzdeki dönemde, içinde bulunduğu siyasî ve iktisadî zorlukları aştığı ölçüde, bölgemize karşı daha tehditkâr bir hale dönüşmesi ihtimali ortada mevcuttur. Biz, bir komşu olarak, Rusya ile ve bütün komşularımızla sulh içinde iyi komşuluk münasebetlerinin geliştirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Ancak, bizim tek taraflı tavrımızın bu neticeyi sağlayamayacağı da ortadadır. Onun için, bir atasözümüzün dediği gibi, "İstersen sulh û sükûn, daim hazır ol cenge" diye, ordumuzun performansının da, bu tehditlere karşı, daima, çaydırıcı seviyede tutulması gerekmektedir.

Kargaşanın yavaş yavaş durulup, demokratik bir yapıya dönüşmenin başladığı bu yeni dönemde, Rusya'dan gelen sesler ve bugünkü Rusya Hükümetinin tavırları, bizim bu endişelerimizi teyit etmektedir. Nitekim, Rusya "AKKA" dediğimiz, Avrupa Konvansiyonel Kuvvet İndirimi antlaşması çerçevesinde teşekkül etmiş olan kuvvet dengelerini kendi lehine değiştirmek için, bilhassa kanat bölgelerinde, güneyinde, Kafkasya'ya ve Orta Asya'ya dönük bölgelerde kuvvet yığınağını artırmak için, Doğu Avrupa'dan çekeceği modern silah, araç gereç ve güçleri bu bölgede yerleştirmek için birtakım taleplerde bulunmaktadır. Bu talepler, AKKA Antlaşmasında taraf olan ülkeler tarafından ne ölçüde kabul görür ve bu Antlaşma, bu kabuller ortaya çıkarsa önümüzdeki dönemde ne ölçüde yaşar: onu bilmiyoruz; ama bu, Rusya'nın, güneye yığınak yapmak istediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Nitekim, Rusya'daki son seçimlerden birinci parti olarak çıkan Liberal Dmokrat Partinin ölçü tanımaz lideri Vladimir Jirinovski'nin, seçim öncesi ve sonrası demeçlerine baktığımız zaman, bu ülkede, Deli Petro döneminden beri gelen yayılma ve genişleme temayüllerinin aynen devam ettiğini görüyoruz. Tabiî bu, Batılı ülkeler için de uyarıcı bir mesaj olmalıdır. zira, Batılı ülkeler, Rusya'daki rejim değişikliğinden sonra, Rusya'nın, kendileri için bir tehdit

oluşturmayacağı istikametinde ve Rusya'daki değişimi kendi lehlerine çevirecek bir desteği ortaya koymuşlardı; ama, korkarım ki, önümüzdeki dönemde, Batı sermayesi, teknolojisi, organizasyonu ve gücüyle desteklenen ve geliştirilen Rusya, öncelikle Ortadoğu'ya ve Türkiye'ye müteveccih olmak üzere, yine Batı için de bir tehdit unsuru olmaya devam edecektir. Nitekim, NATO'nin, Doğu Avrupa ülkelerini kendi bünyesine alması istikametinde yapılan birtakım görüşmeler, Rusya'dan büyük reaksiyon görmekte ve Rusya buna karşı çıkmaktadır.

Yine, Rusya'nın, düne kadar, birer sömürge olarak kullanmış olduğu, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği bünyesinde muhafaza ettiği bölgelerde de yeni birtakım nüfuz bölgeleri ihdas ederek, bu bölgeleri kendi koruması ve kollaması altında bulundurma, adeta gizli bir sömürgeciliği bu bölgelerde devam ettirme niyetinde olduğunu görmekteyiz. Bu bölgeler, bilhassa Müslümanların yoğun olduğu bölgelerdir. Balkanlara karşı bu tip tavırlar ortaya çıkmıyor; ama, Kafkasya'ya karşı bu tip tavırlar ortaya çıkıyor, Orta Asya'ya karşı bu tip tavırlar ortaya çıkıyor.

Nitekim, AGİK çevresinde yapılan birtakım görüşmelerde de, Rusya'ya, bu bölglelerde, barış gücü mahiyetinde ve bölgedeki düzenin korunması istikametinde yetki verilmesine ait birtakım temayüller olduğunu görmekteyiz. Bu, bu bölgeler için de, Türkiye için de, aynı zamanda, uzun vadede Batı için de fevkalade tehditkâr ve fevkalade kötü neticeler verecek olan bir durumdur ve bu da Batı'nın bir duyarsızlığı ve gafletidir. İkinci Dünya Savaşından sonra, roosevelt'in, Stalin'in Doğu Avrupa üzerinde genişleme emellerine karşı, gaflet içinde buna göz yumması ve kendi çevresindeki devlet adamlarına, siyaseti yönlendiren ve şekillendiren çevrelere, "bırakınız, Stalin, yani Rusya, kendi hudut bölgesindeki Doğu Avrupa ülkelerinde komünizmi hâkim kılsın, bize bundan zarar gelmez" demişti ve Roosevelt'in bu gafleti, Rusya'nın Batı, üzerindeki 1950'den 1990'a kadar devam eden tehditlerini geliştirmiş ve güçlendirmişti.

Muhterem arkadaşlar, tabiî, dünya şartları deyince, sadece bunlar değil; yine çevremizde bir Slav çemberi oluşturulmak istendiğini görüyoruz. Rusya Federasyonundan Sırplara, Sırbistan'dan Yugoslavya'ya kadar uzanan, oradan Yunanistan'a, oradan Güney Kıbrıs'a, bölgede tehdit altında tutulmak istenmektedir. Biraz evvel ismini andığım Vladimir jirinovski, yani Liberal Demokrat Parti Lideri de, "biz, en yakın zamanda, Hint Okyanusuna, körfeze inmeliyiz" diyerek, seçim öncesi ve sonrası, bu niyetlerini açıkça ortaya koymaktadır. İşte bu Slav dayanışması ve birliği, bugün Bosna-Hersek'te de bu tutumu ortaya koymakta ve Ruslar tarfından, Bosna'daki Sırp katliamı desteklenmektedir.

Yine, karşımızda bir Haçlı ittifakı olduğunu görüyoruz. Haçlı seferleri geçmiş yüzyıllarda kalmış zannediyorduk ama, maalesef günümüzde yine hortlatılmak üzeredir. Bugün bosna'da iki yıldan beri cereyan eden facialar, aslında, Haçlı seferlerin çok açık bir şekilde günümüze uzantısıdır. Bakın, elimde Financial Times Gazetesinin 8 Ekim 1993 tarihli nüshasından alınmış bir makale var. makale yazarı, ciddî bir dış politika yazarıdır ve bu yazar, bir paragrata Sırpların lideri Radovan Karazdiç'e atven verdiği bir haberde demektedir ki, Sırp Lideri, defeatle kensine Batı başkentlerinden Avrupa'da bir Müslüman devlet istenmediği, bunun için Bosna'nın (saraybosna'nın) Müslümanlardan temizlenmesi gerektiği ve bu istikamette de her türlü desteğin verileceğini nakletmekte, ifade etmektedir. "Bu, iki yıldır devam eden Bosna-Hersek faciasının, Bosna-Hersek Katliamının, Bosna-Hersek zulmünün mantığıdır ve bu Batı mantığına göre, onların Müslüman olması, onların yok edilmesi için haklı bir mantıktır. Maalesef, buna karşı, uluslararası birtakım kuruluşların da - gerek Birleşmiş Milletlerin gerek AGİK'in ve gerekse BAB gibi uluslararası kuruluşların- fevkalade ilgisiz davrandıklarını ve oradaki yediden

yetmişe Müslümanların katledilmeleri, sürülmeleri, her türlü şeni tecavüze maruz kalmalarına karşı ilgisiz davrandıklarını görüyoruz. Bu, Batı'nın, âdeta günümüze taşınmış olan bir Haçlı ittifakıdır: önümüzdeki dönemde de bunun azalacağı hususunda endişelerimiz mevcuttur.

Muhterem arkadaşlar, yine Batı'nın, Azerbaycan'a karşı Ermenistan'ın uyguladığı, devam ettirdiği mütecaviz politikalar, işgaller, her türlü zulümlere karşı sessiz kalması da, yine Batı'daki zımmî (açıkça ifade edilmeyen) bir Haçlı ittifakının açık emarelerinden biridir.

Maalesef, biz de, Türkiye Cumhuriyeti olarak, yeterli gücümüz olmadığından veya kararlılık gösteremediğimizden veya dünya şartlarından -bunun tartışmasına burada girmek istemiyorum- dolayı, Azerî kardeşlerimize açık bir askerî destekle, Ermenileri caydıracak bir tavır ortaya koyamadık. Şartlarımız müsait değildi, şuydu, buydu; bunun hükmünü ve değerlendirilmesini tarihe bırakıyorum; ama, bu, milletimizi içten yaralamıştır. Bosna'ya yeterince yardım edemeyen Türkiye, Sırpları caydıramayan Türkiye, Azerilere yardım edemeyen Türkiye ve Ermenileri caydıramayan bir Türkiye, milletimizin fertlerinin kafasında, savunma gücümüz bakımından birtakım istihfamları ortaya koymaktadır. İşte, dileriz ki, önümüzdeki dönemde, bu istihdamları ortadan kaldıracak, kararlı, caydırıcı, güçlü bir savunma sanayii ve savunma gücüne sahip olacak bir Türkiye noktasına inşallah geliriz.

Yine, tabiî, Azerilere yeterince yardım edilemezken, Ermenilere, Batı baskısıyla, buğday verilmiş olmasının da, milletimizi içten yaralayan birtakım uygulamalar olduğunu burada not etmeden geçemeyeceğim.

Muhterem arkadaşlar, dünya şartları denince, Ortadoğu, Kuzey Afrika, Asya ve Müslümanların yerleşim bölgelerindeki birtakım hareketlerin ve gelişmelerin Batı dünyasında ortaya koyduğu tavır ve reaksiyon, onların bu bölgelere karşı oluşturdukları politikalar ve bunun da bizim memleketimizdeki yansımalarının üzerinde durmak istiyorum.

Batı'nın, son zamanlarda ihdas ettiği, "köktendinci" tabiri var; zaman zaman bizim basınımızda da ordaya koyulmakta, bu terminoloji kullanılmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, köktendincilik ne demek? Eğer, bir insan, Hıristiyansa, Hıristiyanlığın esaslarına bağlı yaşamak istiyorsa, ona ancak hürmet edilir ve ona ancak saygı duyulur. Bir insan, Müslümansa, Müslümanlığın icaplarına göre yaşamak istiyorsa, ona da saygı duyulur ve hürmet edilir.

İşte bugün, yüzelli ikiyüz seneden beri, İslam dünyasındaki Batı tesirlerine, Batı hegemonyasına; Batılıların, İslam dünyasının kültürel ve iktisadî yapısını, siyasî gücünü tahrip eden gayretlerine karşı, bu hegemonyaya karşı, bu baskıya karşı, Müslüman topluluklar kendi kültürlerine dönmek, kendi inançlarını yaşamak, kendi iktisadî ve siyasî güçlerini, kendilerini koruyacak ve kollayacak seviyeye yükseltmek için bir gayret içindedirler. Bunlara da ancak saygı duyulur. Yeryüzünde, kültür normu bakımından, sadece Batı normu yoktur; bir İslam medeniyeti de vardır; tarihten gelen, günümüzde devam eden ve gelecekte de devam edecek olan İslam medeniyeti de, kendi bütün aktiviteleriyle beraber, canlı olarak, geleceğe sarkacaktır. Müslümanların bir görevi de budur.

Şimdi ben size soruyorum - bugün, Müslüman ülkelere "köktendinci" diye baskı kurmak isteyen Batılılara karşı sormak gerekir ki- Cezayir'de seçimi kazanan siyasî partiyi seçim dışı ilan edip de diktatörlük rejimini kuran bir idareye yardım eden Batılı kurumları, bir Fransa'yı,

bir Amerika'yı, en azından buna karşı müsamahakâr davranan, teşvikkâr davranan, malî ve askerî destek veren, stratejik destek veren Batılı kurumları ve Batılı ülkeleri mi terörist ilan edelim; yoksa, bu memlekette kendi seçim hakkını kullanarak, kendi mahallî yönetimlerini ve siyasî iktidarlarını kurmak isteyen halkın mücadelesini mi terörist ilan edelim?

İşte, Cezayir örneği, aslında, Müslüman dünyasına karşı Batı'da uydurulan ve tevcih edilen "köktendinci" terminolojisiyle kurulmak istenen baskının açık yüzünü ortaya koymaktadır.

Muhterem arkadaşlar, işte, bütün bunlara karşı, önümüzdeki dönemlerde, orta ve uzun vadede, Türkiye'nin güçlü olabilmesi, kendini savunabilmesi için -kendi kültürüyle, medeniyetiyle- iktisadî ve siyasî varlığını devam ettirebilmesi için, mutlaka güçlü bir orduya, güçlü bir savanma sanayiine ve güçlü bir iktisadî bünyeye sahip olması gerekmektedir.

Tabiî, "savunma sanayii" deyince, Türkiye'de ta Fatih Sultan döneminden gelen, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinde kullandığı topların yapıldığı tophane'den gelen, sonra, millî mücadele yıllarında, Ankara'ya taşınıp, Mehmetçiğe kasatura yapmak için en iptidai şartlarda kurulup, bilahara, 1930'lu, 1940'lı 1950'li yıllarda büyük yatırımlar yapılarak geliştirilen Makina ve Kimya Endüstisi Kurumu hemen gözümün önüne gelmektedir. Maalesef bu Kurum son on onbeş yılda, takip edilen politikalar neticisinde, teknoloji bakımından geri bırakılmış, finansman bakımından yeterli destek sağlanmadığı için, aşırı faiz yükleri altına girmiş; personel politikası bakımından da, mühendisinden, ustasından, teknisyenine kadar savunma sanayiinin gereği olan yüksek vasıflı, kaliteli elemanların istihdamı yerine, maalesef, her iktidar döneminde, diğer kurumlarda olduğu gibi, birtakım partizan temayüller neticesi aşırı istihdamla boğulmuş ve bugün fevkalade verimsiz bir hale gelmiş bulunmaktadır. Bugün, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, kapasitesinin ancak yüzde 10'unu kullanır durumdadır.

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumunun tesislerini gezdiğimiz zaman -bugün başında bulunan Genel Müdür için değil, dünkü genel müdürler için de söylemiyorum; şüphesiz hepsi iyi niyetlidir- uzun bir zamandan beri bu Kurumda yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu; bu Kurumun, savunma sanayiinde hizmete devam edemeyecek kadar, teknolojide, yönetimde ve diğer hususlarda da geri kaldığını gördüğümü, burada altını çizerek ifade etmek istiyorum.

1980'den sonra, savunma sanayiinin gelişmesi için kurulmuş olan Savunma Sanayii Müsteşarlığı da, kendi sahasında gayret eden kurumlarımızdan biridir. Bu çalışmalar meyanında, bugün zırhlı araçlarda, roket imalatında ve diğer birtakım savunma araç gereçleriyle elektronik cihazların imalatında belli bir mesafe katedilmiştir.

Burada, bilhassa, Silahlı Kuvvetler Vakfı tarafından desteklenen ASELSAN'ın çalışmalarını takdirle zikretmek isterim. Bu Kurum, bugüne kadar çizgisini hiç kırmadan, kendi sahasında, yüksek teknolojide, gelişmek için her türlü gayreti ortaya koymuş, bu teknolojileri takip edecek seviyede bir istihdam politikasıyla, mühendislik politikasıyla, araştırma ve geliştirme politikalarıyla yurt dışındaki rakipleriyle aynı çizgide devam edebilmiş olan kurumlardan biridir. İnşallah, temenni ederiz ki, biraz evvel üzüntüyle ifade ettiğim Makine Kimya Endüstrisi Kurumu da, yeni bir gayretle, yeni politikalarla bu çizgiye gelir. Yine, Savunma Sanayii Müsteşarlığının savunma sanayiine destek politikaları çevçevesinde geliştirilmekte olan zırhlı araçlarla ilgili üretim tesisleri, roketle ilgili üretim tesisleri, yine, elektronik teçhizatla ilgili üretim tesisleri, kurulmuş olan bu şirketler, bu müesseseler de, önümüzdeki dönemde daha da gelişerek üretimlerine devam ederler.

Muhterem arkadaşlar, tabiî, burada şunu da ifade etmeden geçmek istemiyorum : Türkiye, savunma sanayii bakımından, savunma sanayii mamulleri bakımından geniş bir pazardır. 60 milyon nüfusu, savunma ihtiyaçları, ordusunun modernizasyon ihtiyaçları karşısında, önümüzdeki on yıla dönük büyük modernizasyon paketi içine baktığınız zaman, Türkiye, ordusunu modernize etmek için milyarlarca dolar harcayacaktır, Bugün takriben 1,5-2 milyar dolar mertebesinde bir teçhizat alımı harcaması yapılabilmektedir; ancak, bunun kifayet etmediğini, değerli kumandanlarımız da, Millî Savunma Bakanlığı mensupları da defaatle ifade etmektedirler. Tabiî, bu kadar potansiyeli olan bir pazara, elbette, yabancı ülkeler de yabancı firmalar da göz dikeceklerdir.

Şüphesiz, ordumuzun ihtiyacını, en ileri teknolojide, en iyi teçhizatla karşılamaya mecburuz; ama, bu karşılamanın da, öncelikle, millî kaynaklardan olması gerekmektedir. Savunmanın güvenliği, teçhizatın millî kaynaklardan temin edilebilmesine bağlıdır. Millî kaynaklardan temin edemeyeceğiniz bir teçhizat, gerek ikmal bakımından gerek tedarik bakımından gerek kullanma bakımından ve bilhassa elektronik teçhizatta da, karşı tarafın, sizin savunma sistemlerinizin, haberleşme sistemlerinizin içine girmesi bakımından, istediği yerde sabote edebilmesi bakımından da fevkalade mahzurlu olmaktadır.

İşte onun için, başlanmış olan ve geçmişten gelip devam eden bu kurumların başarılı olabilmesi, bir taraftan, bunları yöneten değerli yöneticilerin, bu kurumların başında bulunan değerli arkadaşlarımızın göstereceği çalışmaya, gayrete, dirayete, tedbire bağlı olduğu kadar; Millî Savunma Bakanlığımızın ve onun arkasındaki hükümetlerimizin de, ordumuzun savunma ihtiyaçlarını programlarker, orta vadedeki programları ciddî olarak ortaya koyması ve bu kurumların da önümüzdeki yıllarda, en azından önümüzdeki beş yılda, hangi tip teçhizata ne kadar ihtiyacı olacağını bilmesi, imalat programlarını ona göre yapması, dışarıdan lisans alacaksa know-how alacaksa ona göre davranması, ona göre proje geliştirmesi ve araştırması gerekmektedir. Tabiî, bu kurumlar, bir taraftan, Millî Savunma Bakanlığımızın, ordumuzun bugün kullanacağı, yarın kullanacağı teçhizatı temin ederken; diğer taraftan da, geleceğe dönük ihtiyaçları olan yeni ve modern savunma araç ve gereçlerini geliştirmesi de yine, Bakanlığımızın ve Hükümetimizin, bu kurumların önüne koyacağı destek projelerine bağlıdır.

OECD ülkelerine baktığımız zaman görüyoruz ki, diğer sektörlerde araştırma geliştirme ve bilimsel çalışmaların finansmanının karşılanması, daha çok özel sektör ağırlıklı olduğu halde, savunma sanayiinde araştırma geliştirme çalışmalarında destek, bu sanayileşmiş ülkelerde dahi, hükümetlerden gelmektedir. Bu destek, Almanya'da, Fransa'da, İngiltere gibi bazı ülkelerde yüzde 40 ilâ yüzde 60 arasında değişmektedir. Yani, ifade etmek istediğim şudur : Bu sanayileşmiş ülkelerde, özel sektör, her türlü araştırma geliştirme gücüne sahip olduğu halde, özel sektörün çok büyük potansiyel araştırma gücü, finansman gücü olduğu halde, önümüzdeki dönemlerde, diğer ülkelere göre, rakip ülkelere göre, savunma sanayiinin daha ileriye götürülmesi, daha yüksek vurucu gücü, ateş gücü olan, performansı olan teçhizatın imalatının geliştirilmesinin imkân dahilinde olabilmesi için, o sanayileşmiş ülkelerin hükümetleri, özel projeleri tarif etmekte ve o sahada çalışan firmaların önüne koymaktadır; yani, falan sahada, kara kuvvetleri için, hava kuvvetleri için, falan silahın geliştirilebilmesi için, 50 milyon dolarlık, 100 milyon dolarlık ve benzeri -çoğu veya azı- araştırma ve geliştirme, prototip geliştirme projelerini bu kuruluşların önüne koymakta ve önümüzdeki yıllara sâri olan bu projelerin finansmanını mutlaka sağlamaktadır.

İşte, burada söylemek istediğim, Millî Savunma Bakanlığımızın -tabiî onun arkasında da Hükümetimizin- bu anlayışla davranarak, bugün dışarıdan temin etmiş olsak dahi, yarın herhangi bir olağanüstü halde ve dünya şartlarında dışarıdan temini mümkün olmayacak birtakım teçhizatın yerli yapımla geliştirilebilmesi için, lisans alınarak -gerekiyorsa alınmayarak- mutlaka, birtakım araştırma geliştirme fonlarının ayrılması ve bu istikamette, bu imalatçı kuruluşların desteklenmesi gerekmektedir.

Muhterem arkadaşlar, tabiî, savunma sanayiini kurmak çok zor bir meseledir; savunma sanayii fevkalade pahalıdır, savunma sanayii ürünleri de fevkalade pahalıdır. Bakın, bugün, takriben 10 kilogram ağırlığındaki "stinger füzeleri" dediğimiz füzelerin değeri 100 bin dolardır. Demek ki, aşağı yukarı kilosu 10 bin dolara gelmektedir; yani, 150 milyon liraya gelmektedir. "Füze kiloyla alınır satılır mı?" diyeceksiniz; ama, benim ifade etmek istediğim, savunma sanayiinin katma değeri fevkalade yüksek bir endüstri ve teknoloji dalı olduğudur. Tabiî, savunma sanayiinin Türkiye'de geliştirilmesi için destek verilmesi, projelerin ihale edilmesi, projelerin ciddî olarak takip edilmesi; Ordumuzu, sadece, önümüzdeki dönemde modern harp araç gereçlerini kendi millî kaynaklarından temin etme imkânına kavuşturmakla kalmayacak, aynı zamanda, Türkiye'nin yüksek teknolojiye yönelmesi ve yüksek teknoloji seviyesine tırmanmasını da sağlayacaktır.

Bir cümleyle şunu da ifade etmek istiyorum : OECD ülkelerinde,düşük, orta ve yüksek teknoloji ürünleri ithal ve ihraç değerlerine şöyle bir baktığımız zaman, sanayileşmiş Batılı ülkelerde, yüksek teknoloji ürünlerinin ihracat ve ithalat katsayısının, ihracatın ithalatı karşılama oranının 1'in üzerinde olduğunu görüyoruz; yani, ithal ettiğinden daha çoğunu ihraç etmektedir. Ama, bugün, Türkiye'de yüksek teknoloji ürünlerinin dış ticaretine baktığımız zaman, bu oranın yüzde 18, orta teknoloji ürünlerinin dış ticaretine baktığımız zaman ise bu oranın yüzde 19 olduğunu görürüz; yani, yüksek ve orta teknoloji ürünlerinde yüzde 82 açığımız var demektir.

Savunma sanayiinde gelişmeyi sağlayacak projeler, aynı zamanda, diğer sivil sektörlerde de, yüksek ve orta teknolojinin gelişmesini sağlayacak ve bu da, katma değeri yüksek olan ürünlerin üretilmesini sağlayacağı için, Türkiye'nin dış ticareti, fevkalade süratli bir şekilde gelişme imkânına kavuşacaktır.

BAŞKAN — Sayın Ayhan, 1 dakikanız kaldı; ama, yazılı metne hiç giremediniz. Lütfen toparlayın.

CEVAT AYHAN (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan, yazılı metni gözümle takip ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, tabiî, bunlar bizim hedeflerimizdir, bunlar bizim hükümetlerüstü hedeflerimizdir. Savunma sanayii meselesi, bir hükümetin, bir partinin meselesi değildir, millî bir meseledir; yani, bu istikamette ortaya konulacak olan çizgilerin, hangi hükümet gelirse gelsin, ısrarla takip edilmesi ve günübirlik değişikliklerle tahrip edilmemesi lazım. Zira, savunma sanayiinde kurumları kurmak ve geliştirmek, bu kurumlarda başarılı olarak çalışacak, yüksek performansı olan teknik elemanları, araştırmacıları toplamak, bu çalışmaları devam ettirmek kolay bir mesele değildir.

Süleymaniye Camiiyle ilgili olarak, Rahmetli Mehmet Akif bir şiirinde, "Süleymaniye'nin kubbesini, Selimiye'nin kubbesini yıkmak isterseniz, üç tane ırgata üç tane kazma verin, kubbeyi indirsin; ama, yapmak gerektiği zaman, bir Sinan'la, birde Süleyman lazım" diyor. (RP sıralarındana alkışlar)

Hakikaten, savunma sanayii bu kadar zor bir meseledir.

Sayın Gölhan'ın Millî Savunma Bakanı olmasından fevkalade memnunum, Daha önceki bakanımız da, savunma sanayimize fevkalade yakın ilgi gösteren bir muhterem arkadaşımızdı. Şimdiki Bakanımız da, bilhassa geçmişte sanayi sektörüyle çok yakın münasebetler içinde bir çalışma hayatı olduğu için, inanıyorum ki, önümüzdeki dönemde, kendi Bakanlıkları döneminde, millî savunmanın ve savunma sanayiinin geliştirilmesi için çok daha ileri adımlar atacaktır. Bu istikamette atılacak her türlü adıma destek olduğumuzu da ifade etmek istiyorum.

Bu vesileyle, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin görüşüldüğü bu aşamada, birkaç noktayı daha dikkatlerinize arz etmek istiyorum :

Bunlardan birisi, askerlikle ilgili uygulamalardır. Bunlara ait birçok şikâyetler alıyoruz, bütün milletvekillerinin de bu tür şikâyetler aldığı kanaatindeyim. Açıköğretim öğrencilerinin, ani bir kararla askere sevk edilmesi, bu istikamette karar alınması, geniş bir kitlede ve ailelerinde rahatsızlık uyandırmıştır. tabiî, askerlikle ilgili kanunun buna cevaz verdiğini biliyorum; bu, kanun dışı bir uygulama değildir; ancak, ani bir uygulama olduğu için, intibakta zorluk çıkarmakta ve ailelerin programlarını bozmaktadır. Açıköğretimde okuyan birçok gencimiz aynı zamanda çalışmakta, hatta birçoğu da evli olup, borcu-alacağıyla bir aile düzeni içinde bulunmaktadır; ani bir karar, bunlar için sarsıcı olmuştur.

Öğretmenler, iki aylık temel eğitimden sonra, genellikle -teamül haline gelmiş uygulamalara göre- öğretmen olarak istihdam edilirlerdi; fakat bu dönem, yine ani bir kararla, bunlara tam askerlik yaptırılması öngörüldü. Biraz evvel açıköğretim talebeleri için arz ettiğim gibi, bu karar yine, bunların aile düzenleri bakımından fevkalade sarsıcı ve sıkıntılı olmuştur. Bunların şikâyetlerini alıyoruz.

Yine askerlikle ilgili olarak, tabiî, son zamanlarda, yoklama kaçağı, bakaya ve saklı olarak, askere gitmekten sarfınazar eden, geç giden zümrenin sayısının giderek arttığını görmekteyiz. Yılda 6 bin, 7 bin mertebesinde olan bu sayı, maalesef 1993 yılında, 55 bine gelmiş bulunmaktadır. 1963-1973 doğumlular, yani 20 ila 30 yaş grubu arasında ise 170 bin mertebesinde yoklama kaçağı bakaya ve saklı durumda mükellef bulunmaktadır. Tabiî, bunların sayısı da bugün toplam olarak 250 bin mertebesindedir.

Muhterem arkadaşlar, bunlar da, yine, askerlik meselelerinin yürütülmesinde birtakım tedbirsizlikler içerisinde olduğumuzu göstermektedir. Bu sayılar bu kadar yüksek mertebeye ulaşmadan önce, daha önceden tedbirlerin alınması gerekirdi, maalesef alınmamıştır ve hatta, bundan birbuçuk yıl önce, askerlik süresini onsekiz aydan onbeş aya ve müteakiben de oniki aya indirecek olan bir kanunun çıkarılmış olması da, bu DYP-SHP Hükümetinin, askerlikle ilgili meselelerde, yeterince vâkıf olmadan, ani ve tedbirsiz karar verdiğini göstermektedir.

Bu bütçenin hayırlı olmasını diler, hepinizi hürmetle selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ayhan.

Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Gurhan Çelebican; buyurun efendim.

ANAP GRUBU ADINA GURHAN ÇELEBİCAN (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin çok değerli üyeleri; sözlerime başlarken, hepinizi, Anavatan Grubu ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, 1990'lı yıllar, ulusal ve uluslararası düzeyde hızlı ve kökten değişikliklere yol açan çok önemli olaylara ve gelişmelere sahne olmuş; dünyamızın çok hızlı bir değişim sürecine girişi de, uluslararası siyasal konjonktürde büyük dalgalanmalar yaratmıştır. Dolayısıyla, karar verme mekanizmaları, bundan etkilenerek hızlı çalışmaya zorlanmış ve karar makamları, ciddî sorunlarla karşı karşıya kalmış bulunmaktadır. Artık, günümüzde, optimal sayılan tek bir politika yerine, farklı değişkenleri içeren, birden çok senaryoya uygun, alternatif politikalar üretmek zorunluluğu, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye için de geçerli duruma gelmiştir. Uluslararası ortamda oluşan belirsizlikleri başarıyla aşabilme, en doğru karara en hızlı biçimde varabilme imkânının, ancak bu yöntemle sağlanabileceğini, artık kabul etmekteyiz.

Sayın milletvekilleri, bilindiği gibi, Türkiye'nin dış güvenlik sorunları, yıllar boyunca, Amerika Birleşik Devletleri, NATO ve Sovyetler üçgeni içinde ele alınmıştır; ama, bugün dünya değişmiştir; NATO askerî kanadının kuruluş gerekçesi, Sovyetler Birliğinin ve Varşova Paktının dağılması ve NATO'ya yönelik potansiyel tehdidin de yok olmasıyla ortadan kalkmış görünmektedir.

Bu değişim içinde NATO, kendi tarihinde ilk kez, Kuveyt-Irak anlaşmazlığı ertesinde, kendi siyasî ve askerî misyonunu gözden geçirme zorunluluğuyla karşı karşıya kalmış; kendine, bir tür, uluslararası barış gücü görevini vermiştir.

Ne var ki, müttefiklerin, NATO'yu yaşatmak üzere 1991 yılında kabul ettikleri stratejik kavrama göre, toprak anlaşmazlıkları, etnik rekabetlerle, ekonomik, sosyal ve politik sorunların yaratacağı risklere karşı güvenlik ve istikrar sağlamada görev alması gereken bu teşkilat, Bosna-Hersek faciasına seyirci kalmıştır. NATO, bu tarz tutumunu devam ettirdiği takdirde, kapanış ilamını kendi imzalamış ve ömrünü tamamlamış olacaktır.

Değerli milletvekilleri, Sovyetler Birliğinde çok büyük değişikliklerin husule gelmesi ve birliğin dağılmasıyla, uzun yıllar boyunca dünyamıza hâkim olmuş iki süper güçlü sistem, tek süper güçlü sisteme indirgenmiş görünmekle birlikte, dünyanın yapısının, daima, iki süper güçlü sisteme mütemayil olduğunu da gözardı etmemek gerekir.

Nitekim, Avrupa Devletler Birliği ve hatta Almanya, bugünkü tek süper gücü dengeleme çabası içindeyken, Rusya Federasyonu da, Moskova-Belgrad-Atina ekseni üzerinde ortadoks mihveri kurmak suretiyle, iddiasını sürdürmek hevesi ve gayreti içerisinde bulunuyor; AKKA Antlaşmasını göz göre göre delerek, Sovyetler Birliğinden ayrılan cumhuriyetlere asker yığmaya çalışıyor; nüfuzunu, Orta Asya'dan Kafkasya'ya Baltık Denizinden Balkanlara yaymaya uğraşıyor ve süperlik yarışına kendini sessiz sedasız hazırlıyor.

Sayın milletvekilleri, dünyadaki bu oluşumlar karşısında Türkiye'nin kazandığı yeni konumu kısaca değerlendirmekte yarar görüyorum.

Her geçen gün, eskiye göre daha fazla önem kazanan Türkiye'nin, bölgede karşı karşıya olduğu riskler gittikçe artmakta ve üstlendiği sorumluluklar giderek yoğunlaşmaktadır. Ne yazık ki, yakın bir geçmişe kadar Türkiye'nin çok uzağında cereyan eden silahlı çatışmalar ve siyasî mücadeleler, son yıllarda bölgemize de sıçramıştır. Türkiye'nin siyasal ve ekonomik menfaatlarının bulunduğu, köklü, tarihsel, kültürel ve dinsel ilişkilerinin ve ilgilerinin mevcut olduğu ve aynı kökten gelen insanların yaşadığı ve Türkiye'yi derinden etkileyecek değişmelerin görüldüğü ülkelerde, bizi yakından ilgilendiren ciddî problemler ortaya çıkmıştır. Bu sorunlara, saygınlığımıza yakışır ve menfaatlarımıza uygun çözümler yaratamamış bulunuyoruz. Bu

oluşum ve değişmeleri Türkiye yararına yönlendirme ve o ülkelerde yaşayan soydaşlarımızın derdine çare bulma becerisini sağlayamamış durumda bırakılmaktan duyduğumuz üzüntüyü burada açıkça ifade ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'de hocalık yapan Harward üniversitesi profesörlerinden Victor Ostapchuk, izlediğimiz politikayı "Türkiye, yavaş ve ürkek tavırlarıyla zaman kaybetmiş ve potansiyelini kullanamamıştır. Sorunlarına rağmen, Türkiye'nin, ekonomik ve stratejik gücü vardır. Ankara, eline geçen fırsatları kullanamamış, pasif kalmış, Azerbaycan'da çok şey yapabilecekken başarılı olamamıştır" diyerek eleştirmiştir.

Çok değerli milletvekilleri, biraz da Kıbrıs'tan bahsetmek istiyorum. Dokuz yıldan beri, serbest seçimlerle oluşturduğu parlamento düzenini, yasama, yürütme ve yargılama işlevlerini egemen bir cumhuriyet olarak başarıyla yerine getiren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine, Avrupa Topluluğu devletleri, Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteryası, meşru bir devlet olarak bakmıyorlar. Kıbrıs konusunda, başta Genel Sekreter Butros Gali (Boutros Ghalli) ve Amerika Birleşik Devletler yönetimi olmak üzere, çeşitli odaklar, Türkiye'ye ağır baskı uyguluyorlar. Yunan yanlısı birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Butros Gali'nin "Kıbrıs'ta çözüm" diye ileri sürdüğü düşünceler dizisinin benimsenmesi halinde, Kuzey Kıbrıs'ın, çok kısa zamanda, Bosna-Hersek'in akıbetine uğramasından endişe etmekteyiz. Böylesine zor şartlar içinde yaşanırken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bir müddettir süregelen ve tarafımızdan kaygıyla izlenen iç siyasal çekişmelerin onarılmaz sakıncalar yaratmadan artık sona ermesini temenni ettiğimizi, burada özellikle ve önemle belirtmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, bugün, nasıl, hiç kimse, Sırplarla Hırvatlar bir devlet içinde bir araya getirme düşüncesine sahip olamıyorsa: Çeklerle Slovaklar, nasıl, aynı devleti paylaşmak istemiyorsa; dinleri ve etnik kökenleri tamamen ayrı olan Rumlar ve Türkler, bir federasyon içinde ortak yönetime niçin zorlanmaktadırlar? Bu durumda, Türkiye, federasyon modelinin ve güven artırıcı tedbirler paketinin çözüm olamayacağını en açık üslupla belirtmeli, bugünkü statünün en geçerli çözüm olduğunu dünyaya anlatmalı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin tanınmasını istemekle iktifa etmelidir. Dış güçlerin ve özellikle Amerika'nın telkin ve isteklerine uygun bağımlı bir politika izlemekle, Türkiye, millî davalarını savunmada güç kaybetmiş olacak ve her konuda hayal kırıklığına ve hüsrana uğrayacaktır.

Sayın milletvekilleri, Arnavutluk ve Makedonya'nın varlığına ve bağımsızlığına özen göstermek, Yunanistan'la ilişkilerimiz yönünden büyük bir önem ifade etmektedir. Hiç şüphesiz, bölgemizde Türkiye'nin ağırlığı arttıkça, Yunanistan, müşterek sorunlarımızın çözümüne bakış açısını değiştirmek zorunda kalacaktır.

Aramızda, FIR hattı, kıta sahanlığı, Ege adalarının silahtan arındırılması, Batı Trakya ve Kıbrıs gibi sorunlarımız olan Yunanistan, şimdi, de, Kıbrıs'la ilgili Yunan-Rum savunma doktrinini açıklamakta; Kıbrıs'la sıkı savunma işbirliğiyle yetinmeyerek, Kıbrıs, Trakya ve bu iki bölgenin ortasındaki Ege'yi millî savunma bölgesi ilan etmekte; Türkiye'nin bölünmesini istediklerini, bakanlarının ağzından pervasızca söylemekte; DEP kongresine katılan milletvekilleri, bölücülüğü destekleyen konuşmalar yapmakta ve açıkça Ankara'ya meydan okumaktadır. Bu, düşmanca bir tutumdur ve Türkiye'nin barışçı çabalarını sonuçsuz kılmaktadır. Düşmanlık yapana düşmanca bakılmalı ve uygun bir politika tespit edip, öyle davranılmalıdır; ama, hükümet, halen, bir değerlendirme bile yapamamış ve önlemi nedir, açıklayamamıştır.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; ülkemiz, henüz istikrara kavuşmamış olan, besledikleri emeller Türkiye'nin ulusal çıkarlarına ters düşen, radikal dincilere ve teröristlere destek veren, onları güçlendiren ve bölgede her an huzursuzluk yaratabilecek ve savaşa sebep olabilecek yakın ve uzak komşularla çevrili bulunmaktadır. Kuzey Irak'taki otorite boşluğu ise, durumumuzu daha da zorlaştırmaktadır. Bu bölgede federe Kürt devleti kurulması teşebbüsü, Irak'ın toprak bütünlüğünün bozulmak istenmesi, ülkemizin menfaaatıyla tamamen zıt olgulardır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sırası gelmişken, Çekiç Güç diye adlandırılan "Provide Comfort" konusuna da değinmek istiyorum.

Bilindiği gibi, Saddam'ın Kuzey Irak'ta yaşayan halka reva gördüğü insanlık dışı muameleyi önlemek, Türkiye'ye sığınan insanların Irak'a geri dönüşlerini sağlamak, iaşe ve ibatelerine yardımcı olmak ve 36 ncı paralelin kuzeyinde yapılması muhtemel askerî harekâtlara karşı caydırıcı güç bulundurmak maksadıyla Birleşmiş Milletler kararlarına istinaden, çokuluslu bir askerî birlik teşekkül ettirilmiş ve Türkiye'de konuşlandırılmıştır. Aradan geçen bunca zaman içinde oluşan yeni şartların getirdiği değişiklikler dikkate alınarak, Çekiç Güç'ün bölgede konuşlandırılma durumunun yeniden dikkatle değerlendirilmesinde ve neticeden Yüce Meclise bilgi verilmesinde zaruret olduğu kanaatindeyiz.

Diğer taraftan, toprak bütünlüğünü ilke olarak kabul ettiğimiz Irak'ın Kuzey bölgesinde Bağdat yönetiminin herhangi bir askerî harekatta bulunmamasının garantiye bağlanması kaydıyla ve "Projede Comfort" denilen himayenin bağımsız bir Kürt devleti oluşturmasını engellemek mülahazasıyla sunî olarak yaratılan 36 ncı paralel sınırının kaldırılması hususunun tartışmaya açılması da artık gündeme getirilmelidir.

Bu arada özellikle belirtmek istiyorum ki, Hükümet, bölgedeki Türkmen varlığını âdeta bilmezlikten gelmekte ve Somali'ye yardım için çaba harcarken, Bağdat ile kürtler arasına sıkışmış olan ve 36 ncı paralelin kuzeyinde yaşamakta olan kesimi Birleşmiş Milletlerin hiçbir yardımı ulaşmadığı için açlıktan ve ilaçsızlıktan ölen bu insanları unutmuş görünmektedir.

Sayın milletvekilleri, geçen yılki konuşmamda "Türkiye, bölgede, giderek daha önemli bir rol üstlenmek zorunda ve yolunda bulunmaktadır; bu rol, gerek Türkiye gerek Türk asıllı cumhuriyetler açısından çok olumlu neticeler sağlayacaktır" demiştim. Maalesef, bu yöndeki ilişkilerimiz gerekli beceri içinde geliştirilememiş ve tarihî bir fırsat kaçırılmıştır. Azerbaycan'a gerekli yardımın sağlanamayışı, uluslararası anlaşmaların Türkiye'ye verdiği hakların kullanılamayışı ve Ermenistan'ı şımartacak açıklamaların yapılması, hem Azerbaycan'ın -sonra da Gürcistan'ın- Rusya'nın kucağına atılmasına hem de Türkiye'nin önemli menfaaatlarını kaybetmesine ana sebep olmuştur. Ayrıca, takip edilen bu başarısız politika, hiç şüphesiz, Türk asıllı devletlerin Türkiye'ye olan güvenlerini kaybetmesinin neticesini de tevlit etmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonunun, yeniden yapılanmasının ve ileri teknolojiye sahip olmasının ehemmiyetini belirtmek üzere, Türkiye'nin, değişen dünya şartları içindeki konumunu, bulunduğu bölgedeki önemini yüklenmiş olduğu rolünü ve her an karşı karşıya kalacağı kritik durumları ifade etmeye çalıştım. Türk Silahlı Kuvvetleri, 780 bin kilometrekare yüzölçümünde toprakları, 2 750 kilometre uzunlukta sınırları, 8 300 kilometre uzunluğunda kıyıları olan yurdumuz üzerinde, ülkemizin bağımsızlığını, bölümsüzlüğünü korumak, iç ve dış güvenliğimizi sağlamak, ülkemizin etrafında doğması muhtemel tehlikelere karşı hem büyük savunma gücüne sahip olmak hem de caydırıcı kuvvet niteliği kazanmak zorundadır.

Çok değerli üyeler, ülkemizin çevresinde esasen mevcut olan tehdidin, çeşitli kaynaklardan güç alarak ve artarak devam ettiği görülmektedir. Değişen koşullar ise, yurt dışından sağladığımız askerî yardımın azalması ihtimalini doğurmaktadır. Bu durum, başlanan modernizasyonun hızla sürdürülmesi için 1985 yılında ANAP döneminde çıkarılan kanunla kurulan Savunma Sanayii İdaresi ile Destekleme Fonunun önemini ve gereğini ortaya koymaktadır.

Bu arada şu hususu da özellikle vurgulamak istiyorum : Silahlı Kuvvetlerimizin sayısal olarak küçültülmesi her defasında daha ufak bir sayı telafuz edilerek sık sık gündeme getirilmekte, böylece bütçede tasarruf sağlanacağı ifade edilmektedir.

Silahlı Kuvvetlerimizin sayıca küçültülmesi, ancak, modernizasyon sağlanarak, yüksek hareket kabiliyeti ve vurucu güç kazanmak, ileri teknoloji ürünü silah, araç ve gereçlere sahip olmak ve çok kaliteli uzman personel yetiştirmek suretiyle mümkün olabilecektir.

Bu koşullar gerçekleşse dahi, Türkiye'nin büyüklüğünden, kara ve deniz sınırlarının uzunluğundan, altyapısı ve coğrafî konumunun getirdiği zorluklardan, çevresini saran tehlikelerden doğan sorunlar asker mevcudumuzun belli bir sayının altına indirilemeyeceğini açıkça göstermektedir. Nitekim, Millî Savunma Bakanının son günlerdeki ifadesinde yer alan, öğrencileri askere alma niyeti de, geçen yılın bütçe görüşmeleri sırasında belirttiğim görüşü doğrulamış bunmaktadır.

İçinde bulunduğumuz şartlar muvacehesinde sahip olmamız gereken asgarî asker sayısı yetkililerce artık tespit edilmeli ve mümkün olamayacak uygulamaların ikide bir söz konusu edilmesi huyundan vaz geçilmelidir.

Sayın Milletvekilleri, güvenlik sorunları müzakere edilirken tavsiye kararlarıyla Hükümetimizi bir ölçüde yönlendiren Millî Güvenlik Kurulunun yapısının değişmesi gereği hemen ön plana çıkmaktadır. İleriki yıllarda muhtemelen Hükümete başkanlık edecek olan Anamuhalefet Partisi Liderinin, millî menfaatlarımızın müzakere edildiği bu kurulda aza olarak görev alması için, Anayasanın 118 inci maddesinde gereken değişiklik yapılmalıdır. Böyle bir yasal değişiklik sırasında, ayrıca, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığının bağlı bulunduğu İçişleri Bakanının da Yüksek Askerî Şûraya üye olarak iştirakinin sağlanması için, 1612 sayılı Kanunun 2 nci maddesine gerekli ilave yapılmalıdır.

Diğer önemli bir husus ise, Kara, Hava ve Deniz Kuvvetlerinde olduğu gibi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Teşkilatlarında da, üst kademe komutanlarının, mutlaka kendi bünyelerinden yetişmesi ve seçilmesidir. Her komutanlığın,müşterek askerî hizmetler haricinde yüklendikleri görevler sebebiyle, farklı eğitime, ihtisasa ve tecrübe, birikimine ihtiyaçları olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Jandarma Genel Komutanlığında 1950'li yıllarda mevcut olan orgeneral ve korgeneral kadroları, 1960'lı yıllarda kaldırılmış, 1978 yılında tekrar getirilmiş, 1981 yılında ise Kara Kuvvetleri kadrosuna iade edilmiştir. 1983'te bir kez daha değişiklik yapılarak, 2 korgeneral kadrosu, Jandarma Genel Komutanlığına verilmiştir. Bu komutanlıkta dirayetle görev yapacak nitelikte ve kıdemde generaller olmasına rağmen, bu kadroların boş bırakılmasının nedeni anlaşılamamaktadır. Genel Komutanlığın bünyesinde orgeneral ve korgeneral kadroları mevcut bulunmalı, yapılan yanlışlık düzeltilerek, ülke güvenliği için cansiperane ve fedakârane vazife yapan genç subaylarımızın ve generallerimizin, zamanı gelince, en üst rütbelere yükselme umutları ve gayretleri kırılmamalıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı nın 1994 malî yılı bütçesiyle ilgili birkaç hususa da bu arada değinmek istiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonunda 77.6 trilyon olarak bağlanan Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, 1993 yılına göre her ne kadar yüzde 87.61 artış gösteriyorsa da, enflasyonun tesiri ve içinde yaşanılan şartlar dikkate alındığında, bütçede büyüme olmadığı görülmektedir.

42 trilyonluk "diğer cariler" kalemi içinde yer alan ve savunma araç, gereç ve hizmetlerine ayrılan 18.4 trilyon tutarındaki ödenek giderilmesi planlanan ihtiyacı karşılamada çok yetersiz kalmaktadır.

Sınırlarımızdan kuş uçurulmayacağı ifade edilirken, sınır güvenlik sistemleri için ayrılan 1 trilyon lira yetersizdir; bunun ikiye katlanması gerekmektedir. Esasen, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin genel bütçe içindeki yeri, geçen yıl yüzde 10.4 iken, bu yıl yüzde 9.5'e düşmüş bulunmakta ve böylece, millî savunmamıza verilen değerin ölçüsü belirtilmiş olmaktadır!..

Rakamların ortaya koyduğu gibi, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi, asgarî şartları dahi karşılayamayacak kadar kifayetsizdir.

Savunma Sanayii çalışmalarında gözlenen duraklama, maalesef kaygı verecek bir gerçektir.

Görülüyor ki, Türkiye'nin savunma alımları için her yıl tahsis ettiği 2 milyar doların üstündeki kaynağın Türk sanayiine aktarılmasının, millî sanayie ekonomiye ve işsizliğin giderilmesine sağlayacağı büyük kazanç göz ardı edilmektedir. Hükümetin frene basması, çok önemli temel stratejilerin uygulanmasında aksaklıklara sebebiyet vermektedir.

Sayın milletvekilleri, bütçeye konulan ödeneklerle, ancak, başlanılmış olan projelerin devamı sağlanılmaya çalışılmakta, yeni projelerin uygulanması, maalesef gelecek yıllara ertelenmiş bulunmaktadır. Oysa, muhalefet ve İktidar milletvekillerince, Plan ve Bütçe Komisyonunda müştereken önergeler verilmiş, kendi bütçelerinde karşılanamayan ihtiyaçları için, Silahlı Kuvvetlere, Jandarma ve Emniyet teşkilatlarına, 10'ar trilyon, ceman 30 trilyon lira ilave edilmesi istenmiştir. Bu talepler, maalesef Hükümet tarafından havuza atılmış, kale alınmamış ve uyutulmuş bulunmaktadır. Biz ANAP Grubu olarak, genel bütçenin diğer bölümlerinden yüzde 5 kesinti yapılmasını ve Güneydoğu ve Kafkaslar'daki gelişmeler de dikkate alınarak, ülkemizin iç ve dış güvenliği yönünden çok önemli olan bu ihtiyaçların mutlaka karşılanmasını gerekli görmekteyiz. Aksi halde, Hükümetin, telafisi imkânsız neticelere sebep olacağı bakımından, son derece endişe etmekteyiz.

Sayın milletvekilleri, tedarik programlarına kaynak ayrılmadığı için Savunma Müsteşarlığına verilen ve gittikçe artan tedarik görevi, tamamen ortak üretim amacına matuf olan fon sistemini tahrip etmiş ve genel bütçeden desteklenmesi gereken fon, bütçe açıklarını kapatmak için kullanılır hale getirilmiştir. Gerekli önlemler alınarak, içinde bulunduğumuz kritik dönemde, hiçbir komşumuzun, Silahlı Kuvvetlerimizin gücünden şüphe etmemesi için, ilave kaynaklar mutlaka yaratılmalı; özellikle iç güvenliğe dönük olarak yapılan planlamalar, bütçe tasarrufu sebebiyle katiyen aksatılmamalıdır.

Sayın milletvekilleri, Anavatan İktidarında başlatılan ve tamamlandığı zaman, Silahlı Kuvvetlerimizin komuta kontrol amaçlarına uygun, güvenilir ve kaliteli haberleşme sağlayacak olan TAFİCS Projesinin bir an önce hayata geçirilmesinde, millî güvenliğimiz açısından zaruret görülmektedir. Bugüne kadar ihmal edilen ve ayrılmış ödenekleri dahi kullanılamayan projeye, iç güvenlik ihtiyacı da dikkate alınarak, gereken önem mutlaka ve hızla verilmelidir.

Sayın milletvekilleri, şimdi de, iç güvenliğimizi sağlayan Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığıyla ilgili birkaç hususu dile getirmek istiyorum.

Jandarma teşkilatının en büyük problemi, ileri teknoloji ürünü silah, araç ve gerece yeterince sahip olamamasıdır.

Jandarmamızı daha güçlü kılmak ve bölücü eşkıyayı bir an önce yok etmek için ileri teknolojinin imkânlarıyla daha çok donatmamızın kaçınılmaz bir zaruret olduğunu asla unutmamamız ve özellikle helikopter ve zırhlı araçların tedariki için her an emre amade tahsisatı mutlaka bulundurmamız şarttır.

Ayrıca, güvenlik kuvvetleri mensuplarının morallerini yükseltmek, istikbale güvenle bakmalarını sağlamak üzere sosyal şartlarında gerekli iyileştirmeleri yapmak, Hükümetin üzerine düşen önemli bir görev olmaktadır.

Bu meyanda değerli hizmetleri takdirle anılan OYAK'ın katkılarını artırmasının da büyük destek ve moral sağlayacağını ifade etmekte yarar görüyorum.

Sayın milletvekilleri, terörizmin önlenmesinin uzun zaman alacağı bilinmekle beraber, tesirli netice için, öncelikle, bölgeye mahsus bir istihbarat teşkilatı, özel tahsisat ve sarf yetkisiyle mücehhez olarak kurulmalı, çok hızlı, gizli ve doğru işleyen bir haber alma teşkilatı sağlanmalı ve olaylara anında müdahale imkânı verecek hızla araç, gereç ve ulaşım imkânı mutlaka yaratılmalıdır.

Terörizm ve bölücülükle iç ve dış mücadelede münhasıran diplomatik ortam ve destek yaratmak, haklılığımızı savunmak üzere, Dışişlerinde "özel ihtisas masası" kurulmalı ve tecrübeli diplomatlardan müteşekkil bu heyet, sürekli hareket halinde, diplomatik temaslar içinde olmalıdır.

Koruculuk sistemi, ilçe emniyet amirine bağlanmak üzere, şimdilik ilçe jandarma komutanı emrinde, adi zabıta vakalarına ve köyü savunmaya yönelik polis teşkilatına dönüştürülmeli; şehir içlerinde özel polis timleri, şehir dışlarında jandarmaya bağlı profesyonel özel harekât timleri teşkil edilmeli, mevcudu hızla çoğaltılmalıdır. Bu suretle, teröristler ve bölücü eşkiyayla mücadele daha etkili olacak ve güneydoğu probleminin en önemli bir yönüne çözüm getirilecektir.

Diğer taraftan, terörist örgütlere katılan gençlerin katılma nedenlerini araştırıp tespit etmek ve ortadan kaldırmak üzere, psikolog, kriminolog ve uzman hukukçulardan teşekkül edecek ve mahallî çalışmalar yapacak heyetlerin kurulması da, sorunun diğer bir yönüne yarar getirecektir.

Ayrıca vurgulamak isterim ki, ANAP İktidarı döneminde başlatılan sınır ticareti, GAP televizyon yayınları,Pişmanlık Yasası ve sıkıyönetimin yerine olağanüstü hal adı altında getirilen sivil yönetim gibi, mutlak yararı tespit edilen uygulamaların, günün icaplarına göre revize edilmesinde ve geliştirilmesinde çok geç kalınmıştır.

Sayın milletvekilleri, 3497 sayılı Kanunla, kara sınırlarımızın korunması görevinin jandarmadan alınıp Kara Kuvvetlerine verilmesine rağmen, devir işleminin çok yavaş yürütülmesi yüzünden, hâlâ Suriye, Irak ve İran hududunda 850 kilometrelik bir kesimin jandarma sorumluluğunda bulunduğu görülmektedir. Jandarmadan bu görev bir an önce alındığı takdirde, personel yetersizliğine bir rahatlama gelecek, iç güvenlik hizmetlerindeki etkinliği artacaktır.

Ceza ve tutukevlerinin dıştan korunması, hükümlülerin nakil ve muhafazasının jandarma bünyesinde kurulacak ayrı bir teşkilata devretilmesi, mensuplarının bu görevler için eğitilmesi, polis teşkilatı bulunmayan 250 kadar ilçede polis teşkilatı kurulması ve millî ekonomiye veya devletin varlığına önemli ölçüde katkısı bulunan kamuya veya özel veya tüzelkişilere ait yerlerin korunmasını sağlamak üzere, 2495 sayılı Kanun mucibince, özel güvenlik teşkilatlarının bir an önce kurulması gereklidir. Böylece, jandarma, terörle mücadele çok daha güçlü ve etkili olacaktır.

Çok değerli milletvekilleri, güneydoğunun sosyal ve ekonomik kalkınmasının sağlanması, siyasî ve askerî sorunlarının çözüme bağlanması maksadıyla, Hükümetçe alınacak prensip kararları çerçevesinde, bölge yönetimi, acil tedbir olarak, özel yetkilerle mücehhez bir bakanın siyasal sorumluluğuna verilmeli; terörizm ve bölücü eşkıyayla mücadelenin sevk-i idaresi, bu siyasal sorumluya bağlı bölge güvenlik komutanlığına tam ve özel yetkiyle bırakılmalı; gereksiz yetki paylaşılması ve kargaşası mutlaka önlenmeli; iç güvenlik ihtiyaçlarının, 1050, 2886 ve 832 sayılı Kanunlara bağlı olmaksızın anında tedariki için, sorumluluk verilen bu Bakan yetkili kılınmalı; kusursuz bir koordinasyon sistemi kurulmalıdır.

Genelkurmay Başkanlığı İçişleri Bakanlığı,Millî Savunma Bakanlığı, Bölge Valiliği, Asayiş komutanlığı ve diğer askerî ve mülkî makamlar arasında dağılan, bölgeyle ilgili yetkiler, tek elde toplanmalı; gerekli finansman, askerî destek ve yasal düzenlemeler, anında, tereddütsüz sağlanmalıdır.

Bu meyanda, mahkemelerin hızlı çalışmasını ve kararlar almasını sağlamak üzere yasalarda özel düzenlemeler mutlaka yapılmalı, terörle ilgili meşhud suçlarda temyiz işlemi derhal neticeye bağlanmalıdır.

Sayın milletvekilleri, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın, barışı sağlamada silahlı mücadele kadar etkili olduğu da asla unutulmamalıdır. Yurt dışından ve yurt içinden vaki insan göçünü, devletimiz, Türkiye'nin kalkınmış her kesiminde var olan denge içinde aynı nispette ve ölçüde, GAP gibi büyük insangücü gerektirecek bölgelere yöneltmeyi ve bu insanları, mal ve can güvenliğini sağlayarak, toprak ve iş sahibi yapmayı hedefleyen bir iskân politikası geliştirmek ve bu suretle, çeşitli kökenden gelen vatandaşlarımızın birlikte, kardeşçe ve barış içinde yaşama imkânını yaratmak zorundadır.

Bu meyanda ifade etmek isterim ki, korku sebebiyle terk edilen veya güvenlik sebebiyle boşaltılan köy ve mezra halkının, bölgedeki büyük şehirler etrafında gecekondu mahalleleri yaratacak şekilde konuşlandırılması mutlaka önlenmeli ve bu insanlar, batıdaki devlet arazileri üzerine yerleştirilerek himaye edilmeli, toprak ve iş sahibi yapılmalıdır. Böylece, açılan ve kanayan bir yaraya gerçekçi ve sağlıklı bir çare bulunmuş olacaktır.

Değerli milletvekilleri, denizlerimizin ve kıyılarımızın korunmasına gelince :

Sahil Güvenlik Komutanlığı, fevkalade mahdut imkânlarla kanunların kendisine verdiği görevleri en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmaktadır. Sahil Güvenlik Komutanlığı, hükümranlık haklarımızın bulunduğu sularda silah, tarihî eser, narkotik emtia ve benzeri her türlü kaçakçılık faaliyetlerini önlemekle ve denizde can ve mal güvenliğini sağlamakla vazifelendirilen ve ayrıca, deniz kirliliğini önlemekle sorumlu bulunan tek kuruluştur. Bu görevlerini yapabilmek için, özenle yetiştirilmiş uzman personel kadrosuna sahip olması gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri, kıyılarımızın korunması, kara sınırlarımızın çok sıkı kontrol altına alınmasıyla bağlantılı olarak şimdi daha fazla önem kazanmaktadır. Komutanlık, subay ve astsubayları, iki üç yıllık rotasyona tabi olan bine yakın personelle, 30'u eski 52 bot, 3 helikopter ve 1 uçakla, kendisinden beklenen hizmetin ifasında elbette büyük güçlüklere maruz kalacaktır. Tesirli bir hizmet için, 2692 sayılı Kanunda lüzumlu değişiklikler yapılmak suretiyle, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Jandarma gibi,İçişleri Bakanlığı teşkilatı içine alınmalı, Deniz Harp Okulu ve Akademisinde özel kontenjana sahip kılınmalı, biri koramiral olmak üzere, 7 amiral kadrosu, kendi bünyesinde mevcut bir güvenlik kuruluşu haline getirilmeli, personel, askerlik görevinin dışındaki diğer hizmetleri için özel eğitime tabi tutularak yetiştirilmelidir.

Komutanlığın bu kadar geniş bir saha içindeki görevlerini tam olarak yapabilmesi için, hiç değilse, yüksek teknolojiye sahip 200 bot, 40 helikopter, 10 uçak ve yeterli sayıda kara aracıyla teçhiz edilmeli, özellikle, yıllardır savsaklanan bot projesi hızla devreye sokulmalıdır.

Komutanlığın görevlerinden beklenen faydanın sağlanması ve neticenin alınması için, deniz ceza ve idare mahkemelerinin kurulmasını ve teşkilatın icraatı sırasında kestiği cezaların bir bölümünün komutanlık emrine aktarılmasını sağlayan kanunların çıkarılması lüzumunu da ayrıca ilave etmekte yarar görüyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; devletimizin ve milletimizin bekası, bölünmez bütünlüğünün korunması, terörizme hizmet eden eşkiyanın en kısa zamanda tamamen yok edilmesi için gerekecek her nevi tedbire, bunların getireceği maddî ve manevî yüke milletimizin tevekkülle göğüs gereceğinden,gereken fedakârlığı isteyerek yapacağından kuşku duymuyorum.

Artık, toplum olarak, partiler olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, ülkemizin iç ve dış güvenliği sağlanmadıkça, ekonomik kalkınmamızın da, sosyal kalkınmamızın da gerçekleşemeyeceğine inanmalıyız.

Bugün güvenlik için yapılan harcamaları, ülkenin geleceği ve kalkınması için bir yatırım olarak kabul etmeliyiz.

İç ve dış güvenliğin sağlanması, ekonomik kalkınmamızın "olmazsa olmaz" (sine quo non) koşuludur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anavatan Partisinin çok değer verdiği fedakâr silahlı kuvvetlerimizin ihtiyaçlarını yeterince karşılayamayan millî savunma bütçesinin 1994 yılı için yeterli büyüklükte hazırlanmasını geçen yıl yaptığım konuşmada temenni etmiştim;maalesef, bu yıl da tatmin edici seviyede hazırlanamadığını gördüğüm bütçenin vatanımıza, milletimize ve silahlı kuvvetlerimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, Anavatan Partisi Grubu ve şahsım adına hepinize saygılar sunuyor, güvenlik kuvvetlerimizin şahadet mertebesine erişmiş tüm mensuplarına Cenabı Hak'tan rahmet niyaz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çelebican.

Gruplar adına konuşmalar bitmiştir.

Sayın Bakan, konuşacak mısınız?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI MEHMET GÖLHAN (Sakarya) — Bir sonra konuşayım.

BAŞKAN — Şahıslar adına, lehinde konuşmak üzere, buyurun Sayın Rıza Müftüoğlu.

RIZA MÜFTÜOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı bütçesiyle ilgili görüşlerimi arz etmeden önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Birkısım çevreler, Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin genel bütçedeki payının yüksek olduğunu belirtmektedirler. Ülkemizde zaman zaman "Barış, silahsızlanma" gibi sevimli kavramlara sığınılarak silahlı kuvvetlerimizin ülke kalkınmasına bir engel teşkil ettiği yolunda görüşler ileri sürülmüştür. Bu tip görüşler ve 1994 yılı bütçesinde de Millî Savunma Bakanlığı payının yüksek olduğu noktasındaki fikirler, ülkemiz bakımından hiç doğru olmayan görüş ve fikirlerdir. Her şeyden önce şu gerçeği kabul etmek durumundayız ki, Silahlı Kuvvetlerimiz ne kadar güçlü olursa, kalkınmamız o kadar hızlı ve yüksek olur. Bunun birden çok sebepleri vardır. Birincisi, bir millet için en pahalı şey bağımsızlık, özgürlüktür. Bu bakımdan, özgürlük ve bağımsızlık için yapılacak yatırımlar en ucuz yatırımlardır.

İkincisi, güçlü silahlı kuvvetlere sahip olmak, dış ilişkiler, siyasî ve ekonomik ilişkiler açısından da ayrı bir üstünlüktür. Bu üstünlük, maharetli bir müteşebbis, usta bir diplomat gibidir.

Bir üçüncüsü ve belki de en önemlisi, Silahlı Kuvvetlerimizin caydırıcılığının ülke içi sorunlardaki etkisidir. Bugün Silahlı Kuvvetlerimiz, istenilen düzeyde bir caydırıcılık noktasında olmuş olsaydı, PKK terör örgütü, Yunanistan, Ermenistan ve Suriye tarafından bu seviyede desteklenemezdi ve PKK terör örgütü, bu noktada bizleri rahatsız edemezdi.

Bir ülke iç kargaşayla uğraşırsa, terörü önlemek için zaman kaybı, para kaybı ve kıymetli kadrolar kaybına uğrarsa, o ülkenin kalkınması mümkün olmaz. Kalkınmanın ekonomik metotları ve kanunları, ancak huzurlu bir ülkede tatbik edilebilir. Türkiye, bugünkü ortamında ekonomik meselelerini çözemez, arzuladığı kalkınmayı gerçekleştiremez. Sihirli formüller bulunsa bile, bunların uygulanabileceği ortam, huzur ve güven ortamı olabilir.

Bütün bu sebeplerden dolayıdır ki, Türk Silahlı Kuvvetlerinin gücü, Rusya Federasyonu hariç, bütün komşu ülkelerin silahlı kuvvetlerinin toplamından daha güçlü olmalıdır. Bizim Silahlı Kuvvetlerimizin gücünün, Suriye, Irak, İran, Yunanistan ve Bulgaristan'ın silahlı kuvvetleri toplamından daha kuvvetli olması halinde, PKK veya benzeri amaçlı hiçbir örgüt bu seviyede bizleri rahatsız edemez; yani, her ülke bilmelidir ki, Türkiye'nin içişlerine karışmak, elini ateşle yıkamak gibidir. Bu noktaya gelmeliyiz. Bazı sevimli kelimelere sığınıp, bu hedefi yakalamada engelleyici olmak doğru değildir.

Türkiye, sahip olduğu coğrafî konumu sebebiyle de, tarih boyunca önümüze konan gerçekler sebebiyle de, silahlı kuvvetlerinin gücünü bu seviyelere çıkarmalıdır.

Türk Ordusunun bazı uygulamalarından, bazı icraatlarından rahatsız olabilirsiniz. Bu, ayrı bir konudur; ancak, güçlü bir ordu, bağımsızlık demektir, huzur ve güven demektir, kalkınma demektir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin, yıllarca PKK ile yapmış olduğu mücadele ortada dururken, bugün meydana gelen bazı gelişmeler sebebiyle siyasî çözüm-askerî çözüm tartışmalarının ortaya atılmasını; bazı gazetelerin manşetlerinde "Genelkurmay siyasî çözüme karşı değildir" şeklinde haberlerin yer almasını; "Ver kurtul, vur kurtul, sev kurtul" gibi dibi boş sloganların ortaya atılmasını, biz büyük bir endişeyle takip etmekteyiz ve bütün bunların bir ihanetten mi kaynaklandığı yada bir gafletten mi kaynaklandığı noktasında ciddî endişeler taşımaktayız. Bir kere, Türkiye'de "Ver kurtul" diyenler, daha çok kendi egosu etrafında, ferdiyetçiliği etrafında, çemberinde daralmış zavallı insanlardır. Bunlar, babalarının mallarını mı veriyorlar ki, verip kurtulmayı teklif edebiliyorlar.

"Vur kurtul" diyenlerin de, PKK'nin mı vurulması gerektiği, yoksa bölge halkının mı vurulması gerektiği noktasında da bazı kapalı ifadelerin altına sığınmaktadırlar kanaatindeyiz. Vurulması gereken, PKK'dır.

"Sev kurtul" diyenlere de, sadece sevilmesi gerekenin büyük Türk Milleti olduğunu, bu topraklar üzerinde yaşayan vatandaşlarımız olduğunu hatırlatmak istiyoruz ve bu şekilde kavram kargaşasına sebebiyet verecek sloganların ortaya atılmasının yanlış olduğunu beyan ediyoruz.

Siyasî çözüm noktasında bu tartışmaların, gerçekten niçin ortaya atıldığı dikkatlice takip edilmelidir. Siyasî çözümden ne kastedildiği bazı dergilerde ve gazetelerde yer almaktadır. Ancak, bu kürsülerden ve bazı toplantılarda beyan edilen siyasî çözüm bugüne kadar açıklığa kavuşmamıştır. Ne olduğu belli olmayan ya da tam anlamıyla söylenmeyen bu cümlelerin, bu fikirlerin, artık ortaya atılması çok mahzurludur. Eğer bundan kasıt, federatif sistem, Kürtçe eğitim gibi tekliflerse, şu bilinmelidir ki; bu ve buna benzer teklifler Türkiye Büyük Millet Meclisinde, hangi seviyede olursa olsun, getirilir, belli bir ciddiyetle ele alınırsa, Türkiye ayağa kalkar ve Türk Milleti ayağa kalkarsa, bunu da hiçbir güç önleyemez.

Millî Savunma Bakanlığı 1994 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize ve devletimize hayırlı olmasını diliyor; hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (MÇP, DYP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Müftüoğlu.

Sayın Bakan, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI MEHMET GÖLHAN (Sakarya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının bütçesi üzerindeki görüş ve düşüncelerimi ifade etmeden önce, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Huzurunuza getirilmiş bulunan Millî Savunma Bakanlığının bütçesi, gayet tabii ki, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal durumu göz önüne alınarak, gayet tabiî ki, dünyadaki milletlerin birbirleriyle olan siyasî görüşmelerinin neticeleri nazarı itibara alınarak, tabiîdir ki, kalkınma planları ve Silahlı Kuvvetlerimizin stratejik hedef planları göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

Gerek bu Yüce Kubbe altında, gerekse Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler sırasında söz alarak bize yol gösteren, bize ışık tutan değerli milletvekillerime huzurunuzda teşekkürü, yapılması gerekli zevkli bir görev olarak addediyor, kendilerine teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, ülkemizin savunma politikasını ilgilendiren ve yakın çevremizde cereyan eden olaylara kısaca değinmek istiyorum.

Dünyada, gerçekten çok büyük ve çok süratli değişmeler olmaktadır. Sovyetler Birliği dağılmış, Varşova Paktı yıkılmış, Doğu ile Batı arasında senelerdir süren soğuk savaş sona ermiştir. Ancak, Türkiyemizin içinde bulunduğu coğrafik bölgede bir belirsizlik ve istikrarsızlık ortaya çıkmıştır.

Dünyada, yine son yıllarda gözlenen bir husus; artık eskisi gibi ideolojik çatışmalar yoktur. Bu ideolojik çatışmalar ortadan kalkmış, bunun yerine milliyetçilik akımları gelişmiştir. Gerek Balkanlar'da, gerek Ortadoğuda ve gerekse Kafkasya'da sürüp gelen çatışmalar, gerçekten Türkiye'yi, dikkatle ve zaman zaman da endişeyle bunları takip etme noktasına getirmiştir.

Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla meydana çıkan yeni cumhuriyetler içinde ciddi olarak yaşanan ekonomik, sosyal ve yapısal problemler, Güney Kafkasya'daki çatışmalar, Bosna-Hersek'teki trajik olaylar, Rusya Federasyonunun AKKA Antlaşmasını kendisine göre yorumlama istekleri, Körfez Savaşı sonrasında komşularımızda belirgin bir şekilde görülen silahlanma yarışı ve buna ilaveten, nükleer silahlara sahip olma gayretleri, Türkiye'nin çevresindeki risk ve potansiyel tehlikeleri belirtme bakımından, üzerinde durmayı arzu ettiğim hususlar oldu.

Gayet tabiî, Türkiye, Rusya'nın demokratik bir yapı içerisinde istikrara kavuşmasını arzu etmektedir. Ancak, senelerdir monarşik bir düzenle yönetilen bir ülkede, birden bire demokrasinin yeşerip gelişmesini beklemek de mümkün değildir. Demokratik kurum ve kuralların işleyebilmesi için belirgin bir süreye ihtiyaç vardır. Bu süre, hem Türkiye'nin savunması bakımından, hem de aynı zamanda Avrupanın yeni güvenlik yapısı için önem taşımaktadır.

Yine cumhuriyetlerde ortaya çıkan ekonomik sıkıntılar, halk yığınlarında psikolojik birtakım etkiler yaratmış ve hakikaten maddî çöküntülere, psikolojik aşınmalara sebebiyet vermiş, aşırı milliyetçiliği ve fanatizm fırtınalarını doğurmuştur. Aynı bölgede yer alan Türkiye, laik ve demokratik yapısıyla, bu fırtınaların yaygın hale gelmesinin önünde yükselen bir kaledir, bir baraj görünümündedir.

Değerli milletvekilleri, gayet tabiî ki, dünyadaki bu oluşumlar içinde Birleşmiş Milletlerin de, bu çatışmaları, bu çarpışmaları, bu akımları önlemek için birtakım gayretleri vardır. Gerek Bosna-Hersek'te devam eden insanlık dışı vahşet olaylarının ortadan kalkması ve gerekse Azerbaycan-Ermenistan arasındaki çatışmaların durdurulması konusunda Birleşmiş Milletlerin almış olduğu kararlar, maalesef tam olarak yerine getirilememiştir. Alınan bu kararların uygulamada etkinliği görülememiştir. Evet, kararlar alınmıştır alınan bu kararlar doğrudur; ancak, etkinliği sağlanamamıştır ve Türkiye 2 seneden bu yana, bu iç savaşların, bu savaşların durdurulması yönünde gerekli olan platformlarda mücadelesini yapmış ve her zaman bu mücadeleyi yapmaya devam etmiştir. Ayrıca, Birleşmiş Milletlere, gerek Bosna-Hersek'te, gerek Azerbaycan'da, her türlü yardımı, istendiğinde yapacağını ve vereceğini beyan etmiştir. Türkiye Azerbaycan için her türlü imkânı kullanmıştır ve her şeyi yapmıştır.

Değerli arkadaşlar, tabiî ki, bugün hiçbir devlet bağımsız değildir. Birleşmiş Milletleri bir tarafa bırakarak, Türkiye'nin bir başka ülkede savaşa girmesi mümkün değildir. Bu, büyük bir risktir; ama, elinden gelen her türlü maddî ve manevî desteği sağlamıştır. Savaşacak olanların, herhalde, her ülkenin kendi çocukları, kendi askerleri olması gerekir.

Evet, buğday konusunda Ermenistan'a yardım yapılmıştır, bu doğrudur. Ancak, Elçibey'in muvafakatıyla, rızasıyla yapılmıştır. İki İslâm devleti, düşman da olsa, aç olan bir milleti insanlık duygularıyla beslemeyi göze almış ve bu insanî yardımı gerçekleştirmiştir.

Değerli arkadaşlar, tabiî, bu gelişmeler meyanında, hakikaten soğuk harbin sona ermesiyle bir kısım düşünürler, "NATO fonksiyonunu tamamladı ve NATO da Varşova Paktındaki üyeler gibi dağılma noktasına gelse ne olur?" gibi düşünmeye başlamıştır; ama görülmüştür ki, NATO, senelerdir fonksiyonunu gayet iyi ifa etmiştir, Türkiye de 41 yıldır NATO'nun içerisinde, ittifak içerisinde üzerine düşen her türlü görevi ifa etmiştir; ama bulunduğumuz coğrafyadaki belirsizlikler ve bilhassa Rusya Federasyonun günden güne bu bölgedeki etkinliğinin hissedilmiş olması, gerek Balkanlar'daki, gerek Doğudaki süregelen bu çatışmaların bir türlü durdurulamaması ve Türkiye'nin etrafında bulunan komşularının süratle silahlanma yarışı

içerisine girmesi, Türkiye'nin, NATO ittifakı içerisinde bulunmasının önemini ve değerini bir defa daha ortaya çıkarmış ve mutlaka NATO, bundan sonra da işlevini, görevini yapacaktır, NATO'nun işi daha bitmemiştir noktasına ister istemez bizleri getirmiştir.

Tabiî ki, Batı Avrupa Birliğinin de Avrupa savunmasında önemli bir yer işgal ettiğini biliyoruz. Son yapılan görüşmelerde, Batı Avrupa Birliği ile NATO'nun müştereken savunma alanında işbirliği yapması ve birbirlerine ters düşen değil, birbirlerini tamamlayan bir bütünün iki yarısı olmak üzere müşterek çalışmaları konusunda da görüş birliğine varılmıştır.

Değerli arkadaşlarım, üzülerek ifade ediyorum ki, aynı ittifak bünyesinde olduğumuz komşumuz Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı tutumu, maalesef herkesçe bilinmektedir ve Yunanistan, kendilerine yönelen tehdidin doğudan, yani Türkiye üzerinden gelebileceği savını her fırsatta dile getirmek durumunda bulunmaktadır. Bu huyundan, herhalde vazgeçmelidir. Türkiye Cumhuriyeti kurulalı 70 yıl oldu. 70 yıldır aynı politikayı izliyoruz; hiç kimsenin bir santimetrekare toprağında gözümüz olmadığını her zaman ifade ediyoruz ve hiç kimseye de bir santimetrakare toprağını, bu topraklarda yaşayan 60 milyon vatandaş şehit olmadığı sürece verme imkânı bulunmadığını da haykırarak söylüyoruz; ama buna rağmen, maalesef, komşuluğa yakışmayan bu gibi davranışlar devam ediyor, bunlardan vazgeçmesini diliyoruz.

Ayrıca, Yunanistan, Kıbrıs Rum kesimiyle yapmış bulunduğu savunma işbirliği anlaşmasını ve Kıbrıs'ı her konuda bir kalkan gibi kullanmasını ve tüm Avrupanın, Amerika'nın, terörist örgüt olarak ilan ettiği PKK ya kucak açmasını da, hakikaten ibretle ve hayretle izlemeye devam ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, gerek Azerbaycan ve gerekse Gürcistan'da olan çatışmaları, hakikaten teessüfle karşılıyoruz. Sovyetler Birliğinin bu ülkelere olan müdahalesini ve imzalamış bulunduğu AKKA Antlaşmasını değiştirmek istemesini, Rusya'nın bu bölgelerdeki nüfuzunun ve rolünün günden güne artarak önem kazanmasını, dünyanın dikkatlerini bu bölgeye çekmesi bakımından, önemli addediyoruz ve halen dünyanın gözleri Ortadoğu'ya dikilmiş vaziyettedir.

Gerek Irak'ın bize karşı tutumu, gerek İran ve Suriye'nin devamlı olarak bir silahlanma yarışı içerisine girmesi, hakikaten bu bölgede yeni bir potansiyel krizin kaynağının oluşabileceği izlenimini bize vermektedir. Dünyada genel olarak, barış ve diyaloglarda bir yumuşama, bir ilerleme görülmesine rağmen, maalesef, bölgemizde hüküm süren belirsizlik ve istikrarsızlık, Türkiye için ciddî bir tehdit oluşturmaktadır. Bu nedenle ülkemiz, her zaman için savunmasını güçlü tutmak zorunladır. Savunma, dünyanın hiçbir yerinde ucuz olmadığı gibi, Türkiye için de ucuz değildir, aksine, çok pahalıdır; ama, savunmada maliyet unsuru herhalde düşünülmez. Eğer, vatanın birliği ve bütünlüğü tehlikesi varsa, gayet tabiî ki, burada maliyet bahis konusu olamaz; Ne pahasına olursa olsun, bu karşılanır ve savunma yapılır.

Değerli arkadaşlarım, dıştan gelen bu tehlikelere karşı, gayet tabiî ki ülkenin, bir aziz bölgesinde de iç sıkıntıları vardır; PKK terör örgütüyle çatışması vardır, mücadelesi vardır. Gayet tabiî ki, bu bir iç güvenlik sorunudur; ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri bu soruna çok önemli katkılarda bulunmaktadır; çünkü, bu, ülkenin bütünlüğünü ilgilendiren bir sorundur. PKK bölücü örgütüyle de Silahlı Kuvvetlerimiz daima güvenlik güçlerinin yanında olmuştur ve gayet tabiî olmaya da devam edecektir.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetimizin bu konuda girişmiş bulunduğu etkin çalışmalar neticesinde, Avrupa'da bu örgütün bir terör örgütü olduğu tescil edilmiş ve aynı şey Amerika'da da sağlanmıştır ve hakikaten Suriye ve İran ile de imzalamış bulunduğumuz karşılıklı anlaşmaların, iyi neticeler vereceğini de ümit etmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetimiz hiçbir taviz vermeden, bu işin bitirilmesine kesin kararlıdır. Bu iş mutlaka bitecektir ve bu kış, bu bahar aylarında bitecektir. Bu eşkıya örgütünün beli kırılacaktır, kafası parçalanacaktır; buna kesin kararlıyız. Bu iş, ümit ediyorum ki, yaz gelmeden büyük ölçüde tamamlanmış olacaktır.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri: etrafı bir potansiyel tehlikeyle, bir ateş çemberiyle sarılmış bulunan Türkiye, ne pahasına olursa olsun, savunmasını ihmal edemez ve etmemelidir. O nedenle, bizden önceki hükümetlerce de yapıldığı gibi, hükümetimiz de, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonuna ve Türkiye'de modern bir savunma sanayii altyapısının oluşturulmasına özel bir önem vermektedir.

Değerli arkadaşlarım hatırlayacaksınız ki, 1967-1968 yıllarında, Kıbrıs'ta devam eden vahşet karşısında, oraya asker çıkarmaya karar verildiğinde elimizde çıkarma gemisi yoktu. Türkiye, 1974 Kıbrıs Harekâtından sonra ambargoyla karşı karşıya kaldı ve çok sıkıntı çektik. Şimdi, o günlerden bugünlere geldik. Bugün, gerçekten Türkiye uçak yapar hale geldiyse ve bu savaş uçaklarının yüzde 60 parçasını eğer yerli imkânlarla sağlar hale geldiyse, işte, o günün ıstırabını bu üretim çizgisi içerisinde aramak lazımdır. O günün sıkıntılarını göz önünde bulundurarak bu noktaya geldik. Şunu iftiharla ifade edeyim ki, bugün Ankara'daki Uçak Sanayii Fabrikamızda 122 adet uçak imal edilmiş ve 8 adet uçak da, başlangıçta hazır halde Amerika'dan alınarak geldiği için, toplam 130 uçak Hava Kuvvetleri Komutanlığımıza teslim edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleriyle imzalamış bulunduğumuz 160 adetlik paketten, 30 adet uçak da, önümüzdeki aylarda imal edilecektir.

Gene ayrıca, burada, Amerika Birleşik Devletleriyle 80 adetlik yeni bir paket anlaşması yapılmış olup, bunun üretimi de gene bu fabrikamızda yapılacaktır.

Bunun yanı sıra, Mısır Arap Cumhuriyeti için 46 adet F-16 uçak siparişi alınmış olup, bunlar, 1994 yılının ilk aylarında teslim edilmeye başlanılacaktır.

Gene bu fabrikada, Hava Kuvvetleri Komutanlığımızın ihtiyacı için 40 adet eğitim uçağı tamamlanmıştır.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) — Rahmetli Özal'ın ruhu şad oluyor Sayın Bakan sağ olun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI MEHMET GÖLHAN (Devamla) — Gene bu fabrikamızda, Hava Kuvvetlerimizin hafif nakliye ihtiyacını karşılamak üzere, Kazak firmasıyla anlaşma yapılmış, 50 adet nakliye uçağının yapılması istenmiş ve bunlardan 8 adedi imal edilerek Hava Kuvvetlerimize teslim edilmiştir.

Tabiî ki, bunlarla gurur duymamak, bunlarla iftihar etmemek mümkün değildir.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Ne de olsa eski toprak!

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI MEHMET GÖLHAN (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, gene bu arada, Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyacı için, 45 adet genel maksat helikopteri bağlantısı yapılmış olup, bunların şu anda 40 adedi Türkiye'ye gelerek, Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaç duyulan birimlerine dağıtılmış, 5 adedi de önümüzdeki haftalarda Türkiye'ye gelmiş olacaktır.

Gene bu meyanda, Fransa ile 20 adet nakliye helikopterinin anlaşması yapılmış olup, 1994 yılı içerisinde bu helikopterler gelecek ve ihtiyaç duyulan yerlere dağıtılacaktır.

Gene bu sene, denizde ikmal ve muharebe destek gemisi için yerli firmalara sipariş verilmiştir. Türk mühendisinin, Türk işçisinin emeği ve alın teriyle oluşturulacak bu gemiler, donanmamıza katılacak ve ihtiyaç karşılanacaktır.

1993 yılında, Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyacı için 1,5 ve 2,5 tonluk tekerlekli taktik araçlarından 350 adet sağlanabilmiştir. 1990 yılından bu tarafa alınanlarla birlikte aşağı yukarı bu araçların sayısı 1 180'i bulmuştur.

Kara Kuvvetleri Komutanlığımızın zırhlı muharebe aracı ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, bugüne kadar 555 zırhlı araç üretilmiş ve 1997 yılına kadar da bu üretim devam edecektir. Sonuçta, 1 143 araç daha üretilmiş olacaktır.

Ayrıca, gene Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyacı olan frekans atlamalı ve kriptolu elektronik sırt, araç ve sabit tesisleri için telsiz sistemleri üretimine başlanmış olup, 1 190 adet telsiz üretilerek, Silahlı Kuvvetlerimize dağıtılmıştır. 1997 yılına kadar bu üretim devam edecek ve 1 746 adet yeni telsiz imal edilmiş olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, tabiî ki, savunma ihtiyaçları çok ve savunma, hakikaten çok pahalı. Bugün, hakikaten çok değerli olan bir silahın, beş on sene sonra artık değerini yitirdiğini, etkinliğinin azaldığını müşahade etmekteyiz. O itibarla, bunlar pahalı işler; ama bütün bunlara rağmen, gayet tabiî ki Türkiye, kendi savunması için, pahalı da olsa, bunları almak ve yapmak zorunda.

Türkiyemizin hava savunması için büyük önem taşıyan Stinger füzeleri konusunda da bir konsorsiyum kurulmuştur. Türkiye, Yunanistan, Almanya ve Hollanda'dan müteşekkil bir 4'lü grupla, bu Stinger füzelerinin imaline başlanmıştır. Burada en büyük pay, yüzde 40, 49 ile Türkiye'ye aittir.

Stinger füzelerinin tecrübeleri bu aralık ayı başında İspanya'da yapılmıştır ve hakikaten performansının, normalde yüzde 85 olması gerekirken, yüzde 92 performans gösterdiği de tespit edilmiştir. Önümüzdeki aylardan itibaren, her iki ayda 135 adet imal edilmek kaydıyla, 1994 yılı içerisinde 800 adet Stinger füzesi imal edilmiş olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonuyla ilgili çalışmalar devam etmektedir. Tabiî ki, bu konuları bir karara bağlasanız dahi, bir senede bunların hepsini imal edip, sağlayıp, Silahlı Kuvvetlerimize aktarmak, işletmeye almak mümkün değildir. Bunlar, seneler alıyor ve alacaktır da.

Şimdi, bu cümleden olarak, sadece bilgilerinize sunma bakımından şunları ifade etmek istiyorum : Türkiye, yine, 4 adet 1 400 tonluk Ay Sınıfı denizaltı, 4 adet fırkateyn, 5 adet 400 tonluk güdümlü mermili hücumbot, 20 adet Tiger Fish torpidosu, 20 adet eğitim helikopteri, 20 adet tank taşıyıcı ve çekici araç siparişlerinde bulunmuştur. Bunların bir kısmı Türkiye'ye gelmiş bulunmakta, bir kısmı da imalat safhasını geçirmektedir.

Ayrıca, çok namlulu roket sistemi, deniz helikopteri, F-4, F-5 uçaklarının modernizasyonu, tanker uçağı, mayın avlama gemisi, alçak irtifa hava savunma sistemi, 35 milimetrelik uçaksavar top atış kontrol sistemi, sahil güvenlik botları gibi projeler de, gayet tabiî ki, kaynaklarımız ölçüsünde değerlendirilmektedir.

Tabiî ki, modernizasyon çalışmalarımız, henüz arzu edilen seviyeye ulaşmış olmamakla beraber, Türk Silahlı Kuvvetleri, devamlı gelişen bilgi ve ihtisas düzeyi, disiplini, üstün görev anlayışı vatan ve millet sevgisiyle her an göreve hazırdır.

Bu arada, arkadaşlarımızın çeşitli soruları oldu. Bu sorulara kalan 5 dakikalık konuşma sürem içerisinde belki yeterince cevap verme imkânı bulamayabilirim, onların cevabını daha sonra yazılı olarak veririm. Yalnız, bir hususu belirtmek istiyorum; açıköğretimle ilgili olan bu husus çok yaygın hale geldi. Bu konuda biraz izahat vermek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, henüz daha hiçbir şey yapmadık. Yaptığımız işlem, sadece tespitten ibarettir. 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin (c) fıkrasına göre, üniversiteye devam eden çocuklarımızın 29 yaşına kadar askerlik tecilleri mümkün; ama bunun şartları var : İki sene üstüste sınıfta kalmamış ve bir fakülte bitiren bir çocuğumuzun bir başka fakülteye gitmemiş olması lazım. Bu şartlar muvacehesinde tecil yapılabilir; zaten yapılıp geliyor, teciller devamlı olarak yapılmış. Bu kayıt, devam mecburiyeti olan fakülte ve yüksekokullara giren çocuklarımız için. Askerlik Kanunu böyle maalesef. Açıköğretim için böyle bir kayıt yok; ama, buna rağmen, tatbikatta bir ikilem olmasın, bir ayrıcalık olmasın diye, hem açıköğretime devam eden çocuklarımızın hem de örgün öğretime devam eden çocuklarımızın tecilleri yapılmış, bugüne kadar sürüp gelmiş. Bir araştırma yapalım dedik; nedir bu?.. Gördük ki, açıköğretimde bu yasa dışına çıkan 80 binin üstüne çocuk var. Daha henüz hiçbirini davet etmedik, kendiliğinden gelen varsa gelsin; ama bir tespit yapmak mecburiyetindeyiz. Çünkü, Türkiye'nin coğrafyası aynı; ama etrafındaki komşularında -dünkü değil, bir sene evvvelki değil- değişiklikler var, Türkiye'ye yönelik bazı husumetler var, bazı yerlerde yönetimlerde değişiklikler oldu. O itibarla, Türkiye, uyanık olmak mecburiyetinde. Türkiye, planlamasını ona göre yapacak. Elimizdeki potansiyeli, kaynağı bilmek mecburiyetindeyiz. O itibarla, sadece bir araştırma yaptık, başka bir şey yapmadık. Arkadaşlarımızın değindiği konuların doğruluk dereceleri var. Biz bir tespit yaptık. Nedir bu tespit?.. Bakınız, bugün askere alınma çağına gelen, 20 yaşına gelen gençler arasında bir tasnif yaptık; baktık, durum nedir?.. Şimdi, bunların aşağı yukarı yüzde 30'u tecilli, öğretim kurumlarına devam eden, okuyan talebe yüzde 22'si yoklama kaçağı durumunda görülüyor. Gerçekte, belki yoklama kaçağı değil, ama şubelerine henüz intikal etmemiş, bir kısmı gerçekten belki okuyorlar, belki bir kısmı yurt dışında çalışıyor, belki tecillerini yaptırmış olabilirler, ama şubelerine intikal etmemiş. Bir kısmı saklı. Bir kısmı, bedelli askerliği bekliyor; "acaba bedelli askerlik olur da, bir dahaki dönem askere gidebilir miyim bedelini vermek suretiyle" diye düşünebiliyorlar. Bu beklenti içerisindeler; ama, gerçekten, bütün bunların yekûnu da 250 bin kişi civarındadır. Bu büyük bir potansiyel teşkil ediyor.

Bir de, çocuklarımızın maalesef yüzde 7'si özürlüdür. Bütün bunları alt alta koyduğumuz zaman yüzde 60'ı buluyor; yani, bugün askerlik çağına gelen çocuklarımızın sadece yüzde 40'ından istifade eder durumdayız. Şu an için bir tehlike yok, şu an için herhangi bir şey bahis konusu da değil. Zaten, bu çocuklarımızın, yani iki sene üst üste sınıfta kalmış olan 80 bin kişiyi askere alacak halimiz de yok; çünkü, bizim temel eğitim veren okullarımızın kapasiteleri sınırlı. Bu, mümkün değil; ama, bu tespitleri yapmak potansiyelimiz ve askerlik çağındaki çocuklarımızın nerelerde olduklarını tespit etmek bakımından önemlidir; önümüzde sıkıntılı günler olmasın, tedbirlerimizi şimdiden alalım diye önemlidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığı Bütçesinin aziz milletimize ve savunma camiasına hayırlı ve uğurlu olmasını dilerken, savunma alanındaki gayretleri, büyük fedakârlıklara katlanarak, daima destekleyen Büyük Türk Milletine ve onun Yüce Meclisine en derin saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Bütçenin aleyhinde, Van Milletvekili Sayın Fethullah Erbaş; buyurun.

FETHULLAH ERBAŞ (Van) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 1994 malî yılı bütçesi üzerinde şahsî görüşmelerimi arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Her milletin fârik bir vasfı vardır. Bizim milletimizin fârik vasfı da asker millet oluşudur. Tarih boyunca büyük imparatorluklar kuran milletimiz, islâmiyeti kabul ettikten sonra, İslâmın bayraktarlığını, yapan bir millet olmuştur. Haçlı Ordularının, İslâmı boğma ve yok etme seferleri olarak bilinen Haçlı Seferleri, kahraman ecdadımız Kılıçarslan'ların, Selahattin Eyyübi'lerin, iman dolu göğüslerine çarparak yok olmuşlardır ve İslâmı canlarından ve mallarından kıymetli bilip, savunmuş ve korumuşlardır. Osmanlı döneminde de Avrupa'nın içlerine kadar her tarafı fethetmiş, fethettiği yerlere de adaleti götürmüşlerdir. Bizim padişahlarımız seferlerde şehit olmuşlardır. Birinci Murat'lar, Fatih Sultan Mehmet'ler, Kanunî Sultan Süleyman'lar bunlardandır. Bu yıl Kültür Bakanlığınca Zigetvar Kalesi yakınlarındaki Kanunî Türbesi onarılmış ve orada vefat eden Muhteşem Süleyman, oralara kadar mührünü bastığını, biz torunlarına anlatmak istemiştir.

İşte milletimizin cengaverliğini bilen diğer uluslar, teknolojik gelişmelerle, bu hasletimizi alt etmek için Birinci Dünya Savaşında her taraftan saldırmış, Çanakkale'de birçok milleti toplayıp, Boğazı geçmek istemişlerse de, Haçlı Seferlerinde olduğu gibi, ordularımızın iman dolu göğsüne çarpıp, parçalanmışlardır. (RP sıralarından alkışlar) Çanakkale, teknolojinin, milletimizin ve kahraman Ordumuzun imanına yenildiği mekandır. Bu başarılar Kore Harbinde de, Kıbrıs Barış Harekâtında da tekrarlanmıştır. Dost ve düşman, ordumuzun gücünü görmüştür. Ordumuza güç veren moral değerler, her zaman olduğu gibi, inancı ve imanıdır. Ordumuzda, erinden, Genelkurmay Başkanına ve Cumhurbaşkanına kadar herkesin inancı, bir fani için yeryüzünde kazanılabilecek en yüksek rütbenin şehitlik rütbesi olduğuna inanmasıdır. Ordumuzun esas gücü "ölürsem şehit, kalırsam gazi" inancında yatmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dinî bilgilerle teçhiz edilmiş, üniversite sınavlarında da başarılı olduklarını gördüğümüz imam-hatip lisesi mezunlarının, ordumuza komutan yetiştiren harp okuluna alınmadıklarını ve bu hususta yollarının kesildiğini üzüntüyle müşahade etmekteyiz.

İmam-Hatip lisesi mezunları hâkim olabiliyor, kaymakam olabiliyor, doktor olabiliyor, öğretmen olabiliyor, mühendis olabiliyor, vali olabiliyor, hulasa her şey olabiliyor; ama, harp okuluna girip subay olamıyor. Bu, çok acı bir gerçektir. Harp okuluna giriş için, fen liseleri şartı kaldırılırsa, bu husus da çözülür ve toplumun bu yarası da kapanmış olur.

Amerikan ordusunda bile, Müslüman askerler için hoca görevlendirilirken, bizde bunun olmayışı da bir noksanlık olarak görülüyor. Bizde, eskiden tabur imamları vardı; bunun yeniden ihya edilmesi yararlı olacaktır.

İsmini Peygamberinden almış mehmetçik, Peygamberinin yolunda ve izinde vatanını savunacak ve tarih boyunca kendisine yüklenilen İslamın bayraktarlığı görevini ecdadına layık bir şekilde yürütecektir.

Keza, muhtelif zamanlarda öğrendiğimiz bazı olaylar, bizi ziyadesiyle üzmektedir. Ordu da görev yapan birçok subay ve astsubay arkadaşımızın, namaz kıldıkları, hanımlarının başı örtülü olduğu, babaları sakallı olduğu, kendileri gümüş alyans taktıkları ve bazı sosyal

etkinliklere -inançlarına aykırı olduğundan dolayı- katılmadıkları gerekçesiyle, bazı amirleri tarafından yakın denetime alındıklarını, haklarında menfî siciller tutularak Yüksek Askerî Şûraya sevk edildiklerini ve Şûraca ordudan ihraç edildiklerini, bunlar hakkında da -Anayasanın 125 inci maddesi uyarınca- yargı yoluna gidilemediğini duyuyoruz.

Anayasamızın 125 inci maddesinin gerekçesinde ve konuluş amacında da açıkça belirtildiği gibi, Yüksek Askerî Şûranın 926 sayılı Yasanın terfi ile ilgili hükümlerine göre verdiği kararlarda yargı yoluna gidilemez. Oysa, disiplin kararları hakkında yargı yoluna gidilmesi gerektiği görüşündeyiz. Madde yorumlanırken de böyle olması gerekir. Ancak, tatbikat, tamamen bunun aksinedir. Bizim dileğimiz, bundan böyle bu tür nahoş durumların olmamasıdır.

Ordudaki astsubaylar, 926 sayılı Yasa ve 1930'lardan kalma 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununa göre, halen astsubaylar erat sınıfında olup, ceza yönünden, katıksız hapis gibi çağ dışı maddelere tabidirler. 1632 sayılı Yasanın yeniden ele alınıp düzenlenmesini talep ediyoruz.

Yine, astsubaylar görevdeyken kaldıkları paranın, emekli olduklarında, ancak yüzde 40'ını alabilmektedirler. Bu dengesizliğin de giderilmesi gerektiği inancındayız.

Keza, Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı fabrika ve işyerlerinde çalışan üç çeşit mühendis olduğunu hayretle görüyoruz. Aynı işi yapmakta olan bu mühendisler, çok farklı ücretler almaktadırlar. Subay mühendis 7 milyon lira alırken, memur mühendis 6 milyon lira, işçi mühendis ise 13 milyon Türk Lirası alabilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerini, bugün, her zamankinden daha çok, yabancı teknolojiye bağımlı olmaktan kurtarmak zorunluluğu vardır. Sık sık ambargo tehditlerine maruz kalan ülkemiz için, bu, hayatî bir sorundur. 1960'lardan itibaren, Kıbrıs'ta katledilen, soykırıma uğratılan kardeşlerimize yardım için müdahale etmemiz gerektiğinde, her seferinde, Batılı ülkelerin ve Amerika Birleşik Devletlerinin notaları, mektuplarıyla karşılaşmamız ve "kimin silahıyla kimi vuruyorsun?" tehditleri, bizi bir an önce millî harp sanayimizi kurmaya yöneltmelidir.

Bu açıdan baktığımızda, NATO, bizim savunma sanayiimize büyük sekte vurmuştur. NATO'ya girmeden önce savunma sanayiimiz gelişme göstermekteydi. Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, harp sanayimizin oluşturulmasındaki görevini, mükemmele yakın bir biçimde yürütmekteydi. NATO'ya girmemizle birlikte, Amerika Birleşik Devletlerinin, savaş malzemeleri fazlasını, hibe veya dış kredi yoluyla bize vermesi, bizim de artık bunların üretimiyle uğraşmamız sebebiyle, harp sanayiimiz atıl kalmış, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu kendini yenileyememiştir. 1974 Kıbrıs Harekâtı ve sonrasında karşılaştığımız durumlardan sonra, az da olsa, millî harp sanayiimize önem verilmeye başlanmış ve ilerlemeler kaydedilmiştir. Harp sanayiimizin daha ilerleyebilmesi için, kaynak sorunlarının halledilmesinin gerektiği inancındayız. Bu nedenle, ordumuzun modernizasyonu için harcanması planlanan kaynağın yerli üretimi desteklemesi, ihalelerin yerli firma ve millî kuruluşlara verilmesi yoluyla, harp sanayimizin gelişeceği ve dünyaya silah satan ülkeler grubuna girmemiz mümkün olabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizin hatırladığı gibi, Körfez Harbinde, Batılı ülkeler silahlarını teşhir ve kullanma alanları buldukları bir arenada kendi silahlarını yapmayan, kendi teknolojisini kullanmayan ülkelerin daima perişan olacağını bütün dünyaya ve özellikle bize göstermiştir. Batılıların, verdikleri silahlara ve füzelere özel şifreler yerleştirdikleri, dost kuvvetlere bu silahların tesir etmediğini, şifresini vermek suretiyle hedeflerini şaşırttıklarını

hayretle gördük. Irak'ın, kendi imalatı olan Scud füzesi benzeri Hüseyin Abbas füzelerinden başka hiçbir harp silahını kullanamaması, bunun bir delili değil midir? Keza, NATO çerçevesinde yapılan tatbikatlarda, Saratoga Muhribinden atılan güdümlü füzenin, dost kuvvet olan Muavenet Muhribini nasıl vurduğunu hayretle gördük. Elektronik kumandalı silahlarda imalatı kendiniz yapmadığınız takdirde, dostu, düşmanı imalatçılar tayin etmektedir. Bu hususlara da dikkat etmemiz lazım.

Değerli milletvekilleri, İngiltere eski Başbakanı Margaret Teacher ordumuzun modernizasyon projesinden pay almak için çaba sarf ederken, kendi sanayisini geliştirmeye çabalarken, biz bu paralar ve kaynaklarla kendi harp sanayimizi geliştirmek için acaba ne yapmaktayız?

AT'a girmek için, yardımcı olmak vaatleriyle, yabancı firmalara veya lobi mensuplarına ihaleler verilmektedir. Bu hususta daha dikkatli olunması, atıl durumda bulunan sanayi tesislerimize işlerlik kazandırılması; bilhassa, TAKSAN, TÜMOSAN, ASELSAN ve ASPİLSAN gibi millî kuruluşlarımızın, ülkedeki diğer yerli firmalarımızın ve yan sanayimizin gelişmesine vesile olacak kurumlara, ihalelerde öncelik ve imkân tanınması lazım gelmektedir. Ne yazık ki, yapılmış ve yapılacak ihalelerde yeterlik ve firma adı ilanlarında görülmektedir ki, yerli ve millî firmalarımıza ya hiç yer verilmemekte veya çok az yer verilmektedir. Üzülerek belirteyim ki, bu pastanın ancak yüzde 6'sını biz, yüzde 94'ünü de gelişmiş Batı ülkelerinin alması planlanmıştır. Bu kafayla biz, ne millî harp sanayimizi kurabiliriz, ne de tarihî misyonumuza yeniden kavuşabiliriz.

Yine, Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonu ve millî savunma sanayiinin kurulması, geliştirilmesi için oluşturulan Savunma Sanayiini Destekleme Fonunun gelirlerinden genel bütçeye, KOSGEB'e, afetlere, geliştirme ve destekleme fonlarına yapılan kesintilerle, bu kaynağın yarısına yakın bir kısmının başka alanlara tahsis edildiği anlaşılmaktadır. Bu yanlışlıktan vazgeçilmesi lazımdır.

Bu duygu ve düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığı bütçemizin memleketimize, milletimize, Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına hayırlı olmasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erbaş.

Sayın milletvekilleri, soru sormak isteyen arkadaşlarımın isimlerini tespit edeyim.

Soru sormak isteyen arkadaşlarımın isimlerini okuyorum : Sayın Kesebir, Sayın Taner, Sayın Keçeciler, Sayın Dinçerler, Sayın Öztürk, Sayın Göktaş. Başka?.. Yok.

Söz taleplerini kaydetme işlemi bitmiştir.

Sayın Kesebir; buyurun.

ERDAL KESEBİR (Edirne) — Sayın Başkanım, İkinci Kıbrıs Barış Harekâtına katıldığı halde, İkinci Orduya bağlı 5 numaralı Lojistik Destek Grubu Konya 487 nci Ulaştırma Oto Taburu Birinci ve İkinci Bölük ile Dörtyol 488 inci Ulaştırma Hafif Oto Taburu Birinci ve İkinci Bölük askerleri 2943 sayılı Yasa ile tanınan gazilik hakkından neden yararlanamamaktadır?

2. İkinci Ordu Komutanının mesaj emrini Tuğgerenal Turgut Arabacıoğlu'nun yetkililere verdiği, Konya ve Dörtyol askerî yetkililerinin Kıbrıs'ta Boğaz'da Altıncı Kolordu Komutanı Bedrettin Demirel'e emri iletikleri askerî belgelerle belli olduğu halde, neden "harekâta katıldığınıza dair kayda rastlanmamıştır" denilerek, tarihçe ve ceridenin bulunmadığı öne sürülerek reddedilmesi yerine, Ertuğrul Çıkarma Gemisinin o günkü jurnalleri incelettirilmemektedir?

3. Kıbrıs dönüşü ganimet getirdikleri gerekçesiyle bazılarının yargılandığı halde, Dörtyol İkinci Bölük Asteğmeni Mete Bayraktar -bugün İstanbul'da avukat- 1975'te başvurduğu için yararlandığı gazilik hakkından diğerlerinin yararlanamaması kamu vicdanına uygun mudur?

4. Eski Kara Kuvvetleri Komutanı Sayın Muhittin Füsunoğlu ile bir kez, eski Millî Savunma Bakanı Sayın Nevzat Ayaz ile iki kez bu konuyu görüştüm; ama, bu konuda hiçbir önemli gelişme kaydedemedim. Devletimizin ve Bakanlığınızın bu insanlara ödenmemiş borcu vardır. Ben, bir milletvekili olarak, 1974'ün hakkını ödemeyen, veremeyen devletin 1994'lerde, Çorlu'dan, Bolu'dan, Kayseri'den güneydoğuya gönderdiğiniz kardeşlerimize de, PKK terörünü önlediğimiz gün, bu borcumuzu ödeyemeyiz endişesini, korkusunu yaşamaktayım. Devletimizin ve Bakanlığınızın, İkinci Kıbrıs Barış Harekâtına katıldığı halde, 2943 sayılı Yasadan yararlanamayanlara haklarını iade edeceğine inanmak istiyorum. İnanabilir miyim?..

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Bakan, suallerin hepsini alacağım; gerekirse yazılı cevap verirsiniz.

Sayın milletvekilleri, yalnız, sualler izahlı değil, net ve kısa olacak.

Sayın Taner; buyurun.

GÜNEŞ TANER (İstanbul) — Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi sırasında Silahlı Kuvvetlerimizin 10 trilyonluk eksik kaynağı olduğu belirtilmiş ve bu nedenle iktidar ve muhalefet milletvekilleri tarafından 10 trilyonluk artırma önergesi verilmiştir. Keza, Jandarma Komutanlığı için de ilave bir 10 trilyon verilmiştir. Müzakerelerin bitiminde bunun görüşüleceği ifade edilmesine rağmen, havuzda bu önergeler hiçbir şekilde dikkate alınmamıştır.

Şimdi, hepimizin bildiği gibi, silahlı kuvvetlerimizin ve Jandarmamızın, bilhassa güneydoğuda teröre karşı mücadele yaparken, bu rakamlara fevkalade ihtiyacı vardır. Keza bizler, Hükümetin kaynak sorunu yüzünden bunu verememesi halinde, diğer bütçelerden yüzde 5'lik bir kesinti yapılarak, silahlı kuvvetlerin ihtiyacı olan paranın mutlaka verilmesi gereğini duyurmuştuk. Hükümetin bu konudaki düşüncesini öğrenmek isteriz.

İkincisi, Savunma Sanayii Müsteşarlığı hepinizin malumu olduğu üzere, hükümetlerin yeterli kaynak sahibi olmadığı dönemlerde, bilhassa Silahlı Kuvvetlerin modernizasyonu için gerekli paranın temini amacıyla, münhasıran bu iş için kurulmuştur. Durum böyleyken, iki senedir, Hükümet, bu fona gelen paraların ne kadarını münhasıran Silahlı Kuvvetlere kullandırmıştır, ne kadarını bütçenin yamanmasında kullanmıştır? Hükümet, 1994 yılı programına göre, Savunma Sanayii Müsteşarlığı için gelecek paranın ne kadarını savunma sanayiine, yani askerî modernizasyona verecektir, ne kadarını bütçede kullanacaktır?

Üçüncüsü, anladığımız kadarıyla, Hükümetin Awacs uçağı alma projesi vardır. Bu projenin, silahlı kuvvetlerin tedarik önceliği listesindeki yerini öğrenmek isteriz.

Dördüncüsü, Sahil Güvenlik botlarının ve Kanada'dan alınması düşünülen ve kredisi temin edilmiş bulunan Sahil Güvenlik kurtarma uçağının akıbeti nedir? Gecikmesinin sebebi nedir?

Beşincisi, hafif mühimmat hattı modernizasyon projesi ne durumdadır? Takriben 100 milyon dolara mal olacak olan bu proje, anladığımız kadarıyla, kaynak yetersizliğinden bitirilememekte, bu yüzden de, bilhassa güneydoğuya yapılan mermi sevkiyatında büyük sıkıntı çekilmektedir. Bu konuda Sayın Bakanın bilgi vermesini arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Taner.

Buyurun Sayın Keçeciler.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) — Sayın Başkanım, İkinci Ordu Komutanlığının Konya'dan Malatya'ya nakli sebebiyle, Konya'da, boş ve atıl vaziyette bekletilen İkinci Ordu Komutanlığına ait bina, kışla ve tesislerin başka kamu kurum ve kuruluşlarına tahsisi veya bölge halkına ihale suretiyle satışı düşünülmekte midir? Bu konuda Sayın Bakandan bilgi arz ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Dinçerler, buyurun.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) — Sayın Başkan, Sayın Bakan gerek konuşmasında gerekse bize dağıttığı yazılı metinde, çevremizdeki ve dünyadaki gelişmeleri etraflıca izah etti. Tabiî, onları tekrarlayacak değiliz, memnuniyetle dinledik. Yalnız, bir iki tepe noktasını hatırlatarak, suallerimiz arz edeceğim.

Dünya, ekonomik durgunluğa giriyor. Bu gelişmelerin, dünyadaki bütün ülkelerin savunma stratejilerine ve bunun finansmanına, şüphesiz, menfi etkileri olacaktır. Hatırlatmak için teyiden söylüyorum : Rusya'da Slav-Ortodoks çekirdekli bir imparatorluk kuruluyor, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya'daki Millî Parlamentonun top ateşine tutulmasına adeta izin veriyor ve bunu yapan güçleri destekliyor, Rusya, AKKA'yı ortadan kaldırmak için bütün gücüyle uğraşıyor, etrafımızdaki yeni ve eski komşularımız silahlanma gayreti içerisinde, Sayın Bakanın da arz ettiği genel çerçeve içerisinde, yeni dünya düzeni, bölgesel ve lokal çatışmaları beraberinde getiriyor; bütün dünya, büyük çatışmaların olmasını bekliyor; büyük çaplı değil, çok sayıda çatışmaların olmasını bekliyor.

Bu şartlar altında, biz, Türkiye olarak, yeni bir risk ve tehdit değerlendirmesini yaptık mı -muhakkak yapmışızdır- sürekli yapılıyor mu? -Ümit ediyoruz ki, yapılıyordur- bu değerlendirmeler resmî metinlere intikal ettirildi mi; ettirildiyse ve gerek bu Yüce Parlamentoya gerekse kamuoyuna açıklanabilir tarafları varsa, açıklanacak mı? Bu birinci sualim.

İkinci sualim şu : Türkiye'nin askerî gücünü ve savunma harcamalarını artırıcı bir havanın dünyada ve çevremizde meydana geldiğini beraberce tespit etmiş durumdayız. Bu şartlar altında, müttefiklerimizin, özellikle askerî müttefiklerimizin, ittifakların, üyelerin ve dostlarımızın, ortak savunma harcamalarımıza katkıları giderek azalacak mı, artacak mı? Diğer bir deyimle, Türkiye'nin giderek bir yalnızlığa itilme tehlikesi ne ölçüdedir?

Bu konularda Sayın Bakanın görüşlerini istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Öztürk.

OKTAY ÖZTÜRK (Erzurum) — Sayın Başkanım, Sayın Bakanımızın bizce malum olan hassasiyetinden dolayı, açıklanmak üzere bir hususu huzurlarınıza getiriyorum.

Sayın Bakanım, sunuş konuşmanızda, ikinci sayfanın ikinci pragrafında ".. ideolojik çatışmaların gittikçe azalmasına karşın, milliyetçilik akımlarının yol açtığı mahallî çatışmaların hızla çoğalmakta oluşudur" diye bir tabir kullanıyorsunuz. Milliyetçilik, millet kavramına dayalı ve milleti sevme esasından doğan bir akımdır. Bu, tarih boyunca milletlerin hayatında hangi

rejim söz konusu olmuş olursa olsun var olmuştur. Hal böyle iken, etnik ırkçılıktan doğan mahallî çatışmalar neden millîyetçilik tanımıyla anlatılmaya çalışılmıştır? Irkçılığın ayrı, milliyetçiliğin ayrı olduğu görüşüne katılmıyor musunuz?

Bir diğer sorum, 18.12.1993 tarihli Milliyet Gazetesinde, Talabani'nin "Özal, bana 'Abdullah Öcalan biraz sabretsin, siyasî hakları vereceğim' dedi. Ben de Özal'ın ateşkes talebini Öcalan'a ilettim" şeklinde beyanları yer almıştır. O dönemde Özal'ın böyle bir talebi Millî Savunma Bakanlığına intikal etmiş midir? O dönemde PKK ile olan mücadeledeki durgunluğun sebebi ne idi?

Bu beyandan hareketle, Sayın Talabani'ye... (RP sıralarından "Ne sayını!" sesleri) Pardon; sözümü geri alıyorum, sürçülisan oldu. -Değerli arkadaşlarım bir işportacıya gerçekte "sayın" demeyeceğimi bilirler de; çok hassas davrandılar.- Bu konuda bir açıklama yapılma gereği duyuluyor mu? Bunları Sayın Bakanımızdan öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Göktaş, buyurun.

KEMALETTİN GÖKTAŞ (Trabzon) — Sayın Başkanım, delaletinizle, aşağıdaki sorularımın Sayın Bakan tarafından cevaplandırılmasını arz ediyorum.

Somali'deki birliğimizi, Millî Savunma Bakanlığımız, çekmeyi düşünüyor mu; düşünüyorlarsa na zaman çekeceklerdir? Somali'deki birliğimiz için bugüne kadar yapılan harcamalar ne kadardır?

1972'den beri, Türkiye, tank revizyonu ve yenileştirmesi yapmaktadır. Türkiye'nin, bugün gelişmiş olan sanayii itibariyle, kendi tankını geliştiren bir projesi var mıdır?

Ordumuzun harp araç ve gereç ihtiyacının ne kadarı yerli imkânlarla karşılanmaktadır?

Ülkemizde imal edilmekte olan F-16 uçaklarında yerli sanayi ürünleri ne oranda kullanılmaktadır?

Erzurum'da Mareşal Çakmak Hastanesi olarak inşa edilen binanın Erzurum Atatürk Üniversitesine devri düşünülmekte midir? Böyle bir teşebbüs varsa işlemler ne safhadadır?

Arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Göktaş, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, 6 sayın milletvekili, tespit edebildiğim kadarıyla 22 sual sormuş oluyor.. Vakti göz önüne alırsak, cevaplarınızı yazılı mı vereceksiniz, sözlü mü?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI MEHMET GÖLHAN (Sakarya) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz, zamandan tasarruf bakımından, yazılı cevap vereyim.

BAŞKAN — Sualler yazılı cevaplandırılacaktır.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) — Sayın Başkan, cevaplar gelsin. Yani, böylelikle Parlamentodan kaçılmaktadır...

BAŞKAN — Sayın Dinçerler, siz de haklısınız, Sayın Bakan da haklı. Aslında çok güzel sualler soruluyor. Bu sual sahipleri, kendi gruplarının grup sözcüleriyle temas etselerdi de, burada grup sözcüleri bu sualleri sorsalardı ve hemen cevap alınsaydı...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) — Sayın Başkan, konuşma süresine sığmıyor. Orada biz de oturduk... Bir tek sualin cevabını alamadık.

BAŞKAN — Sayın Bakanın takdirine karışma hakkım var mı Sayın Dinçerler?

Teşekkür ederim.

Millî Savunma Bakanlığı Bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bütçenin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

1. — Millî Savunma Bakanlığı 1994 Malî Yılı Bütçesi

A — CETVELİ

Prog. Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	10 000 000 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
102	Millî Savunma Hizmetleri	67 669 445 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
	TOPLAM	77 669 445 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Millî Savunma Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesi kabul edilmiştir.

2. — Millî Savunma Bakanlığı 1992 Malî Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN — Millî Savunma Bakanlığı 1992 malî yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum :

A — CETVELİ

	Genel Ödenek Toplam	Toplam Harcama	İptal edilen ödenek	Ödenek dışı harcama	Ertesi yıla devrolunan ödenek	1050 S.K. 83. madde gereğince saklı tutulan ödenek
TOPLAM	25 213 447 480 000	25 558 444 963 000	2 157 233 925 000	2 619 070 511 000	116 839 103 000	2 157 233 925 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Savunma Bakanlığı 1992 Malî Yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece, Millî Savunma Bakanlığı 1994 malî yılı bütçesiyle 1992 malî yılı kesinhesabı kabul edilmiştir. Bütçenin hayırlı olmasını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, 3 saat süreyle Vergi Kanunu Tasarısının görüşmelerini yapmak için, saat 20.15'te toplanmak üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 19.12

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 20.15

BAŞKAN : Başkanvekili Vefa Tamr

KÂTİP ÜYELER : Ali Günaydın (Konya), Abbas İnceayan (Bolu)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 49 uncu Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

2. — 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/639) (S. Sayısı : 403) (1)

BAŞKAN — Daha önce kararlaştırıldığı gibi, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkındaki Kanunda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükümet?.. Buradalar.

Geçen birleşimde tasarının maddelerine geçilmesinin oylanmasında kalmıştık.

(ANAP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, yoklama istiyoruz.

II. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama isteyen arkadaşlarımız vardır; şimdi onları tespit ediyorum.

TURHAN TAYAN (Bursa) — İçtüzüğün 58 inci maddesine göre, yoklama yapmaya gerek yok Sayın Başkan; çünkü, çoğunluk var.

BAŞKAN — Yoklama isteyen arkadaşlarımızın isimlerini okuyorum :

Sayın Sungurlu?.. Burada.
Sayın Taner?.. Burada.
Sayın Yürür?.. Burada.
Sayın Dinçerler?.. Burada.
Sayın Budak?.. Burada.
Sayın Dumankaya?.. Burada.
Sayın Arslan?.. Burada.
Sayın Keçeciler?.. Burada.
Sayın Alpaslan?.. Burada.
Sayın Maruflu?.. Burada.

---

(1) 403 S. Sayılı Basmayazı 17.12.1993 tarihli 47 nci Birleşim Tutanağına eklidir.

Muhterem arkadaşlarım, görüntüye bakın, ısrar ediyor musunuz yoklama için?.. (ANAP sıralarından "Evet" sesleri)

Peki efendim, yoklama yapılacaktır.

Buyurun.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Toplantı yetersayısı vardır, görüşmelere devam ediyoruz.

III. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

2. — 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/639) (S. Sayısı : 403) (1)

BAŞKAN — Maddelere geçilmesinin oylamasının açık oylama ile yapılması talep edilmektedir.

Talepte bulunan arkadaşlarımın salonda olup olmadıklarını tespit edeceğim.

Refik Arslan?.. Burada.
Elaattin Elmas?.. Burada.
Oltan Sungurlu?.. Burada.
Şükrü Yürür?.. Burada.
Halit Dumankaya?.. Burada.
Ali Kemal Başaran?.. Burada.
Vehbi Dinçerler?.. Burada.
Mehmet Seven?.. Burada.
Mehmet Keçeciler?.. Burada.
Güneş Taner?.. Burada.
Mustafa Balcılar?.. Burada.
Fecri Alpaslan?.. Burada.
İbrahim Özsoy?.. Burada.

Sayın milletvekilleri, açık oylamanın, adı okunan sayın milletvekillinin, kürsüye konacak oy kutusuna oy pusulasını atması suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci şekil olarak, açık oylamanın, adı okunan sayın milletvekilinin ayağa kalkarak "Kabul", "Ret" veya "Çekinser" şeklinde, oyunu belirtmesi suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Açık oylama, oy kutusu sıralar arasında dolaştırılmak suretiyle yapılacaktır.

Oy kutuları sıralar arasında dolaştırılsın.

(Oylar toplandı)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın üye var mı?.. Yok.

Oy verme işlemi bitmiştir.

Kupalar kaldırılsın.

(Oyların ayırımı yapıldı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, açık oylamanın sonucunu açıklıyorum :

Kullanılan oy sayısı	:	207
Kabul	:	179
Ret	:	25
Çekinser	:	1
Geçersiz	:	2

Bu sonuca göre, maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, bazı milletvekili arkadaşlarımız, kullandıkları oyun altına adlarını yazmamışlardır. Onun için bu oylar geçersizdir. Bundan sonra dikkat edilmesini rica ediyorum.

1 inci maddeyi okutuyorum :

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanun ve 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİK

"MADDE 1. — 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 414 üncü maddesine aşağıdaki c ve d bentleri eklenmiştir.

c) Bu Kanunun; 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, Mükerrer 298, 313, 343, 344, 345 Mükerrer 347, 353, Mükerrer 355, 356 ve 361 inci maddeleri ile Kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvelde yer alan maktu had ve miktarlar 1.1.1993 tarihli itibariyle geçerli olan had ve tutarlarına yükseltilmiştir.

d) Bu Kanunda yer alan maktu had ve miktarlar için (177 nci maddede yazılı maktu had ve miktarlar hariç) Bakanlar Kurul (b) bendinde yer alan yetkisini kullanmadığı takdirde; her bir takvim yılında uygulanacak maktu had ve miktarla, bir önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarlara, bu yıla ilişkin olarak bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerleme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir. Bu suretle hesaplanan maktu had ve miktarlarda 10 000 lira kesirleri nazara alınmaz."

BAŞKAN — Madde üzerinde, Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Güneş Taner; buyurun.

Sayın Taner, gecenin geç saatinde, 10 dakikanızı ölçülü kullanın lütfen.

ANAP GRUBU ADINA GÜNEŞ TANER (İstanbul) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vergi tasarısı Plan ve Bütçe Komisyonuna geldiği zaman, üzerinde, arkadaşlarla enine boyuna tartıştık ve bu tartışmalar sonucunda, bu maddede görmüş olduğunuz (c) ve (d) fıkraları Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Burada en önemli mesele, tabiî, yeniden değerleme oranında bu tespitlerin yapılması, vergiyi ileriye dönük, yaşar bir sistem haline getirecektir. Aksi takdirde -teklif edildiği şekilde gelmiş olsaydı- her sene bunları değiştirmek, bilhassa enflasyon altında küçülen bu rakamları her sene güncelleştirmek gerekirdi.

Plan ve Bütçe Komisyonunda, İktidar ve muhalefet milletvekillerinin, bu denli beraber çalışarak tasarıda hazırladıkları esas neydi? Onu sorduğunuz zaman, hemen, Başbakanın, İstanbul'da, 4 Aralık 1993 tarihinde, vergiyle ilgili -bu tasarıyla ilgili- yapmış olduğu basın toplantısındaki metne bakmak lazım. Bu metinde, Sayın Başbakan, bu vergi tasarısının neden çıkarılması gerektiğini ifade ediyor ve üç ana hedef halinde, bunu açıklarken, ilk olarak "bugün, gelirlerimiz giderlerimizi karşılamıyor" diyor. Tabiî, gelirlerimizin giderlerimizi karşılamaması ilk defa bugün olmuyor; Türkiye Cumhuriyetinde, son yetmiş senenin büyük çoğunluğunda gelirler giderleri karşılamıyor. Türkiye, büyümekte olan bir ülke. Demek ki, borçlanarak bu işi yapmak zorunda. Dolayısıyla, burada keşfettiğimiz, yeni bulduğumuz ve bu vergi tasarısına mesnet olacak bir sebep değil; ama, Sayın Başbakan zikretmiş.

İkinci olarak, "vergi sistemimiz adil değil" diyorlar. Doğru, vergi sistemimiz adil değil; ama, bu sistemin adil olmamasının nedenine bakarsak; yetmiş senelik Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin ve bu hükümetlere feyz veren Parlamentonun bu vergi tasarılarını hazırladığı zaman bunları niye adil çıkarmadığı meselesi gündeme geliyor. Parlamentolar acaba özellikle mi adil vergi yasaları çıkarmamışlar? Şüphesiz, bunun cevabı böye değildir. Değişen zaman içerisinde belki adalet yavaş yavaş bir taraftan bir tarafa kayma durumuna gelmiştir. Nitekim, geçen günkü görüşmelerimizde Sayın Aykon Doğan, konuşmasında Kutadgu Bilig'den bahsetmişti; en adil vergi sisteminin "adil olan sistem" olması gerektiğini söylemişti. Biz de ona, bu vergi tasarısını aslında bir reform olarak görmediğimizi; ama, siz reform diye ısrar ettiğiniz için bunu reform olarak kabul etmek zorunda kaldığımızı; bunu reform olarak kabul etmeyişimizin sebebinin de aslında bunun adalet sistemini bozduğunu, yani, adilliği bir yerden bir yere kaydırdığını ve bu getirilen tasarının, halihazırdaki, yürürlükteki kanunlara nazaran çok daha az adil olduğunu ifade etmeye çalışmıştık. Çünkü, Sayın Başbakanın söylediği, iddia ettiği ve adına reform dediği bu tasarı aslında çok kazanandan çok, az kazanandan az almayacaktır. Bu tasarı, daha ziyade ortadirekten veya sistemin sokakta yakaladığı insandan vergi alacaktır. O açıdan baktığımızda, bu sistemin adil olmadığını ve aslında yanlış bir sistem olduğunu, işte bu yüzden de vergi koymanın Parlamentonun görevi olmasına ve her milletvekilinin de buna katılması gerekmesine rağmen, biz, buradaki eksikliklerden dolayı katıldığımız noktaları belirttik, beraberce düzelttik, ki, sizin verdiğiniz veya vereceğiniz önergelere de, göreceksiniz, zaman zaman katılacaksınız. Doğru yapılan işlerin destekçisiyiz; ama, yanlış yapılanlara katılmamız da mümkün değildir.

Demek ki, bu sistemde özellikle dar gelirli ve orta gelirliden daha fazla vergi alınacağı için, bu sistemi, bu vergi tasarısını reform olarak kabul etmediğimiz gibi -veya sizin açınızdan reform olarak kabul edersek -zengini destekleyen bir reform olarak gözüktüğü için, bizim buna katılmamız mümkün değil.

Üçüncü ana maddede, Sayın Başbakan bakınız ne diyor : "Vergi mevzuatımız karmaşık; dolayısıyla, biz bu reform tasarısıyla vergi mevzuatımızı düzelteceğiz..." Sayın milletvekilleri, eğer tasarıya bakabilme imkânını bulduysanız, bu tasarının çok daha karmaşık olduğu görüşüne siz de katılırsınız. Yani, bu tasarının neresinde karmaşıklık düzeltilmiştir, neresinde basite indirgenmiştir, neresinde en azından lisanın, Türkçe lisanı olarak, basit, sade hale getirilmiştir, göstermek mümkündür?!. Tam tersine, ağdalı, klasik anlamda bildiğimiz vergi lisanında yazılmış, fevkalade karmaşık, anlaşılması zor bir tasarı olarak hazırlanmıştır. Şimdi, bu şartlarla getirdiğiniz bu sistemi ve bu yasa tasarısını yapmanızı, yapmak isteyişinizi, reform olarak nitelendirmenizi anlamamız mümkün değildir.

Bu tasarı nedeniyle sorulacak olan sual, gelirlerimizin giderlerimizi karşılayıp karşılamayacağıdır. Yani, baştaki iddiaya göre -bu tasarı değiştiğine göre- gelirlerin giderleri karşılaması, yani, bir denk bütçe meselesi ortaya çıkmaktadır. O zaman, bu günkü sistemde 1994 senesi için 192 trilyonluk açık veren bütçenin, bu tasarıyla, 192 trilyon liralık bir kaynak bulup bulmadığı meselesi ortaya çıkmaktadır. Halbuki, Yüce Parlamentoya, Genel Kurula sunduğunuz bu tasarıda, göreceksiniz ki, katiyen, öyle 192 trilyon lira gibi bir kaynak gelmiyor; buradan, yaklaşık 45-50 trilyon lira civarında bir kaynak gelecektir 1994 yılı için. O zaman, ne demektir bu; Sayın Başbakanın ifade ettiği üç ana unsurdan birincisi olan gelirlerimizin giderlerimizi karşılaması meselesine de cevap vermemektedir. Peki, buna cevap vermeyen bir tasarıyı reform tasarısı olarak nitelendirip buraya getirebilmek hakikaten gerçekçi midir? Bence yanlıştır...

İkinci bir husus : Gelir-gider arasındaki dengeyi ararken harcamalara da bakmak lazımdır. Acaba, 49 ve 50 nci cumhuriyet hükümetleri, harcamalarında bir tasarruf mu yaptılar; yoksa, daha evvelki hükümetlerin alışılagelmiş harcamalarının dışında, bir artış mı yaptılar? Maalesef, bir artış yapıldığını söylemek mümkündür. Şöyle ki, 49 ve 50 nci cumhuriyet hükümetleri iki senedir, devlete, yaklaşık 200 bin memur almışlardır. Bu rakamın 1994 senesi bütçesi içerisindeki miktarı, basit bir hesapla, kişi başına senede 100 milyon lira verileceğini hesaplarsanız, 20 trilyon liradır. Yani, bu iki hükümet, 20 trilyon lirayı, bütçeye ilave bir yük olarak getirmiştir. Şimdi, bir taraftan, siz, siyasî maksatlarla 20 trilyonluk bir yük getireceksiniz, öbür taraftan, bu yükü karşılayabilmek için Vergi Kanununda değişiklik yapacaksınız. Orta direği teşkil eden işçiye, memura, emekliye gideceksiniz sokakta içtiğinden, yürüdüğü yerden, yani her şeyinden vergi alacaksınız, içtiği sudan vergi alacaksınız, kullandığı elektrikten vergi alacaksınız ve kullanacağı beyaz eşyayı lüks tüketim maddeleri sınıfına sokacaksınız... Esnafın üzerindeki vergi yükünü 18 trilyona çıkaracaksınız... Bunun içerisinde, büyük şehirlerde götürü usulden çıkardığınız esnaftan 15,3 trilyon lira alacağınızı zannediyorsunuz; ama, onu da almanız mümkün değildir. Bütün bu yüklerle geleceksiniz ve "biz, çok kazanandan çok, az kazanandan az aldık" diyeceksiniz... Bunun yanlış olduğunu görmek mümkündür.

BAŞKAN — Sayın Taner, bağlayalım. Lütfen.

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Bağlamak üzereyim Sayın Başkan.

Tabiî, bunun yerine, şu düşünülebilir : Bunu böyle yapmasaydık da başka şekilde yapsaydık, acaba bir şeyler olabilir miydi?.. Siz bu 200 bin kişiyi devlete almasaydınız, devlet 20 trilyon lira kârda olurdu; birincisi bu.

İkincisi, geçen sene çıkarmış olduğunuz vergi affını -hani yüzsüzlerin isimlerini açıklamadınız, bazı zenginlerin ödemedikleri vergileri affetmiştiniz- gerçekleştirmeseydiniz, yaklaşık bir 10 trilyon lira da oradan geliriniz olurdu; etti 30 trilyon lira.

İç borç faizleri konusuna gelince : Sayın Başbakan defalarca söylemiştir, iç borç bugün 310 trilyon liradır. Yüzde 1'lik faiz yaklaşık 3,1 trilyon lira etmektedir. Bugün, enflasyonla, piyasada sizin borçlandığınız rakam arasında 18 puanlık bir fark olduğuna göre, demek ki, siz, sadece yüksek faiz politikanızın yanlışlığından dolayı bu devlete 54 trilyon lira fazla para ödetiyorsunuz. Yani, bugün yüzde 70 civarında olması gereken faiz, eğer yüzde 85-88 civarında ise ve bundan dolayı da bu devlet her 1 puan için 3,1 trilyon ödüyorsa, bu devlet, lüzumsuz yere 54 trilyon lira ödüyor demektir. O zaman ne oluyor? Faiz dediğiniz dipsiz kuyuya, yanlış politikalar sonucu attığımız paranın karşılığını, ortadirek vatandaşa gidip, "gel sen öde" diyorsunuz... İşte bu, yanlış ve haksızlıktır...

Peki, ne yapılabilirdi? Hükümet olarak, almanız gereken ekonomik program ve kararlarla bu faizi aşağı çekemez miydiniz? Çekerdiniz. İşte iddiamız odur ki, çekemiyorsunuz ve bunu mahsus çekmiyorsunuz. Bizi üzen mesele budur. Niye çekmiyorsunuz? Faizin yükselmesini engelleyecek veya düşürecek olan mesele, serbest piyasa ekonomilerinde, bilhassa konvertibiliteye geçen ekonomilerde kurdur. Bu Hükümet, Başbakanın talimatıyla, Merkez Bankasının kurunu, özellikle aşağıda, baskı altında tuttuğu için, bugün, döviz, Türk Lirasını yüzde 20 daha pahalı bir seviyeye getirmiştir. Doları misal olarak alırsak, bugün doların fiyatının 14 200 lirada kaldığı, 15-16 bin lira olması gereken yere gelmediği için, ithalat fazlalaşmaktadır. İthalat fazlalaştığı için de, sizin, ithalat-ihracat arasındaki dengeniz 15 milyar dolar seviyesine çıkmıştır; cari işlem açığı artmaya başlamaktadır ve bu denge bozulduğundan, bunu karşılamak için faizler yükselmektedir. Halbuki siz, dövizi baskı altında tutmazsanız, öbür taraftan faizler düşer. Faizler düşerse, siz 54 trilyon lira kârda olursunuz. Ayrıca, bu yüzde 20'lik devalüasyonu yapmak zorundasınız. Eninde sonunda yapacaksınız da. Bu yüzde 20'lik devalüasyonu yapmış olsaydınız, 18 milyar dolarlık döviz rezervinde devletin 3,6 milyar dolar kârı olurdu. Ayrıca, kurlar çıktığı için ithalatta da bir yavaşlama olurdu.

Siz zaten ekonomi olarak bu yavaşlamayı istiyorsunuz, bütün dünya istiyor, Dünya Bankası da söylüyor, IMF de söylüyor size; ama, siz bunları yapmıyorsunuz. Yapamamasının sebebi ise -ki, işte, maalesef problem buradadır- lüzumsuz yere, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasını desteklemenizdir ve bugün 18 binin üzerine çıkan bu borsa, aslında tamamıyla kumar oynanan, fiktif yatırımların yapıldığı bir yer haline gelmiştir.

Şimdi, bu yanlışlardan dolayı ekonomi büyük problemlere gebe durumdadır. 1981-1982 senesinde, Kastelli krizinin sebebiyet verdiği dönemi hatırlayın, şimdi de, bugünkü Türkiye'nin boyutlarına bakarak, bu borsayı suni olarak desteklediğinizden dolayı, sonuçta borsanın çökme riskini düşünün... İşte siz, dövizle, bu borsa yüzünden oynamıyorsunuz, bu milleti "yatırımdır" diye oraya götürüyorsunuz; ama, en acısı ve en yanlışı...

TURHAN TAYAN (Bursa) — Sayın Başkan, süresi dolmadı mı efendim?

BAŞKAN — Sayın Taner, lütfen efendim...

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Son cümlemi arz ediyorum efendim.

Anlayamadığım bir konuyu burada, huzurunuzda ifade etmek istiyorum : Hükümetin bir kanadı olan Sosyaldemokrat Halkçı Parti, bu meseleyi gayet iyi anlamasına rağmen, bunu, buraya getirirken, neden, bu sistemde, kuruluşları, bilhassa borsaya açılanları daha fazla teşvik etmek için, onlara istisna getirilmesini engellemedi de, oraya daha fazla istisna getirip, normal şirketlerin, makine ve teknolojiye daha fazla yatırım yapmaları yerine, daha az vergi verileceği için, kumar oynanan bu borsaya gitmelerine müsaade ettiğini anlamakta zorluk çekiyorum.

Sizin bu yaptığınız, çok büyük bir hatadır, Allah korusun, Türkiye'deki ekonomik sistemi çok feci şekilde çöküntüye götürecek bir sistemdir.

Sayın arkadaşlarım, bakın, burada, katiyen siyasî bir konuşma yapmıyorum. Ben, burada, bu memleketin iyiye gitmesini istiyorum; çünkü, bugün siz buradasınız, yarın biz orada olabiliriz, öbür gün de tersi olabilir eskiden olduğu gibi; ama, çabamız, Türkiye'nin, her zaman, bugünden daha iyi olmasını sağlamak içindir.

Bu yüzden, tasarının maddeleri geldiği zaman tekrar tekrar konuşacağız. Arkadaşlarımızın, lütfen, bu konuya eğilerek, bu konuda verilecek olan önergeleri göz önüne almalarını dilerim.

Sayın Başkan, gösterdiğiniz tolerans için teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Taner.

AHMET SAYIN (Burdur) — Sayın Başkan, otomatik cihazı çalıştırmanızı istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, gece oturumlarını belli bir ayarda tutmaya mecburuz. Dakika kazanacağız derken, dakika kaybedersiniz. Sayın hatiplerden ben rica ediyorum, belli sürelerin üzerine çıkmasınlar.

Refah Partisi Grubu adına, Sayın Cevat Ayhan; buyurun efendim.

Sayın Ayhan, aynı şeyi sizden de rica ediyorum.

RP GRUBU ADINA CEVAT AYHAN (Sakarya) — Teşekkür ederim Sayın Başkan, kaidelere uyacağım.

Muhterem Başkan, muhterem üyeler; 9 adet vergi kanununda değişiklik yapan 403 sıra sayılı kanun tasarısının 1 inci maddesi üzerinde, Refah Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlar, 1 inci madde, Vergi Usul Kanununun mükerrer 414 üncü maddesinde tadilat yapmaktadır. Bu madde ise, yetkiyle ilgili bir maddedir. İki fıkradan ibaret olan bu maddenin (a) fıkrasında, tahakkuk fişi ile vergi ve ceza ihbarnamelerinin şekli ve tanzimi konusunda Maliye Bakanının yetkili olduğu beyan edilmektedir.

(b) fıkrası ise, bu kanunda yer alan maktu hadler ile asgarî ve azamî miktarları belirtmiş para ile ödenecek ceza miktarlarını on katına, nispi hadleriyse iki katına kadar ayrı ayrı artırmaya ve bunları kanun seviyesine indirme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki vermiş bulunmaktadır.

Şimdi, bu tasarının 1 inci maddesiyle getirilmek istenilen ise; (c) fıkrasında, muhtelif kanunlardaki maktu had ve miktarları 1.1.1993 seviyesinde tespit etmekte ve bundan sonraki artışları da buna dayandırmaktadır.

(d) bendinde ise, bu kanunda yer alan maktu had ve miktarlar için Bakanlar Kurulu, biraz evvel arz ettiğim (b) bendinde on kat artırma ve nispî hadleri de iki katına artırma yetkisini kullanmadığı takdirde, yine Vergi Usul Kanununda zikredilen yeniden değerleme müessesesini devreye sokmakta ve yeniden değerleme oranında yukarıda (c) bendinde arz ettiğim maktu had ve miktarların artırılmasını amir bulunmaktadır.

Bu (c) bendindeki on katına kadar yükseltilen maktu had ve miktarlar nedir diye baktığımızda : Bunlar, Vergi Usul Kanununun 104 üncü maddesidir; mükelleflere, evrakın ilan yoluyla tebliğine ait hususları düzenlemektedir.

Bunları böyle arz ediyorum. Maalesef, bu taslağı hazırlayan arkadaşlarımız, herhalde buradaki müzakere süresini kısaltmak için, Anavatan iktidarları döneminde başlayan yeni bir kanun hazırlama tekniğiyle birçok kanunu, çorba gibi, bir kanun tasarısına koydukları gibi, kanunların birçok maddesindeki tadilatı da yine bir maddeye koymaktadırlar. Nitekim, bu kanun tasarısı 9 kanunda değişiklik yapmakta ve bu (c) bendinde -burada göreceğiniz gibi- on onbeş kanun maddesinde değişikliklere atıfta bulunularak, müzakere süresini kısaltmak için yeni bir yol takip edilmektedir. Ancak, bu, tabiî, anlaşılması fevkalâde zor metinler ortaya çıkarmaktadır.

Şimdi, bu (c) bendi ile değiştirilen maktu had ve miktarları 1993 seviyesine getirilen maddeler hangileridir? Bunlar Vergi Usul Kanunundaki maddelerdir : 104 üncü madde, mükelleflere, evrakın ilan yoluyla tebliğiyle ilgili madde; mükerrer 115 inci madde, Maliyenin miktar

itibariyle küçük alacaklarda tahakkuktan vazgeçmesiyle ilgili madde; 177 nci madde, birinci sınıf tüccarların yıllık alımları ve yıllık satışlarını belirleyen miktarlarla ilgilidir -detay üzerinde durmuyorum- 232 nci madde, fatura mecburiyeti limitlerine ait değişikliktir; 252 nci madde, vergi karnelerinin resme, harca tabi olmadığına dair bir maddedir; mükerrer 298 inci madde, yeniden değerleme usulüyle ilgilidir, yeniden değerlemenin belli miktarın altındaki demirbaşlarda uygulanmayacağına dair düzenlemedir; 313 üncü madde, amortisman mevzuundadır ve değeri belirli miktarın altında olan demirbaşların amortismana ayrılması yerine, doğrudan doğruya gider gösterilmesini düzenleyen bir maddedir; 343 üncü madde, en az ceza hadlerini düzenleyen bir maddedir; 344 üncü madde, kaçakçılığın tarifi ve limitleriyle ilgili bir maddedir ve neyin kaçakçılık sayılıp, neyin sayılmayacağını düzenlemektedir; 345 inci madde, kaçakçılıkta ceza hadlerine ait bir maddedir; mükerrer 347 inci madde ağır kusur ve kusuru tarif eden bir maddedir. 353 üncü madde, fatura ve benzeri evrakı vermeyenlere ve almayanlara uygulanacak cezayı tanzim eden bir maddedir; mükerrer 355 inci madde, bilgi vermekten çekinenlere uygulanacak cezalarla ilgili bir maddedir; 356 ncı madde, pulların eksikliği veya iptal edilmemesi halinde uygulanacak müeyyideleri düzenlemektedir; 361 inci maddede, mükerrer bilgi vermeme halinde uygulanacak müeyyideleri düzenlemektedir. Diğer maktu had ve miktarları bu şekilde 1.1.1993'teki miktara iblağ etmektedir.

Tasarının bu maddesinin ikinci bendinde ise, biraz önce arz ettiğim gibi, Bakanlar Kurulu, artırma yetkisini kullanmadığı takdirde, Vergi Usul Kanunundaki yeniden değerleme müessesesini, tarifini, maddesini işleterek bunları yeniden değerleme katsayısıyla yükseltmeyi getirmektedir.

Şimdi, bizim bu madde ile ilgili üç tane önergemiz vardır; ancak, duyduğumuza göre, İktidar grupları verdikleri 500'e yakın önerge ile gündemi kapatmışlar. Bizim, önergelerimizi müzakere ettirme şansımız yok; ancak, bu süre içerisinde özet olarak önergelerimizde düşündüğümüzü arz edeçğim :

Bir kere, bu, bizim mevzuatımıza, bu değerlerin, bu miktarların, bu rakamların artırılması 1980 yılından sonra girdi. 1978 yılından sonra kronik enflasyon dönemine giren Türkiye'de, 1980 yılından sonra Bu müeyyide getirildi. -1984-1985 yıllarında getirildi- Bakanlar Kuruluna, belli ceza hadleri artırma yetkisi verildi. Ancak, maalesef, on misli artırma yetkisini kullanan Bakanlar Kurulu, bugün sermayeyi tüketmiş, vaziyette, şimdi tekrar on misli artırma yetkisini kullanmaya ve hatta bunu da otomatiğe bağlama noktasındadır.

Anlaşılıyor ki, hükümetlerin, Türkiye'de enflasyonu önleme, ve taşınabilir, Batı'da olduğu gibi, yüzde 5'in altında makul enflasyon nispetine inme hedefi olmadığı için, bu, artık, bizim hayatımızın tabiî bir parçası haline gelmiştir. Onun için, biz, bu bendin metinden çıkarılmasını teklif ettik. Hükümetler böyle kolay yollara gitmesinler, enflasyonu indirsinler ve bu maddelere sığınmasınlar...

BAŞKAN — Sayın Ayhan, bir dakikanız var.

CEVAT AYHAN (Devamla) — Teşekkür ederim.

Bir diğer önergemizde de, (d) bendindeki hususa değindik. Muhterem milletvekilleri, bu husus mühimdir, bilhassa dikkatinize arz edeceğim. Bakın, bu (d) bendinde "Bu Kanunda yer alan maktu had ve miktarlar için (177 nci maddede yazılı olan maktu had ve miktarlar hariç)" denmiş. Tabiî, bu da, Hükümetin, küçük esnaf ve sanatkâra, 2 nci sınıf tüccar sayılan, işletme defteri tutan zümreye tertiplemiş olduğu bir tuzaktır. Neden derseniz, bakınız kısaca arz edeyim : Bu konuyu önergemizde tafsilatlı olarak verdik; ama, müzakere imkânımız yok...

BAŞKAN — Lütfen konuşmanızı bağlayınız.

CEVAT AYHAN (Devamla) — Muhterem üyeler, bakın, birinci sınıf defter tutma haddi, alımda 720 milyon, satışta 864 milyon liradır Vergi Usul Kanunda. Şimdi, burada yeniden değerleme sistemi otomatik olarak bütün artışlara uyguladığı halde, buraya uygulamıyor. Uygulamamanın manası şudur : Hükümet, bu hadleri de artırmadığı takdirde, ikinci sınıf esnaf, tüccar sayılan küçük işletme sahipleri, otomatik olarak, enflasyon sebebiyle ciroları büyüyeceği için birinci sınıfa geçecekler. Geçtikleri zaman ne olacak? Bakın, bugün işletme defteri tutulması 1 milyon ile 5 milyon lira arasında değişmektedir. Türkiye'de en gelişmiş ve en fakir bölgeler itibariyle dört bölge tarif edilmektedir. Bilanço esasına göre defter tutma ise, 3 milyon ilâ 16 milyon lira arasında değişmektedir bölgeler arasında. Burada küsuratları okumuyorum, yuvarlak söylüyorum...

BAŞKAN — Ve bağlıyorsunuz...

CEVAT AYHAN (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bunlar, tabiî, birinci sınıfa geçtikleri zaman, bu yüksek değerlere muhasebeci ücreti ödeyecekleri gibi, bunların aynı zamanda, hayat standardı sınıfı da değişecek. Birinci sınıf tüccar sınıfına geçtiği zaman, hayat standartları değişeck. Bakın bunların ikinci sınıfta olanları için hayat standardı bugün, dördüncü bölgede 23 milyon lira, vergisi 6 milyon liradır. Gelişmiş bölgelerde standart 60 milyon, 19 milyon lira vergisi tutmaktadır. Dördüncü bölgelerde ise 6 milyon lira tutmaktadır. Bu, birinci sınıfa geçtiği zaman, hayat standardı, yani ödeyeceği vergi, dördüncü bölgede -yuvarlak rakam söylüyorum- 12 milyon, birinci bölgede 36 milyon lira olacaktır. Yani, küçük esnaf ve tüccarın, hem muhasebeci masrafı artacak hem de hayat standardı sebebiyle ödeyeceği vergiler artacaktır. Bunlar da, küçük esnaf ve sanatkârlar arasında büyük şikâyete sebep olacaktır. Bu maddenin de, hiç olmazsa, otomatik işletilmesi, yeniden değerlemenin, küçük esnaf ve sanatkâr; birinci sınıf, ikinci sınıf tüccar sayılan zümre için de işletilmesi adil olur, hakkaniyete uygun olur. Bu hususu önergemizde de arz ettik.

Hepinize hürmetlerimi arz ederim. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Algan Hacaloğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 403 sıra sayılı yasa tasarısının 1 inci maddesi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1 inci madde, tartışmakta olduğumuz yasa tasarısının çok tipik bir göstergesi. Hükümetçe reform iddiasıyla Yüce Meclise sunulan tasarının özünü yansıtan, çok rutin, çok sıradan, bir anlamda sembolik bir madde.

Sayın milletvekilleri, şunu kastetmek istiyorum : Büyük bir iddiayla sunulan reform tasarısının ilk maddesiyle, biz, ülkede yıllardır ekonomiyi her boyutuyla, her kesimiyle erozyona uğratan yüksek enflasyonun, vergi hadleri ve vergi mevzuatı üzerinde yarattığı erozyonu tedavi etmeye çalışıyoruz. Rutin bir şey yapıyoruz. Yapılması gereken şeyi yapıyoruz. Eğer bir ülkedeki enflasyon, yıllardır, yüzde 40'lardan başlayıp, artık, yüzde 70'ler platosunda, kararlı bir şekilde, bir kronik enflasyon yapısına dönüşmüş ise, doğaldır ki, değerli Maliye bürokratlarının sıkıntısı olacaktır. Belirlenen hadler kısa zamanda yetersiz kalmaktadır.

Türkiye'nin, geçen gün imzalama süreci tamamlanan Uruguay Round görüşmelerinin ve önümüzdeki yıl hızlanacak olan AT sürecinin eşiğinde, ekonomisine gerçekten çekidüzen vermesi gerekiyor.

1980'li yılların ekonomide yaratılan tahribatını gidermek için, ülkeyi iki yılı aşkın bir süredir yönetmekte olan Koalisyon Hükümetinin, belki ilk günlerinde bir büyük iddiayla maliye politikalarında, vergi politikalarında çok kararlı bir şekilde yapması gereken değişiklikler, maalesef aradan geçen iki yıllık süre içinde ele alınmamıştır ve bugün, yarım yamalak, yeterince tartışılmamış, derinliği oluşturulmamış, kesimler arasındaki kaynak aktarımı ve gelir bölüşümü açısından, ekonominin farklı kesimleri arasında sağlıklı, dengeli, adil bir yük dağılımı gerçekleştirmeyi hedef almamış bir tasarıyla önümüze gelinmiştir.

Türkiye'nin bu enflasyon sorununu muhakkak aşması lazım. Hiçbir Hükümet, bu enflasyon yükü altında ayakta kalamaz. Bu Koalisyon Hükümetinin geldiği tıkanma noktasının da temel nedenlerinden biri budur. Tabiî, başka sorunlar da var; ama, ekonomi konuşuyoruz, vergi yasasını konuşuyoruz, onunla doğrudan bağlantılı olan konu, enflasyondur. Ama, görüyoruz ki, bugün, önümüze, maliye politikalarının aracı olarak, enflasyonu, bir anlamda kısıtlayabilmek için, yani kamu kesiminin gelir-gider farkını azaltabilmek amacıyla getirildiği ileri sürülen bu yasa tasarısının kamuoyunda yeterli etkinliğe kavuşabilmesi için, toplumda, bir adil olma, bir umut olma, bir çözüm getirme beklentisini yaratabilmesi gerekir ki, getirdiğiniz yasa tasarısı kâğıt üzerinde kalmasın.

Eğer bir hükümet, iki yılı aşkın bir sürede, enflasyon konusunda ortaya koyduğu projelerde ciddî bir adım atamamışsa; daha evvelki görüşmelerde sık sık dile getirdiğimiz, çok büyük iç ve dış borçlar altında belki 350-400 trilyon liraya ulaşacak bütçe açıklarının tahmin edildiği bir süreçte, bu maktu miktarlarla oynayarak hiçbir şeyi kurtaramazsınız, hiçbir şeyi düzeltemezsiniz.

Türkiye'nin daha ciddî politikalara ihtiyacı var. Gerçekten, şu anda Türkiye'nin iki yıllık kararlı bir istikrar politikasına ihtiyacı var; ama, bunu yaparken, "Türkiye, son iki yıldır büyüyor" diye tüketimden kaynaklanan büyüme rakamlarının cazibesine kapılarak, eğer, reel sektörleri gözardı ederseniz; eğer, rantiye kesimlerini, üretimin dinamiklerini yeterince destekler çerçevede disipline etmezseniz, ekonomiye katmazsanız; eğer, getirdiğiniz yasa tasarısı buna yeterince ağırlık vermezse, bu sorunu çözmeye kendinizin de inandığınızı söyleyebilmek kolay değildir.

Değerli arkadaşlarım, esasında, vakit doldurmak için değil; ama, 3 dakika, 10 dakika, 1 saat... Bu yasa tasarısı çıkacaksa zaten çıkacak. Özellikle sosyaldemokrat arkadaşlarımın şuna inanmasını istiyorum ve bunu her maddede, her defasında söyleyeceğiz : Vergi tasarısının amaçlarından biri gelirleri artırmak ve vergi sistemine dahil edilmemiş olan tüm kesimleri kapsayacak bir yapıyı oluşturmaktır. Ama, bir başka boyut var : Vergi yasaları öyle sık sık gelmiyor, ele alınmıyor. İşte, aradan iki yıl geçti; bugüne kadar ne yaptınız? Bir vergi affı getirdiniz, bir de, yürürlükte olan Katma Değer Vergisinde ağırlıklı olarak alt gelir gruplarının aleyhine düzeltmeler yaptınız. Şimdi önünüzde bir fırsat var.

Evet, bir tasarı sundunuz. Bu tasarının olumlu taraflarını korumak lazım. O maddelere gelince, o maddelerin olumlu olduğunu da söyleyeceğiz; ama özellikle sosyaldemokratlar olarak söylemek istiyorum : Hangi partiden olursa olsun, gelir bölüşümünde adalet için; Türkiye'de çok ihtiyacını duyduğumuz iç barışın sağlanabilmesinde gerçekten çok önemi olan, daha adil bir toplum yapısını sağlayabilmek için, bu tasarının belirli maddelerine bu mantıkla bakalım.

BAŞKAN — Sayın Hacaloğlu, son dakikanızı kullanıyorsunuz.

ALGAN HACALOĞLU (Devamla) — Bitiriyorum.

Yoksa, eğer, biz şunu aşalım, bugünü kurtaralım, nasıl olsa yarınlarda ona da el atarız diye düşünürseniz, biliniz ki, bu yaklaşım, sadece sizi değil, toplumda sosyaldemokrasi için yeşertilmeye çalışılan bütün umutları da karartacak ve bunun zararını toplum çok derinliğine yaşayacaktır. Üstü kapalı olarak, bu konuda bir daha uyarmış bulunuyorum. (DYP sıralarından "ağlayacak bu adam" sesleri)

Yok, ağlamıyoruz; ama, ağlayanlar çok bu toplumda. Ağlayanların azalmasını istiyoruz.

Evet, bu duygularla, hepinize saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim. (CHP, RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Hacaloğlu.

Sayın Selçuk Maruflu; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Maruflu, süreniz 5 dakikadır.

SELÇUK MARUFLU (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 403 sıra sayılı Vergi Yasa Tasarısı üzerinde kişisel görüşlerimi ifade etmek için söz almış bulunuyorum; hepinize saygılar sunuyorum.

Şimdi, bu yasa tasarısının maddelerine geçilmesi kabu edildi ve ben bir konuda çok memnun oldum; demek ki, istenildiği zaman, iktidara mensup milletvekilleri buraya gelebiliyor ve bu maddeler üzerinde oy kullanarak netice alabiliyorlar. Bu, Parlamentonun çalışması açısından fevkalade güzel bir şey, önemli bir şey ve basının tenkitlerini de azaltan bir husus.

Yalnız, bir üzüntüm şudur! Memlekette o kadar çok sorun var ki, dilerdim ki, Parlamento bunlar için de yine böyle bir araya gelsin; vergi gibi, halkın cebinden bir şeyler almayı öngören bir yasa tasarısı üzerinde bu kadar gayretli olmasın; daha güzel, halkımızın, dar gelirlilerin, fakir fukaraların geçim seviyesini daha düzeltecek konularda oy kullansın.

Değerli arkadaşlar, dikkatimi bir şey çekti, sizin de dikkatinize sunmak istiyorum : Dünkü Hürriyet Gazetesinde şöyle bir haber var : "Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Yalım Erez, büyük eleştiriler toplayan Özel Tüketim Vergisi Tasarısının ocak ayında tekrar görüşülerek revize edileceğini açıkladı. Erez, Tüketim Vergisi konusunda, Hükümetçe, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine danışılmadığını söyleyerek, bu vergi için bize sormadılar, gümrük birliği çerçevesinde bu verginin konması gerekiyor; ama, faturası da tüketiciye çıkıyor. Biz buna karşıyız. Görüşlerimizi Hükümete bildirdik. Eğer bu dediklerimizi yapmazlarsa daha etkin tarzda önlemler alırız. Tasarıyı okumadan herkes konuşuyor dedi."

Değerli arkadaşlar, bu çok enteresan; "Özel Tüketim Vergisini değiştireceğiz" deniyor. Şimdi ben sormak istiyorum : Acaba, bu Hükümeti kim idare ediyor? Bu durumda, eğer bu, Hükümeti Yalım Erez idare ediyorsa -ki, buradan o anlaşılıyor- düşünülmesi lazım. Demokrasilerde meclisler vardır, parlamentolar vardır, milletvekilleri vardır, tabiî, parti liderleri de vardır; parti liderlerinin etrafında da bazı insanlar vardır. Aslında, parti liderleri, etrafındaki bu insanları çok iyi seçmek durumundadır. Eğer bu insanlar iyi seçilmezse, üç beş kişiyle çalışan bir parti lideri olursa, o, hakikaten demokrasinin özelliklerine uygun bir davranış olmaz. Şimdi, gerçekten ben burada tereddüt ediyorum; bundan sonra bu maddelere nasıl devam edeceğim? Çünkü, beyefendi diyor ki "ben bunu ocak ayında değiştireceğim." Kimdir? Ne sıfatla değiştiriyor? Nasıl değiştiriyor? Merak ediyorum değerli milletvekilleri. Bundan, Doğru Yol Partili arkadaşların da rahatsız olduğunu biliyorum. Tabiî, onlar gerekli şeyleri düşünecekler; ama, SHP'li arkadaşların ne dediğini merak ediyorum; yani, onlar da Hükümetin ortağı. Bu tasarı üzerinde, en az Yalım Erez kadar söz sahibi olmanız lazım. Bu konuyu dikkatlerinize sunuyorum.

Tabiî, diğer maddeler üzerinde de görüşeceğiz.

Şunu da söyleyeyim : 1 inci madde üzerinde, Plan ve Bütçe Komisyonunda verdiğimiz önergeleri arkadaşlarımız kabul ettiler. Ben düşünmüştüm, acaba bu kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN — Lütfen bağlayın efendim.

SELÇUK MARUFLU (Devamla) — Madde revize edildi, bu hale getirildi; maktu değerler, oransal değerler şekline getirildi. O bakımdan, aslında bu maddenin üzerinde fazla konuşmaya da gerek yok; ama, söylediğim o birinci husus çok önemli.

2 nci maddede, bu konulara devam edeceğim.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Cevat Ayhan; buyurun efendim.

CEVAT AYHAN (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem üyeler; bir maratondur bu, 38 maddelik bu tasarının görüşmeleri sırasında, herhalde sık sık bu kürsüye çıkıp karşınızda olacağım; ama, muradım sizi sıkmak ve üzmek değil, bazı gerçekleri anlatmaktır. Ben, bazı arkadaşlarımın dikkatle dinlediğinden eminim. İleride önümüze çıkacak sıkıntıları, başta ağlamak, sonda ağlamaktan daha iyidir diye ve zabıtlara geçmek üzere buradan arz ediyorum.

Bu konudaki önergelerimizi de arz ettik. Takdir Heyetindir.

Biraz evvel arz ettiğim hususu, daha açıklıkla belirtmek için huzurunuza geldim.

Muhterem arkadaşlar, tasarının bu maddesinde ve -yeri geldikçe arz edeceğim- müteakip maddelerinde, küçük esnafı ve sanatkârı ezen ve caydıran vergi yükleri getirilmektedir. Milyonlarca insanımız, zaten geçim sıkıntısıyla baş başadır; bu tasarı da kanunlaşınca, esnaflığı bırakmak zorunda kalacaklardır. Kendi seçim çevremde dolaştığım esnaf ve sanatkârlardan, küçük iş sahiplerinden aldığım şikâyetler, maalesef, halledilecek yerde daha da ağırlaştırılmaktadır.

Belki, Avrupa'da, Avrupa Topluluğunda, sanayileşmiş ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de, orta ve küçük esnafın sayısı azalsın, bakkal dükkanları kapansın, süpermarketler, hipermarketler olsun, yabancı sermaye gelsin, yerli sermaye sahiplerinden de büyükler yapsın bu işi diyebilirsiniz; ama, bu fukara insanların, dargelirli insanların gideceği başka yerleri yok. Bunlar, nihayet, bu küçük işlerinde, bu küçük maişetleriyle kefaf-i nefs etmektedirler. Bunların rızkını şüphesiz Allah verir, biz ellerinden alamayız; ama, önlerine sıkıntı çıkarmaya da hakkımız yok.

Biraz evvel size şunu arz ettim : Eğer bu tasarının 1 inci maddesindeki (d) bendi bu şekilde geçerse, "177 nci maddede yazılı maktu had ve miktarlar hariç" şeklinde çıkarsa, küçük esnaf, sanatkâr ve iş sahiplerinin işletme defterinden, süratle bilanço esasına göre defter düzenine geçmesi gerekecektir. Zira, bu hadler Hükümet tarafından artırılmadığı zaman, yeniden değerleme katsayısıyla otomatik olarak artırma imkânı da olmadığından, bunlar bilanço esasına göre deftere geçince, sınıflarına göre, meslek gruplarına göre, bu yükler -işletme esasına göre defter tutmada, fakir illerimizde, geri kalmış illerimizde, 1 milyon lirayla 5 milyon lira arasında değişen bu yükler- 3 milyon lirayla 16 milyon lira arasında olacaktır. Bunlar, hayat standardı bakımından da, ikinci sınıftan birinci sınıfa terakki edilince -ki, ikinci sınıfta, dördüncü bölgede, en fakir bölgede, 23 milyon liradır hayat standardı...

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Hangi maddeyle ilgili konuşuyorsunuz?

CEVAT AYHAN (Devamla) — Efendim, bu konuda önergemiz var; alır, okursanız, anlarsınız. (d) bendinde (177 nci maddede yazılı maktu hadler hariç) deniyor. Bu lafzın buradan çıkarılmasını istiyoruz. Bunu çıkarırsanız mesele rahatlar. O zaman, yeniden değerleme katsayısına göre defter tutma hadleri de yükseleceği için, küçük esnaf ve sanatkârın hakkını korumuş olursunuz.

Değerli arkadaşlar, anlaşılıyor ki, Komisyonda da mesele yeterince teemmül edilmeden buraya gelmiş bulunmaktadır.

İşletme defterinden, bilanço esasına göre deftere geçince yük 3 ilâ 16 milyon lira olacak dedim.

BAŞKAN — Son dakikanızı kullanıyorsunuz.

CEVAT AYHAN (Devamla) — Bunların hayat standardı da değişince, hayat standartı, dördüncü bölgede (en fakir bölgede) 23 milyon lira, vergisi 6 milyon liradır. Bunlar birinci bölgede 60 milyon lira, vergisi 19 milyon liradır, -milyonları yuvarlak söylüyorum- birinci sınıfa geçince, dördüncü bölgede 40 milyon liraya yükselmekte ve vergisi 12 milyon lira olmaktadır. Birinci bölgede ise, 101 milyon liraya yükselmekte, vergisi 36 milyon lira olmaktadır. Yani, küçük esnaf ve sanatkâr, iş sahipleri için fevkalade ağır bir darbe olarak bunların sırtına gelecektir. Heyeti Umumiye takdir ederse -önergemiz de vardır- değiştirilir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan, hürmetlerimi arz ederim. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

1 inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, madde üzerinde verilmiş 12 adet önerge vardır. Madde iki fıkralı olduğuna göre, geliş sırasına göre sekiz adedini okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun tasarısının 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana

Mustafa Fikri Çobaner
Isparta

"c) Bu Kanunun; 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345 mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356 ve 361 inci maddeleri ile Kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvelde yer alan maktu had ve miktarlar on katına yükseltilmiştir."

Ethem Kelekçi
Afyon

Gerekçe :

Önergeyle maktu had ve miktarların on katına kadar yükseltilmesi önerilmektedir.

Ali Uzun
Zonguldak

Mustafa Zeydan
Hakkâri

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana

"c) Bu kanunun; 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345, mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356 ve 361 inci maddeleri ile kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvellerde yer alan maktu had ve miktarlar onbeş katına yükseltilmiştir."

Mustafa Fikri Çobaner
Isparta

Ethem Kelekçi
Afyon

Gerekçe :

Önergeyle maktu had ve miktarların onbeş katına artırılması önerilmektedir.

Mustafa Zeydan
Hakkâri

Ali Uzun
Zonguldak

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana

Mustafa Fikri Çobaner
Isparta

"c) Bu Kanunun; 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345, mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356 ve 361 inci maddeleri ile kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvellerde yer alan maktu had ve miktarlar yirmi katına yükseltilmiştir."

Ethem Kelekçi
Afyon

Gerekçe :

Önergeyle maktu had ve miktarların yirmi kat artırılması önerilmektedir.

Mustafa Zeydan
Hakkâri

Ali Uzun
Zonguldak

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısın 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana

Mustafa Fikri Çobaner
Isparta

Etem Kelekçi
Afyon

Mustafa Zeydan
Hakkâri

Ali Uzun
Zonguldak

"c. — Bu Kanunun 104 mükerrer 115, 177, 232, 252 mükerrer, 298, 313, 343, 344, 345 mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356, 361 inci maddeleri ile kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvellerde yer alan maktu had ve miktarlar 25 katına yükseltilmiştir."

Gerekçe : Önergeyle maktu had ve miktarların 25 kat artırılması önerilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinde yer alan "yeniden değerleme oranında" ibaresinin "yeniden değerlenme oranının 1,5 katı oranında" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin (Adana) — Mustafa Fikri Çobaner (Isparta) — Etem Kelekçi (Afyon)
Mustafa Zeydan (Hakkâri) — Ali Uzun (Zonguldak)

Gerekçe : Maktu had ve miktarların her yıl yeniden değerleme oranı kadar artırılması yetersiz bulunduğundan, bu oranın 1,5 kat oranında artırılması önerilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinde yer alan "yeniden değerleme oranında" ibaresinin "yeniden değerleme oranının 2 kat oranında" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin (Adana) — Mustafa Fikri Çobaner (Isparta) — Etem Kelekçi (Afyon)
Mustafa Zeydan (Hakkâri) — Ali Uzun (Zonguldak)

Gerekçe : Maktu had ve miktarların her yıl yeniden değerleme oranı kadar artırılması yetersiz bulunduğundan bu oranın 2 katı oranında artırılması öngörülmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinde yer alan "yeniden değerleme oranında" ibaresinin "yeniden değerleme oranının 2,5 katı oranında" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin (Adana) — Mustafa Fikri Çobaner (Isparta) — Etem Kelekçi (Afyon)
Mustafa Zeydan (Hakkâri) — Ali Uzun (Zonguldak)

Gerekçe : Maktu had ve miktarların her yıl yeniden değerlenme oranı kadar artırılması yetersiz bulunduğundan bu oranın 2,5 katı oranında artırılması öngörülmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin (Adana) — Mustafa Fikri Çobaner (Isparta) — Mustafa Zeydan (Hakkâri)
Etem Kelekçi (Afyon) — Ali Uzun (Zonguldak)

"d) Bu Kanunda yer alan maktu had ve miktarlar için (177 nci maddede yazılı maktu had ve miktarlar hariç) Bakanlar Kurulunca (b) bendinde yer alan yetki kullanılmadığı taktirde; herbir takvim yılında uygulanacak maktu had ve miktarlar bir önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarlara, bu yıla ilişkin olarak bu kanun uyarınca belirlenen yeniden değerleme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir. Bu suretle hesaplanan maktu had ve miktarlarda 100 000 liralık kesirler nazara alınmaz."

Gerekçe : Önergeyle yeniden değerleme oranında artış yapılmak suretiyle hesaplanan had ve miktarlarda nazara alınmayarak 10 000 liralık kesiri yetersiz bulunarak 100 000 liraya çıkartılmıştır.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, veriliş sırasına göre okuttuğum önergeleri şimdi aykırılık sırasına göre okutarak oylarınıza sunacağım :

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, Anayasaya aykırılık önergemiz vardır.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, önergelere katılıyoruz.

BAŞKAN — Bir başka önerge vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin, İçtüzüğün 85 inci maddesi gereğince öncelikle Anayasaya aykırılığı hususunun görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Eyüp Aşık	Mehmet Keçeciler	Elaattin Elmas
Trabzon	Konya	İstanbul
Yücel Seçkiner	Temel Gündoğdu	Kadir Ramazan Coşkun
Ankara	İstanbul	İstanbul
	Nabi Poyraz	
	Ordu	

Gerekçe : (c) fıkrasıyla "usulsüzlük cezalarına ait cetvel 1.1.1993 tarihinden..." itibaren geçerli kılmamak, kanun hükmü makabline şamil hale getirilmiştir.

Kanunların özellikle ceza hükümlerinin geriye yürümesi temel hukuk kurallarına ve Anayasamıza aykırıdır.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET DÖNEN (Hatay) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Keçeciler; buyurun.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten bu vergi kanunu çok visibl değil; anlaşılması fevkalade zor; ama, bir taraftan da Anayasanın temel hukuk ilkelerine aykırı.

Niye aykırı diyeceksiniz : Gerekçemizde de ifade ettiğimiz gibi, tasarının (c) bendinde, vergi usulsüzlük cezalarının artırılması isteniyor. Bu, bir siyasî takdir meselesidir, Hükümet olarak usulsüzlük cezalarını artırmayı talep edebilirsiniz, normaldir. Burada biraz evvel dinlediğimiz

önergelerde olduğu gibi, 10 kat, 15 kat artırdık, 20 kat artırdık diyebilirsiniz; fakat, vergi usulsüzlük cezalarını 1.1.1993 tarihindeki hadlerine taşıdık, geriye götürdük ve oradaki hadleriyle beraber uygulayacağız; bunu diyemezsiniz.

Bakın, Anayasanın 38 inci maddesi ne diyor : "Kimse, işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez."

Cezayı artırabilirsiniz, artırmayı düşünebilirsiniz; ama, bunu gayet basit bir usulle yapabilirsiniz. Neden ceza kanununu, daha doğrusu usulsüzlük ceza hükmünü, siz, tutup, 1.1.1993'e taşıyorsunuz? Böyle kanun tedvini olur mu, böyle kanun yazma tekniği olur mu? Bu fevkalade mahzurlu, yanlış ve Anayasa da aykırıdır. Bu itibarla, arkadaşların verdikleri önergeler doğrudur. İster 10 kat, ister 15 kat, neyse onu buraya yazın. Cezaları artırdığınızı, vergiyi artırdığınızı halktan ve milletvekillerinden saklamak için, maddeleri böyle anlaşılmaz bir hale getirmek ve neticede de Anayasaya aykırı hükümler geçirmek durumunda olmamalıyız.

Bu madde, bu yazılış şekliyle Anayasamıza, temel hukuk kurallarına açık ve alenen aykırıdır. Böyle bir aykırılığı buradan geçirmemeliyiz. Öncelikle, bu aykırılığı gidermenin yolu, arkadaşların verdiği önergelerden birisine, Hükümet veya Komisyon katılmak suretiyle, bunun düzeltilmesi yoludur. Bunun oranının ne olacağının siyasî takdiri size aittir. Oturdunuz, gazetelere ilanlar verdiniz ve bu tasarının çıkarılması için, devletin bütçesinden insanlara, gazetelere milyarlarca lira vererek masraflara girdiniz ve bu kurumu şikâyet ettiniz, Meclisi şikayet ettiniz.

Yeri gelmişken, bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan bir usulsüzlüğe de temas etmek istiyorum, dikkat etmemiz gereken bir ifade yanlışlığının altını çizmek istiyorum : Maddenin (d) fıkrasında "eğer Bakanlar Kurulu bu yetkisini kullanamazsa, o zaman Maliye bürokrasisi yine değerlendirmeyi yapmaya devam eder, artırmaya devam eder" deniyor. Yani, vergi toplama konusunda Bakanlar Kuruluna açık bir güvensizlik var.

Değerli arkadaşlarım, tasarıları bürokratlara yazdırabilirsiniz; ama, Bakanlar Kuruluna, Hükümete güvensizlik ifade eden ibareleri tasarılara koymaya hakkınız yoktur. "Bakanlar Kurulu siyasî sebeplerle vergiyi artırmayabilir; seçim olur, memleketi düşünmeyebilir, geliri toplamayabilir; ama, Maliye bürokrasisi devamlıdır, o hiç vazgeçmez, devlet alacağını o tahsil eder, biz ona güvenelim" gibi bir mantık var; böyle bir mantıkla kaleme alınmış, bu da yanlıştır, bu da hatalıdır. Bu memleketin müesseselerini -Meclis ve Hükümet dahil- korumak, kollamak bizim vazifemizdir, Hükümetin görevidir. Hükümet nasıl oldu da böyle bir metnin altına imza attı, hayret ediyorum!..

Beni dinlediğiniz için hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP, RP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi diğer önergeleri aykırılık sırasına göre okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

"c) Bu kanunun; 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345, mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356 ve 361 inci maddeleriyle Kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvelde yer alan maktu had ve miktarlar 25 katına yükseltilmiştir."

BAŞKAN — Sayın Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edimemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

"c) Bu Kanunun; 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345, mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356, 361 inci maddeler ile Kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvelde yeralan maktu had ve miktarlar 20 katına yükseltilmiştir."

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyor.

Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Önergede imzanız yok.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Önergeye katıldığımı söylemiştim.

BAŞKAN — Öyle şey olur mu? Daha evvel verilmiş önergelere katılmak... Bugüne kadar öyle bir tatbikat yoktur. (RP ve ANAP sıralarından gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Burada usulî bir mesele var. Arkadaşımız önergelere katılmıştı.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... (RP ve ANAP sıralarından gürültüler)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, önergeye katıldığımı ifade etmiştim, zabıtlarda var. Benim söz hakkım doğmuştur.

BAŞKAN — Oylamaya geçmiştim.

... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, İçtüzüğün hangi maddesini uyguladınız, belirtmeniz lazım. Arkadaşımız önergeye açıkça katılmıştır. Önergeye katılan her arkadaşın söz isteme hakkı vardır. İçtüzükte bunun aksine bir hüküm yoktur.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, şimdi tatbik ettiğimiz hüküm, İçtüzüğün 88 inci maddesindeki "önergede imza aranması" hükmüdür. Ama, siz haklı olarak "önergeleri bize gönderin imzalayacağız" diyeceksiniz?..

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Evet.

BAŞKAN — Bunu demediniz, ben de ona göre uyguladım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Bütün önergelere katılıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — İkinci önergeyi okutuyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, bundan sonraki bütün önergelere katıldığımı açıklıyorum, imzalamak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun okuyun :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

"c) Bu Kanunun, 104, mükerrer 115, 177, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345, mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356, 361 inci maddeleri ile Kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvellerde yer alan maktu had ve miktarlar 15 katına kadar yükseltilmiştir.

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyor...

Önergeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın milletvekili, 8 önergeyi okuttum, altındaki imzaları da okuttum, zabıtlara da öyle geçti. Bu dileğinizi lütfen başka maddelerde isteyin.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, şayet zabıtları lütfedip okursanız, ben, önergeler okunurken ayağa kalkıp, önergelere katıldığımı söyledim...

BAŞKAN — 2 nci maddede bu dileğinizi gerçekleştirirsiniz ve 5 dakika kazanırsınız (!)

Üçüncü önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesini (c) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

c) Bu Kanunun, 104, mükerrer 115, 117, 232, 252, mükerrer 298, 313, 343, 344, 345, mükerrer 347, 353, mükerrer 355, 356, 361 inci maddeleri ile Kanuna bağlı usulsüzlük cezalarına ait cetvellerde yer alan maktu had ve miktarlar 10 katına yükseltilmiştir.

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katıldı, Hükümet katılmadı...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Komisyonun çoğunluğu yok Sayın Başkan...

BAŞKAN — Var efendim, var...

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Dördüncü önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinde yer alan "yeniden değerleme oranında" ibaresinin, "yeniden değerleme oranının ikibuçuk katı oranında" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katıldı, Hükümet katılmadı.

Önergeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan "yeniden değerleme oranında" ibaresinin, "yeniden değerleme oranının iki katı oranında" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ ÇVALI (Bursa) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor, Hükümet katılmıyor.

Önergeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, Komisyon üyeleri bu önergeye katıldıklarını söylüyorlar; oylamalarda aleyhte oy veriyorlar... Bu nasıl bir iştir efendim?!

Sayın Başkan, izin verir misiniz efendim...

BAŞKAN — Hepimizin buradaki gayreti biraz fazladan gibi... Yani, kazanılacak veya kaybedilecek süre en fazla 5 dakikadır.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, siz tarafsızsınız... Bu itibarla, hadise şudur : Biz söylenecek sözlerimizi söyleyelim; kabul edip etmemek sizin bileceğiniz iştir. Şimdi, bizim de önergelerimiz var ve ciddî önergelerdir. Verilen önergelere önerge sahipleri bile parmak kaldırmıyorlar. Hadleri, 5, 10, 15, 25, 30 gibi rakamlar olarak değiştirmek suretiyle, muhalefetin önergelerini işleme koymamak kastına matuf gayri ciddî önergelerdir bunlar. Bunların Başkanlığınızca nazarı itibara alınmaması gerekir. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, lütfen... Aynı iddia öbür önergeler için de söylenebilir; iddia bu...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Biz bu önergeleri gayri ciddî olduğunu belirtiyor ve Başkanlığınızca nazarı itibara alınmamasını talep ediyoruz; bir.

Şu hususun da tespit edilmesini istiyoruz : Bütün bu önergeler, Vergi Kanunu gibi bir kanunu değiştiren tasarıda muhalefeti devre dışı bırakmak için İktidar tarafından verilen önergelerdir. Bizim daha önce bu uygulamayı yapıp yapmamamız bu meseleyi değiştirmez; ancak, biz, bu hususların tespitini ve Sayın Başkanlığın, bu hususta, İçtüzüğün amir hükümleri gereğince hareket etmesini istiyoruz. Bundan sonaki önergeler için de, ben, okundukça bunların ciddî veya gayri ciddî olduğu ve bunların işleme konup konmaması gerektiği hususunda Sayın Başkanlığa talepte bulunacağım. Sayın Başkanlık istediğini yapmakta serbesttir.

Arz ederim.

BAHATTİN ALAGÖZ (Gaziantep) — Burası mahkeme değil, tespit davası açamazsın burada...

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinde yer alan, "yeniden değerleme oranında" ibaresinin, "yeniden değerleme oranının birbuçuk katı oranında" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATİLLA (Afyon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katıldı, Hükümet katılmadı.

Önergeyi oyluyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Son önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin (d) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin
Adana
ve arkadaşları

"d) Bu Kanunda yer alan maktu hak ve miktarlar için (177 nci maddede yazılı maktu hak ve miktarlar hariç) Bakanlar Kurulunca (b) bendinde yer alan yetki kullanılmadığı taktirde; herbir takvim yılında uygulanacak maktu had ve miktarlar bir önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarlara, bu yıla ilişkin olarak bu kanun uyarınca belirlenen yeniden değerleme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir. Bu suretle hesaplanan maktu had ve miktarlarda 100 000 liralık kesirler nazara alınmaz."

BAŞKAN — Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI (Bursa) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA (Afyon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor, Hükümet katılmıyor.

Önergeyi oyluyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Sayın milletvekilleri, şimdi, maddeyi oylayacağım; yalnız, maddenin oylanma şekli için bir önerge vardır; onu okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 inci maddesinin oylaması esnasında, İçtüzüğün 82 ve 84 üncü maddeleri gereğince, her fıkranın ve meselenin (bendin) ayrı ayrı ve açık oylama suretiyle yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Mahmut Oltan Sungurlu	Selçuk Maruflu	Elaattin Elmas
Gümüşhane	İstanbul	İstanbul
Mehmet Seven	Halil İbrahim Özsoy	Refik Arslan
Bilecik	Afyon	Kastamonu
Mehmet Keçeciler	Kemalettin Göktaş	Ali Kemal Başaran
Konya	Trabzon	Trabzon

Fecri Alpaslan
Ağrı
Mehmet Elkatmış
Nevşehir

Mehmet Budak
Ankara
Cevat Ayhan
Sakarya
Salih Kapusuz
Kayseri

Halit Dumankaya
İstanbul
Abdullah Gül
Kayseri

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bu önerge, maddenin oylamasının fıkra fıkra ve açık oylamayla yapılmasına matuftur.

Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Efendim, İçtüzük amir, bu, ihtiyarî değil.

BAŞKAN — Kabul etmeyenler... Reddedilmiştir.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, böyle bir şey yapamazsınız, bunu yapmaya hakkınız yok! Bu, Meclis tarihinde görülmüş bir hadise değil!

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, bakın, 84 üncü maddede işaret oyundan bahseder. 1985'te, 1987'de, yine 1987'de, 1988'de, 1992'de ve 1993'te -Rahmetli Sayın Hocaoğlu'nun zamanında da verilmiş- bu tip önergeler verilmiş ve benim uyguladığım usul kabul edilmiştir. (DYP sıralarından "bravo" sesleri, alkışlar)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, başkasının yanlış yapması size yanlış yapma hakkını vermez.

Sayın Başkan, ben İçtüzüğü okuyacağım : 82 nci maddede "Anayasa değişiklikleri hariç, kanunun tümünün veya maddelerin oylanması onbeş üye tarafından açık oy istenmemişse, işaretle olur" deniyor. Tersi ne olur?.. Onbeş üye tarafından istenmişse, açık oy.

Bakıyoruz 84 üncü maddeye : "Görüşülen bir madde birçok mesele veya fıkralardan mürekkep ise ve bunların ayrı ayrı oya konmaları onbeş üye tarafından yazılı olarak teklif olunmuşsa gereği yapılır" deniyor. Bunun gereği, reddiyse; buyurun efendim (!) Böyle Başkanlık yapamazsınız Sayın Başkan! Çok açık hüküm var. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar; DYP ve SHP sıralarından "böyle konuşamazsın" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, elimdeki zabıt, 19.3.1987 tarihli...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, siz, kanunla mükellefsiniz, bir başkasının yaptığı yanlışlıkla değil. Ben size İçtüzüğü okuyorum. Şimdi, siz, İçtüzüğü bir tarafa bırakıp bir başkasının yaptığı yanlışa sığınamazsınız. Siz eğer buraya peşin hükümle ve maksatlı çıkmışsanız, muhalefeti nasıl engelleyeceğinizi hesap ederek çıkmışsanız, yanlış içindesiniz. Biz o yanlışa iştirak etmeyeceğiz. Sayın Başkan ve size bu fırsatı vermemek için gayret edeceğiz. (ANAP ve RP sıralarından "bravo" sesleri, alkışlar, DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, bir dakikanızı rica edeceğim... "Bu madde de, fıkra ve bent tarifleri üzerinde mevcut tereddütleri kaldırmaktadır. Madde de ayrıca, hukukun genel ilkelerinde olan, bir maddenin bent, alt bent ve fıkralarının ayrı ayrı oylanması istendiği takdirde, bu istemin Genel Kurul kararıyla yerine getirilmesi lüzumu hükme bağlanmıştır.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Kim söylemiş efendim?

BAŞKAN — Efendim, okuduğum, maddenin gerekçesi...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Hangi maddenin?!. Madde açık efendim...

BAŞKAN — 84 üncü maddenin gerekçesini okudum.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, böyle bir şey yaparsanız, siz, kendi meslek hayatınıza leke süreceksiniz. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler) Açık bir hükme rağmen, bir eski bakan ve Meclis Başkanvekili olarak, bir vergi kanunu tasarısında böyle, gösteriş halinde verilmiş önergelerle ve İçtüzük hükümlerini yanlış tatbik etmek suretiyle... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, ben bu meselede usul müzakeresi açmanızı istiyorum; tatbikatınız yanlıştır.

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, ben oylamayı yaptım. Buna rağmen...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Sayın Başkan, oylamayı yapamazsınız. Kimsenin kanunları açıkça yanlış tatbik etme hakkı yoktur.

BAŞKAN — Şimdi, buna rağmen size konuşma hakkı verdim; zabıtlara geçsin diye verdim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Lütfettiniz efendim (!) Sayın Başkan, lütfettiniz yani, teşekkür ederiz (!) Zaten bize konuşma hakkı vermeyeceğinizi bu sözlerinizle ifade ediyorsunuz. Muhalefetin konuşma hakkı yoksa -bu Meclis tek taraflı bir Meclis değildir- millî iradenin böyle tecelli etmesi mümkün değil. (DYP ve SHP sıralarından "böyle konuşamazsın" sesleri, gürültüler ve sıra kapaklarına vurmalar)

TURHAN TAYAN (Bursa) — Sayın Başkan, arkadaşımız vakti israf ediyor. Görüşmeler başladığından beri devamlı kendileri konuşmaktadırlar. Lütfen!..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — İktidarın söyleyecek sözü yoksa, kabahat bizde değil. Sizin saatlerinizi kullanmadık.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, 1 inci madde üzerindeki önergeler oylandı. Böylece görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi maddeyi oylarınıza sunuyorum : 1 inci maddeyi kabul edenler...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Önergemiz var Sayın Başkan; önergemiz hakkında...

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Sayın Başkan, yanlış yapıyorsunuz!..

BAŞKAN — Kabu etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Şimdi, efendim, şu saatten sonra 5'er dakika kazansak ne olur?!.. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının birinci paragrafında yer alan "Bakanlar Kurulu :" ibaresi "Maliye Bakanı :" olarak, (a) bendinde yer alan % 35 oranı % 50, % 45 oranı da % 60 olarak değiştirilmiş ve bu fıkranın sonuna aşağıdaki hükümler eklenmiştir.

"Görev yapılan birim ve iş hacmi, görev mahalli, görevin önem ve güçlüğü, personelin sınıfı, kadro unvanı, derecesi ve atanma biçimi gibi kriterlere göre yapılacak ek ödemelerin farklı miktarları ve ödemeye ilişkin usul ve esasları Maliye Bakanı tarafından tespit edilir."

"Yukarıda belirtilen esaslar dahilinde yapılacak ödemeler Gelir Vergisine tabi tutulmaz."

BAŞKAN — Madde üzerinde, Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Güneş Taner, Refah Partisi Grubu adına Sayın Cevat Ayhan; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Uluç Gürkan; şahısları adına, Sayın Cevat Ayhan, Sayın Selçuk Maruflu ve Sayın Turhan Tayan söz istemişlerdir.

Anavatan Partisi Grubu adına, Sayın Güneş Taner; buyurunuz.

ANAP GRUBU ADINA GÜNEŞ TANER (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu tasarı Meclise ilk geldiği zaman, burada konuşan Doğru Yol Partisi sözcüsü, vergi çıkarma erkinden bahsetmişti. Bundan bahsederken, muhalefetiyle iktidarıyla milletvekillerinin, bu Mecliste, memleketi fevkalade yakından ilgilendiren vergi koyma gibi fevkalade ciddî bir konuda, Yüce Meclisin, görüşerek, hata yapmadan, en iyi şekilde, zor mesele olan bu vergi koyma meselesinin burada görüşüleceğini beyan etmişti. Yalnız, biraz evvel burada cereyan eden hadiselerden görüyoruz ki, İktidarı oluşturan partilerin, bu vergiyi alelacele geçirebilmek için, hiç lüzum yokken, sahte birtakım önergelerle...

BAHATTİN ALAGÖZ (Gaziantep) — Fazla konuşma!.. Sahte ne demek?

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Sen yerine otur bakayım!

BAHATTİN ALAGÖZ (Gaziantep) — Ne demek sahte önerge?!. Milletvekilleri imzalamış...

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Otur bakayım aşağıya, otur! Konuşacaksan, gel buradan konuş, gel buraya! Ne oluyor?!. (Gürültüler)

Sahte... O önerge sahte... Bir insan on tane önergeyi aynı şekilde verir mi?.. Üç katı, beş katı, on katı, yirmi katı... Bu nasıl önerge?!. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Efendim, lütfen...

Sayın Taner, önergeler verildikten sonra bize aittir; yani Divanın önergeleridir. "Sahte önerge" dediğiniz zaman, bizim takdim ettiğimiz bir önergenin sahteliğinden bahsetmiş olursunuz. "Oyalayıcı önerge" tabirini kullanabilirsiniz... Lütfen...

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Tavzih ediyorum Sayın Başkan, haklısınız.

Burada, lüzumsuz yere Meclisin tansiyonunu yükselttikleri için, bunu lüzumsuz yere getirdikleri için söyledim; tavzih ediyorum. Ben burada "sahte" derken, ne Meclisin çalışmasına ne de Meclisin önergesine bunu söylemek istedim; fakat, maksadı farklı önergelerdir. Burada ciddî bir mesele konuşuyoruz, vergi meselesi ciddî bir meseledir. Aynı milletvekilinin, aynı konuda, on tane değişik kat koyarak verdiği önergenin ciddiliğinden, samimiyetinden söz etmek mümkün mü?!

BAŞKAN — Lütfen maddeye girelim, vaktinizi israf ediyorsunuz.

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Efendim, bakın, yanlış anlamayın, bu vergi tasarısı yasalaşacaktır. 5 dakika sonra, 10 dakika sonra, 1 saat sonra geçecektir...

BAHATTİN ALAGÖZ (Gaziantep) — Efendi ol, böyle konuş...

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Senden mi öğreneceğim be!.. Senden mi öğreneceğim nasıl konuşacağımı!.. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, nasıl davranıyor bu adam burada yahu!.. Yani bu, bu Meclise yakışıyor mu, milletvekilliğine yakışıyor mu!..

MEHMET GÜLCEGÜN (Mardin) — Senin bağırman yakışıyor mu?!

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, lütfen...

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Güzel güzel konuşuyoruz burada...

TURHAN TAYAN (Bursa) — Tahrik etme...

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Baksanıza... (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, hem zaman kazanmak istiyorsunuz hem laf atıyorsunuz... Rahat bırakın, hatip konuşsun.

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Bizim burada bir art niyetimiz yok, kastımız yok; anlamıyor musunuz?..

TURHAN TAYAN (Bursa) — Tahrik ederek konuşmayın.

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Hâkim olun efendim...

BAŞKAN — Sayın Taner devam edin.

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Böyle müzakere nerede görülmüştür?.. Burada, art niyetimizin olmadığını ifade ediyoruz... Vergi konusu ciddî meseledir diyoruz. Bakın, burada basın izliyor, bütün memleket seyrediyor; gecenin bu saatinde gelmişiz, bu tasarıyı çıkarmaya çalışıyoruz. Biz buradan size fikirlerimizi söylüyoruz, yanlışlar yapılmasın diye ifade etmeye çalışıyoruz. Yoksa, bizim başka türlü niyetimiz olsa, bu önergeleri biz verirdik. Bakın bakalım, buna benzer bir tek önerge verilmiş midir?.. Bakın, bir tane önerge verilmiş midir?..

BAŞKAN — Sayın Taner, madde üzerinde konuşuyorsunuz, lütfen...

CEMALETTİN GÜRBÜZ (Amasya) — Sizi dinleyeceğiz; ama, üslubunuzu bozmayın.

BAŞKAN — Bu saatten sonra mecbur musunuz illâ aşağıdan da bir kelime ilave etmeye?.. Buyurun efendim.

GÜNEŞ TANER (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2 nci madde, aslında, Plan ve Bütçe Komisyonunda eklenen ve fevkalade yerinde olan bir maddedir. Bu madde, tasarı görüşüldüğü sırada arkadaşlarımız tarafından benimsenmiş, gerek iktidar ve gerekse muhalefet kanadına mensup milletvekilleri tarafından beraberce verilmiştir.

Burada "Görev yapılan birim ve iş hacmi, görev mahalli, görevin önem ve güçlüğü, personelin sınıfı, kadro unvanı, derecesi, ve atama biçimi gibi kriterlere göre yapılacak ek ödemelerin farklı miktarları ve ödemeye ilişkin usul ve esasları Maliye Bakanı tarafından tespit edilir" denmektedir. Bu madde, yerinde ve ihtiyaç olan bir maddedir. Buraya girmesini takdirle karşılıyoruz; iyi de olmuştur.

Yalnız, burada yapılması gereken bir şey vardır : Sistem, büyük çapta bilgisayara geçmektedir. Bunun için, bu kriterlerin tespit edilmesi zaman içerisinde kendisini ortadan kaldıracaktır. Kanun tasarısında sürekli yürürlük maddesi olmasından dolayı, ileride kaldırılma lüzumu çıkacaktır.

Bu duygu ve görüşlerle, Yüce Meclise saygılar sunarız. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

ETEM KELEKÇİ (Afyon) — "Sahte önerge" dedi, söz istiyorum Sayın Başkan; çünkü, önergelerde benim de imzam var...

BAŞKAN — Daha sonra da "o manada söylemedim" dedi; düzelttik onu.

ETEM KELEKÇİ (Afyon) — Mutlaka söz istiyorum Sayın Başkan...

BAŞKAN — Efendim, hem ben düzelttim, hem Sayın Taner..

ETEM KELEKÇİ (Afyon) — Öyle dahi olsa, söz almak benim hakkım... (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın iktidar grupları, ısrar ediyorsanız söz vereceğim; ama, oyalamayı biz yapmış oluyoruz yani.

ETEM KELEKÇİ (Afyon) — Sayın Taner "sahte" kelimesini kullandı; bunu diyemez!

BAŞKAN — Peki, buyurun.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) — Taraf olduğunuzu beyan ettiniz, "biz" dediniz Sayın Başkan...

BAŞKAN — Siz yapmış oluyorsunuz diyorum.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) — Zabıtlara "Biz" diye geçti...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Taraf olmamak lazım.

BAŞKAN — Sonra da düzelttim; "siz" dedim...

Buyurun Sayın Kelekçi.

ETEM KELEKÇİ (Afyon) — Sayın Başkanım, sayın milletvekili arkadaşlarım; burada, bütçeyle beraber -çok acil bir durum var ki- vergi kanununu da çıkaracağız. Bu, Türkiyemizin genelinde, fevkalade beklentisi olan bir kanun. Hal böyleyken, bir haftadır, basında izlediğimiz kadarıyla, medyada izlediğimiz kadarıyla, muhalefet bunu çıkartmamakta kararlı, ısrarlı ve inatlı. Peki, biz çıkaracağız, siz de çıkartmayacağız diye direndiğinize göre, iktidar ne yapacaktı?..

GURHAN ÇELEBİCAN (İstanbul) — Biz, konuşalım istiyoruz...

ETEM KELEKÇİ (Devamla) — Konuşma imkânınız yok mu?..

GURHAN ÇELEBİCAN (İstanbul) — Kapattınız, tıkadınız.

ETEM KELEKÇİ (Devamla) — Bunun bu kaçıncı numunesi?.. Bunu siz bize öğrettiniz. Biz, sizin bize öğrettiklerinizden aklımızda kalanı uyguluyoruz.

Onun için, bu konuyu çok önemli olarak kabul ediyorum. Sayın Taner'den de, buraya çıkıp, şu söylediklerini -Parlamentoda uzun zaman vazife yapmış bir zatı muhterem olarak- değiştirmesini ve "o manada söylemedim" demesini bekliyorum.

Bu önergeye "sahte önerge" derseniz, imzaların sahte olması gerekir. Yani, sahte imza, sahte önergeyi davet eder. Eğer, önergelerdeki imza sahte değil de bizlere aitse, o zaman, sizlerin buna "sahte" demesi kadar zayıf bir değerlendirme olamaz.

Hepimize fevkalâde bir imkân sağlayacak, Türkiyemiz için de fevkalade beklentisi olan bir kanunun çıkmasında, elbette ki bu usulü uygulamamız mevzuat gereğiydi, uygundu. Biz de onu gündeme getirdik. Vazife alan arkadaşlar bu önergeleri hazırladılar. Vazife alan arkadaşların adedi 5 olduğu için devamlı 5 imza kullanıldı.

Bu konuda durumu size tavzihen bildirirken, aynı tavzihin Sayın Taner tarafından da yapılmasını bekliyorum.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Taner... (ANAP sıralarından "kürsüden konuşsun" sesleri)

Peki, buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

GÜNEŞ TANER (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; ben konuşmamın bir bölümünde bu tavzihi yapmıştım. Arkadaşımız herhalde beni dinlememiş olacak ki, söz alıp, tekrar benden bu tavzihi yapmamı istedi. Tavzih ediyorum; hiçbir şekilde bir milletvekilinin, bu şekilde veya onun anladığı manada sahtekâr olduğunu veya sahte imza attığını söylemiş değilim; böyle bir kastım da yoktur. Bunun açıkça zabıtlara geçmesini istiyorum.

Hepinize saygılar sunarım. (DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Refah Partisi Grubu adına, Sayın Cevat Ayhan; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

RP GRUBU ADINA CEVAT AYHAN (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem üyeler; hava gerginleşiyor; ama, havayı yumuşatmaya mecburuz, bu kanun tasarısıyla ilgili görüşlerimizi de derli toplu ortaya koymaya mecburuz.

Değerli arkadaşlar, Vergi Usul Kanununa baktım; 4.1.1961'de, yani 27 Mayıs yönetimi döneminde çıkmış, bugüne kadar da 25 defa değişiklik yapılmış; şimdi 26 ncı değişikliği yapıyoruz. Bu, bizim kanunlarımızı, hep günübirlik yaptığımızı gösteriyor. Yani, otuziki senede, bu, 26 ncı değişiklik olmaktadır.

Daha önce, Hükümet, Meclise bir vergi kanunu paketi sevk etmişti, biz de onun müzakeresine hazırlanırken, ne olduysa, bilmiyoruz; Plan ve Bütçe Komisyonundan geri çekildi ve yeni kanun paketi geldi. Şimdi bu tasarıyı görüşüyoruz. Tabiî, bunu görüşürken de, maddeleri üzerinde dikkatle durmak ve değerlendirmek durumundayız. Aksi takdirde, alelacele geçen kanunlar, ileride, ya Anayasa Mahkemesine gidilerek iptal noktasına gelmekte ya da vatandaşa ıstırap ve sıkıntı vermektedir.

Türkiye'de, teknolojik sahada, yaşayışta, değişiklik, modernleşme arzu edildiği halde; kanunlarımızda, işlerlik bakımından, vatandaşa hizmet bakımından, yeniden yapılanmayı ciddî olarak ele alıp, mevzuatı geliştirme, kanunları geliştirme, hayata, insanlara uyumlu hale getirme yönünde ciddî bir çalışma, maalesef, bir türlü olmamaktadır. Onun için de, kanunlarımız, böyle, yamalı bohça gibi devam etmektedir.

Biraz önce 1 inci madde üzerinde arz ettiğim husus, İktidar partilerine mensup, bu mevzuatı bilen, bu mevzuu bilen arkadaşlarımızla baş başa görüştüğümüzde kabul gördü; ancak, Maliye Bakanlığındaki temayül, "biz herkesi bilanço esasına göre vergiye geçirmek istiyoruz, bu istikamette zorlayacağız; onun için, bu maddeyi, bu istisnayı bilerek koyduk" şeklinde olmuştur. Ben de zaten konuşmamda, Hükümetin tasarıya koyduğu bu hususun, küçük sanayici, esnaf ve tüccar için, iş hayatında çalışanlar için bir tuzak olduğunu arz etmiştim; ama bunu değiştirme imkânımız olmadı.

Şimdi geliyorum görüşülmekte olan 2 nci madeye :

Muhterem arkadaşlar, 2 nci maddeyle, Maliye Bakanlığı bünyesinde Gelir İdaresi Geliştirme Fonu kurulmasıyla ilgili, 1988'de getirilen ek madde 13'te değişiklikler yapılmaktadır.

Bu madde nedir?.. Bu madde; her yıl tahsil edilen toplam vergi gelirlerinin, bir yıl evvelki toplam vergi gelirlerine ulaşıncaya kadarki kısmının yüzde 0.5'iyle (binde 5'iyle) bir yıl evvelki vergi tahsilatını aşan vergi gelirlerinin yüzde 1'inden gelir temin etmekte. Diğer gelir kalemleri de var; detayına girmiyorum. Ek madde 13'te bu fondan harcama yapılacak yerler de zikredilmiş... "Maliye Bakanlığı teşkilatı için arsa satın alınması, bina yapımı, bina kiralanması, onarımı ve tefrişi, taşıt ve demirbaş alımı ve kiralanmasıyla, bunların bakım, onarım, otomasyon, eğitim, uygulama, tanıtma çalışmaları vesair hizmetler için kullanılır" deniyor; bir.

İkincisi, "Maliye ve Gümrük Bakanlığı personeline, görevleri nedeniyle ve daha verimli çalıştırılmalarını sağlamak gayesiyle yapılan ek ödemeler ile, vergi uygulamasında görevli gelir idaresi personeline, vergi incelemesinde görevli personele ve fonun kullanılmasına ilişkin hizmetlerde görevlendirilen personele fazla mesai ve yolluk ödenmesi" deniyor.

Bu ödemelerle ilgili dördüncü fıkradaki bentlere baktığımızda ise; dördüncü fıkranın (a) bendinde "Maliye ve Gümrük Bakanlığının yurt dışı kadrolarında bulunan personeli dışında kalan personeline -sözleşmeli personel dahil- en yüksek devlet memuru aylığının ek gösterge dahil yüzde 35'ini, vergi incelemesinde yetkili Maliye ve Gümrük Bakanlığı merkez denetim elemanları ile münhasıran Gelirler Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında çalışan personel için yüzde 45'ini -farklı oranlarda- geçmeyecek şekilde ek ödeme yaptırmaya" denmiş. İşte, getirilen bu değişiklikle de, yüzde 35 yüzde 50'ye, yüzde 45 de yüzde 60'a yükseltilmiş; yani ödeme miktarları artırılmış.

Dördüncü fıkranın (b) bendinde diğer personele yapılacak ödemeler var, (c) bendinde fazla mesai ve vesairelerle ilgili ödemeler var; bunlar zikredilmiş.

Getirilen bu tasarının 2 nci maddesiyle ek 13 üncü maddeye ilave edilen paragraflarda ise, bu ücretlerin dağıtımıyla ilgili yetki, meri kanunda Bakanlar Kuruluna verildiği halde, burada Maliye Bakanlığına bırakılmış. Ayrıca, burada, Maliye Bakanına, "görev yapılan birim ve iş hacmi, görev mahalli, görevin önem ve güçlüğü, personelin sınıfı, kadro unvanı, derecesi ve atama biçimi gibi kriterlere göre yapılacak ek ödemelerin farklı miktarları ve ödemeye ilişkin usul ve esasları Maliye Bakanı tarafından tespit edilir" diye çok geniş bir yetki paketi de verilmiş bulunmaktadır.

Yine bir ilave fıkrayla da, bu ödemelerin Gelir Vergisinden muaf olduğu ifade edilmiştir.

Muhterem arkadaşlar, tabiî, bu ek madde 1988'de çıkarılmış.

Arkadaşlar, eğer biz devlet memurlarını, görevlerini yapacak şekilde eğitip düzenleyemiyorsak, onların genel ücret rejimini, ücret politikasını, onların geçinebileceği ve görevine bağlanacağı seviyede takdir edip ortaya koyamıyorsak; bu tip birtakım ek tedbirlerle, fonlarla eğer devlet memurlarını çalıştırmaya yöneliyorsak, biz, vergi toplamada yavaş yavaş, -Osmanlının son döneminde olduğu gibi- mültezimlere gideceğiz demektir. O zaman, Osmanlı Devleti vergileri toplayamayınca, bunu birtakım kimselere ihale etmişti ve o yolla vergileri toplamaya çalışmıştı. Tabiî, bu da Osmanlı Devletinin malî bakımdan iflası oldu, siyasî bakımdan da inkıraz buldu gitti.

Onun için, ben, bir kere, bu Fonun kurulmuş olmasını ve ilaveten de bugün bu Fondan yapılacak olan ödemelerin artırılmış olmasını, fevkalade mahzurlu bulmaktayım. Eğer, Maliye Bakanlığı vergi hizmetlerinde çalışan memurlarımıza, onların teminindeki güçlük, işlerini yapmalarındaki birtakım zahmetleri sebebiyle birtakım ek ödemeler getireceksek, onları, Personel Kanununda yapacağımız değişikliklerle genel olarak düzene sokalım. Yamalı bohça gibi bir Personel Kanunu ve ücret ödeme sistemiyle Türkiye'nin bir yere gitmesi mümkün değildir. Herkesin eli devletin Hazinesinde; ama, maalesef, Hazinenin de dibi çıkmıştır; zira, Sayın Başbakan, Başbakanlık tarafından basına verilen ve devam eden ilanlarda da görüyoruz ki, Hazinenin dibi delik. Niye? Herkesin eli Hazinede... (RP sıralarından alkışlar)

Herkesin eli nasıl Hazinede?.. Bakın, 1980 ihtilalini yapanlar, önce tutmuşlar kendi çevrelerindeki insanlara makam tazminatını getirmişler, arkasından bu, milletvekillerine getirilmiş, arkasından hâkimlere getirilmiş, arkasından falan derecelerde iki yıl devlette çalışmış üst

yöneticilere getirilmiş; şimdi de onların altından tazyikler gelmektedir. Yani, 30-40 çeşit ücret sistemiyle bu devletin ayakta durması mümkün değildir. Bu yapılanlar yanlıştır.

Muhterem arkadaşlar, eğer vergileri toplayamıyorsak, bari bu işi de özelleştirelim... Nasıl olsa, icra çalışmadığı için, çek ve senetler tahsil edilemediği için, bugün çek-senet mafiası teşekkül etmiştir; ayrı bir sektör olarak çalışmaktadır. Bırakalım o zaman vergi toplamayı da, özelleştirelim... Aslında bu sistemi çalıştırmanın yolu vardır. Çok yanlış bir yolda gidiyoruz. İşte bu saydığım nedenlerle, bu maddenin metinden çıkarılması için önerge verdik; takdir edilir, kabul edilirse, bu değişiklik yapılmış olur...

BAŞKAN — Lütfen bağlayalım...

CEVAT AYHAN (Devamla) — Teşekkür ederim, bağlıyorum.

Muhterem arkadaşlar, aksi takdirde, bu sistemin yürümesi mümkün değildir. Maliye Bakanına verilen yetkiler de -Sayın Bakanımız için söylemiyorum; ama, orası bir makamdır- keyfî olarak, indî olarak suiistimal edilir, kullanılır ve önümüzdeki dönemde de, bu çalışanlar arasında -çok farklı ödemeler sebebiyle- şikâyetlere, fitneye ve fesada sebep olur. Onun için de, bu farklı ödemelerin mutlaka kaldırılması gerekir.

Bu hususları arz etmek istedim; hepinize teşekkür eder, saygılarımı sunarım. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ayhan.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Uluç Gürkan; buyurun efendim.

CHP GRUBU ADINA H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vergi gelirlerini artırmak üzere Hükümetimizin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğu bir tasarıyı görüşüyoruz. Hedef, yılbaşına yetiştirmek; bu amaçla da, olağanüstü bir çalışma uyguluyoruz. Şu anda -özellikle iktidarı oluşturan partilerin gruplarının dikkatini çekmek istiyorum- bu olağanüstü çalışmanın 3 üncü gününde ve sekizbuçukuncu saatindeyiz; yarım saat sonra 3 üncü günü tamamlayacağız.

Köroğlu hikâyesi misali, geriye dönüp ne yaptığımıza bakarsak, herhalde, halen 2 nci maddeyi görüştüğümüzü dikkate alırsanız, bir arpa boyu yol gittik mi gitmedik mi, anlarsınız. Bunu, sizin takdirinize sunuyorum.

Genelini görüştük; 1 inci maddeyi, İçtüzüğe uygunluğu tartışmalı bir biçimde geçtik; 2 nci maddeyi ise maalesef bitiremeyeceğiz, yarına kalacak... Bu kaplumbağa hızıyla yetişmez değerli arkadaşlar.

Oysa, geneli üzerinde, İktidar gruplarından, Hükümet adına yapılan konuşmalardan ve basına yansıyan değerlendirmelerden benim edindiğim izlenim, yılbaşına yetişmezse, bütçe açısından bir panik sergileniyordu. Onun için, İktidar gruplarını uyarmak istiyorum; lütfen Meclisi gerginleştirmeyin, muhalefetle uzlaşma yolunu deneyin, zorlayın. Ama, biz, bazı şeyleri söylemek istiyoruz. Sizler, sayısal üstünlüğünüze güvenerek muhalefetin söz hakkını engellemeyi daha kaç gün sürdüreceksiniz?!. Dün yapamadınız, bugün Sayın Başbakanın özel yemeği sayesinde buradasınız. (CHP ve RP sıralarından alkışlar)

Onun için, lütfen Meclisi gerginleştirmeyin, muhalefetle uzlaşmaya, muhalefetle konuşmaya gayret edin; yani ne demek istiyor, bir dinleyin. Örneğin, belki bu 2 nci maddede biz buraya çıkmayacaktık; ama siz zorladınız, siz çıkarttınız.

ARSLAN ADNAN TÜRKOĞLU (Çorum) — Yarın sizi de çağıracağız (!)

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Konu, yemek meselesi değil, lütfen ciddiye alın.

Tasarıyı, sayısal üstünlüğünüzle geçirirsiniz; ama istediğiniz zamanda geçiremezsiniz ve bir süre sonra da siz tıkanırsınız.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) — Yardımcı olun bize, yardımcı...

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Yardımcı olmak için dinlemeniz lazım; dinlemiyorsunuz.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) — Dinliyoruz.

BAŞKAN —Lütfen efendim, müdahale etmeyelim.

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Biz, kendimizi ancak, bu vesileleri kullanarak -ki, bu maddede belki hiç kullanmayacaktık- kendimizi anlatmaya çalışıyoruz. Onun için, özellikle İktidar gruplarından rica ediyoruz, eğer bu vergi yasasını yılbaşına kadar yetiştirmek istiyorsanız, biraz daha sağduyulu; bugün, buradaki kalabalığınıza, çoğunluğunuza güvenmeden, bunun yarınını da düşünerek, öbür gününü de düşünerek ve bu arada -bizim ihtiyacımız yok, yapmayacağız; ama -yılbaşı için programlarınızı da düşünerek, lütfen muhalefetle uzlaşma yoluna gidin.

Değerli milletvekilleri, şimdi, bakın, 2 nci maddede, üzerinde özellikle düşünmeniz gereken, belki, muhalefetin sesini dinlemek konusunda bir iyi niyet gösterisi yapabileceğiniz bir önerim var : Çekin önergelerinizi, yeni bir önerge verin.

Şimdi, Fonda, Maliye Bakanlığı çalışanlarına verilen ek gelirler var. ANAP zamanında çıkmış olan bu kanuna göre, kimine yüzde 35 olarak uygulanan oranı yüzde 50'ye çıkarıyorsunuz; kimine yüzde 45 olan oranı, yüzde 60'a çıkarıyorsunuz.

HÜSEYİN BALYALI (Balıkesir) — Memurlara...

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Evet, memurlara...

HÜSEYİN BALYALI (Balıkesir) — Bunları yükseltiyoruz.

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Yükseltiyorsunuz; ama farklı yükseltmeyin, bir eşitlik sağlayın.

HÜSEYİN BALYALI (Balıkesir) — Yenge bekliyor bu kanunu...

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Bir eşitlik sağlayın... Gelir idaresinde olanlara yüzde 60 diyorsunuz, diğerlerine yüzde 50.

HÜSEYİN BALYALI (Balıkesir) — Senin hanımın alıyor...

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Şu farkı giderin. Eğer işin niteliğine göre bir farklılık yapacaksanız, bunu haklı bir temele dayandırın; mesela fazla mesai gibi.

Anayasanın 55 inci maddesindeki anlayışa da uygun olarak şu oranları bir eşitleyin. Hiç değilse bu düzeltmeyi yapın, kimseyi mağdur etmeyin. Çünkü, bakın, bir fıkra eklemişsiniz; Maliye Bakanına yetkiler veriyorsunuz... Ona da ayrıca geleceğim, o yetkilerde de bir sakatlık var. Örneğin, atılması gereken bir kriter var. Maliye Bakanına bu yetkiyi verdiniz... Şimdi, gelir idaresine -Sayın Balyalı çok iyi bilecek- yüzde 60 diyeceksiniz; peki, defterdarı nerede değerlendireceksiniz?

HÜSEYİN BALYALI (Balıkesir) — O zaten başta.

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Bir dakika... Gelir idaresinde değil. Bu anlayışla, defterdarlığın gelirden sorumlu yardımcısına uygulayacaksınız, ötekine uygulamayacaksınız... Türkiye'nin 300 dolayında vergi dairesi var. Vergi toplayan yerler, mal müdürlüklerinin bünyesinde. Onlar ne olacak; niçin mağdur ediyorsunuz?.. Şunu bir düzeltin, bir iyi niyetinizi gösterin ve bu tasarıyı, bir sürü noktasına karşı çıksak bile, bizim anlayışımıza uymasa bile; kavga dövüş, yetiştirdik yetiştiremedik kuşkusuyla, her akşam yemeklerde bir araya gelip burayı doluşturmak kaygısını taşımadan, elbirliğiyle, güle oynaya çıkaralım. Bu imkân var; ama bu iyi niyeti gösterin. Aksi takdirde, tıkadığınız engelleme yollarını başka biçimde açarız; çare tükenmiyor, çok çare var.

HÜSEYİN BALYALI (Balıkesir) — Hanımın iyi öğretmemiş sana.

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) — Ayrıca, alt-üst yetki, Bakana verilmiş. Bu açıdan da, maddenin düzenlenişinde belli sorunlar, problemler var.

Biraz sonra "çare tükenmez" anlayışı içinde -maddenin Anayasaya aykırılığı iddiamızdan göreceğiniz gibi, bu eşitsiz durum, Anayasanın 10 uncu maddesine aykırı, 55 inci maddesine aykırı, 73 üncü maddesine aykırı- iyi niyetinizi gösterin, ben de bu iyi niyete bir kanıt olmak üzere, on dakikalık konuşma süremi sekizbuçukuncu dakikada tamamlayıp hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Gürkan.

Şahsı adına, Sayın Cevat Ayhan; buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

CEVAT AYHAN (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem üyeler; bu kanun tekniği, herhalde bu İktidara da Anavatan Partisi İktidarından miras kaldı. Maalesef, Anavatan İktidarı döneminde, yapılan birçok faydalı işler meyanında, kanun yapmada Abdulmucit Keserbiçerler dediği gibi bir muhterem köşe yazarının fevkalade yanlış yollara girildi. Yani "biz çoğunluğuz, ne istesek yaparız" diye, o dönemde, kanunları istedikleri gibi kestiler, biçtiler. Merhum Özal da "Anayasayı bir kere ihlal etsek ne olur?.." diyecek kadar, hukuk mantığına ve ölçülerine bigâne bir üslup sergilemişti. Şimdi, bu İktidar da aynı yolda devam ediyor.

Biraz evvel arz ettiğim; bu madde de eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu da Anayasa Mahkemesinden döner; erbabı bunu bilir ve Anayasa Mahkemesine götürür.

Yine, bakın, burada bir fıkra ilave edilmiş ve "Yukarıda belirtilen esaslar dahilinde yapılacak ödemeler Gelir Vergisine tabi tutulmaz" denilmiş.

Muhterem arkadaşlar, bu ödemeler içinde fazla mesailer var, ek ödemeler var. Peki, soruyorum : Özel sektörde fazla mesai yapan ve yaptıran bir işveren, vergi ödüyor mu, ödemiyor mu?.. Hepsini ödüyor. Burada niye ödemiyor?.. Bu çifte standardı niye getirip koyuyoruz?.. Yani, biz bu mevzuatı herkes için eşit bir şekilde uygulanır hale getirecek miyiz, getirmeyecek miyiz?.. Ve bu mantıkla biz Türkiye'yi nereye götürürüz?..

Muhterem arkadaşlar, bu vergi kanunu tasarısı, aslında bu İktidarın, iki yıl içinde enine boyuna hazırlayıp, tartışmaya açıp buraya getirmesi gereken bir tasarıydı. Önceki konuşmamda da arz ettiğim gibi, bundan önceki paket, Plan ve Bütçe Komisyonunda, Türkiye'de, ilgili bütün tarafların tartışmasına açılmıştı. Paket, ticaret odalarının, sanayi odalarının, bankalar birliğinin, esnaf odalarının, vergi mükellefi olan, yani mensupları vergi mükellefi olan bütün çevrelerin, üniversitelerin tartışmasına açılmıştı; ancak, bu pakette böyle bir çalışma yapılmadı. Bütçe kanununun müzakerelerinin arasında, hemen ardından çok acele bir şekilde geçirildi

ve burada da, enine boyuna değerlendirilmeden, maalesef, değerli arkadaşlarımız, bir hile yoluna giderek -tabiî, hukuka ve İçtüzüğe uygundur, bir şey demiyorum- önerge verme yollarını kapayarak, burada müzakereleri de tahdit ederek, bu şekilde bu tasarıyı geçirecekler... Endişemiz, bu maddenin bu haliyle faydalı olmayacağı, zararlı olacağı şeklindedir.

Arz eder, teşekkür ederim. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ayhan.

Şahsı adına, İstanbul Milletvekili Sayın Selçuk Maruflu, buyurun efendim.

SELÇUK MARUFLU (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 2 nci maddesi üzerinde, Anavatan Partisi Grubunun bir milletvekili olarak, kişisel görüşlerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinize saygılar sunarım.

Aslında muhalefet partilerinin birbirlerine takılması, demokrasilerde pek alışılmış bir durum değil; ama, Sayın Ayhan, burada yaptığı konuşmada "bu hukuk mantığı, bu yasa mantığı, Anavatan Partisinin mantığıdır" diye, genelde bir ifade kullandı.

Şimdi, tabiatıyla, bizim yaptığımız çok ciddî kanunlar vardır; memleketin lehine kanunlardır. Bu yasa tasarısı reform şeklinde takdim ediliyor; ama, reformla alakası yok. Millî Selamet Partisinin attığı temeller ne kadar ciddî ise, bu yasa da o kadar ciddîdir. Onu söyleyeceğim...

AHMET REMZİ HATİP (Konya) — Çok yanlış Maruflu!

SELÇUK MARUFLU (Devamla) — Siz hak ettiniz...

Değerli arkadaşlar, görüştüğümüz bu 2 nci madde, Türkiye'de personel yasasına olan ihtiyacı ortaya koyan bir madde; çünkü, bu madde Türkiye'de bulunan 300 vergi dairesinde -belki daha fazla- çalışan yetmiş seksen binin üzerinde personele verilecek olan bir parayla ilgilidir.

Konuştuğumuz, bilgi aldığımız, Maliye Bakanlığındaki arkadaşlarımız, bu hadlerin yüzde 50 ve yüzde 60 olarak değiştirilmesinin bile yeterli olmadığını ifade ediyorlar. Maliye Bakanlığının bu madde kapsamına giren merkez ve taşra teşkilatındaki mensuplarının yaşam standartlarının, hayat standartlarının, hakikaten, etkin bir çalışma ortaya koyacak şekilde düzenlenmesi, yeniden gözden geçirilmesi lazım.

Tabiatıyla, burada, bu arkadaşlarımıza verdiğimiz birtakım ek ödenekler ve öbür tarafta, çalışan, yine milyonlarca memurun bundan hariç tutulması, daha önce söylediğim gibi, Türkiye'de personel yasasına olan, ciddî bir personel reformuna ola ihtiyacı da göstermektedir. Ümit ediyorum ki, temenni ediyorum ki, Hükümet ciddî bir personel reformuyla Yüce Meclisin huzuruna gelecektir.

Bu maddeyi biz Plan ve Bütçe Komisyonunda ilave ettik. Bu madde, Hükümetin teklif ettiği orijinal metinde yoktu. Bu madde, Gelir İdaresi Destekleme Fonu çerçevesindeki ödeneklerin artırılmasını öngörmektedir.

Bu düşüncelerle saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Maruflu.

Madde üzerindeki konuşmalar bitmiştir.

Madde üzerinde verilmiş 19 adet önerge vardır; madde üç fıkralı olduğu için, 12'sini işleme koyacağız.

Şimdi, önergeleri veriliş sırasına göre okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle değişiklik yapılan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan yüzde 50 oranının yüzde 65, yüzde 60 oranının da yüzde 75 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin Adana	Mustafa Fikri Çobaner Isparta	Etem Kelekçi Afyon
Mustafa Zeydan Hakkâri	Ali Uzun Zonguldak	

Gerekçe : Maliye Bakanlığının yeniden teşkilatlanması ve teşkilat yapılanması nedeniyle, işlevleri ve iş yükü artan Bakanlığın, merkez ve taşra teşkilatında çalışan personeli için öngörülen ek ücretlerin günün şartlarına uygun hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

SELÇUK MARUFLU (İstanbul) — Ben de katılıyorum, çok güzel bir önerge.

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Katılacağız ve imza edeceğiz.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Katılıyorum.

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, eğer önergelerin hepsine katılacaksanız, katılanların isimlerini sonunda alayım böyle tek tek almayayım.

SELÇUK MARUFLU (İstanbul) — Diğer önergeler okunsun, anlayalım, ondan sonra...

BAŞKAN — Evet, katılan arkadaşlarımız?..

EYÜP AŞIK (Trabzon) — İmzalayacağız Sayın Başkan.

BAŞKAN — Zapta geçti efendim.

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Birçok arkadaşımız katılıyor; lütfen tespit edin ve zapta geçin efendim.

TURHAN TAYAN (Bursa) — Sayın Başkan, böyle bir usul yok.

BAŞKAN — Önergeye katılanların isimlerini tespit ediyorum :

Sayın Aşık,
Sayın Maruflu,
Sayın Başaran,
Sayın Dumankaya,
Sayın Taner,
Sayın Elmas,
Sayın Arslan,
Sayın Esengün,
Sayın Elkatmış,
Sayın Alpaslan,
Sayın Budak,
Sayın Kapusuz,
Sayın Uluç Gürkan,
Sayın Hacaloğlu,
Sayın Çelebican,
Sayın Yürür,
Sayın Altun,
Sayın Gaydalı.

Tamam efendim, isimleri aldık; zapta geçirdik.

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Sayın Başkan, imzalayacağım efendim. Az evvel, "imzalamazsanız söz hakkınız olmaz" dediniz.

BAŞKAN — Efendim, zapta geçtik; imzalamış oldunuz.

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Ama, az evvel kabul etmediniz...

BAŞKAN — Efendim, önergeleri okumaya devam ediyoruz :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle değişiklik yapılan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan yüzde 50 oranının yüzde 60, yüzde 60 oranının da yüzde 70 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Ali Uzun	Mustafa Zeydan	
Zonguldak	Hakkâri	

Gerekçe : Maliye Bakanlığının yeniden teşkilatlanması ve yapılanması nedeniyle, işlevleri ve iş yükü artan Bakanlığın, merkez ve taşra teşkilatında çalışan personeli için öngörülen ek ücretlerin günün şartlarına uygun hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Önergeye katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, aynı isimler katılıyor...

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Hayır efendim, aynı isimler katılmıyor.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Sayın Başkan, katılan arkadaşların isimlerini kaydedin.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz...

GÜNEŞ TANER (İstanbul) — Sayın Başkan, mesela ben bu önergeye katılmıyorum, sadece bir tane önergeye katılıyorum.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle değişiklik yapılan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan yüzde 50 oranının yüzde 70, yüzde 60 oranının da yüzde 80 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Mustafa Zeydan	Ali Uzun	
Hakkâri	Zonguldak	

Gerekçe : Maliye Bakanlığının yeniden teşkilatlanması ve yapılanması nedeniyle, işlevleri ve iş yükü artan Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatında çalışan personeli için öngörülen ek ücretlerin günün şartlarına uygun hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN — Bu önergeye, Sayın Güneş Taner hariç, deminki arkadaşlar katılıyorlar.

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Hayır efendim, deminki arkadaşlar olur mu?..

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) — Demin okunan önergeye ben katılıyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Ben de katılıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle değişiklik yapılan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan yüzde 50 oranının yüzde 80, yüzde 60 oranının da yüzde 90 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Ali Uzun	Mustafa Zeydan	
Zonguldak	Hakkâri	

Gerekçe : Maliye Bakanlığının yeniden teşkilatlanması ve yapılanması nedeniyle işlevleri ve iş yükü artan Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatında çalışan personeli için öngörülen ek ücretlerin günün şartlarına uygun hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

SELÇUK MARUFLU (İstanbul) — Sayın Başkan, ben bu önergeye katılıyorum; fakat, daha üst bir oran varsa... Mesela, yüzde 100 olsun...

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) — Önergeye katılıyorum Sayın Başkan.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) — Ben de katılıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Maruflu, Sayın Kapusuz ve Sayın Uluç Gürkan önergeye katılıyorlar.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının sonuna eklenen ilk hükümde yer alan "ek ödemelerin" ibaresinin "ek ücret ödemelerinin" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Mustafa Zeydan	Ali Uzun	
Hakkâri	Zonguldak	

Gerekçe : Ek ödemeler içinde bu hükümde belirtilen ücret dışındaki diğer ödemelerde anlaşılacağından bu değişiklik önerilmiştir.

BAŞKAN — Önergeye Sayın Kapusuz ve Sayın Maruflu katılıyorlar.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının sonuna eklenen ilk hükümde yer alan "Maliye Bakanı" ibaresinin "Başbakan" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Mustafa Zeydan	Ali Uzun	
Hakkâri	Zonguldak	

Gerekçe : Maliye Bakanına tanınan yetki Başbakana çekilmektedir.

BAŞKAN — Önergeye Sayın Kapusuz ve Sayın Gürkan katılıyorlar.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının sonuna eklenen ilk hükümde yer alan "miktarları" ibaresinin "oranları" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Mustafa Zeydan	Ali Uzun	
Hakkâri	Zonguldak	

Gerekçe : Ödemelerde, en yüksek devlet memuru aylığı baz alındığından, ödemeye esas olacak miktarların oranla belirlenmesi daha uygun olacaktır.

BAŞKAN — Bu önergeye de Sayın Kapusuz, Sayın Oymak, Sayın Çelik, Sayın Hatinoğlu, Sayın Yürür, Sayın Balcılar, Sayın Barut, Sayın İnan katılıyorlar.

MEHMET SEVEN (Bilecik) — Arkadaşları komple yazıyorsunuz Sayın Başkan...

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin dört numaralı fıkrasının sonuna eklenen ilk hükümde yer alan "personel sınıfı" ibaresinin "personelin sınıfı ve pozisyonu" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Mustafa Zeydan	Ali Uzun	
Hakkâri	Zonguldak	

Gerekçe :

Sözleşmeli personele, personel sınıfları içerisinde yer verilmediğinden, bu personelin sözkonusu ödemelerden yararlanabilmesi amacıyla "pozisyon" ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN — Önergeye Sayın Kapusuz, Sayın Barut, Sayın Budak ve Sayın Hatinoğlu katıldılar; Sayın Erbaş ve Sayın Elmas da katıldı; Sayın Yürür ve Sayın Başaran da katıldılar efendim.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin dört numaralı fıkrasının sonuna eklenen hükümde yer alan "Gelir Vergisine tabi tutulmaz" ibaresinin "herhangi bir mahsup işlemine ve Gelir Vergisine tabi tutulmaz" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin	Mustafa Fikri Çobaner	Etem Kelekçi
Adana	Isparta	Afyon
Mustafa Zeydan	Ali Uzun	
Hakkâri	Zonguldak	

Gerekçe :

Halen Gelir Vergisine tabi tutulmayan bu ödemelerin aynı şekilde sürdürülmesi veya herhangi bir mahsup işlemine tabi tutulmaması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Kapusuz, Sayın Barut, Sayın Gaydalı, Sayın Erbaz, Sayın Elmas, Sayın Çelik katıldılar; Sayın Hatinoğlu da katıldılar önergeye efendim.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin dört numaralı fıkrasının sonuna eklenen hükümde yer alan "Gelir Vergisine tabi tutulmaz" fıkrasının sonuna eklenen hükümde yer alan "Damga Vergisi dışında herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin — Adana
Mustafa Fikri Çobaner — Isparta
Etem Kelekçi — Afyon
Mustafa Zeydan — Hakkâri
Ali Uzun — Zonguldak

Gerekçe :

Halen Gelir Vergisine tabi tutulmayan bu ödemelerin sadece Damga Vergisine tabi tutulması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle 213 sayılı Vergi usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin dört numaralı fıkrasının sonuna eklenen hükümde yer alan "Gelir Vergisine tabi tutulmaz" ibaresinin "hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin — Adana
Mustafa Fikri Çobaner — Isparta
Etem Kelekçi — Afyon
Mustafa Zeydan — Hakkâri
Ali Uzun — Zonguldak

Gerekçe :

Halen Gelir Vergisine tabi tutulmayan bu ödemelerdeki diğer formaliteleri kaldırmak amaçlanmaktadır.

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 13 üncü maddesinin dört numaralı fıkrasının sonuna eklenen hükümde yer alan "yukarıda belirtilen" ibaresinin "Maliye Bakanı tarafından belirlenen" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Tekin — Adana
Mustafa Fikri Çobaner — Isparta
Etem Kelekçi — Afyon
Mustafa Zeydan — Hakkâri
Ali Uzun — Zonguldak

Gerekçe :

Bir önceki hükümle uyum sağlaması amaçlanmıştır.

BAŞKAN — Sayın Kapusuz, Sayın Çelik, Sayın Erbaz önergeye katılıyorlar.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 2 nci maddesinin, İçtüzüğün 85 inci maddesi gereğince, öncelikle Anayasaya aykırılığı hususunun görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Elaattin Elmas İstanbul	Eyüp Aşık Trabzon	Yücel Seçkiner Ankara
Temel Gündoğdu İstanbul	Ramazan Coşkun İstanbul	Mehmet Keçeciler Konya
	Nabi Poyraz Ordu	

Gerekçe :

Bu maddeyle daha önce Anayasanın 73 üncü maddesinin son fıkrası hükümlerine uygun olarak Bakanlar Kurulunca belirlenen "had"ler Maliye Bakanlığınca tespit edilir hale getirilmektedir. Böylece, Anayasanın anılan maddesine açıkça aykırılık sözkonusudur.

BAŞKAN — Sayın Kapusuz ve Sayın Hatinoğlu önergeye katıldılar.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 403 sıra sayılı kanun tasarısının 2 nci maddesi Anayasanın 55 inci maddesine aykırıdır, tasarıdan çıkarılmalıdır.

Gereği saygılarımızla arz ve rica olunur.

Uluç Gürkan Ankara	Algan Hacaloğlu İstanbul	Fecri Alpaslan Ağrı
Coşkun Gökalp Kırşehir	Mustafa Balcılar Eskişehir	

Gerekçe : Biz, kamu çalışanlarına daha fazla ücret ödenmesine kesinlikle karşı değiliz; ancak, aynı bakanlık bünyesinde, aynı işi yapanlar arasında farklı ücret uygulamasını öngören bu madde, devletin çalışanlarının, yaptıkları işe uygun, adaletli bir ücret elde etmelerini öngören, Anayasanın 55 inci maddesine aykırıdır.

BAŞKAN — Önergeye Sayın Kapusuz katılıyor.

Sayın milletvekilleri, önergeleri veriliş sırasına göre okuttum.

Şimdi, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup oylarınıza sunacağım. Bu arada, başka önergeler de var...

MEHMET SEVEN (Bilecik) — 5 dakika var efendim. (SHP sıralarından "süreyi uzatırız" sesleri, ANAP ve RP sıralarından "uzatma olmaz" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN — Alınan karara göre, 3 saatlik müddet dolmuştur. Önergelerin aykırılık sırasına göre okunup oylanmasına yarın devam etmek üzere...

KAMER GENÇ (Tunceli) — Sayın Başkan, madde üzerindeki görüşmeler bitinceye kadar devam edebiliriz. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Yarınki programı ve vergi kanunu tasarısını görüşmek için, 20 Aralık 1993 Pazartesi günü saat 10.00'da toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 23.11

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının maddelerine geçilmesine verilen oyların sonucu :

Kabul edilmiştir.

Üye Sayısı	: 450
Kullanılan Oy	: 207
Kabul Edenler	: 179
Reddedenler	: 25
Çekinser	: 1
Geçersiz Oylar	: 2
Oya Katılmayanlar	: 236
Açık Üyelikler	: 7

(Kabul Edenler)

ADANA
Bekir Sami Daçe
M. Halit Dağlı
Veli Andaç Durak
M. Selâhattin Kılıç
Mustafa Küpeli
Ali Yalçın Öğütcan
Timurçin Savaş
Orhan Şendağ
Turgut Tekin

ADIYAMAN
Abuzer Tanrıverdi

AFYON
İsmet Attila
Baki Durmaz
Ethem Kelekçi

AĞRI
Mikail Aydemir
Cemil Erhan

AKSARAY
Mahmut Öztürk

AMASYA
Cemalettin Gürbüz
Mehmet Tahir Köse

ANKARA
Bilâl Güngör
Salman Kaya
Mehmet Kerimoğlu
Sait Kemal Mimaroğlu
Mehmet Seyfi Oktay
O. Mümtaz Soysal
İbrahim Tez
Mustafa Dursun Yangın

ANTALYA
Veysel Atasoy
Adil Aydın
Hayri Doğan
Ali Karataş

ARTVİN
Hasan Ekinci

AYDIN
Tunç Bilget
Ali Rıza Gönül
Nahit Menteşe
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Abdülbaki Ataç
Hüseyin Balyalı
Ekrem Ceyhun
Ömer Lütfi Coşkun
Mehmet Cemal Öztaylan
Sami Sözat

BARTIN
Köksal Toptan

BATMAN
Mehmet Adnan Ekmen
Abdülkerim Zilan

BİLECİK
Bahattin Şeker

BİNGÖL
Haydar Baylaz

BOLU
Necmi Hoşver

BURDUR
Mustafa Çiloğlu
Ahmet Şeref Erdem
Ahmet Sayın

BURSA
Fethi Akkoç
Şükrü Erdem
Yılmaz Ovalı
Turhan Tayan

ÇANAKKALE
Süleyman Ayhan
Rahmi Özer
Nevfel Şahin
A. Hamdi Üçpınarlar

ÇANKIRI
Nevzat Ayaz

ÇORUM
Cemal Şahin
Arslan Adnan Türkoğlu

DENİZLİ
Mehmet Gözlükaya
M. Halûk Müftüler
Nabi Sabuncu

DİYARBAKIR
Mehmet Salim Ensarioğlu
Mehmet Kahraman
Salih Sümer

EDİRNE
Şerif Ercan

ELAZIĞ
Tuncay Şekercioğlu

ERZİNCAN
Mustafa Kul
Ali İbrahim Tutu

ERZURUM
İsmail Köse
Rıza Müftüoğlu

ESKİŞEHİR
M. Fevzi Yalçın

GAZİANTEP
Bahattin Alagöz
Abdulkadir Ateş
Mehmet Batallı
Hikmet Çetin
Ayvaz Gökdemir
Mehmet Özkaya
Hannan Özüberk
Mustafa Yılmaz

GİRESUN
Ergun Özdemir

HAKKÂRİ
Esat Canan
Mustafa Zeydan

HATAY
Abdullah Kınalı
Onur Kumbaracıbaşı
Nihat Matkap
Bestami Teke
Ali Uyar

ISPARTA
Ertekin Durutürk

İÇEL
Y. Fevzi Arıcı
Asım Kaleli
Durmuş Fikri Sağlar
Ali Su

İSTANBUL
Yıldırım Aktuna
Nami Çağan
Tansu Çiller
İbrahim Gürsoy
Ercan Karakaş
Leyla Yeniay Köseoğlu
Mehmet Moğultay
İbrahim Özdemir

İZMİR
Halil Çulhaoğlu
Erdal İnönü
Mehmet Köstepen
Mehmet Özkan
Işılay Saygın
Rıfat Serdaroğlu
Erkut Şenbaş
Cemal Tercan

KAHRAMANMARAŞ
Selahattin Karademir

KARS
Mehmet Alp
M. Sabri Güner

KASTAMONU
Münif İslamoğlu
Nurhan Tekinel

KIRIKKALE
M. Sadık Avundukluoğlu
Hacı Filiz
Abdurrahman Ünlü

KIRKLARELİ
Cemal Özbilen

KIRŞEHİR
Sabri Yavuz

KOCAELİ
M. Kâzım Dinç
İsmail Kalkandelen

KONYA
Hasan Afşar
Musa Erarıcı
Ali Günaydın
Osman Nuri Özbek
Ömer Şeker
Vefa Tanır
Mehmet Ali Yavuz

KÜTAHYA
H. Cavit Erdemir
İsmail Karakuyu

MALATYA
Mustafa Yılmaz

MANİSA
Rıza Akçalı
Tevfik Diker
Sümer Oral
Yahya Uslu

MUĞLA
İrfettin Akar
Latif Sakıcı
Erman Şahin

NEVŞEHİR
Esat Kıratlıoğlu
Osman Seyfi

NİĞDE
İbrahim Arısoy
Doğan Baran

ORDU
Refaiddin Şahin

SAKARYA
Nevzat Ercan
Mehmet Gölhan

SAMSUN
İlyas Aktaş
Cemal Alişan
Mehmet Çebi
İrfan Demiralp
Ali Eser
Nafiz Kurt
İhsan Saraçlar

SİİRT
Mehmet Erdal Koyuncu

SİNOP
Kadir Bozkurt
Cafer Sadık Keseroğlu

SİVAS
Ziya Halis
Azimet Köylüoğlu

ŞANLIURFA
Necmettin Cevheri
Ferit Aydın Mirkelam
Mehmet Fevzi Şihanlıoğlu
Abdürrezak Yavuz

TEKİRDAĞ
Halil Başol
Fethiye Özver
Hasan Peker
TOKAT
Ali Şevki Erek
Güler İleri
Şahin Ulusoy
TRABZON
Mehmet Ali Yılmaz
TUNCELİ
Vahdet Sinan Yerlikaya
UŞAK
Fahri Gündüz
Ural Köklü
VAN
Mustafa Kaçmaz
ZONGULDAK
Adnan Akın
Şinasi Altıner
Ömer Barutçu
Güneş Müftüoğlu
Necdet Yazıcı

(Reddedenler)

AFYON
Halil İbrahim Özsoy
ANKARA
Mehmet Nedim Budak
AYDIN
Cengiz Altınkaya
BİNGÖL
Hüsamettin Korkutata
DENİZLİ
Adnan Keskin
İSTANBUL
Gurhan Çelebican
Elaattin Elmas
Algan Hacaloğlu
Melike Tugay Hasefe
Güneş Taner
İZMİR
Veli Aksoy
KARS
Atilla Hun
KASTAMONU
Refik Arslan
KAYSERİ
Salih Kapusuz
KIRŞEHİR
Coşkun Gökalp
MALATYA
Gazi Barut
Metin Emiroğlu
Münir Doğan Ölmeztoprak
MUĞLA
Nevşat Özer
RİZE
Ahmet Kabil
SAKARYA
Cevat Ayhan
ŞANLIURFA
İbrahim Halil Çelik
TRABZON
Ali Kemal Başaran
VAN
Fethullah Erbaş
YOZGAT
Mahmut Orhon

(Çekinser)

İSTANBUL
Bedrettin Doğancan Akyürek

(Geçersiz Oylar)

İSTANBUL
Mehmet Bahattin Yücel

SİNOP
Yaşar Topçu

(Oya Katılmayanlar)

ADANA
Uğur Aksöz
Muhammet Kaymak
İbrahim Özdiş
Ahmet Şanal (B.)
ADIYAMAN
Mahmut Kılınç
Celâl Kürkoğlu
AFYON
Abdullah Ulutürk
Gaffar Yakın
AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan
Yaşar Eryılmaz
AKSARAY
Halil Demir
İsmet Gür
AMASYA
Haydar Oymak

ANKARA
Mehmet Çevik
Ali Dinçer
Mehmet Vehbi Dinçerler
Ömer Faruk Ekinci
Hamdi Eriş
İ. Melih Gökçek
H. Uluç Gürkan
Orhan Kilercioğlu
İrfan Köksalan
Mehmet Sağdıç
Yücel Seçkiner (İ.A.)
Halil Şıvgın
Mustafa Tınaz Titiz
Baki Tuğ

ANTALYA
Faik Altun
Deniz Baykal
Hasan Çakır
Gökberk Ergenekon
Hasan Namal

ARTVİN
Süleyman Hatinoğlu

AYDIN
Yüksel Yalova

BALIKESİR
Melih Pabuççuoğlu

BARTIN
Hasan Akyol

BATMAN
Nizamettin Toğuç

BAYBURT
Bahattin Elçi
Ülkü Güney

BİLECİK
Mehmet Seven

BİNGÖL
Kâzım Ataoğlu

BİTLİS
Zeki Ergezen
Edip Safder Gaydalı
Kâmran İnan

BOLU
Avni Akyol
Nazmi Çiloğlu
Abbas İnceayan
Tevfik Türesin

BURSA
Cavit Çağlar
Beytullah Mehmet Gazioğlu (B.)
Mehmet Gedik
Kadri Güçlü
İbrahim Gürdal
Hüsamettin Örüç
Feridun Pehlivan

ÇANKIRI
İsmail Coşar
İlker Tuncay

ÇORUM
Mustafa Ateş Amiklioğlu
Yasin Hatiboğlu (Bşk. V.)
Muharrem Şemsek

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
M. Hatip Dicle
Mahmut Uyanık
Sedat Yurtdaş
Leyla Zana

EDİRNE
Evren Bulut
Hasan Basri Eler
Erdal Kesebir

ELAZIĞ
Ahmet Küçükel
Ali Rıza Septioğlu
Ahmet Cemil Tunç

ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Mustafa Kul

ERZURUM
Lütfi Esengün
Abdulilah Fırat
Abdülmelik Fırat
Oktay Öztürk
Şinasi Yavuz

ESKİŞEHİR
Hüseyin Aksoy
Mustafa Balcılar
Hüsamettin Cindoruk (Başkan)
İbrahim Yaşar Dedelek

GAZİANTEP
Mustafa Doğan

GİRESUN
Burhan Kara
Yavuz Köymen
Rasim Zaimoğlu

GÜMÜŞHANE
Lütfü Doğan
Mahmut Oltan Sungurlu

HATAY
Fuat Çay
Mehmet Dönen
Nurettin Tokdemir

ISPARTA
Mustafa Fikri Çobaner
Abdullah Aykon Doğan

İÇEL
Ahmet Bilyeli
Ali Er
Aydın Güven Gürkan
M. İstemihan Talay
Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL
Bülent Akarcalı
İmren Aykut
Mustafa Baş
Mukadder Başeğmez
İsmail Cem
Osman Ceylan
Kadir Ramazan Coşkun
Bedrettin Dalan
Hüsnü Doğan
Halit Dumankaya
Kemal Naci Ekşi
Halil Orhan Ergüder
Salih Ergün

İsmail Safa Giray
Temel Gündoğdu
Engin Güner
Fevzi İşbaşaran
Mehmet Cavit Kavak
Coşkun Kırca
Recep Ercüment Konukman
Cem Kozlu
Emin Kul
Ziyaeddin Selçuk Maruflu
Hasan Mezarcı
Yusuf Namoğlu
Ali Oğuz
Hasan Hüsamettin Özkan
Sabri Öztürk
Yusuf Pamuk
İsmail Sancak
Mehmet Sevigen
Gürol Soylu
Tunca Toskay
Şadan Tuzcu

İZMİR

Yıldırım Avcı
Cengiz Bulut
Işın Çelebi
Nevzat Çobanoğlu
Timur Demir
İsmet Kaya Erdem
Ersin Faralyalı
İlhan Kaya
Atilla Mutman
Süha Tanık

KAHRAMANMARAŞ

Esat Bütün
Hasan Dikici
Ahmet Dökülmez
Recep Kırış
Ökkeş Şendiller
Saffet Topaktaş

KARAMAN

S. Osman Sevimli
Zeki Ünal

KARS

Abdülkerim Doğru
Zeki Nacitarhan

KASTAMONU

Murat Başesgioğlu

KAYSERİ

Şaban Bayrak
Mustafa Dağcı
Osman Develioğlu
Aykut Edibali
Abdullah Gül
Seyfi Şahin

KIRKLARELİ

İrfan Gürpınar
Ahmet Sezal Özbek

KIRŞEHİR

Hilmi Yükselen

KOCAELİ

İsmail Amasyalı
Halil İbrahim Artvinli
Bülent Atasayan
Şevket Kazan
Alaettin Kurt

KONYA

Necmettin Erbakan
Ahmet Remzi Hatip
Mehmet Keçeciler
Abit Kıvrak
Servet Turgut
Mustafa Ünaldı

KÜTAHYA

Ahmet Derin
Mehmet Rauf Ertekin
Mustafa Kalemli (Bşk. V.)

MALATYA

Oğuzhan Asiltürk
Yusuf Bozkurt Özal

MANİSA

Ümit Canuyar
Akın Gönen
Ekrem Pakdemirli
Faruk Saydam
Cengiz Üretmen

MARDİN

Muzaffer Arıkan
Mehmet Gülcegün
Ahmet Türk
Ali Yiğit

MUĞLA

Muzaffer İlhan

MUŞ

Muzaffer Demir
Sırrı Sakık
Mehmet Emin Sever

NEVŞEHİR

Mehmet Elkatmış

NİĞDE

Rıfat Yüzbaşıoğlu

ORDU

Hasan Kılıç
Bahri Kibar
Cavit Şadi Pehlivanoğlu
Nabi Poyraz
Şükrü Yürür

RİZE

Mustafa Parlak
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Mustafa Kılıçarslan
Ahmet Neidim
Ersin Taranoğlu

SAMSUN

Hüseyin Özalp
Adem Yıldız

SİİRT

Zübeyir Aydar
Naif Güneş

SİVAS

Ahmet Arıkan
Musa Demirci
Abdullatif Şener
Muhsin Yazıcıoğlu

ŞANLIURFA

Sedat Edip Bucak
Seyyit Eyyüpoğlu
Eyyüp Cenap Gülpınar

ŞIRNAK

Mahmut Alınak
Orhan Doğan
Selim Sadak

TEKİRDAĞ

Muhtar Mahramlı

TOKAT
Ahmet Feyzi İnceöz
İbrahim Kumaş
Ahmet Özdemir

TRABZON
Eyüp Âşık
Koray Aydın
Kemalettin Göktaş
Fahrettin Kurt

TUNCELİ
Kamer Genç (Bşk. V.)

UŞAK
Ender Karagül

VAN
Şerif Bedirhanoğlu
Nadir Kartal
Remzi Kartal

YOZGAT
Yaşar Erbaz
Hüseyin Erdal
Lutfullah Kayalar
Alparslan Türkeş

ZONGULDAK
Bülent Ecevit
Ali Uzun

(Açık Üyelikler)

ADANA	1	**BURSA**	1	**İSTANBUL**	1
ADIYAMAN	1	**DİYARBAKIR**	1	**MARDİN**	1
		ISPARTA	1		

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

49 UNCU BİRLEŞİM

19 . 12 . 1993 Pazar

Saat : 10.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

X 1. — 1994 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/628) (S. Sayısı : 393) **(Dağıtma tarihi : 6.12.1993)**

X 2. — 1992 Malî Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi 1992 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/584, 3/1112) (S. Sayısı : 397) **(Dağıtma tarihi : 6.12.1993)**

X 3. — Katma Bütçeli İdareler 1994 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/629) (S. Sayısı : 392) **(Dağıtma tarihi : 6.12.1993)**

X 4. — 1992 Malî Yılı Katma Bütçeli İdarelerin Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1992 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/582, 3/1113) (S. Sayısı : 382) **(Dağıtma tarihi : 6.12.1993)**

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER